

Ämnesområde:

Energi

Motion 16:

Koldioxidfri energi bortom fossilfritt

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: En huvudlinje på vägen mot det fossilfria samhället är förbränningen av biomassa eller gaser framställda av biomassa. Långsiktigt behöver vi frigöra oss från biobränslen eftersom de också tillför atmosfären koldioxid. För detta krävs en långsiktig planering där Sverige kan ta en ledande roll i världen.

Föreslagna åtgärder: -att Riksdagen av Regeringen beställer att ge statliga myndigheter i uppdrag att planera för koldioxidfria energisystem efter att målet med fossilfria energisystem nåtts.

Motiv och bakgrund: Förbränningen av fossila kolbaserade produkter har ökat halten av koldioxid i luften. På sikt bör detta överskott reduceras. Förbränningen av organiskt material ger resultat i att koldioxid tillförs atmosfären. Att elda en 50 år gammal björk innebär att koldioxid, som samlats under de tidigare 50 åren tillförs atmosfären. Skillnaden mellan förbränning av fossila resurser och ved ligger främst i att den fossila resursen band koldioxid för väldigt långesedan medan veden från en 50 år gammal björk nyligen band koldioxid. Den frisläppta koldioxiden är lika farlig för klimatet. Den koldioxid, som binds av årets växtlighet behöver stanna i de organiska fibrerna och inte förbrännas i energisystemen. Det kan åstadkommas genom att organiska fibrer används i mer beständiga material. Forskning för att utveckla sådana material förekommer och verkar lovande. Till exempel kan trä och utvecklade cellulosa produkter användas i stor omfattning. Om vi lyckas att långsiktigt tillvarata organiska fibrer kommer vi att sakna sådana för förbränning i våra energisystem. Denna resurs måste alltså ersättas av energi från flödande källor såsom sol, vind och vatten också från flöden i haven.

Det gäller alltså att vi i planeringen av framtida energisystem inte långsiktigt bygger oss fast i lösningar, som lutar till förbränning av organiska fibrer. Satsningen på flödande energitillgångar behöver ges en allt större vikt för att kunna reducera koldioxidhalten i luften när vi inträtt i den fossilfria eran.

Motion 23:

Ändra lagar, tullavgifter med mera för att underlätta utbyggnad av sol

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Här behöver vi hjälpas åt så att det blir lönsamt för enskilda boende i hyreslägenheter, bostadsrätter eller egnahem att producera el och dela elproduktionen från solkraftverk. Det behövs till exempel lägre tullar på solceller, investeringsstöd för solcellsproduktion, åläggande för stora elproducenter och nätbolag för att balansera elnätet vid variationer i solelproduktion. Nätkostnaden för levererad el skall inte få överstiga den vid konsumtion från nätet. Det behövs sannolikt mycket mera, men det här skulle kunna bidra till att nå målen om fossilfri elproduktion.

Föreslagna åtgärder: Att regeringen arbetar för att EU-tullar på solceller avskaffas
Att ellagen och andra regleringar ändras så att distribution via elnätet av den av privatpersoner och bostadskooperativ producerade elen underlättas
Att ellagen och andra regleringar ändras så att kostnaderna sänks för delning via elnätet av den av privatpersoner och bostadskooperativ producerade elen

Motiv och bakgrund: Många av oss har upplevt hur nätavgifter för eldistribution har ökat kraftigt. Det påstås att dessa ökningarna skall bekosta utbyggnad av elnäten och säkra elleveranser från elnätet. Då är det också dags att vi som vill investera i egen kraftproduktion får nytta av denna ökade kapacitet och säkerhet. Lokalt producerad el ger dessutom fördelar för nätägarna då det bidrar till att hålla spänningen uppe i nätet och därmed minska överföringsförluster.

Exempel på nuvarande svårighet utgörs av en begränsning i Ellagen 4 kap. Om nättariffer 10 § Särskilt om nättariffer för mindre produktionsanläggningar.

"En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt ska för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren ska dessutom betala engångsavgift för anslutning." Men jag som redan har en anslutning och skaffar en solcellsanläggning, varför skall jag betala en anslutningsavgift.

Vidare samma 10 § "Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, ska anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf." Varför skall min bostadsrättsförening, som har flera tak i samma kvarter betraktas som separata anläggningar med kostnader för dem.

Vidare samma 10 § "En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. Detta gäller dock bara om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet." För att hålla sig inom gränsen högst 43,5 kilowatt får moderna solceller bara omfatta 280 kvadratmeter. På min bostadsrättsförening kan det täcka 5*56 meter, men vi har ju större takyta som ligger rakt i söder.

När det gäller att nå klimatmålet fossilfri elproduktion är tullar på solceller lika dumt som att skjuta sig själv i foten.

Kort sagt - minska regleringar och kostnader för att underlätta solcellsutbyggnad. Svenska tak skall enkelt kunna vara basen för solcellsutbyggnad.

Motion 37:

Bioenergi är livets energi som ska hanteras effektivare

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Ruzena Svedelius Dr Agr

E-post: rsvedelius@hotmail.com

Sammanfattning: * a) Effektivare utnyttja bioenergi i rester och avfall som kommer från växt- och djurrike med hjälp av biologiska metoder t ex metanjäsning.

* b) Stödja produktion av växternas biomassa genom ökad användning av biogödsel från biogasanläggningar som innehåller både bioenergi och växtnäring nödvändig för markens bördighet utan att använda konstgödsel.

* Snarast förbjuda termiska behandlingsmetoder med vilka minskar biologisk mångfald och bildas föroreningar skadliga för hälsa, miljö och klimat.

* Hälsa, miljö och klimat får inte kompromissas bort.

Föreslagna åtgärder: * Öka radikalt satsningar på hållbara biologiska metoder för effektivare omvandlingar både

a) från bioenergi i rester och avfall som kommer från växt- och djurrike till andra former av energi

b) från solens strålningenergi till bioenergi som pågår under fotosyntes i växtodling.

* Skyndsamt fasas ut ohållbara termiska omvandlingsmetoder.

* Avstå från kompromisser som hotar hälsa, miljö, klimat.

Motiv och bakgrund: Energiprincipen (eller lagen om energins bevarande) är termodynamikens första huvudsats och innebär att energi inte kan skapas eller förstöras, utan endast omvandlas från en form till en annan.

Bio betyder livet och bioenergi är livets energi. Solens strålningenergi omvandlas - under fotosyntes med hjälp av minst 16 kemiska grundämnen - till bioenergi i växternas biomassa dvs. levande massa. Växternas bio-energi och näringsämnen utnyttjas i livsmedel, foder och ved av de flesta levande organismer i djurrike, inklusive människa, via näringskedjor. Växternas bioenergi är biobränsle för övriga organismers celler och där omvandlas till bioenergi lagrad i djurens biomassa.

Under termiska omvandlingsmetoder (förbränning, termisk förgasning, pyrolys och produktion av biokol) dödas alla organismer som finns på och i materialet. Det bildas föroreningar som är skadliga för hälsa, miljö och klimat. Termiska processer är farliga för allt levande och orsakar minskning av biologisk mångfald. Detta är ohållbart och därför stöd från allmänna medel till termiska metoder för hantering av organiska rester och avfall från växt- och djurrike måste omedelbart stoppas.

Kommunala bolag ska genast ställa om till biologiska omvandlingsmetoder. Söföförbränning och eldning av ved i värmekraftvärmeverk ska fasas ut. Allt som kommer från växt- och djurrike ska kaskad utnyttjas dvs användas till produktion av nyttigheter. Det sista steget ska vara omvandling till biogas och biogödsel.

Mänskligheten behöver ha tillgång till bioenergi och samtidigt gynna biologisk mångfald. Därför måste alla för växter essentiella kemiska grundämnen återföras från bosättningar tillbaka till odlingar. Dessa är grundstenar till allt levande: H, C, O, N, P, K, Ca, Mg, S, Cl, Fe, B, Mn, Zn, Cu och Mo samt även de stimulerande grundämnen vilka anses vara Co, Cr, Ni, V, Sn, Li, F, Se, Si, etc.

För att effektivisera både utnyttjande av bioenergi och återföring av de för livet essentiella kemiska grundämnen till odlingar krävs ytterligare satsningar från allmänna medel på forskning, vidareutveckling och testning av innovativa metoder för hantering av material från växt- och djurrike. I naturen omvandlas alla dessa material

- a) till olika energirika molekyler (alkohol, metan) vilka senare blir till värme eller
- b) direkt till värme som avgår till omgivningen.

Växtnäringsämnen är sedan tillgängliga till nya växter.

Motion 38: Stoppa subventioner till alla fossila bränslen

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Ruzena Svedelius Dr Agr

E-post: rsvedelius@hotmail.com

Sammanfattning: Stoppa nedsättningen av energiskatten för dieselbränsle i motordrivna fordon som uppgår till drygt 8 miljarder kronor per år eftersom utsläppen är farliga för hälsa, miljö och klimat.

Stoppa alla skattelättnader för fossila bränslen (inklusive naturgas och gasol) i alla industrier, luftfart, sjöfart, i kraftvärmeverk, vid bandrift, inom jord- och skogsbruk som uppgår till minst 5 miljarder kronor per år.

Satsa på framställning av biogas och biogödsel i lokala högteknologiska biogasanläggningar.

Stoppa satsningar från allmänna medel på framställning av hälsofarlig biodiesel.

Föreslagna åtgärder: * Stoppa omedelbart nedsättning av koldioxid- och energiskatter till fossila bränslen vilket motverkar planer på fossilfritt samhälle.

* Satsa dessa miljarder på innovativa projekt för att ersätta fossila bränslen.

* Satsa på framställning av biogas till el och värme/kyla eftersom elfordon är redan på frammarsch.

* Stoppa framställning av hälsofarlig biodiesel.

Motiv och bakgrund: I SVERIGES NATUR 5/2017 redovisas skattesubventioner för fossila bränslen på ca 13 miljarder per år. Skrämmande läsning med tanke på vilka skador användning av fossila bränslen orsakar på hälsa, miljö och klimat.

Smutsiga subventioner ges från allmänna medel som ska i stället satsas på alla sorts innovationer som bidrar till att

- a) energieffektivisera för att minska behovet av bränslen
- b) ersätta fossila bränslen med förnybara men endast sådana som produceras på ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Ska invånarnas hälsa prioriteras framför ohållbara metoder? Hur kan personer i regeringen och på andra beslutsfattande poster negligera faror med biodiesel? Varför nonchaleras kunskap? Hur ska vi få kunskapsbaserat samhälle?

Inga satsningar av allmänna medel på biodiesel som är farlig för hälsa vilket är dokumenterat - här i några referenser:

(2001-08-10) Dieseln extremt farlig. De dieseldrivna bilarnas emissioner är direkt livsfarliga och dessa bilar borde därför tas ur trafik och byggas om för mer miljöanpassad drift.
http://www.miljomagasinet.se/artiklar/diesel_31.htm

(2014-12-09) Biodieslavgaser ger liknande negativa effekter på hjärt-kärlsystemet som avgaser från fossil diesel, enligt en avhandling från Umeå Universitet. <http://www.medfak.umu.se/om-fakulteten/aktuellt/nyhetsvisning/fornybara-branslen-kan-vara-lika-halsofarliga-som-dieslavgaser.cid243859>

(2016-01-14) Air quality impact of diesel ‘severely underestimated’
http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/air_quality_impact_of_diesel_severely_underestimated_442na1_en.pdf

(2016-04-20) Biobränsleanläggning läggs ner. Under de senaste åren har anläggningen producerat tusen ton dimetyleter, DME, som ibland kallas grön diesel...Energimyndigheten har stöttat anläggningen med 100 miljoner kronor de senaste tre åren men avbryter nu stödverksamheten.
<https://www.nyteknik.se/energi/biobransleanlaggning-laggs-ner-6542293>

Motion 39:

Hållbar produktion av biogas och biogödsel ur organiska rester och avfall

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Ruzena Svedelius Dr Agr

E-post: rsvedelius@hotmail.com

Sammanfattning: Stöd ska endast gå till ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbara metoder för hantering rester och avfall från växt- och djurrike.

Stöd ska ges till innovation av

- utrustning för hygienisk insamling av våta restprodukter och avfall
- olika typer av kvarnar som kan sönderdela både våta och torra material
- utrustning och metoder för förbehandling dvs. sönderdelning, vägning och blandning av material
- utrustning som garanterar effektiv omvandling av energi som finns i biogasens metan till el och värme/kyla.
- utrustning för hantering av biogödsel för att minska förluster av växtnäring.

Föreslagna åtgärder: * Alla stödåtgärder som bekostas av allmänna medel lokalt, regionalt, statligt eller från EU ska alltid avkrävas ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

* Ge stöd för effektivisering av produktion av biogas och biogödsel med kunskapsbaserade innovativa åtgärder ” från källa till omvandling i biogasanläggningar” samt för användning av biogas och biogödsel.

Motiv och bakgrund: Inom avfallshantering tillämpas föråldrade ohållbara metoder särskilt vid hantering av material som kommer från växt- och djurrike. Både insamling och behandling orsakar ohälsosamt arbetsmiljö, föroreningar av luft och vatten, förluster av bioenergi och växtnäringsämnen samt höga

kostnader för invånare.

Onödigt mycket energi åtgår för transporter och tillverkning av utrustning för insamling och ohållbar behandling genom förbränning, termisk förgasning, pyrolys, framställning av biokol.

Alla ohållbara processer orsakar

- 1) förluster av växtnäring som måste ersättas med energikrävande framställning av konstgödsel
- 2) dåligt redovisade föroreningar som är ohälsosamma
- 3) minskning av biologisk mångfald.

Även kompostering är en ohållbar metod som innebär ca 70 % förluster i form av energi och växtnäring som samtidigt förorenar luften och vatten.

Allmänna medel avsedda för innovation satsas felaktigt på gammal teknik där mat- och toalettavfall fortfarande transporteras med vatten som förorenas i onödan eftersom vattenburen biogasanläggning är bevisligen ineffektiv och kostnader för invånare blir ca 25 % högre se projekt H+ i Helsingborg.

Ökade satsningar på lokala högteknologiska biogasanläggningar bidrar utöver effektivare utnyttjande av bioenergi även till ökad medvetenhet om källsorteringens fördelar och ökad social sammanhållning av invånare som bor inom området som biogasanläggning tar mot rester och avfall från växt- och djurrike.

Det kan vara mat- och toalettavfall (utan utspädning med vatten) från hushåll, affärer, restauranger, skolor, sjukhus, industrier, växtrester från balkonger och grönområden och vid behov kan användas halm- och ved pellets (skogsrester) för att balansera överskott på vatten- och kvävehaltiga material med torra och rika på grundämne kol för att ge mikroorganismer väl sammansatt substrat. Därmed maximeras utbyte av biogas i mindre bioreaktorer till lägre kostnad. Uteblivet överskott på vatten ger biogödsel utan behov för avvattning och därmed lägre kostnader även för transport till odlingar.

Allt detta är möjligt med hjälp av modern logistik och teknik där även ingår automatisering och digitalisering. Hantering av material från växt- och djurrike ska ha högt status eftersom det handlar om människans grundläggande behov för välmående: ren luft, rent vatten och hälsosam mat som innehåller bioenergi och näringsämnen.

I maten finns den viktigaste bioenergi för människa.

Alla som förordar termiska processer ska i stället för mat äta aska från förbränt mat. Spridning av aska på marken dödar en del markorganismer och först efter en tid kommer nya att etablera sig.

Aska innehåller varken kväve eller svavel, de två mest flyktiga essentiella växtnäringsämnen som under förbränning skapar ohälsosam miljö. Några forskare som studerar effekter av reaktivt kväve anser att kväveoxider (NO, NO₂) är den största fara för andning, farligare än koldioxid. Reaktivt kväve ökar och hotar människornas hälsa, miljö och klimat. Se bilaga:

- 1) Referenser med några meningar om reaktivt kväve.

Öka satsningar på konkreta åtgärder snarast möjligt - från källa av avfall till användning av biogas och biogödsel för bl. a. snabbare utfasning av syntetiska kvävegödselmedel. Se bilaga:

- 2) Åtgärder nödvändiga för hållbar produktion av biogas och biogödsel.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 48:

Bygg ut havsbaserad vindkraft för transportsektorns behov och för export

Version: 3

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Lasse Vretblad

E-post: lasse@arkitektmagasinet.com

Sammanfattning: En aktuell svensk utmaning är att göra transportsektorn oberoende av fossil energi. Tillgången på råvara för biobränslen är begränsad både internationellt och inom Sveriges gränser. Ny fossilfri el-energi behövs i stället för elektrifiering av transportsektorn. Den måste i huvudsak baseras på el från vindkraft - och havsbaserad vindkraft kan där spela en huvudroll.

Sveriges energipolitik behöver inte som hittills begränsas till landets egna behov. Sverige har de bästa förutsättningarna för utbyggnad av vindkraften i Nordeuropa och kan därför bidra med (lönsam) export utöver Sveriges gränser.

Föreslagna åtgärder: Energimyndigheten bör få Regeringens uppdrag att genomföra en utbyggnad av svensk havsbaserad vindkraft som motsvarar transportsektorns behov av en omedelbar elektrifiering, och som också öppnar för en lönsam el-export till norra Europa.

Motiv och bakgrund: Sverige har idag en situation där elproduktionen motsvarande dagens behov i stort utan klimatpåverkan. Vattenkraft och kärnkraft levererar basbehovet tillsammans med en ökande del vindkraft.

Svensk kärnkraft har en teknisk livslängd som gör att den kan bidra med fossilfri el i flera decennier till. För att avveckla fossilbränslen i den takt som den globala minskningen av koldioxidutsläppen kräver bör den därför bibehållas så länge den tekniska livslängden tillåter. En basförsörjning med både vattenkraft och kärnkraft möjliggör också en större satsning på utbyggnad av väderberoende, ej reglerbar kraftproduktion genom att tillhandahålla svängmassa och stabilitet i systemet. Därmed bibehåller man också en kompetens som möjliggör att kommande generationer kan ta ställning till fjärde generationen kärnkraft när den är färdigutvecklad.

Den aktuella svenska utmaningen är att också göra transportsektorn oberoende av fossil energi. Biobränslen löser inte dess energibehov. Tillgången på biomassa är begränsad och förbränning av biobränslen ger högre koldioxidutsläpp än fossilbränslen som först senare kan uppvägas av återplantering med varierande tidsförskjutning av CO₂-upptaget (se motion 49).

Ny fossilfri el som behövs i transportsektorn (elbilar), men också i bostadssektorn (värmepumpar) måste i huvudsak baseras på vindkraft. Svensk vindkraft bedöms i en IEA-rapport från 2016 (Nordic Energy Technology Perspectives) på lång sikt vara en viktig del av svensk, nordisk och nordeuropeisk försörjning med fossilfri el.

Havsbaserad vindkraft kan spela en huvudroll i den vidare utbyggnaden av vindkraften. Sverige har en mycket lång och delvis grund kust mot Östersjön och Nordsjön med mer än tillräckliga vindar för en lönsam el-produktion. Kostnaderna för havsbaserad vindkraft har gått brant nedåt under 2016 och 2017. Vattenfall har erbjudit sig att bygga Kriegers Flak i Danmark för 37,2 öre/KWh (Ny teknik 2016-11-09). I Storbritannien och Tyskland har anbud på nya vindkraftparker legat så lågt att inget stöd överhuvud

efterfrågas från anbudsgivarna.

Riksdagen bör därför ge Energimyndigheten direktiv att driva en aktiv planering för havsbaserad vindkraft på det sätt som nu görs i Danmark, Holland, Tyskland och Storbritannien. En stor utbyggnad av havsbaserad vindkraft kräver inventeringar av påverkan på havsmiljöfrågor och fiske och måste innehålla en parallell planering av utbyggnaden av ny överföringskapacitet och av stabilitet och svängmassa i systemet (På väg mot en elförsörjning baserad på enbart förnybar el i Sverige, Lennart Söder/KTH 2014). Därför bör Energimyndigheten, tillsammans med Naturvårdsverket och Svenska Kraftnät, ta ett tydligare initiativ än idag för snabba på och samordna utbyggnaden och via ett auktionsförfarande stegvis bygga ut denna stora resurs. Havsbaserad vindkraft har klara fördelar före vindkraft på land på grund högre vindhastigheter och orsakar samtidigt färre bullerproblem. Havsbaserad vindkraft har uppskattats ha en ekonomisk potential att byggas ut till minst 300 TWh i svenska farvatten (Havsbaserad vindkraft potential och kostnader Energimyndigheten/SWECO 2017).

Sverige kan också bidra utöver Sveriges gränser genom att exportera fossilfri el med vinst till Nordeuropa. 2050 räknar Tyskland bara med att täcka ca 80% av inhemsk elförbrukning med fossilfri el. (Federal Ministry for Economic Affairs and Energy). Svenska kraftnät planerar nu en utbyggnad av Hansa Power Bridge mellan Skåne och Nordtyskland (Nu förstärker vi kopplingen till kontinenten, Svenska Kraftnät 2018-01-22). Det öppnar för en export till 80 - 100 TWh till Tyskland om Sverige inte bara ser till svenska behov, utan bygger ut vindkraften i större skala. Fortsatt utbyggnad utöver nationella, svenska behov, dimensioneras efter vad som kan säljas och ge exportintäkter, samtidigt som det minskar de samlade europeiska CO2-utsläppen.

Med en planerad succesiv utbyggnad av den havsbaserade vindkraften finns sedan också förutsättningarna för att ersätta 60 TWh kärnkraft när dess tekniska livslängd har uppnåtts. Havsbaserad vindkraft kan i den utbyggnadsfasen koncentreras till de kustområden där de nedlagda kärnkraftverken finns för att då undvika ytterligare kostnader för utbyggnad av kraftnätet.

Motion 49: Elektrifiera transportsektorn

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Lasse Vretblad

E-post: lasse@arkitektmagasinet.com

Sammanfattning: Transportsektorn måste rivstarta en genomgripande omställning för att bli oberoende av fossil energi. Den vanligaste biodieseln i Sverige idag, HVO, har sitt ursprung i importerad råvara till nästan 90 % och biobränslen från svensk cellulosa är bara en tillfällig lösning. Att frigöra sig från fossilfri energi för transportsektorn handlar om el-energi.

Elbilsmarknaden expanderar, därför finns nu förutsättningarna att påbörja utbytet av bilparken. Det som då måste ske är en kraftig expansion av laddstrukturen, att samhället tydliggör att laddmöjligheterna kommer att finnas där man behöver dem.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen bör ge Energimyndigheten i samarbete med nätägarna ett uppdrag att arbeta för en snabb elektrifiering av transportsektorn genom att bygga ut laddstrukturen i Sverige

Motiv och bakgrund: Den nu aktuella svenska utmaningen är att göra transportsektorn oberoende av fossil energi. En del av dagens transportbehov kan och måste med kraftfulla styrmedel flyttas från biltrafiken till kollektivtrafiken. Men bilarna kommer att finnas kvar, bland annat i glesbygd, och inte minst för godstransporter på korta eller medellånga sträckor.

Biobränslen löser inte transportsektorns energibehov. Den vanligaste biodieseln i Sverige idag, HVO, har sitt ursprung i importerad råvara till 86 % enligt Energimyndighetens statistik (Råvarans ursprungsland för HVO som använts i Sverige 2015, Energiläget i siffror 2017). Det är ur ett internationellt rättviseperspektiv inte rimligt att Sverige framöver ska kunna fortsätta att vara en netto-importör av biobränslen - eller av råvaror för inhemsk tillverkning av biobränslen.

Andra generationens biobränslen från svensk skogsråvara är också ett sidospår, all förbränning av biobränslen ger upphov till högre (biogena) koldioxidutsläpp än koldioxidutsläpp från petroleumbaserade bränslen. För att överhuvudtaget motivera användning av biobränslen måste man räkna in den så kallade substitutionseffekten (IVL Synsätt på biomassa och koldioxidneutralitet, IVL seminarium vägval el-konkurrens om den hållbara skogen 9 nov 2015) som innebär att det är bättre att bränna biobränslen jämfört med fossilbränslen för att inte ytterligare öka mängden kol i jordatmosfären. Om biobränslen jämförs med el finns ingen sådan substitutionseffekt. Att frigöra sig från fossilfri energi för transportsektorn handlar därför om att ersätta petroleumbaserade bränslen med fossilfri el-energi.

2017 har varit ett rekordår för bilförsäljningen i Sverige, tyvärr köper svenskarna fel bilar. Flera ledande tillverkare av elbilar som Nissan (2018 Nissan Leaf) och Tesla (300) har nyligen presenterat modeller som gör elbilar tillgängliga för fler köpare. De flesta andra ledande biltillverkare har också redovisat att elbilar inom kort kommer att finnas tillgängliga i alla marknadssegment. När inköpspriset blir mer överkomligt för flera så blir bränslekostnaderna mer intressanta för bilköparna. El-motorn är 4 - 5 gånger energieffektivare än explosionsmotorn. Skillnaderna i bränslekostnaderna blir med svenska el- och bensin-/dieselpriiser ännu större.

Mercedes har uppgett att man kommer att sälja distributionsbilar med eldrift redan från 2019 (Clean Technica, February 7th, 2018). Scania har nyligen gått in och investerat 100 miljoner i Northvolts batterifabrik (Ny teknik 2018-01-25). Det betyder att även den medeltunga och kanske även den tunga trafiken också kommer att kunna elektrifieras. Där är dessutom omsättningen på bilarna snabbare eftersom de utnyttjas mer, och elektrifieringen kan därför snabbare få ett genomslag och ge minskade utsläpp.

Nu finns därför förutsättningarna att påbörja utbytet av bilparken. Det som måste ske är en kraftig expansion av laddstrukturen. Nu krävs att samhället genom Energimyndigheten, elproducenterna och nätägarna tydliggör att eldrift är framtiden och att laddmöjligheterna kommer att finnas där man behöver dem.

Villaägare, till exempel glesbygdsborna som fortfarande kommer att vara beroende av bil, kan ladda hemma. Vid årsskiftet infördes ett statligt ladda-hemma-stöd för det. Boende i flerfamiljshus behöver administrativ hjälp och subventioner för att etablera tillräcklig kapacitet inom fastigheten. I Stockholm finns möjligheter för bostadsrättsföreningar att söka sådana pengar.

Det totala energibehovet för att klara en övergång till el i transportsektorn är 10 - 15 TWh beroende på hur stor del av transportarbetet som ingår utöver personbilarna. Det behovet kan motsvaras av en utbyggnad av vindkraften (se motion 48). Samtidigt måste de regionala och lokala elnäten åtgärdas för att klara många simultana laddningar. Därtill behövs en flexibilitet på användarsidan (Measures to increase demand

flexibility in the Swedish electricity system, Energimarknadsinspektionen 2017), kanske ska näten byggas som tvåvägssystem där bilarnas batterier på sikt kan fungera som en lagringsmöjlighet (Ny teknik 2018-01-29). Energimyndigheten bör nu tillsammans med elproducenterna och nätägarna lägga fast hur sådana lokala system ska se ut.

Det som därutöver behöver hanteras är hur och var externa laddplatser med snabbladdningsfunktion ska etableras. Där kan Energimyndigheten också ge nätägarna huvudansvaret för planering och genomförande på det sätt som påbörjats i Kalifornien av de största energibolagen Pacific Gas and Electric, California Edison och San Diego Gas and Electric (Union of Concerned Scientist, 2017-12-29).

Motion 57: **Bygg bara passivhus!**

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: De stora energislukarna i vardagslivet, som vi kan göra något åt, är bilen, biffen och bostaden. Det jag vill komma åt är att spara energin, som går åt för uppvärmning av byggnader. Nu pågår stora bygginvesteringar i Sverige inte minst för bostadsbygge. För att nå klimatmålet att reducera CO2 utsläpp behöver vi spara energi för uppvärmning av byggnader. Det kommer att kräva stora kostnader i befintliga byggnader. Låt oss därför inte nu uppföra nya byggnader, som om vi några år måste anpassa för att dra mindre energi för uppvärmning. Bygg endast passivhus!

Föreslagna åtgärder: -att Regeringen och Riksdagen beslutar att införa byggnormer för att all nyproduktion av byggnader skall bli passivhus i den meningen att de värms av verksamheten i huset med eventuellt tillskott från jordvärme.

Motiv och bakgrund: I Sverige skall nybyggnation följa byggnormer och övrig lagstiftning. Det finns ett politiskt tryck i liberal anda för att minska på regleringar och däribland regler för byggande. Med de stora åtagande som Sverige och EU har gjort för att nå minskade utsläpp av CO2 och till och med nå ett samhälle som är fritt från förbränning av fossila bränslen. Då räcker inte de hittills vidtagna och föreslagna åtgärderna till för att nå målet. Det är särskilt tydligt i den pågående snabba urbaniseringen i Sverige med ett välbehövligt tillskott av nybyggda hus och lägenheter. Till exempel i Göteborg byggs en helt ny centrumdel på områden, som tidigare varit hamnar och industriområden. Det är politiker som har planeringsmonopol och i Göteborg är hetsen stor för att mycket skall stå färdigt till stadens 400-års jubileum. I den hetsen kommer klimatmålen i skuggan. I Göteborg är det viktigare att se tillbaka och 400 än att ta klimatutmaningen på allvar. Vi här i Göteborg bygger oss in i ett nytt centrum, som vi snart måste renovera/bygga om för att minska energiåtgången. Uppenbarligen räcker inte den lokala politiska kraften till för att göra planer, som enbart tillåter passivhus i nybyggnation. I detta avseende är det nog likadant i alla Sveriges kommuner. Därför behövs en central reglering, för att vi i Sverige inte fortsatt skall bygga oss hus, som kräver att de tillförs energi för uppvärmning från källor utanför den omedelbara närheten. Jag förstår att det kommer att behövas tillförd energi för uppvärmning, men den bör då tas ut från lokala energidepåer med minimalt CO2 utsläpp och jag föreslår jordvärme.

För att nå detta mål behöver Riksdagen och Regeringen fatta beslut om bindande regler, som föreskriver att all nyproduktion av byggnader skall ske i form av passivhus.

Motion 58:

Beskatta byggnader efter uppvärmningskostnad

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: De stora energislukarna i vår vardag är bilen, biffen och bostaden. Uppvärmningen av bostäder sker i stor utsträckning genom förbränning, antingen i huset eller genom fjärranläggningar för el och värme. Anpassningen av bostäder till bättre energihushållning går för långsamt och det finns stora anpassningsbehov. Till exempel i miljonprogrammets hus. Jag får ofta höra att det inte lönar sig att energianpassa med bästa teknik. Min enkla ide är: Gör det lönsamt att energianpassa! Tillämpa den framgångsrika metoden morot och piska. Inför en progressiv skatt på energianvändning för uppvärmning.

Föreslagna åtgärder: -att Sveriges Regering och Riksdag beslutar om att införa en skatt på byggnader efter hur mycket energi, som tillförs byggnaden för uppvärmning.

Motiv och bakgrund: Det finns en stor politisk enighet kring målen att nå radikala minskningar av CO2 utsläppen i Sverige. En stor del av utsläppen sker vid förbränning för att värma upp bostäder. Om uppvärmningsbehovet minskar, så minskar också behovet av förbränning med dess CO2utsläpp. Det borde därför gå att vinna uppslutning kring åtgärder för att minska behovet av förbränning för uppvärmning av bostäder. Ett sådant sätt är att anpassa byggnader genom isolering, ventilation och återvunnen ventilationsvärme med mera. Det finns alltså teknik, men anpassningsarbetet går för långsamt. Miljonprogrammets bostäder behöver energianpassning, men bostadsbolagen och inte minst de allmännyttiga bostadsbolagen verkar sakna ekonomiska resurser eller vilja genomföra en snabb energianpassning. Låt oss därför göra det lönsamt att energianpassa.

Ekonomisk vinning har i flera sammanhang visat sig vara ett bra medel för politisk styrning. Om denna styrning sägs fungera verkar bero på politisk åskådning. Skatt på flygresor anses bra av miljöpartister medan borgerliga ledarskribenter inte tror på en sådan effekt. Förra regeringen tänkte sig att indragna bidrag skulle leda till större sysselsättning medan nuvarande regering har krav på sig att återställa bidrag. När det gäller klimathoten, så är det en överlevnadsfråga. Då borde det vara möjligt att få en bred politisk enighet, inte bara om målen för klimatpolitiken utan också för medlet ekonomisk styrning. Inför en morot/piska för att få energianpassning av byggnader. Beskatta byggnader efter hur mycket energi, som tillförs byggnaden för uppvärmning. Låt skatten vara progressiv från 0 kronor för rena passivhus och sedan en stigande skala i proportion till byggvolym och tillförd uppvärmningsenergi.

Motion 74: Energieffektivisera alla bostäder

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Sigbritt Nordlund

E-post: sinorna@hotmail.com

Sammanfattning: Bostadsbestånd och lokaler kan ses som en oanvänd energikälla, som står för 40 % av Sveriges totala energianvändning. Merparten är äldre bebyggelse vars energiförbrukning i motsats till nyproduktion är helt oreglerad. En genomförd energieffektivisering skulle frigöra energi för andra samhällssektorer. Med känd teknik såsom värmepumpar och solpaneler är det enkelt att minska mängden köpt energi med hälften eller mer, med liten eller utan renovering av själva byggnaden. Återbetalningstiden för sådana investeringar är kort i förhållande till livslängden.

Föreslagna åtgärder: att nationella regler införs för alla bostadsbyggnaders tillåtna förbrukning av köpt energi

att rådgivning och information om energieffektivisering åläggs kommunerna

att uppföljning görs av statlig tillsynsmyndighet

Motiv och bakgrund: Undertecknad har genom arbetet i en bostadsrättsförening erfarenhet av framgångsrik energieffektivisering av ett äldre hus liksom av kontakter med andra bostadsrättsföreningar och berörda myndigheter. Utan större renovering och inklusive förbättrat inomhusklimat köper vi nu endast 1/3 av den energi vi tidigare behövde. Vi skulle kunna vara en modell för många, särskilt som vi ingått i Energimyndighetens projekt. Så ser det tyvärr inte ut. Myndigheterna samlar data från oss få idealister, men tar inte rollen som informationsspridare. Den fastighetsägare som vill energieffektivisera måste själv skaffa sig tekniska kunskaper och stå ut med byråkratin. I bostadsrättsföreningars styrelser finns oftast varken tid, kunskap eller ledarskap över tid för att ro iland uppgiften och sannolikt inte heller hos de privata mindre fastighetsägarna. Den nödvändiga samhällsomställningen kräver statlig reglering. Enstaka goda exempel räcker inte för att energieffektivisering på bred front ska komma igång. Hjälp av praktiskt inriktad expertis behövs också, inte byråkrati.

Miljömålsberedningen SOU 2016:47 konstaterar i sitt slutbetänkande: "Bostäder och service står för omkring 40 procent av Sveriges totala energianvändning, (s.322). "Mer fokus behöver läggas på klimatutsläppen från byggmaterialen och själva byggprocessen, samt på att energieffektivisera det äldre bostadsbeståndet." (s. 319). Vidare: "Fortsatta kostnadseffektiva insatser för ökad energieffektivitet är motiverade då de bidrar till att dämpa energiefterfrågan och frigör förnybar energi till andra användningsområden"(s. 320).

Utredningen utmynnar inte i några egna förslag om hur energieffektiviseringen kan bli av. Man nöjer sig med att konstatera att Energimyndigheten och Boverket gemensamt har utarbetat förslag gällande vid renovering av byggnader och som inrapporteras till EU vart tredje år. Någon generell övre gräns för energianvändning i likhet med gällande regler vid nyproduktion diskuteras inte.

För energieffektivisering av merparten av bostadsbeståndet finns alltså inget förslag och ingen handlingsplan i Miljömålsberedningens slutbetänkande. Kvar är en tickande klimatbomb och behov av insatser nu.

Motion 75: Storsatsning på vätgasproduktion med plasmateknik

Version: 5

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Björn Idar, Elisabeth Rosenborg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Världens ledande beslutsfattare, såväl politiska som industriella, skapade i januari 2017, under konferensen "World Economic Forum" i Davos, organisationen "Hydrogen Council". Det är ett råd för ledande energi-, transport- och industriföretag som har den gemensamma ambitionen att främja utbyggnaden av ett globalt vätgassamhälle. Sverige bör bidra genom storskalig satsning på plasmateknik med skattemedel för att snabbt ge industrin den nödvändiga vätgasen i stora mängder i en ny unik satsning, som ersättning för kol och koks vid framställning av stål.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen bör omgående satsa på en massiv utbyggnad av infrastruktur för tillverkning och distribution av energibäraren vätgas med fokus på plasmateknik, en ekologiskt försvarbar metod som samtidigt kan lösa problemen kring samhällets avfall.

Motiv och bakgrund: De alltmer skrämmande konsekvenserna av den globala uppvärmningen ger ingen tid till en långsam anpassning med kompromisser och lokala hänsyn. Världens länder måste snabbt enas kring en ersättare till de fossila bränslena och alltmer tyder på att energibäraren vätgas går ut som vinnare. Vi måste omedelbart börja ställa om för att anpassa oss till detta val. Att hantering av alla energibärare, från bensin till vätgas, innebär risker har mänskligheten accepterat. Detsamma gäller för elektricitet.

Industrin använder kontinuerligt enorma mängder vätgas i diverse processer. En revolutionerande nyhet är att den svenska stålindustrin, bland andra Sandvik, nyligen valde att testa vätgas som ersättare till kol och koks för reduktion av järnmalm, med vattenånga som enda utsläpp. Denna industri står i dag för hela 10% av våra oönskade luftföroreningar såsom försurande svavel och kväveoxider, sotpartiklar, dioxin, furaner, tungmetaller och koldioxid. Betydande mängder vätgas kommer att behövas redan under uppbyggnadsprocessen. Då räcker kanske intervaller av elöverskott i våra nät plus massivt utbyggda vindkraftsparker för att täcka behovet genom elektrolys av vatten. Vid full drift kommer dock gigantiska mängder vätgas att förbrukas med krav på tillgänglig el för elektrolysen. Detta skulle kunna låsa fast oss vid kärnkraftsberoende för en oöverskådlig framtid. Ett alternativ skulle vara massiv import av naturgas, som råvara till vätgasframställning, med stora utsläpp av koldioxid som följd. Tillsammans med den globala fordonsindustrins allt större krav på tillgång till vätgas för bränslecell-elmotortekniken, kommer efterfrågan på gasen att öka massivt. (Se motion 43)

Vilka storskaliga miljövänliga alternativ står då till buds? Den norska Kvaernermetoden ser lovande ut, där naturgas genom en elektrisk ljusbåge delas upp i vätgas och ett fint kolpulver, en råvara som är högt uppskattat i diverse industriella processer

Den mest intressanta storskaliga lösningen är plasmaförgasning av avfall. Vid en temperatur på c:a 3000 grader, genom en elektrisk ljusbåge, bryts allting ner till grundämnen i en sluten, självförsörjd process. Alla giftiga föreningar neutraliseras. Förutom stora mängder vätgas, som tillvaratas, återstår en lavaliknande slagg innehållande en återvinningsbar metallblandning. Allt från fordonsdelar som plast och däck till blandade hushållssopor, giftigt industriavfall och även kontaminerat avloppsslam (som annars sprids på våra åkrar) kan hanteras i denna utsläppsfria process.

Plasmatekniken har använts i 20 år. Det svenska företaget Plagazi samarbetar med Alter NRG (tidigare Westinghouse Plasma). Alter NRG har som exempel levererat en anläggning till indiska Pune för hantering av framför allt riskavfall från sjukhus. Motsvarande anläggning i Japan, Mihama-Mikata, levererar bl.a. el och värme sedan 14 år, med god prestanda. Ett av USAs hangarfartyg har en anläggning ombord. Plagazi är unikt i branschen med sina tre patenterade utvinningsmetoder för ren vätgas.

En anläggning kostar c:a 250 miljoner SEK med en möjlig avskrivningstid på fem år. Tusen anläggningar, motsvarande priset på ett snabbspår Stockholm-Göteborg, skulle kunna lösa Sveriges avfallsproblem samtidigt som stålindustrin skulle bli försörjd på vätgas.

Jag rekommenderar därför svenska staten att skyndsamt börja finansiera produktionen av sådana enheter. Ämnet vätgasförsörjning kan ge upphov till heta debatter inför valet inte minst med tanke på nya arbetstillfällen och exportmöjligheter. Vem tar hem de nya jobben, Sverige eller Kina?

www.alternrg.com
www.plagasi.com

Motion 90: Solenergi i nybyggnation

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Marcel Berkelder Exergi Byrån, Heidi Andersson Armbryterskan från Ensamheten, Tord Pettersson Luleå, Jens Rundberg Vännäs, Pia Lingesten Umeå, Christer Laggar Vännäs

E-post: marcel@exergi.net

Sammanfattning: Bostäder har enligt BBR/BEN schablonbehov av tappvarmvatten och hushållsel. Fastighetsel beror till stor del av systemval. Att kräva att delar av energibehoven tillgodoses med solenergi driver på utvecklingen av solenergimarknaden och driver också på utvecklingen av energieffektivare teknik. Kraven kan också leda till utvecklingen av kombinationstekniker där såväl värme sol el genereras med solen. I grunden är tekniken etablerad och exemplen finns, det behövs en knuff i rätt riktning mot hållbar utveckling och att solenergi blir en allmän accepterad energiresurs.

Föreslagna åtgärder: Motionen yrkar på att i bygglagstiftning skall skrivas in att vid nybyggnation av bostäder skall antingen minst 50% av schablonbehov enligt BEN, för tappvarmvatten tillgodoses med solfångare eller hushållsel + fastighetsel tillgodoses med solceller.

Motiv och bakgrund: Regelverken inom byggnation av bostäder har ambitionen att vara teknikneutrala. Utvecklingen går i en riktning där styrning blir allt tydligare, exempelvis införandet av primärenergital i BBR och BEN. I den kontexten är det helt befogat att styra mot större användning av solenergi. Av de ständigt flödande energierna; sol, tidvatten och geotermisk energi, är solenergi den enda som är tillgänglig i Sverige. (Vattenkraft och vindkraft har sin ursprung i solen, geotermisk energi utvinns inte med markvärmepumpar, jordskorpan är för tjock i Sverige)

Att skriva in i bygglagstiftningen att solenergi skall nyttjas i bostäder är viktig för utvecklingen mot ett hållbart samhälle ur energiperspektiv. Att minst 50% av elbehov för hushållsel och fastighetsel skall komma från solet driver på utvecklingen av solesmarknaden ur flera aspekter. Det driver på acceptansen och spridningen, det driver på den tekniska utvecklingen. Inte minst att solceller kan utgöra takbeläggning och därmed minska kostnader för den. Även kravet att minst 50% av tappvarmvatten enligt schablon i BEN

skall komma från solvärme, driver på på liknande sätt. Solenergimarknaden har behandlats väldigt orättvist, med varierande nivåer av stödmöjligheter. Solvärmemarknaden dog nästan ut efter att solvärmebidraget försvann på 90 talet. Solenergimarknaden behöver stöd i form av långsiktighet snarare än ekonomiska bidrag. Med solenergi inskriven i bygglagstiftningen kommer ekonomiska stöd inte behövas, de ekonomiska fördelarna kommer genom marknadsutveckling och trygg framtid för producenter och kunder.

Motion 92:

Stoppa kärnkraften och ta hand om avfallet på ett säkert sätt!

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Jan Strömdahl

Organisation: Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen (FMKK)

E-post: jfstromdahl@gmail.com

Sammanfattning: Sverige ska verka för ett förbud inte bara vad gäller kärnvapen utan också dess moder, kärnkraften. Och så länge kärnkraften finns kvar ska den jämföras med fossilkraft vad gäller miljö och klimat.

Det globala problemet att på ett säkert sätt i 100 000 år ta hand om kärnavfallet måste få en lösning med hjälp av en prövning av alternativa metoder. I väntan på lösningen bör kärnavfallet minimeras genom snabb utbyggnad av de förnybara alternativen.

Föreslagna åtgärder: 1. Att Sverige aktivt arbetar för ett internationellt förbud mot ny eller uppgraderad kärnkraft.
2. Att kärnkraft jämföras med fossil kraft vad gäller klimat och miljö.
3. Att alternativ till kärnkraftsindustrins KBS-3 metod utreds efter MMD:s underkännande.

Motiv och bakgrund: När kärnkraften utvecklades på 1950-talet var det kärnvapenindustrin som var motorn. Sverige blev det mest kärnkraftstata landet per capita i världen trots stora skogs- och vattenkraftsresurser. Men nu är det dubbelt så dyrt att producera ny kärnkraft som att producera ny vind- och solkraft. Och det 50-åriga avfallsproblemet är inte löst. Utan ett militärstrategiskt intresse skulle kärnkraften själv dö. Med det självklara förbudet mot kärnvapen som majoriteten av världens länder driver borde det också vara självklart att ny och uppgraderad kärnkraft ska förbjudas. Det finsk-ryska exemplet Pyhäjoki nära den svenska Norrlandskusten är ett exempel på behovet av internationellt agerande.

Det finns de inom miljörelse och industri som betraktar kärnkraften som nästan fossilfri och miljövänlig eftersom det bara kommer ut vattenånga ur skorstenen. Då bortser man ifrån uranbrytning, transporter, energiförluster, radioaktiva utsläpp och olöst avfallshantering. Till detta kommer att makten och kontrollen av kärnkraften alltid kommer att ligga i riktigt stora ägares händer. Det är svårt att demokratisera kärnkraft som man kan med sol, vind och biobränsle.

Ett nytt skäl att jämföra kärnkraft med fossila bränslen har tydliggjorts nu när krav på elektrifiering och digitalisering av trafik m.m. drivs fram som miljöåtgärder. Det stora energibehovet till batteriladdning och datahallar används allt oftare som argument för att man inte kan utesluta kärnkraften.

Att kärnkraften kunnat drivas i ett halvt århundrade utan någon acceptabel lösning för avfallet är en skam för världens tekniker och beslutsfattare. Möjligen hänger även detta samman med det kärnvapentekniska intresset. Avfallet kan ju delvis användas i de vapen man vill tillverka.

Den svenska kärnkraftsindustrin har satt allt på ett kort och utarbetat en enda metod för att ta hand om och slutförvara det kärnavfall som växer dag för dag. Denna metod har nu underkänts av Mark- och Miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt. Det är oerhört angeläget att regeringen ställer krav på utredning av alternativa metoder, t.ex. djupa borrhål, innan beslut fattas.

Motion 99:

Ge statligt stöd åt småkonsumenter för beredskapslagring av el för 72h

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Sverige håller på att rusta upp både civilförsvaret och militärt försvar till mycket stora kostnader. På 70- och 80-talet gavs bidrag till småhusbyggnader för att kompletteras med skyddsrum. Det finns alltså exempel på att småhusägare har fått bidrag till beredskapsåtgärder. I de nuvarande beredskapsplanerna rekommenderas att samhällsmedborgarna skall lägga upp förråd för att kunna klara sig under 72 timmar utan samhällets stöd. Detta borde även omfatta elförsörjningen. I första hand bör microproducenter och småkonsumenter av el få bidrag till lagring av energi för 72 timmars behov.

Föreslagna åtgärder: att riksdagen av beredskapskäl beslutar att små elkonsumenter skall få bidrag till halva kostnaden av batterier eller annan lagring av energi för att kunna vara oberoende av elnätet under 72 timmar. Detta bör ske i samklang med målet att befolkningen skall klara 72 timmar utan samhällsservice.

Motiv och bakgrund: Sverige kommer under de närmaste åren att satsa enorma resurser på civilförsvaret och militärt försvar. Alla sådana satsningar bör göras så att de kan bidra till att Sveriges klimatmål kan nås. I nuvarande beredskapsplaner förutsätts samhällsmedborgarna att ha förråd av mat, vatten och andra förnödenheter för att klara sig utan samhällsservice under 72 timmar. Detta mål bör även omfatta hushållets elkonsumtion. Det är så många funktioner i hushållet, som är beroende av el: till exempel lås, it, frys, lyssna på radio etc.

Lagring av energi bör därför omfattas av beredskapsplanerna. Av tekniska skäl är det enklast att ordna denna lagring av el hos microproducenter, som redan är inkopplade för att utbyta el med nätet. De levererar ström under sin högproduktion och tar emot ström när den egna källan inte levererar tillräckligt med ström: till exempel solcellers dygnsvariation och vindkraftverkens beroende av varierande vindar. Möjligheten bör även införas för småkonsumenter utan egen produktion. Fördelen är att det blir mycket enklare att stabilisera elnäten under vardagsförhållanden genom att batterierna kan lagra el under "överproduktion" i nätet och genom effektuttag från batterierna under högkonsumtion av elkraft. Lagringskapaciteten ger fördelar hos producenter och konsumenter genom att producenterna kan leverera sin energi under de tider då priset är som högst och konsumenterna kan köpa sin el under de tider då priset är som lägst och sedan konsumera ur sitt batteri. Det blir därigenom fem vinnare med denna beredskapsinsats: 1) Sveriges krisberedskap höjs, 2) microproducenterna tjänar mer pengar, 3) konsumenterna köper billigare kraft 4) det gemensamma elnätet behöver inte byggas ut för att klara stora effektsvängningar beroende på varierande sol och vind och 5) när det blir mer lönsamt att investera i microproduktion av sol- och vindkraft kommer Sverige att snabbare närma sig målet om fossilfri elkraft. Med tanken på att alla vinner borde också kostnaden delas och en rimlig avvägning borde vara att staten

bidrar med halva kostnaden för energilagringen i batterier eller på annat sätt. Min slutsats är att denna investering är i beredskap starkt skulle bidra till att nå Sveriges klimatmål.

Motion 137: Ny Kärnkraft

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Sven Albinsson

Organisation: Sven Albinsson

E-post: s.albinsson@spray.se

Sammanfattning: :Bygg ny kärnkraft.

:Forskning och utveckling av ny kärnkraft generation 4.

:Bränsleåtervinning med Bridreaktorer.

:Forskning och utveckling av mer reglerbar kärnkraft.

:Demontering av naturförstörande vindkraft.

:Minska på naturförstörande vattenkraft.

:Upphör med import av sopor för bioenergi.

Föreslagna åtgärder: :Bygg ny kärnkraft.

:Forskning och utveckling av ny kärnkraft generation 4.

:Bränsleåtervinning med Bridreaktorer.

:Forskning och utveckling av mer reglerbar kärnkraft.

:Demontering av naturförstörande vindkraft.

:Minska på naturförstörande vattenkraft.

:Upphör med import av sopor för bioenergi.

Motiv och bakgrund:

Naivt att storsatsa på intermittent naturförstörande kraftproduktion utan hållbar och ekonomisk storskalig energilagring. Energilagring har en primär roll innan intermittent kraft kan få ett värde, så vad finns det för lösningar som fungerar ekonomiskt och storskaligt? Kärnkraft slår ut kol, gas och oljeindustrin. Vind och solkraftsvänner går däremot hand i hand med kol, gas och oljeindustrin.

<https://www.youtube.com/watch?v=kBMj-96hols>

<https://www.youtube.com/watch?v=2yBePJrKmws>

<https://www.youtube.com/watch?v=TLuKXOVnzHE>

Motion 142: Behåll de svenska kärnkraftverken

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Henrik Petrén

E-post: j.henrik.petersson@gmail.com

Sammanfattning: Staten bör inte negativt särbehandla kärnkraften, utan bedöma dess klimatpåverkan på lika villkor med andra kraftkällor. Kärnkraften är definitionsmässigt inte en fossil energikälla, och även om

den inte är förnybar i samma mening som vindkraft är det inte tillgången till bränsle som är den begränsande faktorn för dess användning [1].

Föreslagna åtgärder: Svenska kärnkraftverk ska drivas så länge som möjligt ur säkerhetssynpunkt och så länge de inte konkurreras ut av klimatvänligare (i termer av växthusgasutsläpp) alternativ för baskraftsförsörjning.

Staten bör också stödja forskning om modernare former av kärnkraft.

Motiv och bakgrund: Tillsammans med vattenkraften utgör kärnkraften ca 80% av den svenska elproduktionen [2] och är en stor anledning till att den svenska elmixen ger förhållandevis låga koldioxidutsläpp. Kärnkraften ger, liksom alla kraftkällor, upphov till koldioxidutsläpp, vid brytningen, anrikningen och transporten av bränslet, vid konstruktionen av reaktorerna och hanteringen av avfallet. Dock är kärnkraft tillsammans med vatten och vindkraft de mest koldioxidsnåla energislagen [3, 4, 5]

Kärnkraften ger baskraft som inte varierar med vattenfyllnadsgrad i magasinen eller vindmönstren. Det är inte givet att det är möjligt eller önskvärt att ersätta den med förbränning av biobränslen och vi bör därför behålla den så länge vi kan. Dessutom finns det risk för att förändrade nederbördsmonster minskar vattenkraftsproduktionen. Sannolikt borde vi snabbt bygga fler reaktorer, men det ligger utanför denna motion.

Avfallet från kärnkraften är farligt och svårt att ta om hand, men har i sig självt ingen klimatpåverkan och är ett lokaliserat problem till skillnad från de ökade koldioxidutsläpp som är alternativet. Det finns anledning att tro att om mänskligheten klarar av problemet med global uppvärmning kommer man även att klara av att behandla avfallet på så sätt att det blir ofarligt på mycket kortare sikt (1 000 år istället för 100 000 år), t.ex. genom accelerator driven transmutation [6].

Länder i vår närhet som vi kan exportera el till kan ersätta fossila energikällor med förnybara, intermittenta, om vi kan bidra med koldioxidsnål baskraft, men den svenska vattenkraften skulle inte räcka till detta. Beslutet att låta stänga fyra reaktorer har beräknats leda till ökade utsläpp om 12 Mton CO₂-ekvivalenter per år [7].

[1] <https://www.iaea.org/newscenter/news/global-uranium-resources-meet-projected-demand>

[2] <http://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2018/nara-topppnotering-for-elproduktionen-och-nettoexporten-av-el-under-2017/>

[3] Livscykelanalys Vattenfalls elproduktion i Norden (bilaga 1)

[4] https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_annex-iii.pdf

[5] <https://www.vattenfall.se/elavtal/energikallor/elens-ursprung/>

[6] Accelerator-driven Systems (ADS) and Fast Reactors (FR) in Advanced Nuclear Fuel Cycles, <https://www.oecd-nea.org/ndd/reports/2002/nea3109.html>

[7] Lantz, M. och Hellesen, C., Klimatkalkyl för fyra stängda reaktorer (bilaga 2)

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 143:

Fördela investeringsstödet till solceller efter efterfrågan

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Henrik Petrén

E-post: j.henrik.pettersson@gmail.com

Sammanfattning: Som "Åtgärder".

Föreslagna åtgärder: Investeringsstödet till solceller ska fördelas mellan länsstyrelserna i proportion till efterfrågan i länet.

Motiv och bakgrund: Solpaneler är en koldioxidsnål energikälla och det är önskvärt att bygga ut produktionen.

Regeringen avsätter en summa pengar för investeringsstöd till solceller. Energimyndigheten fördelar sedan dessa till länsstyrelserna i landet [1]. Ansökningarna behandlas i turordning av Länsstyrelserna. Stödet är ram begränsat vilket innebär att det bara kan ges så länge de avsatta pengarna räcker.

För att öka hastigheten i solcellsutbyggnaden borde län med större efterfrågan på stöd få en större del av det statliga stödet. Alternativt kunde Boverket ta hand om ansökningarna eftersom det är den myndigheten som betalar ut pengarna.

[1] <http://www.energimyndigheten.se/fornybart/solenergi/solceller/stod-till-solceller/>

Motion 173:

Förbjud sotande fackling för en mer hållbar industri

Version: 2

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Maria Jangsten, Hartmut Bohlen, Bertil Mark, Kent Andersson

E-post: mariajangsten@gmail.com

Sammanfattning: I Sverige finns ingen lagstiftning som reglerar industriernas fackling. Det finns däremot i Tyskland och Österrike. Där kallas den TA-luft, är ett komplement till deras befintliga miljölag och föreskriver en förbränningsgrad på 99,9 %. En liknande lag i Sverige skulle innebära att mer modern teknik måste installeras där man kan använda ett fackelsystem som gör utsläppen från förbränningen renare, eliminerar buller och fackelsken och istället för att släppa ut onyttjad energi till omgivningen, tar tillvara på fackelgasen i form av kraftvärme. Dessa tekniker finns i Texas, Louisiana och Taiwan.

Föreslagna åtgärder: Lagstiftning som förbjuder sotande fackling för industrierna i Sverige.

Motiv och bakgrund: Fackling används främst i tre sammanhang; i samband med oljeutvinning, där gas kommer upp ur marken och i vissa processindustrier. Gasfacklingen i världen orsakar 250 till 400 miljoner ton CO2 utsläpp. I processindustrin är facklingen ett säkerhetssystem som används för att förbränna produktionsöverskottet vid driftstopp. Detta är dock ett föråldrat system från 1960-talet då gas inte kostade så mycket och denna förbränning orsakar oftast stora mängder sot då fackelutrustningen saknar tillräcklig förbränningskapacitet.

Industrier i Sverige måste ha en miljödöm från Miljödömstolen vilken reglerar den miljöpåverkan de får orsaka. Efterlevnaden av denna miljödöm sker genom egenkontroll och med Länsstyrelsen som den

granskande myndigheten. Denna miljödom ligger till grund för hur industrierna får agera vid olika miljöpåverkande händelser i sin verksamhet och det är inte i första hand Miljöbalken som styr huruvida dessa händelser tillåts ske och vilken konsekvens de får. Beroende på hur miljödomen för industrin i fråga har författats vad det gäller olika miljöpåverkande händelser kan det innebära att industrierna får dispens för utsläpp som genom Miljöbalkens lagar hade inneburit skäl till rättslig granskning.

Ett exempel på en miljöpåverkande händelse som regleras genom industriernas miljödom, och som således kan tillåtas ske utan konsekvens, är sotande fackling vid driftstopp. Sotande fackling orsakar luftburna utsläpp som har en negativ klimatpåverkan i form av koldioxid, samt även utsläpp som kolmonoxid, sot, partiklar P10 och P2,5, cancerogen och DNA-påverkande PAH samt buller vilka har en stor miljöpåverkan. Teknik som helt eliminerar behovet av sotande fackling finns och kallas BAT (best available technology). Denna teknik kan ersätta den föråldrade fackelsystemteknik som kommer från 1960-talet och inte har uppdaterats sedan dess. Tyvärr innebär det inte, trots att sotfri BAT finns, att industrierna investerar i denna teknik av god vilja. Sotande fackling är av denna anledning fortfarande ett faktum i Sverige år 2018, trots att industriernas miljödomar skärps varje år och att även Länsstyrelsen sätter press på industrierna. En lagstiftning som förbjuder sotande fackling är därför nödvändig för att industrierna skall installera BAT och klimatet och miljön skall bli av med denna helt onödiga belastning.

Utvecklingen av en hållbar industri innebär att de råvaror som industrierna använder måste bli helt förnyelsebara för att klimatmålen skall kunna nås. Fackling innebär, förutom en enorm belastning i form av buller, ljussken och utsläpp till luft, ett enormt slöseri med råvaror. Då produktionen givetvis inte går att rätta vid driftstopp är förbränning nödvändig, men det finns då tekniker som kan ta till vara på energin istället för att släppa ut den till omgivning. Ett förbud mot sotande fackling medför att hantering av produktion vid driftstopp kan hanteras på ett mer hållbart sätt, då det inte längre enbart handlar om kvittblivning.

Sverige är en av de ledande nationerna globalt vad det gäller miljö- och klimatarbetet. Det faktum att sotande fackling tillåts ske i Sverige, när det finns ett flertalet länder där det är strikt förbjudet och leder till böter, visar att vår ledarroll är bristfällig. Inom EU finns det dessutom direktiv för de utsläpp som sotande fackling orsakar, med gränsvärden som överskrids rejält vid sotande fackling. Sverige misslyckas alltså att leva upp till dessa direktiv i och med att det inte finns en lagstiftning som förbjuder sotande fackling.

Länkar:

<https://www.expressen.se/gt/jattelagor-nar-industrin-tvingades-fackla-i-kvall/>

<http://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4stsverige/tekniskt-fel-bakom-svart-r%C3%B6k-1.1030535>

<http://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4stsverige/ljusan-l%C3%A5ga-i-stenungsund-1.637712>

<http://www.bohuslaningen.se/nyheter/miljonbelopp-g%C3%A5r-f%C3%B6r-lorat-f%C3%B6r-borealis-1.2460230>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 174: **Klimatneutral energi**

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Michael Klein

Organisation: Sveriges Kärntekniska Sällskap

E-post: mklein@live.se

Sammanfattning: Förslag till beslut i Klimatriksdagen 2018

Klimatriksdagen ställer sig bakom det som anförts i motionen om att målet för svensk elkraftproduktion bör vara att dygnet runt kunna leverera tillräckligt mycket elektricitet och effekt på ett säkert sätt genom att ersätta de reaktorer som stängts eller kommer att stängas med nya reaktorer för att uppnå FNs klimatmål.

Föreslagna åtgärder: Målet för svensk elkraftproduktion bör vara att dygnet runt kunna leverera tillräckligt mycket elektricitet och effekt på ett säkert sätt genom att ersätta de reaktorer som stängts eller kommer att stängas med nya reaktorer för att uppnå FNs klimatmål.

Motiv och bakgrund: Motivering

Kärnkraft är tillsammans med vattenkraft basen i svensk elproduktion. Sveriges energisystem består redan i dag (och redan sedan slutet av 1980-talet) av en mix med klimatneutrala energikällor såsom vattenkraft, kraftvärme (främst biobränsle), kärnkraft samt vindkraft, vågkraft och solkraft. Omvärlden har under årtionden sneglat på Sveriges, ur klimat- och miljösynvinkel, föredömliga energimix för produktion av el. Under den stora omställningen av Sveriges elkraftsproduktion, vilken ägde rum under 70- och 80-talen, ersattes oljeberoendet med kärnkraft. Dagens fossilfria elproduktion är baserad på cirka 90 procent bas- och reglerkraft och cirka 10 procent intermittent kraft (främst vindkraft) och är ett resultat av denna omställning.

Stabiliteten i det svenska elnätet i dag beror på att vattenkraft, kraftvärme och kärnkraft utgör 90 procent av baskraften i det svenska elnätet. Det beror på att dessa produktionsslag hanterar störningar på elnätet, såsom blixtnedslag eller tillslag/frånslag av industri-anläggningar genom sina stora svängmassor. Svängmassa är en inneboende fysikalisk egenskap hos stora roterande generatorer och kan beskrivas som en tröghet i generatorernas rotationsrörelser vilket bidrar till att frekvensen på stamnätet i Sverige förblir stabil.

Ersätts delar av baskraften med intermittent dvs. väderberoende kraft så som vindkraft, medför detta att elsystemets förmåga att hantera störningar kraftigt reduceras. Orsaken till att elsystemets förmåga att hantera störningar kraftigt reduceras är att de intermittenta produktionsslagen till stor del saknar den fysikaliska egenskapen svängmassa som bidrar till elnätets stabilitet. Konsekvensen av detta kan bli fler strömavbrott och därmed en minskad leveranssäkerhet med stora konsekvenser för Sveriges industrier.

Ett exempel på ett försvagat elnät återfinns i Södra Australien som idag har ett elsystem som till stor del består av intermittenta produktionsslag och som ofta har problem med rullande blackouts.

För att även i framtiden garantera en trygg och säker elförsörjning vid fortsatt utbyggnad av elproduktion, behöver man fastställa hur mycket planerbar produktion som krävs för att möta upp industrins behov idag och i framtiden. Ett elsystem med en stor andel icke-planerbar

elproduktion ställer både nya och förändrade krav. Den teknik som krävs för att uppfylla dessa nya krav är dock inte färdigutvecklad och är belagd med stor osäkerhet.

Redan 2020 kommer hälften av Sveriges alla ursprungliga reaktorer vara stängda dvs. 6 av 12. Det finns en tanke att vattenkraften ska täcka upp behovet av baskraft, det vill säga att man ökar vattenkraftsproduktionen men utan att bygga ut den. De större variationerna av vattennivån riskerar att medföra erosionsskador längs älvstränderna samt en negativ påverkan av växt- och djurliv längs älvarna.

Om Sverige ska nå upp till det långsiktiga klimatmålet om netto nollutsläpp av växthusgaser till 2045, ska vi följa de råd som FNs klimatpanel har tagit fram. En av de viktigaste slutsatser som FNs klimatpanel förordar för att kunna nå de utsatta klimatmålen är att man producerar sin elektricitet genom en optimal mix av förnyelsebar elproduktion och kärnkraft. I dag är Sverige i stort sett oberoende av energiimport. En kraftig utbyggnad av intermittent elproduktion, kombinerat med en reducerad tillgång till baskraften vattenkraft, kraftvärme och kärnkraft, kommer få motsatt effekt på det politiska målet hundra procent förnybart. Sverige blir då vid perioder under året beroende av fossilt producerad elkraft från andra länder för att kunna säkerställa sitt elbehov. Detta då man som Tyskland måste ha fossildrivna källors standby för de tillfällen då effektbrist uppstår.

En annan faktor som i framtiden kommer att kräva en ökad tillgång på elektrisk energi är det faktum att flertalet biltillverkare har som mål att övergå till eldrivna bilar. Var ska denna ökade efterfråga på elektrisk energi komma ifrån?

Denna övergång kommer att medföra ett ökat behov av leveranssäker elproduktion. Det som sker är att den energi som tidigare förbrukades genom förbränning av fossila bränslen i en motor kommer att förflyttas till de ställen där elektrisk energi produceras. Den elektriska energin lagras sedan i bilens batterier. Detta kommer att innebära att belastningen på elnätet kommer att öka, dvs behovet av el kommer att vara signifikant större i framtiden.

För att Sverige ska kunna uppnå de uppsatta klimatmålen krävs helt enkelt kärnkraften som en stabil komponent i Sveriges energiförsörjning.

Med hänvisning till ovanstående anser vi att Sverige behöver uppvärdera kärnkraftens stora betydelse för såväl klimat som elproduktion.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 177:

Effektivisera hela el-systemet.

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Birger Eneroth

Organisation: privat

E-post: birgereneroth@yahoo.com

Sammanfattning: Modern digital teknik kan användas för att styra elpriset timme för timme och på olika platser. Med hänsyn till kraftledningarnas kapacitet och till utbud och efterfrågan på el. Och för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i hela samhället.

Föreslagna åtgärder: Nolltaxa bör eftersträvas på den vanliga elnätavgiften. Och höj i stället den rörliga delen som också kan variera mer på olika tider och platser..

Motiv och bakgrund: Det rörliga priset på el bör istället höjas på lämpligt sätt. Så blir det lättare att ha kvar ett elabonnemang även till en fastighet med mycket låg elanvändning t ex en sommarstuga. Och det blir mer lönsamt att effektivisera och minska elanvändningen. Att hushålla. Och att köpa solpaneler. Så bidrar man till att rädda klimatet. Den som inte hushållar med el får betala mer men förorenaren bör ju betala eller som man säger internationellt: ” Polluter pays principle” .

Modern digitalisering möjliggör att priset på el kan bli olika timme för timme. Och på plats för plats. Och man kan köra t ex tung industri och annat mera på natten än på dagtid och mera på sommaren än på

vintern när det annars är större risk att elsystemet blir överbelastat. Hela elsystemet blir billigare med sådan marknadsstyrning. Jag yrkar på att vi eftersträvar en mer rationell styrning av elprisstrukturer.

Mer återvinning av många material vore bra. Exempel: Ny cement kan göras av gammal betong så blir det lättare att rädda Ojnareskogen mm på Gotland. Och stål kan göras med mer vindkraft. Och med vätgas som också kan vara energilager för de tider och platser där tillgången på vindkraft mm är knapp. Tung industri kan köra mer på sommaren än på vintern så blir det som ett energilager och utjämning av elanvändningen över tiden. Det blåser ju inte heller jämt. Andelen vindkraft i elsystemet kan då bli mycket högre. Tillförsel och användningssidan anpassar sig bättre till varandra med flexibla priser.

Kortare arbetstid, fler får jobb. Mer tid till fortbildning, större möjlighet till två - skift på många arbetsplatser. Det blir fler arbetade timmar på en arbetsplats. Installationer och annat används mer och effektivare. Det spar pengar. Och vi får en viss utjämning av högtrafiktiderna i transportsystemet och också i elnätet. Användningssidan av energisystemet blir mer flexibel med utspridda arbetstider på många arbetsplatser. Kapaciteten används då mer och effektivare. På många arbetsplatser kan man då öka produktionen totalt och utan lönesänkning erbjuda 6-timmars arbetsdag. Möjligheterna till övertid vid hög efterfrågan ökar kraftigt.

Vi bör satsa på mer trähusbyggande. Med stommar av limträbalkar. Hållbart skogsbruk. Nya byggnader bör i mycket större utsträckning byggas av trä från fabriker i skogslänen. När man river husen så bygger man nya hus av trä från skog där det har hunnit växa upp nya träd. Stora mängder kol binds under lång tid i stället för att bli koldioxid i atmosfären. Och fler bra jobb på en mer levande landsbygd. Förnybar energi och förnybart material. Och många fler bra bostäder behövs.

Jag vill att vi på olika sätt bygger ett mer långsiktigt hållbart samhällsliv och näringsliv ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Birger Eneroth, Lidingö

Motion 196:

Lyssna på IPCC i energifrågorna

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Mikael von Knorring, Vide Karlsson

Organisation: Nätverket sol- vind- och kärnkraft

E-post: micke@socialist.nu

Sammanfattning: Den senaste IPCC-rapporten visar att forskningen talar för de här tre radikala slutsatserna:

Elektrifiering är en nyckeldel av världens omställning.

De lågutsläppande energislagen behöver öka fem gånger eller mer i världen.

Vi behöver bygga ut såväl sol-, vind- som kärnkraft för kunna skala upp så drastiskt med så låga kostnader som möjligt.

Energiöverenskommelsen i Sverige präglas tyvärr inte alls av IPCC:s slutsatser. Vi behöver en ny energiöverenskommelse, som inte fastnar i den gamla konflikten mellan vind- och kärnkraft utan istället sätter klimatet först.

Föreslagna åtgärder: En ny energiöverenskommelse som utgår från IPCC:s slutsatser och bygger ut elproduktionen radikalt, för att Sverige ska göra så stor skillnad som möjligt i världens klimatomställning.

Motiv och bakgrund: FN:s klimatpanel IPCC tar med jämna mellanrum fram gedigna rapporter om vad forskningen säger om klimatutmaningen. De har tre arbetsgrupper: en som går igenom grunderna, en som skriver om effekterna och en som sammanfattar vad forskningen säger om den omställning vi behöver.

I Sverige har vi idag i stort ett konsensus om slutsatserna från de första två arbetsgrupperna. Den tredje arbetsgruppen skulle däremot behöva draghjälp för att läsas mer av de svenska politiska partierna. Det skulle kunna vara ett viktigt steg mot att gå till handling och bygga en bredare samsyn om vilken riktning Sverige behöver planera för.

Tydligast är det i energifrågorna, trots att det är omställningens kärnfråga. I den senaste IPCC-rapporten visar den tredje arbetsgruppen till exempel att forskningen talar för de här tre radikala slutsatserna:

Elektrifiering är en nyckeldel av världens omställning (s 559).

De lågutsläppande energislagen behöver öka fem gånger eller mer i världen (s 490).

Vi behöver bygga ut såväl sol-, vind- som kärnkraft för kunna skala upp så drastiskt med så låga kostnader som möjligt (s 453).

Idag utgår inget av de politiska partierna från IPCC:s slutsatser i energifrågorna. De flesta är tvärtom fortfarande kvar i den gamla konflikten mellan vind- och kärnkraft. Det har lett till att vi har en energiöverenskommelse i Sverige som är svag i klimatfrågorna:

Den siktar bara på en begränsad elektrifiering. Talet om "100 procent förnybart" gäller bara elen, som inte står för mer än en tjugondel av Sveriges fossilberoende.

Den siktar inte på att Sverige ska vara med i den radikala utbyggnad av fossilfri energi IPCC säger att världen behöver.

Mitt i världens klimatkris, använder den inte ny vindkraft till att fasa ut fossilberoende, utan till att stänga kärnkraft.

Vi behöver en ny energiöverenskommelse i Sverige, som bygger på IPCC:s bild av läget. Sverige behöver sikta på en radikal elektrifiering som gör oss till ett föregångsland i klimatomställningen.

Klimatriksdagen kan vara en kraft för att ta det steget. Genom att själva ta avstamp i IPCC:s slutsatser kan vi vara ett föredöme och öka chansen att politiker från olika läger ser sig tvungna att lyssna.

Vi vill att Klimatriksdagen driver på för en ny energiöverenskommelse, som utgår från IPCC:s slutsatser och bygger ut elproduktionen radikalt för att Sverige ska göra så stor skillnad som möjligt i världens klimatomställning.

Motion 197: **Värme utan eld**

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Mikael von Knorring, Vide Karlsson

Organisation: Nätverket sol- vind- och kärnkraft

E-post: micke@socialist.nu

Sammanfattning: För att världen ska kunna klara den sorts radikala klimatomställning som behövs, kommer vi behöva använda den biomassa vi har försiktigt och genomtänkt. Byggnadsmaterial är t ex ett av de områden där den gör som störst nytta, eftersom vi då lagrar kol långsiktigt och ersätter cement.

Idag eldar vi mycket av biomassan bara för att få värme. På sikt behöver vi sluta med det så långt som möjligt. Tre förslag för att ersätta eldandet vi lyfter i motionen är energieffektivisering, värmepumpar och kärnvärme.

Föreslagna åtgärder: Sätt en klimatvänlig kurs för Sveriges värmeproduktion där vi siktar på att elda så lite biomassa för värme som möjligt. Satsa istället på energieffektivisering, värmepumpar och kärnvärme.

Den biomassa vi frigör från värmeproduktionen skulle göra mycket större nytta för klimatet som t ex byggmaterial, bioplaster eller till andra produkter där kolet lagras.

Motiv och bakgrund: För att världen ska kunna klara den sorts radikala klimatomställning som behövs, kommer vi behöva använda den biomassa vi har försiktigt och genomtänkt. Byggnadsmaterial är t ex ett av de områden där den gör som störst nytta, eftersom vi då lagrar kol långsiktigt och ersätter cement. Bioplaster är ett annat nyckelområde. Biobränslen till t ex fartyg är ett tredje.

Det finns inte särskilt mycket hållbar biomassa i världen. Vi kommer kanske kunna odla lite större ytor på en del håll, men vi behöver också skydda betydligt mer naturskog från att huggas ner. Sverige är ett av de länder som behöver dela med sig av mycket biomassa till andra, eftersom vi har mycket mer per person än världen i stort.

Vill vi sikta på en riktig omställning, behöver Sverige därför planera för att frigöra så mycket biomassa som möjligt. Idag eldar vi mycket av biomassan bara för att få värme. Det betyder att det kol som sakta bundits i träet skickas direkt tillbaka till atmosfären som CO2 igen. För klimatet är det en mycket sämre lösning än att binda kolet långsiktigt.

Energieffektivisering är förstås en viktig del av lösningen. Vi behöver bra byggstandarder och en satsning på att renovera t ex miljonprogrammen.

Värmepumpar är en annan nyckeldel: de kan drivas med CO2-fri elektricitet och förbrukar betydligt mindre energi än förbränning. De begränsas däremot av att de kräver yta.

Fjärrvärmenäten skulle kunna ersätta förbränningen med kärnvärme. Det är teknik som finns och tillämpas på flera håll och ger stora mängder värme helt utan CO2-utsläpp. Helsingfors håller på att se över den här möjligheten.

En del av problemet idag är att det finns gott om subventioner för att elda biomassa, medan det saknas styrmedel för det som är bäst för klimatet: att använda biomassan till byggmaterial, bioplaster eller andra produkter där kolet lagras.

Att elda skog är inte framtiden. Sverige är ett land med mycket skog - och därför ett ansvar se till att den används så klokt som möjligt.

Motion 205: Stoppdatum för fossila bränslen

Version: 3

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: johanna.lakso@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: Enligt forskningen håller vår kolbudget på att ta slut om vi vill begränsa uppvärmningen till under 1,5. Därför behöver vi snabbt sluta använda fossila bränslen. Ett sätt att garantera att företag, institutioner och hela samhället ställer om är genom att förbjuda förbränning av fossila bränslen efter ett visst datum. Därför vill vi se att riksdagen beslutar om ett stoppdatum under nästa mandatperiod.

Föreslagna åtgärder: att riksdagen beslutar om ett stoppdatum för förbränning av fossila bränslen.

Motiv och bakgrund: Möjligheten att uppnå målet om att begränsa den globala uppvärmningen till under 1,5 grader minskar för var år som går. Användningen av fossila bränslen är en stort bidragande orsak till klimatkrisen och alla är eniga om att vi på sikt måste fasa ut vår användning av fossila bränslen helt. I en så stor omställning av samhälle, industri och företag krävs långsiktighet. Därför bör Sverige redan nu besluta om ett stoppdatum för förbränning av fossila bränslen. Som internationell föregångare behöver Sverige snabbt fasa ut vår användning av fossila bränslen. Ett stoppdatum ger tydlighet och planerbarhet, samtidigt är det ett bra komplement och delmål till redan uppsatta mål som fossiloberoende fordonsflotta 2030 och nollutsläpp 2045.

Motion 222: Energieffektivisera med vita certifikat

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: johanna.lakso@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: Energisystemet behöver ställas om från fossilt till förnybart. Enligt forskaren Kevin Andersson finns ingen chans att nå klimatmålen utan energieffektivisering. De styrmedel som idag finns för effektivisering är främst informativa. Vita certifikat, vilket är ett styrmedel som EU förespråkar, är ett styrmedel som ger ekonomiska incitament till rätt aktörer. Med vita certifikat finns möjlighet att både minska energianvändningen och lösa andra utmaningar som energisystemet står inför. Därför vill vi att Sverige ska införa vita certifikat.

Föreslagna åtgärder: Att riksdagen beslutar om att införa vita certifikat som styrmedel för att uppnå en minskad energianvändning.

Motiv och bakgrund: ” En effektiv användning av el och annan energi är gynnsam för såväl hushåll och företag som för det svenska elsystemet. En effektivisering, framför allt vad gäller effekt, är särskilt viktig för att möta de framtida utmaningarna för det svenska elsystemet.”

Så uttrycker sig partierna bakom energiöverenskommelsen om energieffektivisering. Energieffektivisering minskar behovet av ny infrastruktur och elproduktion vilket spar på naturens resurser. Att vara resurseffektiv ökar konkurrenskraften för svenska företag. Dessutom minskar det kostnaderna för energianvändarna samtidigt som det ger mervärden till exempel i form av förbättrad inomhusmiljö.

Utmaningen med energieffektivisering är att det finns ett marknadsmisslyckande och ett så kallat energieffektiviseringsgap. Med detta menas att det finns en skillnad mellan ekonomiskt lönsamma åtgärder och de åtgärder som faktiskt äger rum. Den ekonomiskt lönsamma potentialen för energieffektivisering är idag underutnyttjad. Till exempel kommer hela 80 % av potentialen i byggnader att finnas kvar år 2035, enligt IEA, om inget görs.

Vita certifikat bygger på idén att lönsam energieffektivisering förutsätter ett samspel mellan flera aktörer, med olika roller och kunskap som kompletterar varandra. Energibolag, energitjänsteföretag och energianvändare samverkar på olika sätt för att genomföra åtgärder som effektiviserar. För insatsen tilldelas de certifikat motsvarande besparingens värde, vilka sedan kan säljas. Därmed ges aktörerna ekonomiska incitament att effektivisera.

Med vita certifikat strävar man alltså efter att överbrygga energieffektiviseringsgapet. Vita certifikat innebär en kvotplikt, vilket skapar ett momentum i processen eftersom de kvotpliktiga aktörerna är skyldiga att inom en viss tid få ihop ett bestämt antal certifikat. Erfarenheter från länder där man använt sig av liknande system har visat att kostnaden för en sparad kilowattimme är 80 % billigare än en kilowattimme som producerats i ett kraftverk.

Regeringen har just analyserat vita certifikat, eller som det också kallas ett kvotpliktsystem för energieffektivisering. Läs mer om vad vita certifikat är och utredningens analys i kapitel 7 i denna rapport som publicerades den 28 februari 2018:
<http://www.regeringen.se/493036/contentassets/e28a6df38620442d91a39015c27fc276/mindre-aktorer-i-energilandskapet--genomgang-av-nulaget-sou-201815>

Motion 236:

Förbjud import av och ny infrastruktur för fossilgas i Sverige

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Olivia Linander, Josefin Winberg, Anna Westberg och Christian Tengblad

Organisation: Fossilgasfällan, Skiftet och 350.org

E-post: kontakt@fossilgasfallan.se

Sammanfattning: Just nu planeras stora infrastruktursatsningar som kommer leda till ökad användning och import av flytande fossilgas (LNG) i Sverige och Europa, exempelvis fossilgasterminalen GO4LNG i Göteborgs hamn. Vill vi leva upp till Parisavtalet och de svenska klimatmålen finns inget utrymme för nya satsningar på fossilgas - det är hög tid för fossilfrihet på riktigt. Vi vill därför att Klimatriksdagen framför till Sveriges folkvalda politiker att de bör besluta om omedelbar utfasning av fossilgas, stoppa importen av fossilgas till Sverige och se till att ingen ny infrastruktur för LNG byggs i landet.

Föreslagna åtgärder: Inför ett förbud mot ny infrastruktur för fossilgas i Sverige
Avveckla befintlig infrastruktur för fossilgas till förmån för socialt och ekologiskt hållbara energislag
Stoppa importen av fossilgas till Sverige

Motiv och bakgrund: Fossilgas (även kallat naturgas) är ett fossilt bränsle som till huvuddelen utgörs av metan. Metan är en mycket potent växthusgas som jämfört med koldioxid har 86 gånger större klimatpåverkan [1]. Under utvinning, transporter och förbränning av fossilgas sker läckage av metan, vilket gör att fossilgas i ett livscykelperspektiv har minst lika stor klimatpåverkan som olja och kol [2]. Fossilgasen transporteras ofta i flytande form och kallas då LNG (Liquid Natural Gas).

Idag planerar flera aktörer, allra främst bolaget Swedegas, nybyggnation av LNG-terminaler i flera hamnar i landet - bland annat i Göteborg, Visby, Sundsvall, Gävle, Umeå och Åhus [3]. Detta sker samtidigt som enorma nya fossilgas-pipelines byggs genom Europa, med långt större kapacitet än de volymer som används idag. (Värt att påpeka är att Swedegas båda moderbolag är inblandade i bygget av dessa stora pipelines [4].) I Sverige är planerna längst gångna i Göteborg, där man planerar att bygga hamnterminalen GO4LNG för vidare distribution av fossilgas till svensk industri, transport och sjöfart, samt till det vanliga gasnätet. De har i dagsläget (1 mars 2018) fått alla tillstånd förutom en koncession enligt naturgaslagen som måste godkännas av regeringen - och som ligger på regeringens bord våren 2018.

De planerade satsningarna på ny infrastruktur för fossilgas i Sverige innebär att vi låser in oss i ytterligare decennier av fossilt beroende. Klimatet kan inte vänta, och den utlovade omställningen till ett "Fossilfritt Sverige" måste ske nu. Redan idag drabbas samhällen över hela jorden av klimatförändringar, och ur ett klimaträttviseperspektiv är nya satsningar på fossilgas vansinnigt.

Fossilgas är inte bara orättvist ur ett globalt miljöperspektiv, utan även lokalt. På platserna där gasen utvinns och infrastruktur finns och byggs påverkas både människor och samhällen genom bl.a. ohållbar mark- och vattenanvändning, föroreningar och kemikalieläckage. Gas som utvinns genom fracking har extra stor påverkan på den lokala miljön och människorna som bor där. [5]

I samband med klimatmötet i Paris för två år sedan annonserade regeringen att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Under Socialdemokraternas kongress i våras uttalade sig energiminister Ibrahim Baylan ännu tydligare i linje med regeringens mål när han sa att Socialdemokraterna vill fasa ut fossilgasen helt och hållet, först i Sverige, sedan i EU. [6]

[1] IPCC AR5, 2013: <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/>

[2] Howarth, The Methane Project, Cornell University, 2016. Sammanfattning av "A bridge to nowhere: methane emissions and the greenhouse gas footprint of natural gas" :
<https://drive.google.com/file/d/0B2CIUyBQruMAc1gwZ1JlU050TDA/view?usp=sharing>

[3] <http://www.fossilgasfallan.se/swedegas-go4lng-och-foretagen-bakom/>

[4] <http://www.fossilgasfallan.se/swedegas-go4lng-och-foretagen-bakom/>

[5] <http://www.fossilgasfallan.se/fossilgas-ar-orattvist/>

[6] <http://supermiljjobloggen.se/nyheter/2018/02/regeringen-ger-oklara-besked-om-kritiserad-fossilgas-i-goteborg>

Motion 241:

Förbjud fast elnätsavgift för att ge incitament till energibesparing.

Ämnesområde: Energi

Motionär(er): Anders Berndes

E-post: andersberndes@gmail.com

Sammanfattning: Genom att ta bort den fasta elnätsavgiften och höja nätöverföringsavgiften, samt reglera kvittning och betalning för egen förnybar elöverproduktion:

1. Ökas incitamenten att spara på el, då man betalar ett högre pris för den el man förbrukar, men ingen abonnemangsavgift.
2. Minskar incitamenten att kapa kopplingen till elnätet för hushåll som producerar egen el, vilket medför en större tillgång till förnybar energi som kan tränga undan s.k. "ful-el".
3. Ökar incitamenten att investera i egen förnybar elproduktion.

Föreslagna åtgärder: Ta bort/förbjud fasta elnätsavgifter och höj samtidigt den rörliga nätöverföringsavgiften under strikt reglerade former.

Reglera kvittning av hushålls egen överproduktion av förnybar energi, så att de får betalt på lika villkor som elföretagen, utan att de behöver betala nätöverföringsavgifter som äter upp deras intäkter.

Motiv och bakgrund: I dagens svenska system så betalar en elkonsument:

1. För mängden förbrukad/köpt elenergi, prissatt på den nordiska elbörsen Nord Pool. Konsumenten väljer själv vilket företag som skall stå för elen, enligt fast eller rörligt avtal, och kan även välja att köpa miljömärkt el från förnybar elproduktion.
 2. En rörlig nätöverföringsavgift baserad på mängden överförd el, vilket betalas till nätägaren, som har monopol på elöverföring i sina elnät. I Sverige råder en oligopolsituation med ett litet antal stora nätägare.
 3. En fast abonnemangs-/nätavgift för att få tillgång till elnätet betalas till nätägaren (monopol).
- Dessutom tillkommer energiskatt och moms, samt kostnad för gröna elcertifikat vid köp av miljömärkt el. Den monopoliserade fasta nätavgiften saknar koppling till hushållens elförbrukning och står idag för en stor del av elkostnaden då avgiften har höjts mycket genom åren och Energimarknadsinspektionen har misslyckats att hejda höjningarna pga brister i lagstiftningen.

För fritidshusägare och hushåll som sparar på elen kan den fasta nätavgiften stå för 70-90 procent av den totala elkostnaden.

Om hushåll skaffar solceller för att bli självförsörjande på el och kapar kopplingen till elnätet för att slippa nätavgiften, betalas deras investering i solceller på ca tio år. Därefter har de s.g.s. gratis el. Det är positivt ur ett privatekonomiskt perspektiv, men är negativt ur ett nationellt och klimatmässigt perspektiv då hushållens överproduktion av förnybar energi inte kan utnyttjas. Särskilt fritidshusägarna kan beräknas få stora elöverskott när de inte är i husen.

En statlig utredning (2017) pekar på möjligheten att ta bort den fasta nätavgiften till förmån för den rörliga avgiften.

Det skulle skapa tilltro till att systemen är rättvisa om man enbart behöver betala för sin faktiska elförbrukning och dessutom skapa incitament att minska elförbrukningen.

Ämnesområde:

Ekonomi och gröna jobb

Motion 2:

GRETA, ett grönt handelsavtal

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Flera av dagens aktuella förslag till internationella avtal innehåller klausuler som kan användas för att förhindra åtgärder mot klimatkrisen.

Jag föreslår att alla överstatliga avtal ska ha en övergripande klausul att alla parter i kontraktet förbinder sig att uppfylla FNs 17 Globala Mål, inklusive FNs klimatavtal från Paris 2015.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- alla överstatliga avtal ska ha en övergripande klausul att alla parter i kontraktet förbinder sig att uppfylla FNs 17 Globala Mål, inklusive FNs klimatavtal från Paris 2015,
- Sveriges regering verkar för att EU och FN driver detta i sina förhandlingar.

Motiv och bakgrund:

SITUATIONEN IDAG

Storföretag i USA och Kanada driver förhandlingar med stora delar av världen för att skapa ett starkare grepp om världsmarknaden. Det handlar mycket om patent- och varumärkesfrågor och andra Intellectual Property Rights. Man kämpar emot det man kallar expropriation, att staters beslut kan hota ett nordamerikanskt företags marknadsandel och därmed vinst.

Med länderna runt Stilla Havet har USA förhandlat fram ett Trans-Pacific Partnership, TPP, och samtidigt, med EU, ett Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP. Av många anses dessa vara ett försök att låsa länder och marknader till USA. Kina har tackat nej. Trump satte när han tillträdde (temporärt?) stopp för avtalen med motiveringen att de tar bort amerikanska jobb.

Nordamerikansk industri sätter därför sitt hopp till CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement, som är Kanadas motsvarande avtal med EU. Detta har godkänts av EU och ska nu ratificeras av alla medlemsländer. Sveriges regering och Riksdagen är positiva, och delar av CETA har redan börjat gälla här.

Ett stort problem med CETA är att det ger stora transnationella företag rätten att stämna stater om dessa stör eller hindrar företagets verksamhet, t.ex. med miljöregleringar. Målet avgörs dessutom av en icke-demokratisk kommitte som kan förväntas vara välvilligt inställd till företagen. Att just Kanada är motpart betyder inte mycket; det räcker med att företaget har verksamhet i Kanada för att det ska kunna använda CETA mot en EU-stat. Ett exempel på detta är att tobakbolagen använde lokalbolag i Singapore för att åtala Australiska staten då denna införde begränsningar för marknadsföring av tobak.

"De aktörer som av olika skäl ser ett behov av (...) att möta klimatförändringarna gör rätt i att vara bekymrade för vilka, direkta och indirekta, effekter CETA kan medföra för möjligheterna att effektivt göra detta."

De stater som nu främst driver att världshandeln ska avregleras, som UK och USA, skyddade sin ekonomi med höga tullar under tiden de byggde upp sin egen industri. Det är först nu, då de anser sig ha ett övertag, som de kräver att världen öppnar sina gränser.

Motion 3: **Slopa moms på begagnat**

Version: 3

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att stimulera en mer cirkulär ekonomi bör moms och andra liknande skatter och avgifter slopas för sådana begagnade varor där dessa skatter och avgifter redan en gång betalats till ett högre belopp.

För varor som är/har varit del av en större vara där moms tidigare betalats för den större varan, t.ex. reservdel från tvättmaskin, ska ursprunget kunna spåras.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- momssatsen sätts till noll för varor där moms redan utgått för ett högre pris,
- i det fall varans pris ökat sedan moms senast erlagts, ny moms erlägges för skillnaden mellan gammalt och nytt pris.

Motiv och bakgrund: I och med en kraftig industrialisering och automatisering, och alltför lågt pris på energi och råvaror, har priset på nya varor sjunkit till den nivå där begagnat inte kan konkurrera, och där det t.o.m. kan bli dyrare att reparera än att köpa nytt.

Detta är oförenligt med vår strävan att minska klimat- och miljöbelastning.

FÖRSLAG

En viktig del av en cirkulär ekonomi är att vi återanvänder varor där det är möjligt. Marknaden för begagnade (kapital-)varor bör stimuleras, och varans brukbara liv förlängas. "Reparerbarhet" är därför en viktig egenskap hos nya kapitalvaror, och reparation av dessa bör stimuleras. För att sänka förbrukningen ytterligare bör begagnade reservdelar användas där detta är lämpligt. Ett sätt att underlätta detta vore att sänka moms på såväl begagnade varor som på begagnade reservdelar till dessa.

Ett möjligt problem med detta förslag är att det inbjuder till skatteflykt. Som exempel kan en återförsäljare köpa in en ny vara, "använda" den i fem minuter, och sälja den som "begagnad" och därigenom undvika moms, trots att den säljs till nypris. Ett annat problem är att kostnaden för en eventuell reovering av en begagnad vara inte beskattas.

Ett sätt att komma runt detta vore att stipulera att den begagnade varans pris ska vara lägre än t.ex. 50% av marknadspriset för motsvarande ny vara. Ett annat sätt kan vara att visa att full nyprismoms erlagts i ett tidigare köp, vilket skulle kräva spårbarhet via t.ex. serienummer.

För dagens regler, se
www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/moms/sarskildamomsregler/vinstmarginalbeskattningavbegagnadevaror/medmera.4.58d555751259e4d6616800010756.html?q=moms+på+begagnat

Motion 4: Naturresurs-skatt

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: På samma sätt som vi beskattar konsumtion av fossil energi för att styra denna mot sparsammare användning borde vi beskatta konsumtion av även andra material som är begränsade eller som kan störa miljön.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- alla varor (och tjänster?) på svenska marknaden klassificeras m.a.p. innehåll eller åtgång av ändliga resurser;
- varan eller tjänsten beskattas relativt mängd av och tillgång på ingående material.

Motiv och bakgrund: SITUATIONEN IDAG

Ett exempel är metallen Litium, som används i batterier i t.ex. bilar, mobiltelefoner, bärbara datorer, leksaker, och många andra tillämpningar. Bilindustrin sätter stort hopp till att elbilen med litiumbatteri ska få en lika stor produktionsvolym som bensinbilen, men det är matematiskt omöjligt.

Enligt flera uppskattningar finns det totalt på planeten mellan 10 och 15 miljoner ton litium. En elbil med batteri på 50 kWh kräver ca 10 kg litium. Om allt litium grävs upp och elbilsmarknaden kan lägga beslag på 25% av det, en rätt realistisk hypotes, så skulle det räcka till att ersätta runt 300 miljoner av dagens dryga miljard bilar med elbilar. Antingen måste majoriteten av världen avstå från bil, eller så kommer bensinbilen finnas kvar, med de bränslen folk kan hitta.

Kampen om de knappa resurserna i sin tur kommer att leda till en aggressiv utvinning av det litium som finns, med konsekvenser för miljö och lokal befolkning. Som jämförelse: Dagens boom i mobiltelefoner har skapat väpnade konflikter och inbördeskrig i Kongo runt de stora fyndigheterna av coltan, en viktig råvara för modern mikroelektronik.

FÖRSLAG

På samma sätt som Energiskatten och Koldioxidskatten syftar till att begränsa överutnyttjande av naturresurser borde konsumtion av varje icke-förnybar resurs beskattas.

Motion 10:

Skapa förutsättning konkurrera om statliga arbeten oavsett bostadsort

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Magnus Wallin

E-post: magnuswmail-one@yahoo.com

Sammanfattning: Förslaget syftar till att skapa hållbara förutsättningar för en levande landsbygd, där vi använder tillgänglig teknik i kombination med en ändrad innebörd i begreppet distansarbete för att möjliggöra för många fler människor än idag att bo och arbeta där hen vill.

Föreslagna åtgärder: Ta bort statliga arbetsgivares möjlighet att specificera placeringsort för de tjänster där det inte är absolut nödvändigt.

Ta fullt statligt ansvar för och öka takten i utbyggnaden av fibernätet.

Skapa mötesplatser runtom i våra mindre städer där anställda kan mötas få ett sammanhang över myndighetsgränserna.

Motiv och bakgrund: Idag pågår ett arbete att utlokalisera statliga jobb till orter runtom i Sverige, i praktiken andra än Stockholm. Motivet som anges är att hela Sverige ska leva, och att staten ska bidra till den utvecklingen genom statliga jobb. Ofta är det dock svårt att genomföra utlokaliseringar på detta sätt då det finns klara fördelar med att ha myndigheters säten och ledning i närhet till varandra.

Menar man allvar med påståendet att hela Sverige ska leva finns andra verktyg att ta till.

Många av de arbeten som utförs på våra myndigheter kan utföras på distans. Vad som krävs är väl fungerande infrastruktur, samt en förändring i företagskultur.

Tar man bort placeringsort ur arbetsbeskrivningarna för de jobb där fysisk närvaro inte är ett direkt krav kan en person bosatt i exempelvis Sollefteå konkurrera på lika villkor om ett arbete som en person bosatt i Hässelby, om myndighetens säte ligger i Stockholm.

Miljömässigt finns klara vinster i fråga om uteblivna arbetsrelaterade resor att hämta hem, i synnerhet i jämförelse med den utlokalisering som pågår nu.

Motion 28:

Tillväxten förstör klotet

Version: 5

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Bo Hagstedt, Kalle Petré, Elisabeth Rosenberg, Björn Idar

E-post: Kalle.Petre@gmail.com

Sammanfattning: Tillväxten har medfört välstånd för miljarder, men också klimat- och miljökriser. "Grön tillväxt" är en ideologisk konstruktion. Genom evig tillväxt kommer de gröna åtgärderna till slut att ätas upp av ytterligare produktion, även med fönybar energi. Den ständiga tillväxten måste stoppas! Redskap för att hantera detta måste utvecklas!

Föreslagna åtgärder: - Stoppa tillväxt-politiken!

- Använd redskap för ekonomisk kontroll!

- Utred hur vi ska uppnå ett samhälle utan ständig, exponentiell tillväxt av ekonomi och konsumtion och vilka systemförändringar som krävs!

Motiv och bakgrund: Fossila bränslen har givit förutsättningar för en enorm ökning av mänsklighetens materiella konsumtion, som också har betytt hög välfärd för flera miljarder. Dock lämnas fortfarande miljarder i misär. Och allt pekar på, att mänskligheten som följd av produktionen allt mer kommer att drabbas av klimatförändringar med konsekvenser som havsvattenhöjningar, sötvattenbrist, utfiskning, markförgiftning, artdöd med mera. Resultatet blir svält, flyktingströmmar och konkurrens om resurser. I värsta fall följer storskaliga krig, som i dagens värld kan bli förödande för hela jorden.

Vi har kommit till vägs ände. Klimatkrisen växer och vi överanvänder jordens resurser. Resursförbrukningen i Sverige motsvarar över 4 jordklot. En av huvudorsakerna till detta är samhällets ständiga strävan efter tillväxt av ekonomi och produktion/konsumtion. En tillväxt som dessutom är exponentiell. Ingenting kan ständigt växa exponentiellt.

Tillväxt-argumentationen behöver utvidgas till alla de tillväxtområden som har ett samband med de sociala och ekologiska problemen. Många av dessa områden visar på tillväxtkurvor med ett exponentiellt förlopp, ett förlopp som även hamnat i "den stora accelerationen". Se bilaga.

Dagens svar heter "grön tillväxt". Med denna hoppas man kunna stoppa förstörelsen, samtidigt som jordens befolkning ska få allt bättre materiella förutsättningar. Inget visar, att "grön tillväxt" är något annat än en ideologisk konstruktion av den överväldigande majoriteten av politiska ledare, som inte har några metoder att styra den vilda kapitalismen till nödvändig återhållsamhet.

"Grön tillväxt" kan reducera förstörelsen "per dollar", men i den eftersträevade eviga tillväxten kan förstörelsen bara fördröjas. Till slut har de gröna åtgärderna överspelats av mer produktion, även med förnybar energi. Och ingen förespråkare av "grön tillväxt" har tankar på att tillväxten någonsin ska stoppas.

Många åtgärder har varit framgångsrika mot miljöförstörelsen. Med klimatet som utgångspunkt var Paris 2015 en framgång, så tillvida att man enades om, att försöka uppnå max 2 C. Men fortfarande två år senare finns inte bindande åtgärder för detta från världens länder, varför vi nog ska räkna med minst 3 C, vilket troligen betyder bland annat hela Shanghai översvämmat. [1]

Eftersom tillväxtfrågan måste ses både i förhållande till halten av koldioxidhalten i atmosfären och för Sveriges del en minskning av resursuttaget från 4 klot till max 1, så inser alla, att åtgärderna måste vara väldigt stora. I rika länder och bland rika människor behövs helt enkelt "nerväxt". Det krävs alltså kraftfulla såväl ekonomiska som politiska/demokratiska åtgärder.

Åtgärdsplaner måste utvecklas. Författare som Staffan Laestadius, Christer Sanne, Peter Victor och det vetenskapliga projektet "Bortom BNP-tillväxt" måste tas med i denna diskussion. Klimatrörelsen kommer att mot bland annat denna bakgrund behöva utveckla djupgående klimatprogram kring omfattande ekonomiska frågeställningar och föra in detta i politiken och samhället. [2]

Människan och våra samhällen är undersystem till naturen. Därför måste vi inordna oss i de övergripande och sammanhängande ekologiska systemen. Att hantera tillväxtfrågorna är komplicerade systemfrågor som inte går att åtgärda med isolerade förändringar inom ett systems ramar. Det krävs systemförändringar. I den utredning som här föreslås att politikerna ska tillsätta, behöver man därför analysera och lämna förslag till förändringar av allt från samhällssystem, politiska system, till de ekonomiska systemen.

NOTER

1. Artikel om effekter av 3 C i The Guardian: <https://www.theguardian.com/cities/ng->

interactive/2017/nov/03/three-degree-world-cities-drowned-global-warming

2. Se Kalle Petrés artikel Tillväxt på <http://Medborgarutredningen.se>. Där finns andra referenser.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 47:

Aktiebolagslagen hindrar hållbarhets-ambitioner

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Gunnar Isaksson

Organisation: Naturskyddsföreningens Klimatgrupp i Göteborg

E-post: Gunnar.isaksson@comhem.se

Sammanfattning: Aktiebolagens vinstsyfte hindrar företag från att skriva in hållbarhetsambitioner i bolagsordningen. Aktiebolagslagen bör formuleras om, eftersom det idag är oklart vad som är tillåtet att skriva in i bolagsordningen. (1)

Föreslagna åtgärder: Aktiebolagslagen bör formuleras om, eftersom det idag är oklart vad som är tillåtet att skriva in i bolagsordningen. (1)

Motiv och bakgrund: Ett börsbolag som idag går före och skriver in hållbarhetsformuleringar riskerar att kritiseras av aktieägarna och kan även stämmas. (1)

Den svenska aktiebolagslagen föreskriver att aktiebolag ska drivas i vinstsyfte (det finns begränsade undantag). Men den svenska juristkåren är oenig om hur vinstsyftet ska tolkas. Vissa experter menar att bolaget endast får investera i något som skapar större intäkter än kostnader. Enligt dem ligger det på det politiska systemet att ange ambitionerna inom till exempel miljö- och klimatområdet; bolagen ska inte vara uttolkare av vad som är rätt och riktigt. Långsiktigt hållbarhetsarbete skulle alltså strida mot vinstsyftet i denna snäva mening.

Andra menar att eftersom ett bolag har en obegränsad livslängd går det inte att fastställa så strikta kriterier för vad som kan anses ligga i aktieägarnas intresse. För alla investeringar som kan uppfattas som långsiktigt produktiva blir det då, principiellt sett, fritt fram. Denna modernare syn på aktiebolagsrätten ger inte lika snäva ramar för vad styrelsen får besluta om. Men även här måste det finnas ett vinstsyfte, om än långsiktigt. (2)

Kravet på ansvarstagande anses av den tongivande delen av juristkåren inte gå ihop med långsiktigt vinstskapande. Bolaget löper risk att angripas av vissa aktieägare för att inte tänka på vinsten. Att aktiebolagslagen år 2017 kan tolkas på detta sätt visar att den är föråldrad! (2)

(1) ” Aktiebolagslagen stoppar ambitionen” Aktuell Hållbarhet nr 4 juni 2017
<https://www.aktuellhallbarhet.se/aktiebolagslagen-stoppar-hallbarhetsambitioner/>

(2) ” Mossig svensk aktiebolagslag hindrar hållbarhetsåtaganden” DN Debatt 08-05-17
<https://www.dn.se/debatt/mossig-svensk-aktiebolagslag-hindrar-hallbarhetsataganden/>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 68:

Koppla arbetsgivaravgiften till klimatbelastningen!

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning:

Vi behöver stimulera arbetsmarknaden till större andel 'gröna' jobb för att sänka Sveriges totala utsläpp. Det enklaste sättet är ekonomiska fördelar kopplade till hur arbetet utförs.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att

- företags avdrag för energiförbrukning avskaffas,
- dessa ersätts med att arbetsgivaravgiften kopplas till energiförbrukningen.

Motiv och bakgrund:

Staffan Laestadius föreslår i boken 'Klimatet och välfärden' (s 137) en klassificering av jobb som 'gröna', 'blå', och 'svarta', där de svarta orsakar fossilutsläpp och de gröna är helt fossilfria. De blå jobben är de som orsakar utsläpp då de utförs men som 'återbetalar' genom att skapa förutsättningar för lägre utsläpp i framtiden; ett exempel är järnvägsbyggen.

Sverige är lyckligt lottat i jämförelse med flera av våra grannländer i det att vi har mycket vattenkraft och en stor potential för vind- och solenergi. En viktig aspekt i detta sammanhang är därför att även förbrukning av förnybar energi kan anses orsaka fossila utsläpp, i den utsträckning den skulle kunna ersätta fossil energi t.ex. genom att Sverige säljer el till Baltikum eller Polen. I praktiken finns det därför mycket få exempel på helt gröna jobb, eftersom de flesta jobb kräver åtminstone elektrisk belysning. Exempel på helt gröna jobb skulle kunna vara ogrärensning och vandringsguidning.

På samma sätt är det svårt att hitta exempel på helt svarta jobb. Ett exempel som nämnts är motorvägsbygge, men även där skulle man kunna hitta exempel på utsläppsbesparingar för en given transport av gods eller personer. De gröna och de svarta jobben kan därför ses som ändpunkter på en skala, där alla andra jobb faller någonstans emellan. Långtidseffekten av det utförda arbetet tillför en dimension, där de blå jobben är de som har positiv effekt på sikt. (Vi kan även definiera en grupp av arbeten som har negativ långtidseffekt, t.ex 'gula' jobb. Laestadius inkluderar dock dessa i de 'svarta'.)

Vad som föreslås i denna motion är en skatteväxling: Avdrag för energikostnader avskaffas. Dessa ersätts med att företag i alla branscher beskattas utifrån sin totala energiförbrukning, så att grönare företag stimuleras med en lägre arbetsgivaravgift. Graden av framtida utsläppsreduktion bör inte påverka här; det är beställaren av arbetet/ägaren av resultatet som ska belönas eller bestraffas för detta. Premiering av elenergi framför fossil dito åstadkoms med koldioxidskatten.

Motion 71: **Skapande av gröna pengar**

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Stefan Norrman

E-post: stefannorrman@telia.com

Sammanfattning: Pengarna som skapas kan användas för t.ex.

- Utbyggnad och förbättringar av järnvägsnätet
- Omfattande utbyggnad av laddinfrastrukturen för elbilar
- Lantbruksstöd för en utökad övergång till hållbar och giftfri matproduktion
- Stöd till hållbart och klimatsmart byggande
- Anpassning av transportinfrastrukturen till ett förändrat klimat
- Gynna forskning, utveckling och användning av biokol
- Stöd till forskning, tester och utvecklingsinsatser inom områden för negativa utsläpp av växthusgaser
- Stöd till kommuner för att underlätta införandet av miljöfria zoner i stadsmiljö

Föreslagna åtgärder: Regeringen bör förutsättningslöst låta utreda:

- a. Hur affärsbankernas penningutgivning vid beviljande av lån kan överföras till Riksbanken.
- b. Hur en del av Riksbankens penningutgivning kan styras till områden som stödjer åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser.
- c. Hur en del av Riksbankens penningutgivning kan styras till områden som stödjer en hållbar ekonomisk samhällsutveckling.

Motiv och bakgrund: Under 1800-talets första decennier gav privata banker ut sedlar i en rad länder, vilket skapade ett tilltagande kaos på penningmarknaden. Vid århundradets mitt infördes i land efter land lagstiftning som gav centralbanken monopol på att trycka sedlar. Idag har alltjämt Sveriges Riksbank, och motsvarande institutioner i andra länder och valutaområden, monopol på utgivningen av mynt och sedlar, men då dessa bara omfattar några få procent av den totala penningmängden i en modern ekonomi, så har i praktiken privata banker och kreditinstitut återtagit makten över penningutgivningen. När affärsbankerna beviljar sina kunder lån så ?skapas? i praktiken nya pengar, som väsentligen figurerar som elektroniska pengar i form av siffror i bankernas datorer.

Den som har makt över kreditflödena i ett samhälle bestämmer i hög grad vilka idéer som får möjlighet att förverkligas och vilka typer av företag som får chans att växa och har på så vis ett avgörande inflytande över hela samhällsutvecklingen. Det är inte förenligt med de bärande principerna i en demokrati att denna enorma makt ligger i händerna på ett litet antal aktörer i finanssektorn.

Klimat- och miljöfrågorna har fått en allt större betydelse för en önskad samhällsutveckling. Därför bör en stor del av de nya pengar som skapas styras till områden som stödjer en positiv och önskvärd utveckling inom klimat- och miljöområdena.

Motion 79: **Lånefinansiering är inte en hållbar lösning**

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: En av hörnstenarna i det nyliberala projektet är att minska samhällets inflytande över individ och företag genom att sänka skatterna och därmed krympa statens verksamhet.

Sänkta skatter resulterade på 1990-talet i att stater istället lånade pengar och fick en accelererande statskuld. De senaste decennierna har vi sett ett ökande inflytande från näringslivet via så kallade Offentligt-Privata Samarbeten, OPS, och Privata Finansinitiativ, PFI, vilka skuldsatt stater ytterligare.

Konsekvenserna har blivit högre kostnader, ett kortsiktigt resursslöseri, och ökad klimatbelastning.

Föreslagna åtgärder: Pengar som staten lånar idag måste betalas med högre skatter imorgon. Att låna till statliga utgifter är bara att skjuta upp skatterna. Dessutom ökar det belastningen på klimat och miljö.

Jag vill att

- staten slutar låna upp pengar för långsiktiga satsningar,
- och istället bygger ut i den takt inkomsterna tillåter;
- staten i sista hand lånar räntefritt av sig själv (med budgetunderskott).

Motiv och bakgrund: "Den som är försatt i skuld är inte fri." Ernst Wigforss 1932.

Att låna pengar är att skaffa resurser för konsumtion nu, mot löfte att konsumera mindre i framtiden för att kunna betala tillbaka. Att låna är alltså att flytta sin konsumtion från framtiden till nuet. Priset för detta är att jag sitter i skuld till den jag lånar av, och naturligtvis gör den ökade konsumtionen att jag förbrukar resurser och skadar klimatet mer än jag skulle gjort annars.

Om jag lånar pengar av min granne för att köpa ny cykel så konsumerar jag mer, men min granne måste (tills jag betalar tillbaka) avstå från lika mycket konsumtion. Totalt blir då konsumtionen oförändrad. Om jag däremot tar ett banklån till cykeln (köper den på kredit) så ökar den totala konsumtionen, eftersom banken skapar nya pengar då den beviljar lånet. Ökningen blir sedan än större av att jag även måste tjäna ihop till räntan.

På samma sätt fungerar det då staten behöver pengar. Då staten tar in pengarna som skatt så flyttar den konsumtionsutrymme från medborgarna till sig själv, och totala konsumtionen är oförändrad. Om staten däremot lånar pengar som bankerna skapat så ökar konsumtionen, och staten hamnar i skuld till långivarna. Skattebetalarna måste sedan jobba extra för att betala tillbaka.

Nittonhundralets stora lyft vad gäller välförstånd och samhällsutveckling åstadkoms med stora investeringar i skolor och utbildning, sjukvård och skyddsnet, infrastruktur och försvar. Det mesta av detta var skattefinansierat, och de som ägde mest fick också betala en större del. Skatterna på de rikaste var höga; i t.ex. USA var marginalskatten över 90% på femtiotalet (<http://www.taxpolicycenter.org/statistics/historical-highest-marginal-income-tax-rates>).

Det var bara en fråga om hur länge de rika skulle acceptera detta, och på åttiotalet kom revolten. Efter en

intensiv propagandakampanj sänktes skatterna; först i USA och därefter i resten av världen. Man talade om effektivare statlig förvaltning, men sanningen var att när skatteinkomsterna försvann så blev staten tvungen att låna pengarna. Istället för att betala skatt började de förmögna låna ut sina pengar till staten, och fick betalt för det.

Självklart vill folk behålla sina pengar och gärna se dem öka, så har det alltid varit. Skillnaden blev att även staterna, från att värna om det allmänna bästa, började se till de rikas behov. Det gav början till en väldig omfördelning av förmögenhet, så att världens 1% rikaste idag äger mer än resten av jordens befolkning tillsammans.

Ett genomgående drag i människans historia är att de som på något sätt skaffat sig ett ekonomiskt övertag ofta använder detta för att öka sin makt; se t.ex. David Graebers "Skuld -de 5000 första åren". Idag ser vi detta globalt bland annat som en massiv indoktrineringskampanj där vi lärs attityder om gruppens roll gentemot individer och kortsiktig optimering visavi långsiktighet.

Denna indoktrinering har nu gjort oss i den rika världen till en generation av självcentrerade och kortsiktiga lycksökare, som på femtio år lyckats förstöra världen och sätta vår egen existens på spel mer än tusentals år av civilisation gjort innan oss.

Lånefinansieringen fick stora effekter på miljön. I och med att bankerna upptäckte att de kunde skapa pengar ur luft och gav sig in i lånekarusellen så ökade takten i ekonomin väsentligt. Det fanns plötsligt obegränsat med pengar för att utvinna nya naturresurser, och produktionen/konsumtionen av varor exploderade. Priset var, som vi nu vet, en enorm rovdrift på naturen och ett enormt tillskott till växthuseffekten.

När nu budet om vår civilisations förestående kollaps når oss reagerar vi på samma sätt: Vi vill investera oss ur knipan; vi ska fortsätta spendera för att behålla vår livsstil. Och vårt grundrecept är det inövade: Om vi behöver mer pengar än vi har så lånar vi bara.

Det är därför inte förvånande att en motion till Klimatriksdagen 2018 propagerar för att staten ska låna pengar till "investeringar i hållbar infrastruktur". Som att det system som orsakade krisen kan användas för att lösa den. Lån är kanske ett alternativ då det är bråttom, men långsiktiga satsningar bör ske med egna pengar, d.v.s. skatteinkomster.

Trots det fortsätter regeringar att låna, antagligen för att det känns riskabelt att höja skatterna. (Regelbundna väljarundersökningar påminner dem också om vad som kan hända om de tar ut mer skatt.) Moderna former av lån är det som kallas Offentligt-Privat Samarbete (OPS) och Privat FinansInitiativ (PFI), där långgivaren är den som också utför arbetet. Beslutsvägarna kortsluts, och snart beställer långgivaren från sig själv med påföljd att kostnaden skenar iväg. Ett exempel på detta är Nya Karolinska Sjukhuset i Stockholm som skulle kosta 5,5 miljarder, men där slutnotan verkar hamna på ca 30 miljarder (www.svd.se/om/nya-karolinska). Brittiska sjukhus som byggts med PFI har ännu värre läge (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/file_on_4/6740895.stm).

Motion 80:

Ersättning för samhällsnyttig verksamhet

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning:

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att, som ett enklare första steg mot allmän Baslön, samhället börjar ersätta människor för frivilligt och ideellt arbete och annan samhällsnyttig verksamhet.

Speciellt bör människor som aktivt engagerar sig för att rädda världen undan en klimatkatastrof premieras.

Motiv och bakgrund: Den svenska välfärdsstaten är ett internationellt begrepp, delvis kopierat på olika sätt i stora delar av världen. Modellen i ett nötskal syftar till att ge alla människor ett värdigt liv genom ekonomiska och andra stöd av olika slag. Med åren har detta vuxit till ett komplicerat system av bidrag, reglerat av ett lika komplicerat system av lagar, uttolkade av en stor byråkratisk apparat. Listan på olika bidrag kan göras lång: Föräldrapenning, barnbidrag, vårdnadsbidrag, sjukpenning, arbetsmarknadsstöd, studiebidrag, lönebidrag, lokaliseringsstöd, särskilt stöd till funktionshindrade, föreningsbidrag, pension, osv.

Vi talar alltmer om Baslön som ett sätt att se till att alla har en dräglig minimum levnadsstandard, och samtidigt förenkla administrationen av socialstöd och stigmat som det ger. Vad vi inte talar så mycket om är vilka regler som ska gälla och fr.a. huruvida samhället kan begära någonting i gengäld.

Samtidigt pågår ett i stort sett obetalt men likafullt för samhället mycket värdefullt arbete i många sektorer av samhället. Föräldrar hjälper grupper av barn med läxorna, eller tränar dem i fotboll eller schack. Föreningar och frivilliga hjälper flyktingar och hemlösa med mat, husrum, och stöd vid kontakt med myndigheter. Folk på kvällskurser höjer allmänbildningsnivån och skapar debatt i dagsfrågor. Aktivistgrupper och andra politiska lokalorganisationer bidrar till att bredda demokratin och förbättra de politiska besluten. Författare, konstnärer och artister kan arbeta skapande utan lön i årtal innan de eventuellt slår igenom.

Specifikt i detta sammanhang är det tydligt hur många människor som frivilligt och oftast utan ersättning försakar mycket och lägger stor del av sin tid och energi på att sprida information och skapa opinion kring klimatkrisen. Denna frivilliga insats kan om några decennier visa sig ha varit avgörande för att den nödvändiga omställningen blev en framgång.

FÖRSLAG

Ett enkelt första steg mot allmän Baslön skulle vara att kompensera dessa frivilliga och alla andra som utan att begära pengar hjälper till att göra Sverige bättre. Vi skulle kunna sätta en nominell timlön, säg 100 kronor, och konstruera en schablon för hur mycket tid en typisk person inom varje kategori spenderar per månad. En hårt ideellt arbetande person kommer upp i ganska många timmar, ersättningen bör därför begränsas till säg 10 000 kronor per månad för att inte skapa en ny form av lönearbete av detta.

Gradvis kan detta system sedan öppnas till att inkludera studenter, föräldra- och sjuklediga (på lägstanivå), fattigpensionärer, arbetssökande, nyanlända, osv.

Motion 82:

Hindra statligt styrda investeringar i fossil energi

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Henrik Petré

E-post: j.henrik.pettersson@gmail.com

Sammanfattning: Hindra till exempel Fjärde AP-fonden att investera i oljebolag överhuvudtaget. Om man har en heltäckande svartlistning av tobak borde det gå utmärkt att helt svartlista oljebolag.

Föreslagna åtgärder: Pensionsfonder och andra fonder som staten råder över ska inte tillåtas investera i företag som utvinnet fossila bränslen eller har sina huvudintäkter från den fossila energiutvinningen. Aktuella innehav ska skyndsamt (säg inom ett år) avvecklas.

Motiv och bakgrund: Trots att till exempel Fjärde AP-fonden har principer som låter bra vad gäller vilka tillgångar man kan placera i [1] har man ändå placerat i Lundin Petroleum och det tyska kolbolaget RWE [2].

Att tvinga fonderna att divestera från fossil energi går i linje med en allt starkare global tendens, nyligen exemplifierad av staden New Yorks beslut att både divestera och stämma oljeföretag [3].

Pensionsfonder är stora placerare, och om man kan göra det kapitalet otillgängligt för fossilindustrin minskar dess möjligheter att göra investeringar och därmed öppna nya gruvor och fält.

Placeringar i fossilenergiföretag kommer förr eller senare att tappa i värde allteftersom fler och fler inser nödvändigheten med ett pris på koldioxidutsläpp (till exempel genom en skatt på EU-nivå), och den investerare som blir sist kvar kommer att förlora mest.

Slutligen anser jag det omoraliskt att jag som framtida pensionär ska dra fördel av att klimatet förstörs.

[1] <http://www.ap4.se/hallbarhet-och-agarstyrning/klimat-och-miljo/>

[2] <https://gofossilfree.org/se/skogsskovling-och-kolbrytning-ap-fonderna-maste-genast-divestera-ur-rwe>

[3] <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jan/10/new-york-city-plans-to-divest-5bn-from-fossil-fuels-and-sue-oil-companies>

Motion 83:

Klimatanpassa barnbidraget!

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Överbefolkning är en starkt bidragande orsak till klimatkrisen. Speciellt mängden människor i den rika världen orsakar långt över sin andel av utsläpp per capita. Den familjepolitik som Sverige införde efter andra världskriget och som sedan kopierats av flera andra länder leder (vilket var avsikten) till allt fler medborgare. Konsekvensen blir högre belastning på naturresurser och klimat.

Om Sverige ska trovärdigt propagera för lägre klimatbelastning måste vi sluta stimulera befolkningstillväxt. Ett första steg vore att anpassa barnbidragen till klimatet.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- flerbarnstillägget tas bort,

- barnbidrag betalas för ett eller max två barn,
- barnbidraget räknas upp proportionellt till föräldrarnas ålder.

Motiv och bakgrund: Den socialdemokratiska visionen på 1930-talet om det goda samhället ledde till att makarna Gunnar och Alva Myrdal skrev boken 'Kris i befolkningsfrågan'. De räknade ut att befolkningspyramiden skulle innehålla allt fler äldre, vilka skulle via pensionen försörjas av relativt allt färre arbetande skattebetalare. Deras lösning var befolkningstillväxt, så att den unga delen av befolkningen alltid skulle vara många fler än de äldre. Det politiska resultatet blev barnbidrag och andra transfereringar till barnfamiljer.

Problemet med denna lösning är att den kräver ständig tillväxt för att fungera; i stort alltså samma problem som vårt ekonomiska system har. Exponentiell tillväxt slår förr eller senare i det Malthusianska taket. I just detta fall samverkar bägge tillväxterna till att vi mycket snabbt närmar oss taket.

Tyvärr har befolkningsfrågan en tendens både att misstolkas och att vara politiskt omöjlig. Vissa grupper anser att både problem och lösning finns i de fattigare länderna, utan att förstå att världens 10% rikaste (däribland nästan alla svenskar) står för mer än hälften av utsläpp och resursförbrukning. Andra försöker undvika frågan genom att säga att befolkningsökningen kommer att avstanna; vi kommer ihåg Hans Roslings presentation med lådor som förutsade att jordens befolkning kommer att stanna på 11 miljarder.

Men redan de 7,5 miljarder vi är nu är för många, speciellt om vi ska bibehålla och sprida en levnadsstandard ens i närheten av dagens rikas till alla människor på jorden. Skogarna orkar inte suga upp all den koldioxid vi släpper ut. Vi har redan huggit ner alltför mycket skog och gjort åkrar av dem. Åkrarna har vi sedan utarmat på näringsämnen så långt att det knappast går att odla på dem utan konstgödsel. Konstgödseln har sipprat ut i haven och orsakat kollaps av fiskbestånden, och andra arter dör av svält.

Världen, och framför allt den rika världen, måste arbeta för att minska sin befolkning för att kunna bibehålla en värdig standard. Sverige både kan och bör gå före, och ett konkret sätt att göra detta vore att sluta stimulera befolkningsökning genom att begränsa barnbidraget.

Detta kan göras på flera sätt. Enklast är att helt enkelt bara ge bidrag för ett eller möjligen två barn. Flerbarnstillägget måste naturligtvis slopas. Ett annat sätt, som föreslagits av bl.a. Olle Torpman i boken Miljöetik, kan vara att koppla bidraget till föräldrarnas (eller kanske yngsta förälderns?) ålder, för att på det sättet öka generationsgapet så att färre generationer lever samtidigt. Man skulle kanske också kunna införa att spara ihop till barnbidrag, likt hur pensionsystemet fungerar.

Det finns andra stimulanser för ökat barnafödande som kan diskuteras. Den subventionerade förskolan har så många andra fördelar för samhället att den antagligen inte bör röras, men vår mycket generösa föräldraledighet borde kunna diskuteras.

Motion 91: **För en fossilfri finanssektor**

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Em Petersson

Organisation: Greenpeace, Fossil Free Sverige - Divestera AP-fonderna, Klimataktion, Afrikagrupperna, Jordens vänner, PUSH Sverige, Latinamerikagrupperna, Föräldravrådet

E-post: em.petersson@greenpeace.org

Sammanfattning: Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda att staten säkerställer att finanssektorns investeringar lever upp till Parisavtalets avsikt att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader och inte bidrar till klimatskadlig verksamhet. De statliga AP-fonderna investerar idag i några av de smutsigaste verksamheterna i världen, nu är det dags att fonderna blir fossilfria.

Föreslagna åtgärder: En fossilfri finanssektor:

Att Sveriges regering slår fast ett mål om och utarbetar en handlingsplan för en fossilfri finanssektor

Klimatsäkra AP-fonderna:

AP-fondernas investeringar ska vara förenliga med Parisavtalet

Klimat och miljö ska utgöra den ram inom vilken avkastning kan eftersträvas

AP-fonderna ska flytta investeringarna från fossil verksamhet till hållbara lösningar som förnybart

Motiv och bakgrund: Om FN:s mål om att begränsa uppvärmningen av jorden till väl under 2 grader och helst till 1,5 grader ska kunna uppfyllas, är det helt nödvändigt att världens finansmarknader slutar att investera i och låna ut pengar till fossilindustrin. Investeringar som idag går till fossila bränslen måste skiftas över till långsiktigt hållbara lösningar på klimatkrisen, såsom förnybar energi och åtgärder för energieffektivisering.

Sverige har som ambition att bli världens första fossilfria välfärdsnation. Men samtidigt som åtgärder görs för att minska de inhemska utsläppen, tillåts den svenska finansbranschen att investera i bolag som driver på klimatförändringarna.

Idag investerar till exempel våra gemensamma pensionsfonder miljarder kronor i flera av de värsta utsläpparna i världen.* Företag som genom att utvinna och förbränna enorma mängder kol, olja och gas smutsar ner planeten och bidrar till klimatförändringarna.

Kostnaderna av klimatförändringarna kommer att bli mycket stora för samhället. Klimatet känner inga nationsgränser. Svenska investeringar i klimatskadlig verksamhet i andra länder får effekter även för Sverige med ökade kostnader som följd vilka kommer att behöva bekostas av svenska skattebetalare i morgon.

Sverige har ratificerat klimatavtalet som antogs i Paris i december 2015. Enligt Parisavtalet har Sverige förbundit sig att ” göra finansiella flöden förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatomåttligt motståndskraftig utveckling.” Och från den första januari 2018 har Sverige en klimatlag och ett klimatpolitiskt ramverk. Det är dags att detta märks även i finanssektorn.

* Se tex:

“Du äger! AP-fondernas ägande av fossila reserver” , WWF 2015

(<http://www.wwf.se/press/pressrum/pressmeddelanden/1592004-ny-granskning-avslojar-ap-fondernas-reserver-av-miljoforstorande-kol-okar>)

“Staten, kapitalet och oljan” , Greenpeace 2017

(<http://www.greenpeace.org/sweden/se/rapporter-och-dokument/Staten-kapitalet-och-oljan/>).

Motion 118: Avdragsgill klimatkompensation

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): ZeroMission

Organisation: ZeroMission

E-post: jenny.blomberg@zeromission.se

Sammanfattning: Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) har i en dom om klimatkompensation tagit ställning på ett sätt som kommer att hämma det frivilliga klimatarbetet i svenskt näringsliv. Klimatkompensation bör i det här avseendet naturligtvis jämföras med andra frivilliga, kontrollerade sätt för företag att ta ansvar, exempelvis hållbarhetsmärkningar som Krav, Bra miljöval, Svanen, EU blomman och Fair Trade.

Föreslagna åtgärder: Skattelagstiftningen bör ändras eftersom avdragsrätt ska gälla för all certifierad och projektbaserad klimatkompensation

Motiv och bakgrund: I sin tolkning av skattereglerna visar HFD brist på aktuell kunskap om vad klimatkompensation handlar om. Man missar helt att klimatkompensation är ett vanligt sätt för företag att ta kostnaden för sin klimatpåverkan, utöver det viktiga arbetet med att minska sina egna utsläpp av växthusgaser. För många ansvarstagande företag och deras kunder är det här en självklar kostnad för att producera produkter och tjänster och inte minst för att transportera dem till marknaden. En undersökning av Novus (2017) visar att 7 av 10 konsumenter föredrar att köpa produkter och tjänster av företag som tar sitt klimatansvar. Klimatkompensation kan alltså ge mervärden och ge ytterligare kvalitet till en produkt eller tjänst. Klimatkompensationen sker genom certifierade och registrerade projekt. För att klimatkompensera behöver företagen beräkna sin klimatpåverkan och köper sedan krediter som levererar motsvarande koldioxidreduktion eller -upptag, exempelvis genom trädplantering eller projekt som främjar utbyggnad av förnybar energi. Genom att företagen får information om sin klimatpåverkan och att de via klimatkompensationen tar på sig en kostnad för utsläppen, driver det på arbetet med att minska verksamhetens klimatpåverkan. Klimatkompensation finns även specificerat i standarden ISO 14021 och är en etablerad metod för verksamheter som arbetar med ständiga förbättringar och har för avsikt att kommunicera sitt miljöarbete.

Kostnaden för klimatkompensation ger, tvärt emot HFD:s bedömning, både en viktig motprestation och har i högsta grad koppling till verksamheten. Det blir en alltmer naturlig del av företagets kostnader, som förstås bör vara avdragsgill. En hel värld betraktar klimatkompensation som ett kostnadseffektivt sätt att minska sin klimatpåverkan och från många håll vill man ha ett pris på utsläpp. Att idag betrakta företagets klimatkompensation som en gåva utan koppling till verksamheten är helt förlegat och obegripligt.

Dagens Juridik (<http://www.dagensjuridik.se/2014/09/hfd-salta-kvarns-kostnader-klimatkompensation-inte-avdragsgill>)

Miljömärkning och miljödeklarationer - Egna miljöuttalanden, SIS

<https://www.sis.se/produkter/ledningssystem-e07b0fe8/ledningssystem-for-miljo/ssiso14021/>

<https://www.svd.se/foretag-hindra-inte-vart-klimatarbete-regeringen>

<https://www.aktuellhallbarhet.se/regeringen-lyssnar-inte-till-remissvaren-om-klimatkompensation/>

<https://news.cision.com/se/zeromission/r/lagforslag-fran-regeringen-bromsar-naringslivets-klimatambition,c2043374>

<http://supermiljobloggen.se/debatt/2016/07/max-varken-vi-vara-gaster-eller-klimatet-har-tid-att-vanta-det-ar-dags-att-agera>

Motion 119: System för klimatneutralitet

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Zeromission AB

Organisation: ZeroMission AB

E-post: jenny.blomberg@zeromission.se

Sammanfattning: Intressentgrupper i Sverige blir mer och mer oroade över klimatpåverkan från produkter, tjänster och företag. Det innebär att det finns incitament för företag att kommunicera sitt miljöansvar mot marknaden. Termen ” klimatneutral” används idag på flera olika sätt, av olika företag för att ange deras varierande nivåer av engagemang och handling. Det gör att intressenternas intressen inte uppfylls. Vårt förslag är att den svenska regeringen tar till nödvändiga åtgärder och introducerar ett system eller standard för att säkerställa att klimatambitionen höjs och intressenternas förväntningar är up

Föreslagna åtgärder: Den svenska regeringen bör inrätta ett rigoröst system för certifiering av produkter, tjänster och företag som vill kalla sig klimatneutrala.

Motiv och bakgrund: Termen ” klimatneutral” började användas i Sverige och Europa för 10-15 år sedan. Då fanns ingen definition av begreppet. Sedan dess har förståelsen för klimatrisker ökat enormt och metoder och praxis för klimatfotavtryck och klimatberäkningar har utvecklats och standardiserats. Idag vill intressentgrupper ha möjlighet att bedöma företagets klimat och miljömässiga engagemang. För att göra det möjligt måste kommunikationen från företag vara tydlig och trovärdig. Dessvärre används termen ” klimatneutral” på flera olika sätt, och representerar en bredd av engagemang och åtgärder på olika nivåer från berörda aktörer. En standardiserad process för en certifiering, som regeringen stödjer, skulle ge begreppet en nödvändig tydlighet och trovärdighet. Systemet kan vara baserat på standarder som är gjorda av internationella experter, och inkludera tredjeparts verifiering. Den Australienska regeringen har etablerat ”Carbon Neutral Certification Programme” till vilka intresserade kan söka. Systemet som är administrerat av Miljö och Energimyndigheten är baserat på internationellt erkända standarder.

Den svenska regeringen är intresserad av att öka konsumentmakten med hjälp av trovärdiga certifieringar och märkningar av produkter, tjänster och företag. Den svenska regeringen har redan en plattform genom Miljömärkning Sverige. Ett program för klimatneutral certifiering skulle passa in i den strukturen.

<http://www.environment.gov.au/climate-change/government/carbon-neutral/certified-businesses>

<https://zeromission.se/nyheter/att-bli-klimatneutral-pa-riktigt/>

See also standards: ISO 14021 and PAS 2060.

Motion 127:

Varifrån kommer nya pengar och vem får dem?

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Kjell Claeson

E-post: kjell.claeson@vedbocken2.se

Sammanfattning: Sverige och troligtvis hela världen har ett mycket komplicerat och enormt orättvist penningssystem. Vi, befolkningen tror att riksbanken ger ut nya pengar och bankerna lånar ut besparingar som befolkningen satt in på banken. I själva verket skapar riksbanken endast sedlar och mynt, samt en mindre mängd elektroniska pengar som bara bankerna har tillgång till. Det är bankerna som genererar den största mängden av pengar (M3) som finns i Sverige idag. När du lånar pengar skapar banken dessa pengar och sätter in dem på ditt konto. Vid återbetalning av lånet försvinner pengarna (forts bilaga)

Föreslagna åtgärder: Åtgärder

Jag vill se Sveriges riksdag tillsätta en oberoende transparent utredning om hur Sveriges penningssystem fungera i detalj. Där svar ges på frågor som: Varifrån kommer nya pengar och vem får dem? Vad är det som bestämmer hur mycket en bank kan låna ut? En utredning som belyser olika ord som används inom vårt penningssystem som t.ex. Riksbankens betalningssystem Rix, lom (forts. Bilaga)

Motiv och bakgrund: Idag tror Svenska folket att deras insatta pengar lånas ut, via bankerna till folk som vill köpa hus eller annan konsumtion. Detta är inte sant, utan hur pengar skapas ser ut så här. Riksbanken skapar sedlar och mynt, samt en mindre varierande mängd elektroniska pengar som endast bankerna har tillgång till. När du vill låna pengar skapar banken dessa och sätter in på ditt konto. När du sedan betalar tillbaka lånet försvinner pengarna igen.

Detta kan man inte läsa om på gymnasiet eller på universiteten, där hittar man inte någon förklaring hur penningmängden pengar ökar eller minskar i vårt samhälle. Däremot finns massor med trovärdiga institutioner som beskriver fenomenet:

1. Riksbanken <https://youtu.be/1UbjDzLy8KkO>
2. Engelska parlamentet <https://youtu.be/YxG3O49uVjg>
3. Isländsk undersökning : sid 20 avsnitt 3 stycke 4 <https://www.stjornarradid.is/media/forsaetisraduneyti-media/media/Skyrslur/monetary-reform.pdf>
4. Annika Winsth Chefsekonom på NORDEA vet inte hur pengar kommer till?????<https://youtu.be/uCarEUdHiPO>

I Basel III utgår inte från inlåningen när banker skall bestämma hur mycket pengar som kan låna ut, utan på bankens eget kapital plus en viss form av upplåning. Denna summa kallas för ” total kapitalbas” . I formeln här nedan kallas denna summa för B och antas vara 1 miljon.

Utlåningspengar= A, Kapitaltäckningsgrad= $x=8\%$, Riskvikt= $y=35\%$

Formel för hur mycket pengar banken kan låna ut är: $A=B/x*y$?? $A=1/0,08*0,35$?? $A=35,7$ miljoner

En bank kan alltså skapa nya pengar som är minst 35 gånger mer än sin totala kapitalbas. Ovanstående formel kan lätt härledas från nedanstående stycke som är taget från riksdagens dokumentlager. Se länken nedan

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/inforande-av-basel-3-och-harmonisering-av_GY06FPM148
Kapitel 1:2 sjätte stycket.

Det grundläggande kapitaltäckningskravet är att kreditinstituten ska ha en kapitaltäckningsgrad på minst 8 procent. Det innebär att kreditinstituten ska ha kapital motsvarande 8 procent av deras tillgångar. Kapitalkraven är dock riskviktade, vilket betyder att olika tillgångar (t ex utlåning till olika låntagare) tilldelas riskvikter som är knutna till risken att låntagaren inte kan fullgöra sina låneåtaganden. Kapitalkravet beräknas därefter som lånebeloppet multiplicerat med riskvikten gånger 8 procent. Ett lån på 1 miljon kronor till ett företag innebär med en riskvikt på 100 procent ett riskviktat kapitalkrav på 1 miljon x 100 procent x 8 procent = 80 000 kr. Bostadslån till hushåll med fastighet som pant har vanligtvis 35 procents riskvikt, varför kapitalkravet på ett bostadslån på 1 miljon kr blir 1 miljon x 35 procent x 8 procent = 28 000 kr. Lån till t ex EU:s medlemsstater (innehav av statsobligationer) har riskvikt noll och ställer därför inte något krav på kapital alls.

Nedanstående fem rubriker, kan det vara problem som skapas av vårt penningssystem?

Pyramidspel

Alla elektroniska pengar kan bara finnas på någon banks konto. Det betyder att alla pengar som skapats genererar räntor. Ju mera nya pengar bankerna skapar för utlåning ju mera pengar behövs till den ökande ränteskulden. Problemet är att dessa räntepengar inte skapas när bankerna lånar ut sina nya pengar. Nya pengarna skall endast räcka till kommande amorteringar. Varifrån kommer då pengarna till räntan. Jo, genom att bankerna hela tiden ökar sin utlåning. Nya pengar som i framtiden skall användas till amortering används idag för att betala räntor. Därför kan mängden pengar som skapats genom tiden, beskrivas som en upp och nedvänd triangel. Triangelns bas måste hela tiden öka, med nya lån, och för eller senare kommer den att bli instabil och krascha. Antag att vi alla amorterade våra lån skulle ca 90% av alla pengar försvinna. Vi måste därför hela tiden öka våra lån, för att förse samhället med nödvändiga pengar.

Koncentration av av förmögenhet

Fördelar som banker har med rätten att skapa pengar, medför inte att banken får dessa pengar, för de försvinner igen vid amorteringen. Observera när bankerna skapar pengar genom lån får banken en ränteinkomst, samtidigt en ränteutgift eftersom pengarna samtidigt sätts in på låntagarens konto. Differensen mellan bankens ränteinkomst och ränteutgift är banken förtjänst av att ha rätten att skapa pengar.

Räntedifferensen brukar ligga på ca 1-2%. Om vi antar att differensen är 2% så har banken om 35 år en sammanlagd inkomst som är lika stor som penningmängden (M3) är idag. Det sker alltså en stor omfördelning av pengar från låntagare till utlånare. Även de som inte har några lån drabbas av denna omfördelning, eftersom priset på konsumtionsvaror belastas med ca 20% räntor.

Stor industrikoncerner äger eller styr, oftast en eller flera banker. Koncernerna styrs oftast av en liten grupp människor i styrelser och som ägare. Tänk vad praktiskt det är att vid egna projekt (forts bilaga)

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 133:

Så löser vi Sveriges skuldkris och på kuppen hjälper klimatet

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

Organisation: Positiva Pengar Sverige, positivapengar.se

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Bankerna tjänar pengar på att skapa krediter och låna ut dem mot ränta. Att vinstintresset styr detta gör att ekonomin sväller mycket snabbare än den borde. Vår lånebaserade ekonomi har skapat ett tryck på evig tillväxt långt över vad planeten tål.

Här presenteras en lösning, Suveräna Pengar, som gynnar alla svenskar (utom bankerna och deras ägare). Den innebär att endast betalmedel som skapats av Riksbanken får användas för handel och andra ekonomiska transaktioner. Detta minskar tillväxttrycket, risken för finansbubblor och bankkrascher, och gör betalsystemet säkrare.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen informerar om hur låneekonomin påverkar klimatet,
- Riksbanken åter får ensamrätt att skapa pengar,
- Sverige inför Suveräna Pengar enligt nedan.

Motiv och bakgrund: PROBLEMET

Bankerna får inte längre trycka pengar, det blev olagligt 1904 och kallas falskmynteri. Trots det är idag ca 98% av alla svenska 'pengar' skapade av banker.

Varje gång vi betalar en räkning via bankkontot eller handlar med kreditkort eller Swish använder vi bankernas 'pengar', s.k. 'krediter'. (Från latinets 'credo', 'tro'. Krediter fungerar så länge alla tror på dem.)

Krediter är ett slags skuldsedlar där banken lovar att betala innehavaren pengar. Dessa krediter kan sedan bytas mot en vara eller tjänst. Krediterna är alltså ett betalmedel.

Det är förbjudet för andra än Riksbanken att trycka pengar, men vem som helst får skriva en skuldsedel. Bankerna skriver massor; när du t.ex. köper en cykel med kreditkortet så skapar banken krediter som du betalar säljaren med. Du får en skuld till banken som du betalar av, t.ex. med de krediter du får som lön. Banken förstör krediterna, dvs 'river sönder skuldsedeln', vartefter du betalar. Allt detta sker i datorer, och vi är så vana vid det att vi tror att de siffror vi ser på kontoutdraget är riktiga pengar. Men det är bara skuldsedlar.

Det fiffiga för bankerna är att de tjänar ränta på att låna ut krediter. Och det blir mycket ränta: Idag finns ca 3000 miljarder svenska kronor i omlopp, varav alltså ungefär 98% är krediter. Räkna på det!

Det är en ytterst lönsam verksamhet att skriva ut krediter. Det syns inte minst på alla nya 'banker' som vill

att vi ska använda deras kreditkort eller ta ett lån från dem.

MEN vad är då problemet, annat än att vi konstant betalar ränta? Jo, den obegränsade tillgången på betalmedel, just nu till låg ränta, gör att priserna rakar i höjden för allt som det inte finns tillräckligt av. Priset för en normal bostad där det finns jobb är nu utom räckhåll för unga och andra med låg inkomst.

Allvarligare är belastningen på klimatet. Ta ett lån gör vi ju för att få pengar nu, mot ett löfte att betala tillbaka senare. Vi flyttar konsumtion från framtiden till nuet, och kan alltså konsumera mer. Det vore OK om andra istället konsumerade mindre, men så är det inte. Vi bygger upp en allt högre låneskuld till bankerna, och konsumerar följaktligen jordens resurser långt över våra tillgångar.

Dessutom har denna lånekarusell gjort att Sverige nu har världens näst högsta privata skuldsättning (nordic.businessinsider.com/experts-say-that-sweden-is-on-the-verge-of-a-financial-crisis-2017-11/).

LÖSNINGEN

Det finns ett sätt att lösa problemet utan att skapa en krasch. Lösningen, som kallas Suveräna Pengar, utarbetades av USA-ekonomen Irving Fisher som lösning på 1930-talets depression. Den har nu preciserats och anpassats av den tyske ekonomiprofessorn Joseph Huber tillsammans med den engelska tankesmedjan Positive Money och ekonomen Kate Raworth, vilka nyligen presenterat den i rapporten 'Escaping Growth Dependency'. (<http://positivemoney.org/what-we-do/escaping-growth-dependency/>)

Positive Money UK är en del av International Movement for Monetary Reform, vars lokalorganisation här heter Positiva Pengar (positivapengar.se).

I korthet fungerar reformen så här: Riksbanken återfår ensamrätten att skapa nya pengar. Mängden som skapas bestäms av en expertkommitte, i princip dagens Riksbanksdirektion. För att hålla penningvärdet fast ges mer pengar ut när inflationen är för låg och mindre när inflationen är för hög. Riksbanken bestämmer alltså hur mycket pengar som ska finnas i omlopp, men Regering och Riksdag beslutar hur de nya pengarna ska användas, t.ex. för ny vindkraft eller som 'helikopterpengar' till alla svenska medborgare.

Alla medborgare får ett konto hos Riksbanken, som ett personkonto, där de normalt får sin lön och andra utbetalningar och kan betala räkningar. Detta konto ger inte ränta på insatta pengar och kan inte övertrasseras. Det kan anslutas till Swish och till betalkort (men alltså inte till kreditkort).

Bankerna finns kvar, men eftersom de inte får skapa nya pengar så kan de bara låna ut sina egna pengar och de pengar som sparare satt in (mot ränta) på s.k. investeringskonton. Bankerna kan också erbjuda förmedlingstjänster till kundernas Riksbankskonton samt kreditkort.

Fördelarna med reformen är många, exempelvis:

- Mängden nya pengar som skapas styrs inte längre av vinstintresse, vilket reducerar trycket på tillväxt och risken för finansbubblor.
- Banker blir vanliga företag, med samma lönsamhets- och effektivitetsvillkor.
- Banker kan inte använda insättarnas pengar för riskabla spekulationer, om inte insättarna går med på det.
- En bank kan gå i konkurs utan att dra ner hela ekonomin, eftersom inga krediter (skuldsedlar) är

garanterade av den banken.

- Medborgarnas pengar finns kvar hos Riksbanken, så vardagsekonomin fungerar även i en bankkris.
- Prisutvecklingen på bostäder blir rimligare.

Reformen genomförs över en natt, då alla bankers betalkonton överförs till Riksbanken. Bankerna kompenserar Riksbanken med en skuld på samma belopp. Skulden avbetalas sedan under en övergångsperiod på t.ex. 30 år.

Motion 139:

Investeringsbank för omställning till fossilfritt samhälle

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Gertrud Ingelman

E-post: gertrud.ingelman@gmail.com

Sammanfattning: För att genomföra omställningen till ett fossilfritt samhälle behövs stora satsningar på infrastruktur och utbyggnad av förnybar energi. För att kunna genomföra de investeringar som behövs för att undvika framtida klimatkatastrofer behöver dessa investeringar genomföras så snabbt som möjligt. Därför behövs en statlig investeringsbank som lånar ut till låg ränta till företag, regioner och kommuner så de snabbare kan genomföra satsningar som minskar fossila utsläpp.

Föreslagna åtgärder: Sverige riksdag ska fatta beslut om en statlig investeringsbank för att ställa om till ett fossilfritt samhälle.

Företag, regioner och kommuner ska kunna låna pengar för gröna investeringar till låg ränta.

Motiv och bakgrund: För att klara övergången till fossilfritt Sverige står vi inför ett oerhört stort behov av kapital för investeringar och därför behövs en statlig investeringsbank för att bygga ut och rusta upp järnvägar, elektrifiera transportsektorn, producera förnybar energi och fasa ut fossil användning i industri och bostadssektorn m.m.

Klimatforskaren Kevin Anderson hävdar att Sveriges nu antagna klimatmål inte är i närheten av vad som behövs för att nå Parismålen. Han uttrycker att "ett rimligare mål för Sverige vore 75 procent minskning till 2025 och att koldioxidutsläppen från energianvändningen i princip måste vara helt borta till 2035 detta för att i alla fall ligga i linje med tvågradersmålet som i sig kommer vara katastrofalt för stora delar av världen". <http://effektmagasin.se/kevin-anderson-darfor-ar-det-avgorande-vilket-uppdrag-det-klimatpolitiska-radet-far/>

Det innebär att Sverige behöver växla upp investeringarna för att nå ett fossilfritt samhälle till en mycket högre nivå och därför behövs en specialinrättad statlig investeringsbank som till låga räntor kan låna ut till företag, regioner och kommuner.

Motion 140:

Fossila subventioner ska fasas ut ur statsbudgeten

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Gertrud Ingelman

E-post: gertrud.ingelman@gmail.com

Sammanfattning: I statsbudgeten 2018 finns fortfarande stora subventioner till fossilt. För att nå ett fossilfritt samhälle måste dessa fasas ut. Svenskt inrikesflyg slipper energiskatt. Idag subventioneras diesel med lägre energiskatt än bensin. Jord- och skogsbrukets och gruvnäringens fordon har nedsatt energiskatt. Naturskyddsföreningen beräknar att dessa subventioner uppgår till 13 miljarder. Flyget ska beskattas och omställning av resor och transporter till järnväg prioriteras. Branscher inom jord- och skogsbruk och gruvnäringen bör hellre få stöd till investeringar i fossilfria tekniker.

Föreslagna åtgärder: Fossila subventioner ska fasas ut ur statsbudgeten.

Motiv och bakgrund: Skall Sverige kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle kan vi inte samtidigt subventionera det fossila eftersom det minskar verksameters incitament att ställa om. Branscher som jord- och skogsbruk och gruvnäringen kan i stället få stöd till investeringar i fossilfri teknik och bränslen. Flyget ska beskattas och omställning av transporter från flyg till järnväg prioriteras. Diesel ska inte beskattas lägre än bensin vilket i praktiken innebär en subvention.

Bakgrund.

Svenska Naturskyddsföreningen uppmärksammar att fortfarande (2018) har statsbudgeten stora subventioner av fossilt.

I "svensk skattelagstiftning finns sedan länge ett stort antal skatteundantag och -nedsättningar till klimatskadliga verksamheter. Sänkta energi- och koldioxidskatter, sk. fossila subventioner, kostar staten mångmiljardbelopp och bromsar resan mot nollutsläpp".

-" Fossila subventioner minskar incitamenten att åtgärda utsläppen och strider mot principen om att den som förorenar också ska betala. De minskar Sveriges möjlighet att leva upp till Parisavtalet och nå miljömålen", säger Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl.

"Bland de mer anmärkningsvärda klimatskadliga subventionerna, som totalt uppgår till 13 miljarder, märks:

Dieselbränsle subventioneras med 18 öre lägre energiskatt per kWh än bensin. Om bensin och diesel beskattades lika skulle statens skatteintäkter öka med 8,7 miljarder.

Gruvnäringen får punktmarkerat stöd genom nedsatt energiskatt på gruvfordon. Kostnad: 390 miljoner kronor.

Svenskt inrikesflyg slipper energiskatt, till en kostnad för statskassan på 900 miljoner 2018 Effekten av den föreslagna flygskatten urholkas rejält av sådana motstridiga subventioner.

Jord- och skogsbruket kostar 820 miljoner i nedsatt koldioxidskatt på traktorer och arbetsmaskiner".

Källa: <https://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/rekordsatsning-pa-miljo-fossila-subventioner-nasta-steg>

Motion 169:

Hejda låneekonomin. Begränsa lånekonsumtionen. Så minskas CO2-utsläpp.

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: En stor del av konsumtionen och dess utsläpp av växthusgaser i välbärgade länder sker på medel lånade i banker. Bankerna lånar ut pengar som de inte har. Pengarna skapas när du lånar. Lånet skapar en tillgång hos banken, som med tiden kräver in dessa pengar med ränta. Om bankerna inte tilläts att skapa pengar för konsumtionskrediter skulle vi i den välmående världen behöva begränsa vår konsumtion till de sparade pengar vi har. Detta skulle kunna ske genom en internationell överenskommelse om att banker endast få ge konsumtionskrediter i den utsträckning de har sparades pengar att låna ut.

Föreslagna åtgärder: Att uppdra åt riksdag och regering att på internationell nivå arbeta för att minska bankers kreditgivning till konsumtion genom att minska utrymmet för banker att låna ut pengar, som de inte har.

Motiv och bakgrund: En stor elefant i rummet är den höga konsumtionstakten i den välbeställda delen av världen. Konsumtionen bidrar till stora utsläpp av växthusgaser. En stor del av konsumtionen sker på medel lånade från banker eller andra kreditinstitut. Det är märkligt: BANKERNA LÅNAR UT PENGAR SOM DE INTE HAR!. De flesta tror att bankerna samlar in sparpengar, som de sedan lånar ut till behövande. Så är det inte med den största delen av utlåningen. Pengarna de lånar ut finns inte utan skapas när du lånar. Vid lånet tas det lånade beloppet upp som en tillgång hos banken, som med tiden kräver in pengar med ränta av det du har tjänat. Undra på att bankerna går med vinst. Om bankerna inte tilläts att skapa pengar för konsumtionskrediter skulle vår konsumtion minskas kraftigt. Hur mycket bilar, båtar, semesterresor och annat har vi inte köpt för lånade pengar. "Ta ett snabblån och far och flyg!".

Vad jag förstår skulle sådana begränsningar kunna införas genom att höja kraven på bankerna att ha tillgång till sparades pengar för sin utlåning. Har de inte mer inlånade pengar så får de inte låna ut. I dagsläget får de alltså hitta på pengar och låna ut dem för konsumtion. Jag kan inte säga att jag till fullo förstår bankernas trolleritrick, som vi alla går på och de flesta av oss applåderar. En som förstått mera är Marianne Påsse. Läs hennes bok: Tänk om Nya pengar förändrar världen, som publicerades 2017 av Öraholma bok & skrivstudio.

Om jag förstår det rätt är ett av huvudskälen till att Nordea flyttar till Finland att de där får skapa mer påhittade pengar till krediter. Sverige ställer idag större krav på bankerna. Svenska banker får inte hitta på lika mycket pengar. Detta visar på att Sverige, så som motionen föreslår, måste arbeta för att få internationella överenskommelser om begränsade påhittade pengar. Detta borde kunna bli en fråga för nästa klimatmöte och skulle kunna ge en rejäl minskning av växthusgasutsläpp!

Motion 189: Bränsleprissättning (bensin 50 kr/liter?)

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Kolvätebaserade drivmedel har, bortsett från klimat- och miljöbelastning, stora fördelar framför andra energiformer. De är dessutom basen på en mycket stor infrastruktur för produktion och transport, turism, osv. Vi kommer inte att på kort sikt kunna bygga om hela detta system, så tillgång till ersättningsdrivmedel kommer att vara mycket viktigt. För att stimulera detta bör vi se till att genuint hållbara alternativ kan prismässigt konkurrera med de fossila.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- skatter och avgifter justeras så att fossila bränslen alltid är dyrare än hållbara alternativ,
- en del av dessa statens inkomster öronmärks för forskning som entydigt hjälper klimatet.

Motiv och bakgrund: SITUATIONEN IDAG

Bensin, dieselolja, flygfotogen, och andra flytande kolväten är idag de absolut marknadsdominerande energiformerna inom all form av transport, möjligen med undantag av rälsbunden transport. Anledningen är dels att fossil olja har varit lättillgänglig och billig och därigenom skapat denna typ av infrastruktur, dels att oljan är ett lätt distribuerat ämne med högt energiinnehåll per vikt och volym.

Försök med alternativa flytande eller gasformiga bränslen pågår, och t.ex. har Brasilien kommit långt i introduktion av etanol (om än med stora miljömässiga problem). Fortfarande har dock de fossila bränslena ett fast grepp om marknaden.

Motorbensinpriset i Sverige består av tre delar: Grundpris från distributören, energiskatt 3 kr 88 öre, och koldioxidskatt 2 kr 62 öre per liter.

HUR BÖR DETTA SE UT I FRAMTIDEN?

En cirkulär (kolväte-)bränsleförsörjning kan ske på olika sätt:

- Avfall och avloppsslam kan rötas för att utvinna metangas;
- Biomassa kan odlas och sedan jäsas för att utvinna etanol;
- Koldioxid kan möjligen utvinnas från processindustri eller ur atmosfären och syntetiskt förädlas till bränsle.

Alla metoder har för- och nackdelar, förutom olika tidshorisont. I varje tid finns dock ett billigaste alternativ till fossilt bränsle. Fossilt bränsle bör prissättas så att det inte kan konkurrera ut detta alternativ. I tillägg bör fossila bränslen belastas med en "fossilkoldioxidavgift" som täcker kostnaden för extrahering och lagring av atmosfärisk koldioxid. Denna senare bör gå direkt till forskning och utveckling av sådan teknik.

Motion 195: **Avgift och återbäring för energi (fee & dividend)**

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att uppnå demokratisk acceptans för en åtstramning av energiförbrukningen i Sverige föreslås en fördelningsavgift på energiproduktion, så att all produktion och import av energi avgiftsbeläggs i proportion till sin belastning på klimat och miljö, och de så insamlade medlen fördelas till medborgare och företag.

Som exempel kan alla i Sverige bosatta fysiska personer få varsin andel, och företagen en andel per heltidsanställd.

Om total energiproduktion = 400TWh, avgift 1 öre/kWh, 10M invånare, 5M anställda => 1 andel = SEK 267.-

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- Sverige inför en avgift på all energiproduktion och -import,
- denna avgift differentieras m.a.p. grad av klimat- och miljöbelastning,
- avgiften tas ut vid energikällan så att producenten ansvarar för inbetalning,
- i det fall energin är importerad, avgiften tas ut vid gränsen som en tull,
- inkomsterna från denna avgift oavkortat återgår till medborgare och näringsliv.

Motiv och bakgrund: SITUATIONEN IDAG

Energi är och har varit billigt i cirka 100 år. Utvinning av energi gav upphov till ny teknologi vilken möjliggjorde allt snabbare utvinning i ett ständigt accelererande tempo. Detta har utvecklat en samhällsstruktur som är totalt beroende av energi, men som samtidigt givit de rikare i världen en aldrig tidigare sedd levnadsstandard.

Då vi nu ser en framtid där tillgången på fr.a. fossil energi blir radikalt begränsad uppstår naturligtvis frågan "Vad händer med levnadsstandarden?". Klyftan mellan fattiga och rika blir mer kännbar än förr, då även de fattigare delarna av världen kunde se en gradvis förbättring. Om levnadsstandarden minskar överlag kommer det därför leda till sociala spänningar, och än mer så om minskningen läggs huvudsakligen på de fattigare. Speciellt kommer det att upplevas orättvist om de som använder lite energi får avstå lika mycket eller mer än de som använder mycket.

För att få allmän acceptans för nedskärningar måste därför onus läggas på själva förbrukningen av energi. Detta kan göras på flera sätt; ett exempel är den koldioxidskatt som svenska staten idag tar ut på olika bränslen. Denna har dock svagheten att kunna ses som bara en komponent i ett högt skattetryck. Det vore demokratiskt lättare om det utformades som ett nollsummespel, som ett incitament till lägre energiförbrukning. Sådana system, s.k. Fee and Dividend, finns redan i t.ex. British Columbia i Kanada.

FÖRSLAG

Jag föreslår därför att Sverige ensidigt inför ett system av fördelningsavgifter. För att förenkla uppbörderna läggs avgiften på källan till energin, respektive vid gränsen i fallet importerad energi. Denna avgift förutsätts senare hamna hos slutkonsumenten inbakad i priset.

Initialt bör avgiften vara låg, t.ex. i genomsnitt ett öre per kWh-ekvivalent, för att sedan justeras uppåt för

att ge önskad effekt.

Avgiftssatsen justeras årligen av en av Riksdagen utsedd instans i proportion till energiproduktionens belastning på klimat och miljö. Miljökostnaderna varierar för de olika energislagen, t.ex. påverkan på kringboende och natur, även vid utbyggnad av vatten- eller vindkraft. För fossil energi bör avgiften ta hänsyn till hela produktionskedjans belastning (inklusive utvinning och raffinering, återställande av utvinningsområdet, transport, distribution), kostnad för "tvättning" av CO₂ ur atmosfären, och dessutom kompensation till framtida generationer. Notera att avgiften endast är avsedd att ge en relativ kostnadsfördel för "renare" energislag; ingen del av denna avgift kommer att betalas ut som kompensation till kringboende e.d.; detta sköts på annat sätt.

Förnybar energi, t.ex. sol- och vind-el, solvärme, och jordvärme avgiftsbeläggs bara i den mån den säljs till annan förbrukare. I det fall en producent säljer energi vid hög produktion och sedan då produktionen är låg köper energi via samma nät så avgiftsbeläggs nettoförsäljningen.

På liknande sätt behandlas internationellt utbyte av elektrisk energi i det fall syftet är att jämna ut den nationella förbrukningen; endast nettoimport avgiftsbeläggs.

Avgiften betalas in till en central myndighet, t.ex. Skatteverket, vilken sedan årsvis fördelar pengarna. Ett sätt kan vara att företag får en andel per heltidsanställd, och alla i Sverige permanent bosatta fysiska personer får en andel var. (Idag totalt ca femton miljoner andelar.) På detta sätt kommer vissa företag och majoriteten av befolkningen att få ett litet netto.

Anledningen att fördela pengarna till juridiska personer proportionellt till antal anställda är att det annars skulle kunna leda till massregistrering av bolag utan annan verksamhet än bidragsinkassering.

EFFEKTER PÅ INDUSTRI

Notera att här talas generellt om energi, inte specifikt fossil energi. Orsaken är att stora förbrukare, t.ex. transport eller tung industri, vid övergången från fossil till annan energi kommer att störa tillgången på energi för hushåll och andra små förbrukare. Avgiften måste därför utformas så att den stimulerar energieffektivisering.

Exportindustrin, fr.a. den energiintensiva typ stål, kommer att få en konkurrensnackdel p.g.a. högre energikostnader. Långsiktigt kommer även konkurrentländer att tvingas höja energikostnaden på samma sätt, och detta kommer att ge svenska företag en fördel i kraft av större tillgång på förnybar energi i Sverige, t.ex. vattenkraft. Kortsiktigt kan dock exportindustrin behöva hjälpas över denna period.

Vissa storförbrukare, t.ex. stål- och cementindustri, har stora utsläpp av CO₂ i tillägg till hög energiförbrukning. Dessa utsläpp adresseras inte här, utan måste behandlas separat.

Skogs- och träindustrin konsumerar till stor del egenproducerad energi från avfall. Denna är i och för sig cirkulär dvs utgör inte ett permanent tillägg till atmosfärisk CO₂, men skulle kunna göra mer nytta om den kunde ingå i den totala nationella energibudgeten. Hur detta ska ske kan diskuteras vidare.

Motion 203:

Finansiering av små och kooperativa företag

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: En fossilfri ekonomi kräver starkt reducerade transporter, dvs ökad andel närproducerade varor och tjänster. Konsekvensen av det kan bli uppkomsten av fler små lokala icke-vinstdrivande företag typ Kooperationer. För att säkerställa detta krävs finansiering. Denna motion föreslår att staten överger dagens QE-modell för stimulering av ekonomin och övergår till att finansiera starten av kooperativ.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår

- att Sverige överger dagens QE-modell för stimulans,
- att stöd till nystartade småföretag beaktas som alternativ för stimulans,
- att speciellt kooperativ och icke-vinstdrivande företag utanför storstadsregionerna gynnas.

Motiv och bakgrund: Många småföretagare har svårt att finansiera sitt företag, och belåning av privatbostaden är ofta den enda realistiska metoden. Detta utesluter helt den grupp potentiella företagare som inte äger sin bostad. Speciellt vid tillfällen då medarbetare tar över ett existerande företag kan detta vara ett hinder.

Anledningen till hindret är ofta att den långivande banken inte ser tillräckligt god potential i företaget eller tillräcklig säkerhet för återbetalning. Banken har inget incitament att stimulera ekonomin annat än direkt kortsiktig lönsamhet.

Staten däremot har ett stort intresse av att stimulera ekonomin. Det sätt staten använder idag är s.k. Quantitative Easing (QE), vilket innebär att staten köper obligationer av affärsbankerna vilka på det sättet får tillskott av kapital. Förhoppningen är att detta kapital ska spridas ut i samhället och på det sättet öka omsättningen, men mycket av QE-pengarna hittills har gått till tillgångsmarknaden och ökat priset på t.ex. aktier och fastigheter, och bidragit till att skapa bubblor.

Staten har även ett övergripande ansvar för omställning till en fossilfri ekonomi, vilket bl.a. kommer att kräva mer lokal produktion och där kommer små nystartade kooperativ och andra företag vara viktiga aktörer.

Jag föreslår därför att stimulanspengar istället för QE läggs till en fond för nystartade företag, främst sådana med fokus på samhällsnytta. Reglerna för lån från denna fond bör ställa villkor om lokal klimatsmart produktion.

Motion 204: **Fossilfria exportkrediter**

Version: 3

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: anna.ostergren@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: Riktlinjerna för svenska exportkrediter är inte kompatibla med Parisavtalets målsättning då de tillåter finansiering av fossila projekt. Sverige kan bli det första landet i världen som inte finansierar fossila projekt via sina exportkrediter genom att införa restriktioner för denna typ av projekt.

Föreslagna åtgärder: Att inför restriktioner som gör att exportkrediter inte får finansiera fossila projekt

Motiv och bakgrund: Exportkreditorgan, som stöder inhemska företag som gör affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktlinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna är inte kompatibla med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatrezilient utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits, genom att SEK har infört restriktioner för fossila investeringar, bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte finansierar fossila projekt via sina exportkrediter.

Motion 234: **Byteshandeln gynnar klimatet**

Version: 2

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Jane Olsson

Organisation: SWOP SHOP

E-post: info@swopshop.se

Sammanfattning: Mänskligheten överförbrukar jordens resurser. Cirkulär ekonomi är ett av sätten att komma till rätt med detta. Där kan byteshandel spela en roll.

Föreslagna åtgärder: Regeringen bör besluta om en utredning om villkor för byteshandel och sociala företag gällande

- lagar för byteshandel på kommersiell grund.
- patenträtt på tjänster.
- mer individanpassat starta-eget-bidrag.
- ett friare "fack" för nytänk hos Skatteverket.
- bidrag för sociala företag.

Motiv och bakgrund: Förslag till åtgärder:

- byteshandel moms på 6%. Att moms 25% i ett vinstdrivande företag på secondhand varor borde ju

verkligen ses över. Kunder ska inte behöva betala skatt på skatt.

- söka bidrag för att man driver ett företag med innovation, cirkulär ekonomi och beteendeförändringar (socialt entreprenörskap).
- ge nystartade företag möjligheten till ett skatte/momsfritt år för att kunna utveckla och bygga, om man så behöver. Vissa krav behöver uppnås för att det ska beviljas.
- titta mer på företagarens driv, bakgrund och engagemang borde vara tillräcklig grund till ett nystartsbidrag.
- möjligheten till patent på en tjänst i 3 år hade gett en företagare försprång när man vill vara pionjären.
- myndigheterna behöver ett ” tillfälligt fack” för att det ska vara lättare för entreprenören att kunna gå vidare med sitt innovativa beteende förändrande ärende.

Har ju märkt en förändring under mina 4 år men vill så gärna att framtida unga entreprenörer inte ska behöva gå igenom samma uppförsbacke fylld av stress och en massa drömmar som är omöjliga att nå pga hinder.

Motion 247:

Rättvis omställning gröna meningsfulla jobb, minskade klyftor

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ellie Cijvat

E-post: ellie.cijvat@gmail.com

Sammanfattning: Redan för ett antal år sedan sattes ambitiösa projekt igång i Danmark, England, Sydafrika m fl för att få till stånd en rättvis omställning, d v s en omställning av nyckelsektorer i våra samhällen utifrån målet att drastiskt minska utsläpp av växthusgaser på hemmaplan, samtidigt som man skapar meningsfull sysselsättning (s k gröna jobb) och ökar den sociala hållbarheten genom minskade klyftor. Vi kan ställa om energiförsörjningen, skogsbruket, transportsektorn, jordbruket. Minst 150 000 nya jobb kan skapas, men åtgärder som basinkomst och arbetstidsförkortning bör undersökas.

Föreslagna åtgärder: Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda, att anta en hållbar grön och social arbetsmarknadspolitik med målet att till 2030 ha skapat minst 150 000 gröna meningsfulla jobb.

Motiv och bakgrund: Redan för ett antal år sedan sattes ambitiösa projekt igång i Danmark, England, Sydafrika m fl för att få till stånd en rättvis omställning, d v s en omställning av nyckelsektorer i våra samhällen utifrån målet att drastiskt minska utsläpp av växthusgaser på hemmaplan, samtidigt som man skapar meningsfull sysselsättning (s k gröna jobb) och ökar den sociala hållbarheten genom minskade klyftor.

Men läget är ännu mer allvarligt nu. Vi blir påmind om klimatförändringens inverkan på stabiliteten i regioner, med ökad urbanisering, krig och konflikter, och människor på flykt. Samtidigt blåser det kalla vindar i EU och Sverige som båda stänger sina gränser och behandlar människor på flykt på ett ovärdigt sätt. Flyktingar utmålas som syndabock för allehanda sociala problem, medan den gemensamma välfärden skärs ner i stort sett oavsett regeringens färg.

Sverige behöver en annan politik, och en stark folkrörelse för en rättvis omställning. Vi kan ställa om vår energiproduktion, till 100% förnybart. Installering och underhåll av solceller och vindkraftverk ger många nya jobb, många fler än vad stängning av kärnkraftverk kostar vad gäller antalet jobb. Att ställa om

skogsindustrin till minst 50% kalhyggesfritt kan stärka den biologiska mångfalden samtidigt som träden bindar kol. Ett regenerativt jordbruk utan djurindustri men med naturbete där det passar kan göra samma sak. Byggbranschen kan dels ställa om hyresrätter till att vara energibesparande utan att det behöver leda till chockhöjda hyror och renovering. Trafiksektorn måste ställas om till kollektivtrafik och mer spårburen trafik. Sammanlagt bör dessa reformer kunna leda till ett netto på 170 000 nya jobb.

Men vi behöver dela på dessa. Arbetstidförkortning är ett måste, och basinkomst bör undersökas. En grundtrygghet för alla, och 6-timmars arbetsdag kan vara reformer som minskar klyftor, ger mer fritid, och ökar inkluderingen av alla.

Ett paket av åtgärder för en grön och social arbetsmarknadspolitik är görbart och borde vara en självklarhet, men kräver idag modiga politiker.

Ellie Cijvat

Motion 252:

Nuvarande BNP-begrepp behöver revideras/kompletteras.

Ämnesområde: Ekonomi och gröna jobb

Motionär(er): Ingegerd Kjellberg

E-post: ingegkj@telia.com

Sammanfattning: Då nuvarande BNP-begreppet mycket starkt påverkar politiska beslut och mycket av olika typer av planering är det förödande att värdet av miljö, hälsa, obetalt arbete, fred, hållbarhet och miljöförstöring ej ingår. Förbrukning av naturtillgångar och konsumtionstakt kan även äventyra framtida levnadsstandard och möjlighet till fortsatt liv.

BNP-begreppet behöver därför revideras/kompletteras.

Det mesta av materialet kommer från en bok av Knut Kainz Rognerud: "Tio trasiga teorier om ekonomi". ISBN 978-91-7343-665-6

Föreslagna åtgärder: I nuvarande Nationalräkenskaper och BNP ingår ej miljö, hälsa, obetalt arbete och fred.

Däremot ingår i BNP-begreppet olyckor och krig som bidrar till ökning till BNP.

Ökat BNP kan ha negativa effekter på medborgarnas livskvalitet. Då nationalräkenskaperna inte tar hänsyn till hållbarhet och miljöförstöring kan förbrukningen av naturresurser och konsumtion riskera framtida liv.

BNP måste revideras

Motiv och bakgrund: Eftersom BNP-begreppet har så stor betydelse för många beslut idag men ger en så skev bild av konsekvenserna av besluten och hur de drabbar är det viktigt med en revidering/komplettering. Ofta drabbas även kvinnor och barn hårdast men även framtida livsbetingelser. Ekonomidepartementet men även många andra departement eller institutioner berörs samt möjligheten att klara klimatmålet + 1,5 grader C.

Det mesta av materialet kommer från en bok av Knut Kainz Rognerud: "Tio trasiga teorier om ekonomi" ISBN 978-91-7343-665-6

Ämnesområde:

Global rättvisa

Motion 17:

Använd svenskt organiskt avfall för att odla i öknar: Lagra CO2 i marken!

Version: 5

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Konflikter kring vattentillgångar och mark för odling kommer att öka i öknar och halvöknar. En rättvis fördelning av vatten och mark bör underlättas. I öknar och halvöknar skulle ett cirka 20 cm tjockt kompostlager kunna fungera så att det både samlar in och bevarar vatten samt multnar till matjord. Ett sådant lager skulle kunna bildas genom att använda organiskt avfall. Stora mängder organiskt avfall samlas in i EU. UD bör få i uppgift att genom EU arbeta med FN-konventionen mot ökenspridning så att vårt organiska avfall kan bidra till livsmöjligheter för befolkningar i halvöknar och öknar.

Föreslagna åtgärder: Uppdra åt UD att genom EU arbeta med FN-konventionen mot ökenspridning för att odla upp öknar i syfte att lagra kol i marken och bereda utkomstmöjligheter för befolkningar. I EU samlas en mängd organiskt avfall in, som kan användas i dessa syften.

Motiv och bakgrund: I Sverige och EU eldar vi i stor utsträckning upp organiskt avfall. För varje ton bomull som eldas upp tillförs atmosfären nästan 1,5 ton CO2. Du har läst eller hört om stora klädkedjor, som eldar upp osålda bomullskläder. Sådant organiskt avfall skulle kunna användas för att ge utkomstmöjligheter åt befolkningar i öknar och halvöknar. Sverige och EU har anslutit sig till FNs konvention mot ökenspridning. Arbetet med den konventionen har Sverige överlåtit på EU. UD bör därför få i uppgift att genom EU få till stånd en användning av tillämpligt avfall för att bidra till rättvisa förhållanden i områden som lider av brist på matjord och vattenbrist för odling. Konflikterna kring mark och vatten ligger nära till hands i dessa områden. Jag har utvecklat dessa tankar i en artikel i tidskriften AMBIO. Där finns uppskattningar av kostnader, transporter, sparade CO2-utsläpp, inlagrat CO2 under mer än 100 år etc. Om dessa ideer tillämpas så innebär det inte bara att människor får bättre levnadsomständigheter utan också att CO2 i atmosfären minskas. Se bilagan!

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 67:

Tredubbla Sveriges avsättning till FN:s gröna fond.

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Torbjörn Vennström, Linn Rabe

E-post: tv@tvennstrom.se

Sammanfattning: Genom att tredubbla Sveriges avsättning till FN:s gröna fond tar vi ansvar för vår del av den globala klimatskulden. Vår ackumulerade klimatskuld uppgår till 3,6 miljarder ton CO2e växthusgaser.

Vi har exploaterat luft och skogar på andra människors bekostnad. Klimatskulden består också av anpassningskostnader som nu tvingas på utsatta länder och samhällsgrupper. Sverige bör arbeta för en utökning av FN:s gröna fond på 100 miljarder dollar 2020. Enligt Världsbanken kan det behövas tio gånger mer för att utjämna infrastruktur-klyftan mellan rika länder och länder i Syd.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår

att Sveriges bidrag till FN:s fond för globala klimatåtgärder (FN:s gröna fond) ska öka från nuvarande 1 miljard kronor per år till 3 miljarder per år under perioden 2019-2022.

att satsningen ej ska tas från befintliga medel för internationellt utvecklingsarbete utan genom ökade skatteintäkter från kapital, stora förmögenheter och finansiella transaktioner.

Motiv och bakgrund: Sverige har använt billig fossil energi för att bygga sitt välstånd. Sedan 1850 har vi använt betydligt mer än vår beskärda del av planetens samlade miljö- och klimatutrymme. Därmed har vi hamnat i skuld till utsatta länder regioner och grupper i Syd (men också inom vårt eget land) och till framtida generationer. Vårt välstånd vilar på ett långvarigt ojämnt ekologiskt och ekonomiskt utbyte.

I en avhandling vid Lunds universitet görs ett försök att värdera det globalt ojämna utbytet när det gäller utsläpp av växthusgaser, och även Sveriges del i den obalansen (Warlenius, 2017) .

Klimatskulden består av en utsläppsskuld. Utsläppen av växthusgaser leder till global uppvärmning eftersom de under många år varit mycket större än planetens kapacitet att absorbera koldioxid och andra växthusgaser. Absorberingen sker främst i haven och skogarna som därför kallas kolsänkor (de sänker koldioxidhalten). Av våra utsläpp kan de ta hand om ungefär 3 miljarder ton koldioxid per år.

De grupper och länder som stått för de största utsläppen kan därför sägas ha beslagtagit planetens kolsänkor på andras bekostnad (Warlenius 2017, paper 5). De som lämnats utanför och de framtida generationerna lämnas med att ta hand om en gigantisk global klimatskuld.

USA har den största klimatskulden på omkring 344 miljarder ton CO₂e (hela världens årliga utsläpp uppgår till ungefär 35 miljarder ton). Många historiskt utsatta länder har å sin sida en fordran på de rika länderna genom att de använt mycket mindre än sin beskärda del av planetens klimatutrymme. Enligt detta sätt att se har Indien den största fordran med ett oanvänt utrymme på 26 miljarder ton CO₂e, följt av Bangladesh med 6,5 miljarder ton CO₂e och Pakistan 3,7 miljarder ton CO₂e. (a.a)

För att bidra till klimaträttvisa behöver vi kompensera ekonomiskt både för den utsläppsskuld vi har och de stora kostnader utsatta länder har för att hantera klimatförändringarna. De länder som på grund av kolonisering och exploatering inte fått chansen att utvecklas behöver nu hitta hållbara vägar att utveckla infrastruktur, matförsörjning och välfärd.

Överutnyttjandet tvingar de utsatta länderna och grupperna främst i Syd att anpassa sig till klimatförändringar som hotar hem, matförsörjning och infrastruktur. Detta kan beskrivas som anpassningsskulden.

Ett sätt att prissätta klimatskulden är den gröna fond som skapas inom FN. Den har satts till 100 miljarder dollar per år från 2020 och ska användas för klimatåtgärder och en fossilfri ekonomisk utveckling i utsatta länder.

Summan är ett politiskt förhandlingsresultat, inte en faktisk bedömning vad nödvändiga klimatåtgärder i Syd kommer att kosta. Världsbanken bedömde i en rapport (Hallegatte m fl 2016 s 19f) att länder som är sårbara inför klimatförändringarna kan behöva tillföras tio gånger mer, 1 000 miljarder dollar årligen, för

att eliminera infrastrukturgapet gentemot de rika länderna.

Hur stor är Sveriges samlade klimatskuld? Warlenius (2017) beräknar att Sveriges samlade klimatskuld uppgår till 3,6 miljarder ton CO₂e vilket motsvarar den samlade mängd vi släppt ut sedan 1850 och som övergår vår del av planetens förmåga att ta hand om utsläppen. Det är 360 ton per invånare i Sverige.

Utifrån gröna fondens 100 miljarder dollar årligen anger Warlenius Sveriges del av anpassningsskulden till 363 miljoner dollar per år. Det är ungefär 3 miljarder kr per år. Enligt Världsbankens bedömning är investeringsbehoven tio gånger större, med andra ord 30 miljarder kr årligen för Sveriges del. Det är jämförbart med vår årliga avgift till EU.

Sveriges avsättning till FN:s gröna fond är 4 miljarder kr under perioden 2015 - 2018, dvs 1 miljard per år. Det är bara en tredjedel av vad vi borde sätta av, och en trettiondedel av vår andel av de satsningar som Världsbanken bedömer som nödvändiga.

Sverige bör höja sin avsättning till FN:s gröna fond till 3 miljarder kr per år för perioden 2019 - 2022. Detta ska finansieras med nya medel och inte tas från nuvarande internationella insatser. På sikt behöver resursöverföringen till Syd öka betydligt för att Sverige ska bidra till att stänga gapet i infrastruktur mellan länder i Syd och de rika länderna.

Företag och aktieägare har tjänat oerhörda pengar med hjälp av billig fossil energi under de 40-tal år som vi varit klart medvetna om att fossil energiförbränning orsakar global uppvärmning.

En genomgång av tidningen ETC visar att det sedan 1980 samlats enorma tillgångar i det privata finanskapitalet. De har vuxit omkring fem gånger snabbare än landets totala BNP och uppgick 2015 till över 25 tusen miljarder kronor. Det är en effekt av att finanskapitalet blivit alltmer transnationellt och tyder på att de tjänar alltmera pengar på pengar istället för på nyttiga investeringar. Mycket små beskattningar av dessa tillgångar och andra stora förmögenheter skulle på nolltid ge inkomster tillräckliga för att tredubbla Sveriges bidrag till FN:s gröna fond.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 76: Rädda regnskogen genom att göra den lönsam

Version: 2

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: De flesta företag och politiker i Sverige, Finland och ev. fler länder håller med.

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Kan Sverige (ihop med Finland) tala internationellt för: Rädda regnskogen genom att göra den lönsam. Produkter från regnskogsträd ska vara tillåtna. Idag är många produkter som framställs ur trä från regnskogar bannlysta. Resultat: Regnskog betraktas som värdelös. Den huggs ner. Träden används inte ens, utan bränns bort, svedjebränning. Plantager med grödor ersätter regnskog. Är det önskvärt?? Hyggerna i regnskog ska regleras + inspekteras, så att skövling inte sker. Regnskogssafari kan vara ytterligare ett sätt till att göra regnskog lönsam.

Föreslagna åtgärder: Kan Sverige (ihop med Finland) tala internationellt för: Rädda regnskogen genom att göra den lönsam. Produkter från regnskogsträd ska vara tillåtna, men hyggena ska regleras + inspekteras, så att skövling inte sker. Regnskogssafari kan vara ett sätt till att göra regnskog lönsam.

Motiv och bakgrund: I Sverige och Finland, och även i andra länder, så finns det en skogsekonomi. Ur vissa träslag produceras sågtimmer, ur delvis samma träslag och delvis andra träslag produceras massa. Andra träarter används i värmeverk till prod. av ånga, hetvatten och el. Det innebär att dagens "kommersiella" skogar kan vara rika på arter. Det är inget problem. Möjligen borde mer "gammelskog" bevaras och inte avverkas. Eftersom skogen är lönsam, så har avverkning där skogen sedan ersätts permanent av t.ex. betesmark och åker upphört. Sverige och Finland har mer skog än någonsin förr.

Kan Sverige (ihop med Finland) driva på i alla internationella sammanhang för: Rädda regnskogen genom att göra den lönsam. Produkter från regnskogsträd ska vara tillåtna. Idag är många produkter som framställs ur trä från regnskogar bannlysta. Resultat: Regnskog betraktas som värdelös. Den huggs ner. Träden används inte ens, utan bränns bort, svedjebränning. Plantager med grödor ersätter regnskog. Det odlas t.ex. soja i Brasilien och oljepalmer i Sydostasien, i mycket stor skala. Är det önskvärt?? Hyggena i regnskog ska regleras + inspekteras, så att skövling inte sker. Hyggena får inte vara för stora, och helst ska inte kalhyggen vara tillåtet. En del träd i regnskog behöver få stå i 100-tals år för att bli värdefulla. T.ex. teak, mahogny, m.fl.

Regnskogssafari kan vara ytterligare ett sätt till att göra regnskog lönsam.

I EU idag i Västeuropa, främst i Storbritannien och Nederländerna, bland politiker och miljörelser, finns det idéer om att biodrivmedel och bioenergi, och helst allt skogsbruk, ska förbjudas. I EU och i resten av världen. Men då blir ju all skog värdelös, och då ersätts den med något som är lönsamt, naturligtvis. Det är fel väl att gå.

Motion 181:

Garanterar miljö- och människorättsförsvarens säkerhet och rättigheter

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Stefan Mikaelsson, Sanna Lucas, Viena Rainio

Organisation: Sametinget, Latinamerikagrupperna

E-post: sanna.lucas@sal.se

Sammanfattning: Samråd med lokalbefolkningen om förvaltning och nyttjande av naturresurser och ekosystem är fundamentalt för att klimaträttvisa ska kunna uppnås. Samtidigt som dessa samhällens motstånd är viktigt för klimatet får de utstå hot, kränkningar och i värsta fall mord. I Sverige är det en självklar insats att ratificera ILO 169 om urfolk och stamfolks rättigheter för att garantera att statens agerande är i förenlig med folkrättslig lagstiftning. Statligt stöd-bistånd ska inte gå till aktörer i privat sektor som kränker mänskliga rättigheter och bidrar till miljöförstöring i konfliktfyllda kontexter.

Föreslagna åtgärder: Sverige ska ratificera ILO-konvention 169 om urfolk och stamfolks rättigheter. Sveriges politik för global utveckling ska utformas för att garantera miljö- och människorättsförsvarens säkerhet och rättigheter.

Företagsstöd (B4D) i det svenska utvecklingssamarbetet bör avvecklas omgående, svenska myndigheter har inte kapacitet att garantera att de mänskliga rättigheterna respekteras.

Motiv och bakgrund: De människor som idag påverkas mest av klimatförändringarna och miljö-orättvisa är de som är minst ansvariga för att ha skapat krisen. Det är urfolk och småskaliga jordbrukare över hela världen som lever av naturen på ett hållbart sätt, och drabbas direkt när klimatet förändras. Samtidigt är det även människor från dessa samhällen som kanske tar störst ansvar i att stoppa klimatförändringarna. De reser sig, organiserar sig och utkräver att stater ska bekämpa klimatförändringar genom ett hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem genom att förhindra företags utvinning av naturresurser i deras närområden. I Colombia garanterar lagen rätten till folkomröstningar som utlyses på initiativ av medborgarna. Den här typen av folkomröstningar har blivit allt populärare och flera samhällen har tagit ställning för att förbjuda gruv- och oljeutvinning i sina territorier. Resultaten har varit entydiga, samhällena vill inte ha olje- och gruvutvinning i sina territorier. Samtidigt som dessa samhällens motstånd är viktigt för klimatet får de utstå hot, kränkningar och i värsta fall mord.

Under 2017 mördades minst 197 personer som försvarade mark och miljö från att förstöras. De flesta av de våldsamma sammandrabbningarna inträffar på landsbygden i utvecklingsländer. I Latinamerika är våld frekvensen särskilt hög där kombinationen naturresurs rikedom och svag implementering av folkrättslig- och miljölagstiftning leder till asymmetriska konflikter. Statliga och privata aktörers oinskränkta makt leder till straffrihet för de som gjort sig skyldig till grova brott.

Utvinningsindustrin är en av de dödligaste drivkrafterna för våld. Under 2017 ledde gruvkonflikter till 36 mord, flera av dem kopplade till en växande global efterfrågan på naturresurser. Brasilien var under det gångna året återigen det dödligaste landet för försvarare med 46 personer mördade. I Colombia har 32 personer rapporterats mördade i samband med landkonflikter i kölvattnet av fredsavtalet 2015, vilket lämnade ett maktvakuum i regioner som tidigare styrts av Farc-gerillan.

En viktig insats för klimatet är att skydda dessa klimat- och människorättskämpar - i Sverige och i världen. I Sverige skulle därför en självklar insats vara att ratificera ILO 169 om urfolk och stamfolks rättigheter. Samråd med lokalbefolkningen om förvaltning och nyttjande av naturresurser och ekosystem är fundamentalt för att klimaträttvisa ska kunna uppnås. Det skulle innebära att Sverige måste garantera samernas rätt att vara delaktiga i beslut som rör deras traditionella territorier, till exempel huruvida staten ska ge företag eller andra aktörer tillstånd att utvinna mineraler där. Det ger dem en starkare rättslig ställning att skydda klimatet och naturen. Det är ett viktigt ställningstagande att motverka det utbredda förtryck och diskriminering som urfolk och stamfolk erfar och står upp mot världen över.

På samma sätt ska Sveriges regering se till att svensk verksamhet i andra länder aldrig sker på bekostnad av säkerheten för de som står i fronten i försvaret för klimatet och de mänskliga rättigheterna. I dagsläget lever Sverige inte upp till sina åtaganden i PGU.

Ett tydligt exempel är biståndsmyndigheten Sidas stöd till företagssamarbeten (Business for development - B4D), även inom sektorn för gruvnäring. Företagsstöd inom svenskt bistånd har utvecklats samtidigt som våldet på miljö- och människorättsförsvarare eskalerar världen över.

Det är en illegitim handling att ge statligt stöd till aktörer som kränker mänskliga rättigheter och bidrar till miljöförstöring i konfliktfyllda kontexter särskilt när det kommer till biståndsmedel som är avsett att endast bidra till fredsbyggande och hållbar utveckling. Granskningar visar att mänskliga rättigheter inte garanteras inom just Sidas stöd till företagssamarbeten (B4D). Statliga instanser och myndigheter lever inte upp till FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter varken när det kommer till riktlinjer, rutiner eller implementering. Inom sektorn för utvecklingssamarbete där transparens är en grundbult i alla led är det anmärkningsvärt att det transfereras medel till privata företag som inte är transparenta gällande verksamheten och genomförande av risk- och konsekvensanalyser och hantering av kränkningar av

mänskliga rättigheter (due diligence). Mot bakgrund av att markkonflikter orsakar att säkerheten för miljö- och människorättsförsvare hotas i allt större utsträckning är det direkt motstridigt att affärsstödda biståndsformer fortgår då varken företagen eller myndigheterna kan påvisa att mänskliga rättigheter garanteras inom ramen för insatsen. Om Sverige i linje med Agenda 2030 ska bekämpa klimatförändringarna bör stöd ges till de aktörer som kämpar för klimaträttvisa inte till företag som exploaterar naturresurser och utgör ett hot mot lokalbefolkningens säkerhet.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 184:

Bättre kontroll av Sveriges multilaterala utvecklingssamarbeten

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Linda Eikestam, Amelie Bendz

Organisation: Framtidsjorden

E-post: linda_eikestam@hotmail.com

Sammanfattning: Med utgångspunkt i den regnskogsskövling som skett i Gabon [1] med hjälp av svenska biståndspengar, kritiserar vi Sveriges kontroll av det multilaterala utvecklingssamarbetet. Vi vill se en förändring i hur Sveriges ansvariga sköter kontrollen av det multilaterala biståndet. Regeringens strategier och policyramverk har goda visioner om ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart bistånd — dessa visioner måste omsättas till faktisk handling även i projekt där svenska myndigheter eller organisationer från det svenska civilsamhället inte är utförarens närmaste samarbetspartner.

Föreslagna åtgärder: - Sveriges Riksdag och Regering, liksom berörda Departement och Myndigheter bör öka sin insyn i det multilaterala bistånd som kanaliseras genom internationella organisationer och företag. - Fler kontrollmekanismer bör införas före, under och efter internationella biståndsprojekt för att säkerställa att dessa följer de svenska riktlinjerna för utvecklingssamarbeten.

Motiv och bakgrund: För att undvika att svenskt bistånd går till kontraproduktiva program och projekt, där brott mot mänskliga rättigheter eller miljö sker, kräver vi att det ska ske en noggrannare kontroll av vart Sveriges biståndspengar som kanaliseras genom multilaterala organisationer går.

Ett av målen för svenskt multilateralt bistånd är att det ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar värld, samt att det ska grunda sig på en aktiv dialog, lokalt ägarskap och långsiktighet, enligt Regeringens skrivelse 2016/17:60 ”Policyramverk för utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd” (se Bilaga 1). Regeringen betonar även vikten av att Sverige är en välinformerad biståndsgivare; att multilaterala utvecklingssamarbeten ska baseras på ”hur relevant deras verksamhet är för de svenska utvecklingsmålen, och hur effektivt de använder våra och andras resurser” [2]; samt att Sverige ska vara en aktiv kravställare vad gäller uppföljning, utvärdering och god resultatredovisning (se Bilaga 1). Det finns flera mekanismer för att garantera detta när den svenska myndigheten för internationellt utvecklingssamarbete eller organisationer från det svenska civilsamhället är förvaltare av medlen, men verkar halta när internationella aktörer eller företag tar över.

Till exempel så avslöjar Sveriges Natur i sitt reportage ”Svenskt bistånd till skövling i Gabon” 2017 [1] hur Sverige har bidragit med biståndspengar till palmoljaplantager i Gabon. Det internationella företaget Olam har i Gabon skövlat regnskog för att bereda mark för odling av palmolja. Trots att Olam är medlem i FSC (Forest Stewardship Council) och därmed förbundit sig att följa FSCs egna riktlinjer har de avverkat

naturskog på en "oacceptabel nivå", enligt kritik från FSC. Trots kritiken på företagets verksamhet från flera håll har Sverige, genom Afrikanska utvecklingsbanken, givit stöd till Olams skövling av regnskog, något som inte bara får förödande konsekvenser för klimatet utan också medför försämrade levnadsvillkor för ursprungsbefolkningen. Ett annat exempel där svenska multilaterala biståndspengar har gått till projekt som inte levt upp till de svenska riktlinjerna kring internationellt bistånd är FNs klimatprojekt Redd/Redd+, som har fått kritik från många håll [3] [4] [5]. Även när det gäller detta program finns löften om ett hållbart projekt, där lokal- och urfolks samtycke, rättigheter och kunskap skulle stå i fokus tillsammans med bevarandet av den biologiska mångfalden och av naturskog. Dessa löften efterlevs inte.

Visionen för det svenska multilaterala biståndet och verkligheten verkar inte alltid överensstämma, som exemplen ovan visar. Någonstans på vägen från skrivelse till handling har det gått fel.

Riksrevisionen har i sin granskning av UD ("Bistånd genom internationella organisationer — UD:s hantering av det multilaterala utvecklingssamarbetet (RiR 2014:24)" [6] kritiserat UD för bristfällig rapportering. Bristande rapportering och insyn samt otillräcklig transparens leder till att kontrollen av det multilaterala utvecklingssamarbetets effektivitet och resultat omöjliggörs, vilket gör att biståndspengar kan fortsätta hamna i kontraproduktiva projekt och samarbeten. Riksrevisionens kritik går hand i hand med kravet vi framför i denna motion — att det måste ske en ökad kontroll, transparens samt uppföljning av det svenska internationella biståndet som kanaliseras genom multilaterala utvecklingssamarbeten för att säkerställa att detta följer de svenska riktlinjerna. Det skulle minska risken för att svenska biståndspengar läggs i projekt som strider mot visionen om en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar värld, samt klargöra huruvida projekt baseras på "en aktiv dialog, lokalt ägarskap och långsiktighet" .

Källhänvisning

1. <http://www.sverigesnatur.org/aktuellt/svenskt-bistand-till-skovling-i.gabon/>
2. <http://www.regeringen.se/49c840/contentassets/0180f1785d054d29955c0e66fb5ffff/sveriges-utvecklingssamarbete-genom-multilaterala-organisationer>
3. <http://www.redd-monitor>
4. https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/2011_skog_naturvard_mer_pengar_at_skogen.pdf
5. <https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/REDD%20Plus%20or%20REDD%20Light.pdf>
6. https://www.riksrevisionen.se/PageFiles/20784/RiR_2014_24_Bistand_genom_internationella_organisationer_Anpassad.pdf

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 185:

Hur många ton kostar vårt försvar?

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Vi står inför en enorm omställning, där framför allt den rika världen måste dra ner på sina utsläpp och därmed konsumtion till en bråkdel. Länder tvingar varandra att redovisa hur det ska gå till.

Märkligt nog verkar militära utsläpp inte räknas. Dessutom talar man i Sverige och andra länder om behovet av ökade anslag till försvaret.

En cynisk tolkning av detta kan vara att många regeringar räknar med att försvara sin levnadsstandard och sina utsläpp med militär, istället för att behöva avstå.

Sverige bör statuera exempel och tydligt redovisa försvarets klimatpåverkan.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen redovisar hur mycket utsläpp som produceras av Sveriges försvar, och hur detta kan reduceras,
- Sverige driver regler om motsvarande redovisning i EU och FN.

Motiv och bakgrund: I vår tid liksom genom historien har stora och militärt aggressiva kulturer och nationer skaffat sig rikedomar och ett utsvävande liv genom att stjäla resurser från andra eller att förslava dem. David Graebers bok 'Skuld -de 5000 första åren' beskriver det som att en nationell elit brukar använda en av två metoder för att berika sig:

- Antingen förslavar man sin egen befolkning, ofta genom att skuldsätta dem;
- eller så utbildar man sin befolkning till militärer, ockuperar svagare länder, stjälar deras resurser, och förslavar den befolkningen.

Bägge metoderna är instabila och leder till kollaps, men det tar några generationer och de första förövarna hinner dö dessförinnan. Det militära alternativet håller ofta lite längre.

Därför är militär aggression en vanlig reaktion på kriser av olika slag. Detta orsakar naturligtvis kapprustning, och militärmakten tar en allt större del av den totala kakan. I samma takt blir militären allt mäktigare och får större kontroll över politiken.

Detta är antagligen anledningen till att militära utsläpp inte syns i internationella klimatkussioner; militären anser sig stå över krav på måttfullhet. Den svenska militärmakten är antagligen inte värst, men tendensen syns även här.

Kapprustningen är oacceptabel ur varje tänkande människas perspektiv, av många skäl. I detta sammanhang är dock militär konsumtion och utsläpp huvudsaken. För att på ett rättvisande sätt kunna jämföra länders klimatpåverkan måste alla sektorer räknas in, inklusive den militära. Sverige bör föregå med gott exempel.

Motion 208: **Rättvis klimatfinansiering**

Version: 2

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Anna Axelsson

Organisation: Diakonia

E-post: anna.axelsson@diakonia.se

Sammanfattning: Enligt Parisavtalet ska rika länder bidra med 100 miljarder USD per år för klimatåtgärder i utvecklingsländer. Sveriges rättvisa andel, baserat på utsläpp och BNP per capita bör vara 3,8 miljarder 2019 och 4,2 miljarder från 2020. Enligt klimatkonventionen ska pengarna inte tas från biståndsbudgeten.

Klimatfinansiering ska göra det möjligt för utvecklingsländer att genomföra klimatåtgärder. Utan stöd riskerar 100 miljoner människor att halka tillbaka i extrem fattigdom till 2030. Runt 200 miljoner människor förväntas tvingas lämna sina hemområden på grund av klimatförändringar till 2050.

Föreslagna åtgärder: Att Sveriges regering avsätter medel för klimatfinansiering ur statsbudgeten, i linje med Sveriges rättvisa andel på 3,8 miljarder kronor för 2019 och 4,2 miljarder för kommande år under mandatperioden, utöver biståndsbudgeten på 1 procent av BNI.

Motiv och bakgrund: Det är dagens rika länder som står för den största delen av de utsläpp som orsakat klimatförändringarna, på grund utav att de har störst ekonomier och att dessa ekonomier drivs av fossil energi. De som drabbas värst av klimatförändringarnas konsekvenser är människor som lever i fattigdom och utsatthet, eftersom de har sämst förutsättningar att anpassa sig till förändringar. Klimatförändringarna måste hejdas och samhällen anpassas till de förändringar som sker ? utan att kompromissa med mänskliga rättigheter och alla människors rätt att leva ett värdigt liv.

Klimatfinansiering ska göra det möjligt för utvecklingsländer att genomföra och skala upp de klimatplaner som hör till Parisavtalet. Enligt FNs miljöprogram UNEP behövs upp till 300 miljarder dollar per år till 2030 bara för anpassningsåtgärder i utvecklingsländer . Fram till 2050 väntas kostnaderna öka ytterligare. Utan stöd från de länder som bär störst ansvar för klimatförändringarna riskerar 100 miljoner människor att halka tillbaka i extrem fattigdom till 2030, enligt siffror från Världsbanken . Enligt International Organisation for Migration (IOM) kan mellan 25 miljoner och 1 miljard - men mest sannolikt runt 200 miljoner - människor tvingas lämna sina hem på grund av klimatförändringar till 2050.

Länder som har dåliga ekonomiska förutsättningar och hög sårbarhet inför klimatförändringarna måste erbjudas omfattande och förutsägbart finansiellt stöd på ett transparent sätt, för att kunna anpassa sina samhällen och ekonomier till ett förändrat klimat. Stödet ska förutom tydlig klimatnytta bidra till hållbar utveckling och skydd av mänskliga rättigheter, främja jämställdhet och särskilt gynna de människor som lever i fattigdom och som därför är särskilt sårbara för klimatförändringarnas effekter.

Enligt Parisavtalet, som trädde i kraft i november 2016, ska rika länder bidra med 100 miljarder dollar om året för klimatåtgärder i utvecklingsländer, från 2020 till 2025. Sedan ska länderna sätta ett nytt, högre mål för klimatfinansiering.

Enligt klimatkonventionen ska klimatfinansiering vara additionell, det vill säga den ska inte vara en del av ländernas budget för bistånd till utvecklingsländer. Men än så länge kommer i princip all redovisad offentlig klimatfinansiering från ländernas biståndsbudgetar. Ungefär en fjärdedel av klimatfinansieringen består av privata investeringar, exportkrediter och lån.

Rika länder med historiska och nutida höga utsläpp har, förutom ett rent juridiskt bindande ansvar, en moralisk skyldighet att bidra med klimatfinansiering. Sveriges rättvisa andel av de 100 miljarder dollar som

rika länder ska bidra med årligen bör uppgå till 4,2 miljarder SEK per år från år 2020, baserat på våra växthusgasutsläpp per capita och BNP per capita.

Motion 250: **Lägg ner ETS, EU:s Emissions Trading System**

Ämnesområde: Global rättvisa

Motionär(er): Ellie Cijvat

E-post: ellie.cijvat@gmail.com

Sammanfattning: ETS, EU:s system för handel med utsläppsrätter, är i grunden feltänkt, och leder till att det alltför generösa utsläppstaket som sätts ofta förbrukas. ETS blockerar implementering av nya lösningar. Som styrmedel är ETS misslyckat, eftersom priset på utsläppsrätter har gått ner så att det knappast har en reglerande verkan. Det är hög tid att ersätta ETS med effektiva åtgärder som ett förbud för fossilsubventioner, koldioxidskatt, och offentliga investeringar för klimatet som går bortom budgettaket.

Föreslagna åtgärder: Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till Sveriges folkvalda och andra berörda,
- att verka för att EU ska lägga ner ETS, Emissions Trading System,
- att inom FN:s klimatförhandlingar plädera för att handel med utsläppsrätter inte är en fungerande lösning.

Motiv och bakgrund: I höstas beslutades om kosmetiska förbättringar till ETS- EU:s system för handel med utsläppsrätter. Men det räcker inte; ETS är i grunden feltänkt, och leder till att det alltför generösa utsläppstaket som sätts ofta förbrukas.

ETS blockerar implementering av nya lösningar; Det är ofta man läser att ett land inte vill reglera en viss sektor eller lagstifta kring bättre lösningar eftersom nämt område faller under ETS. Andra problem med ETS är att man felaktigt har kunnat tillgodoräkna sig rätter från tvivelaktiga projekt i Syd (CDM) som ibland har lett till allvarliga miljö- och sociala problem. Det har även förekommit spekulation och fusk.

Tyvärr har ETS fått efterföljning; Fler och fler länder inför eller planerar att införa liknande system, och vid de internationella klimattoppmötena står ETS och liknande typer av falska lösningar högt på agendan.

Som styrmedel är ETS misslyckat, eftersom priset på utsläppsrätter har gått ner så att priset knappast har en reglerande verkan. Många rätter delas dessutom fortfarande ut gratis till fossilbaserad industri. I och med att vi bara har några år på oss att börja minska utsläppen, och att de rika länderna måste gå före, är det hög tid att ersätta ETS med effektiva åtgärder som ett förbud för fossilsubventioner, koldioxidskatt, och offentliga investeringar för klimatet som går bortom budgettaket. Det är inte marknaden som kommer att lösa utsläppsminskningen.

Ämnesområde:

Stad och land

Motion 22:

Minska arbetsgivaravgifterna för arbetsplatser i glesbygd

Version: 2

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Låt hela Sverige leva genom att minska kostnaderna för att anställa folk i glesbygd.

Föreslagna åtgärder: att Riksdagen beslutar om reduktion av arbetsgivaravgifter i glesbygd

Motiv och bakgrund: Livet i glesbygd kan på sikt både spara utsläpp av växthusgaser och bidra till ett urhålligt samhälle där jordbruksproduktionen finns närmare konsumenterna. Detta kan ske om större andelar av befolkningen bor i glesbygd. Där ges utrymme för uthållig matproduktion, som åtminstone till dels kan bidra till landets försörjningsgrad. Ett växande intresse för odlingsmetoder som permakultur och skogsträdgårdar kan bidra till att hålla hela Sverige levande med ett deltidsodlande kombinerat med distansarbete och den därmed ökade lokala efterfrågan på servicearbete. Ekonomiska incitament kan bidra till en sådan utveckling. En sådan möjlighet är att minska arbetsgivaravgifterna för arbete som utförs i och av boende i glesbygd. Administrativt kan man för att definiera glesbygd använda den som gäller för att kräva förvärvstillstånd för inköp av jordbruksmark.

Motion 62:

Alla ska ha jobbet på gång- eller cykelavstånd (urbaniseringens gränser)

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Genom att i lag begränsa antalet arbetsplatser per kvadratkilometer kan vi motverka den ohälsosamma geografiska centralisering av makt och resurser som pågår i Sverige och därigenom åstadkomma ett mänskligare och mindre klimatbelastande samhälle. För att underlätta denna omställning utan att öka resandet är det viktigt att förbättra möjligheterna till virtuell närvaro genom att öka kapaciteten för elektronisk kommunikation.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen lägger ett lagförslag som begränsar koncentrationen av arbetsplatser, för att på det sättet stimulera decentralisering från större till mindre städer;
- elektronisk kommunikation förbättras för att ge hög kvalitet för virtuell närvaro, i syfte att minimera resandet.

Motiv och bakgrund: Städer byggs från centrum och utåt. Det börjar med en central resurs, som t.ex. en brunn, ett bra vadvärdställe eller en kyrka. Eftersom alla vill vara nära den så växer staden koncentriskt. Då makthavarna vill ha mer plats (för en opera eller ett nytt kontor) river de några hus och bygger nytt, och de som förut bodde där får flytta längre ut. Det blir en självklar hierarki; ju mer makt man har desto närmare centrum finns man. Resurserna blir fler och bättre, men de som har mindre makt får allt längre till dem.

Det finns andra lagar som styr hur städer byggs. En av dem är en slags gravitation: Stora städer drar till sig människor, allt fler ju större staden är. Företag vill gärna finnas nära dem som styr pengarna, och de drar till sig arbetskraft. Det blir en symbios mellan företag och arbetskraft som accelererar tillväxten.

Det finns dock naturliga gränser för storlek. Mycket få djur eller växter växer oavbrutet, därför att allt större organismer till slut kollapsar under sin egen tyngd eller helt enkelt slutar fungera.

Städers utveckling följer samma randvillkor. Ju större staden blir desto längre blir resorna, fotgängare ersätts av cyklister som ersätts av bilister. Fler och fler människor ska samsas om resvägarna, och till slut uppstår en trafikinfarkt. Vi försöker lösa infarkten med att bygga transportmaskiner för arbetskraft, så kallad kollektivtrafik, men denna infrastrukturutbyggnad tar tid och ligger alltid steget efter stadens expansion med påföljd att även den är överbelastad.

Till slut når vi en tidpunkt då den totala samhällsnyttan för mer expansion blir noll och sedan negativ. I en tid då klimathotet kräver snabba neddragningar av energiförbrukning blir utbyggnad av transportsystemet extra problematiskt. De 'lagar' för vidare expansion av staden som förr kunde ses som självklara kan inte längre få styra.

Jag hävdar att flera av Sveriges stora städer redan passerat gränsen för de gamla lagarnas giltighet. I tillägg till myndigheter, skolor, sjukhus och kulturinstitutioner har andra arbetsplatser graviterat till Centrum, och fler och fler människor måste resa uppåt en timme för att komma till sitt jobb, och sedan en timme hem. Det motsvarar en tolfedel av deras vakna tid eller, om man vill se det så, mer än två år av deras liv. Denna tid skulle kunna användas mycket bättre.

Men framför allt, i detta sammanhang: Alla dessa resor kostar energi. Resor till och från arbetet står för en mycket stor del av Sveriges utsläpp, och måste därmed minska drastiskt. Att bara elektrifiera trafiken och sedan fortsätta som vanligt räcker inte; åtminstone under nästa 30 till 50 år måste vi sälja så mycket vi kan av vår elenergi till våra mindre lyckligt lottade grannländer för att hjälpa dem att avskaffa kolkraften. Vi kan helt enkelt inte fortsätta pendla till arbete långt hemifrån.

Lösningen måste vara en förändrad urbanisering. Vi måste sluta expandera de största städerna och istället bygga ut våra mindre städer. De gamla 'lagarna' måste motverkas med statliga regleringar och styrskatter, så att nya myndigheter och andra arbetsplatser sprids över landet. De riktigt stora arbetsgivarna måste dela upp sina verksamheter till flera lokala. Behovet av resor för möten och annat samarbete måste i hög grad ersättas med virtuell närvaro. Utbyggd elektronisk kommunikation ska möjliggöra detta.

Målet ska vara att alla ska ha jobbet på gång- eller cykelavstånd, dvs utsläppsfritt.

En sådan förändring har naturligtvis flera andra fördelar. Lokal matproduktion och -distribution blir enklare att åstadkomma. Bättre folkhälsa i och med mer motion. Människor får mer tid för ett liv utanför jobbet. Föräldrar kan spendera mer tid tillsammans med sina barn. Alla får närmre till naturen. Avflyttningen minskas. Och så vidare.

Motion 84:

Stadsmiljömål och kopplingen till stadsmiljöavtal och klimatlivet

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Roger Bydler

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Idag är det inte obligatoriskt att stadsmiljömål ska tas fram. Genom att koppla stadsmiljöavtal och klimatlivet åtgärder i stadsmiljö - till stadsmiljömål när ansökningar bedöms, kommer det att bli ett starkt tryck på kommuner att ta fram stadsmiljömål som innehåller tillräckligt långtgående klimatmål.

För att underlätta för kommuner att ta fram stadsmiljömål som är i samklang med nationella och internationella klimatmål bör regeringen stödja kommuner som vill fungera som föregångare.

Föreslagna åtgärder: Att kommuner ska ta fram stadsmiljömål som står i samklang med Klimatpolitiska ramverkets mål och Parisavtalets mål

Att stadsmiljöavtalen och klimatlivet i de fall åtgärderna är i stadsmiljöer ska utgå från hur ansökningarna bidrar till stadsmiljömålen när de bedöms

Motiv och bakgrund: Vi har nu genom det Klimatpolitiska ramverket och Parisavtalet klimatmål både på nationell och internationell nivå. Även om målen i det Klimatpolitiska ramverket inte räcker för att motsvara Parisavtalets mål, anger de en inriktning som i praktiken alla partier utom SD står bakom Vänstern ville gå längre och har därför inte skrivit under överenskommelsen.

Förutsättningar finns därför för regionala och kommunala organ att ta fram mål som står i samklang med de nationella och internationella klimatmålen.

För att åtgärder beslutade av regering och Riksdag ska omsättas i praktiken är det i hög grad på den kommunala nivån som åtgärderna ska genomföras. Transportsektorn är ett typexempel på detta. Bebyggelsestruktur, infrastruktur, parkeringsnormer, kollektivtrafik etc planeras och genomförs i kommuner även med regional medverkan. Genom att koppla de bidrag som staten står för, till de mål, stadsmiljömål, som kommunerna tar fram och beslutar kommer åtgärderna att bättre bidra till måluppfyllelse än vad som gäller idag. Varken bidragen via stadsmiljöavtalen eller klimatlivet har idag någon koppling till de bidrag de ger till kommunala klimatmål, utan bedöms utifrån sin inbördes klimatnytta.

Motion 89: **Hållbara landsbygder i ett klimatsmart Sverige**

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Ylva Lundkvist Fridh, Ewa Overmeer, Pella Larsdotter Thiel, David Bennet och Stephen Hinton.

Organisation: Hela Sverige ska leva, Omställningsnätverket.

E-post: ylva.lundkvist@helasverige.se

Sammanfattning: Satsa på en hållbar landsbygd. Staten borde understödja hållbar landsbygdsutveckling på samma sätt som investeringar görs i "hållbar städer". Omställningsrörelsen behöver ekonomiska muskler för att nå sin fulla potential. Det råder bostadsbrist på landsbygden, vilken skulle kunna avhjälpas med satsningar på hyresrätter. För att kunna bo och jobba klimatsmart på landsbygden bör ökat distansarbete stimuleras.

Föreslagna åtgärder: - Att inrätta ett statligt program om minst 200 miljoner kronor för en fyraårsperiod för att understödja det folkliga engagemanget för omställningen till ett hållbart Sverige.

- Ge ekonomiskt stöd och garantier till kommuner som vill bygga hyresrätter på sin landsbygd.

- Premiera företag och myndigheter som låter de anställda arbeta på distans.

Motiv och bakgrund: Resurser för omställning till ett mer hållbart samhälle finns på landsbygden. Här finns ytor och de förnybara naturresurserna som ger mat, energi, byggmaterial och industriråvaror. För ett skonsamt resursuttag krävs en befolkad landsbygd med möjligheter att bo och leva. Sverige behöver mer lokal produktion för lokal konsumtion. Kretsloppen ska så långt möjligt slutas i små cirklar, istället för att hårdhänt exploateras i storskaliga system och samlas i metropolerna medan avfallet sprids på landsbygden.

Elinor Ostroms nobelprisbelönade forskning visar att lokalbefolkningens möjligheter till inflytande är avgörande för en långsiktigt hållbar resurshushållning. Idag råder bostadsbrist även på stora delar av den svenska landsbygden. Bostadsbyggande på landsbygd försvåras av att marknadspriserna ofta understiger byggkostnaderna.

Den statliga satsningen Hållbara städer slussade ut 357 miljoner kronor till främst städerna under en fyraårsperiod. Hela Sverige ska leva agerade då för att få medel även till landsbygden, vilket uteblev. Nu är det dags för landsbygderna att få ett program anpassat för sina respektive förutsättningar. Det ska vara ett statligt program med brett upplägg för att fånga det folkliga engagemanget, där folkbildningen har en viktig mobiliserande och stödjande roll.

De gröna småföretagen, lokala utvecklings- och omställningsgrupperna måste få goda möjligheter att skapa hållbara lösningar som ger oss alla lokalt producerad mat och energi och andra produkter med korta avstånd mellan producent och konsument. Stad och land behöver varandra.

Landsbygdsriksdagen 2014 enades genom en Open Space-process om ett landsbygdspolitiskt program, bland annat innehållande de förslag som vi nu yrkar på att även Klimatriksdagen ska stödja.

Motion 94:

Strategi för hållbara kommuner och regioner

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Elisabeth Lundqvist, Varis Bokalders

Organisation: Klimatriksdagen utskott Stad & Land

E-post: varis@ekokultur.nu

Sammanfattning: Det finns inga hållbara städer utan en hållbar landsbygd. Folk i städerna behöver mat, vatten, energi och material och merparten av dessa nyttigheter kommer från landsbygden.

Vår planering måste ha en helhetssyn och därför handla om hållbara kommuner och regioner, där både hållbara städer, mindre tätorter och en hållbar landsbygd ingår i nära relation med varandra.

Dessa regioner bör hänga ihop i ett nätverk för att komplettera varandra dels för att olika delar av landet har olika förutsättningar, dels för att om det uppstår en kris så har man därmed också en bättre krisberedskap.

Föreslagna åtgärder: Kommunerna bör uppmanas att göra en kartering av markanvändningen och en lokal ekonomisk analys (LEA).

Ställa om till ett ekologiskt kretsloppsjordbruk.

Ställa om skogsbruket till ett naturnära kontinuitetsskogsbruk.
vattnen skall skyddas från föroreningar.

Den lokala upphandlingen skall vara lokalt anpassad.

En levande landsbygd kräver bostäder, service och transporter.

Motiv och bakgrund: Landsbygden.

För att vi skall få en levande landsbygd behöver vi utveckla de areella näringarna på ett hållbart sätt och stimulerar lokal vidareförädling och lokal distribution, vilket innebär att mer arbete skapas på landsbygden.

Jordbruket bör ställas om till ett ekologiskt kretsloppsjordbruk, som inte använder konstgödsel och pesticider samt undviker att använda antibiotika. Lokal vidareförädling bör stimuleras och underlättas. Detta gäller också distribution och försäljning av ekologiska och närproducerade livsmedel.

Kretsloppsjordbruk innebär att gödsel från djuren används för att gödsla de grödor som odlas och att växtföljd tillämpas där kvävefixerande vall ingår.

Skogsbruket bör ställas om till ett naturnära kontinuitetsskogsbruk där man inte arbetar med kalhyggen utan tar ner fullvuxna träd. Detta gynnar den biologiska mångfalden och den långsiktiga ekonomin och gör skogen tillgänglig för friluftsliv.

Regionens vatten skyddas från föroreningar genom att en vattenskyddsplan utarbetas med de näringsfällor och avloppssystem som krävs. I detta sammanhang bör man också utreda hur eventuella gruvor, gammalt gruvavfall samt grustag och stenbrott påverkar vattnen i kommunen.

Kommuner och Landsting bör gå i bräschen, då de ofta har antagit en policy för hur mycket ekologisk mat som man skall handla upp till sina skolor, äldreboenden och till sjukvården. De kan gå vidare och se till att den dessutom är lokalt producerad. Utan en lokal produktion har vi ingen bra beredskap vid en krissituation och på så sätt skulle man få igång och stimulera en lokal produktion av ekologiska livsmedel.

Detta innebär att en större del av befolkningen kan arbeta och bo på landsbygden. Men för att vi skall få en levande landsbygd krävs fler bostäder och närhet till service som skola, vård, omsorg, butiker med dagligvaror samt närhet till kultur såsom möteslokaler och bibliotek. Därför behöver mindre tätorter på landsorten utvecklas samtidigt som kommunikationer och transporter till större tätorter byggas ut. Då kan vi få en levande landsbygd som är både ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar.

Motion 95: Hållbara städer

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Elisabeth Lundqvist, Varis Bokalders

Organisation: Klimatriksdagen, utskott Land & Stad

E-post: varis@ekokultur.nu

Sammanfattning: Det finns inga hållbara städer utan en hållbar landsbygd. Folk i städerna behöver mat, vatten, energi och material och merparten av dessa nyttigheter kommer från landsbygden.

Vår planering måste ha en helhetssyn och därför handla om hållbara kommuner och regioner, där både hållbara städer, mindre tätorter och en hållbar landsbygd ingår i nära relation med varandra.

Dessa regioner bör hänga ihop i ett nätverk för att komplettera varandra dels för att olika delar av landet har olika förutsättningar, dels för att om det uppstår en kris så har man därmed också en bättre krisberedskap.

Föreslagna åtgärder: Även i planeringen av våra städer bör man utgå från att studera platsen där staden ligger dess förutsättningar och historia. Man gör en markkartering där man tittar på geologi, hydrologi, flora och fauna samt lokalklimatet, man studerar hur man har försörjt staden med de resurser som staden behöver. Man tittar på den befintliga bebyggelsen, infrastrukturen och på transportsystemet.

Motiv och bakgrund: Detta innebär:

Bygg upp ett sammanhängande nätverk av städer och kringliggande odlingsmark.

Planera enligt närhetsprincipen så att det är nära mellan bostad, arbete, service och fritid.

Stad för alla, planera aktivt så att segregering undviks.

Planera för en bilfri stad.

Handeln bör prioritera lokalt producerade ekologiska livsmedel.

Grönska skall ledas in i staden och regnvattnet ut ur staden.

Urbana ekosystemtjänster skall värnas i planeringen.

Befintlig bebyggelse skall vårdas och skyddas.

Mindre städer skall stödjas och stärkas.

Landsbygden skall återbefolkas.

Städerna

Nu när vi har en strategi för en hållbar landsbygd, kan vi också skapa hållbara städer som samverkar med kringliggande landsbygd. Ser vi på hela landet så kan man bygga upp ett sammanhängande nätverk av städer med kringliggande odlingsmark.

Närhetsprincipen. För att minska transportbehovet bör man sträva efter närhet så att man kan bo i staden utan bil. Det betyder att staden bör vara en blandad stad, där man blandar boende, arbetsplatser, service och fritid. Man brukar internationellt tala om ” Mixed Use” .

En stad för alla. För att undvika segregering och främlingskap bör man se till att det finns billiga hyresrätter blandade med andra upplåtelseformer. Att det finns allmänna platser och parker där folk kan mötas och att det finns ett levande kulturliv och tillgång till möteslokaler.

En bilfri stad. Man bör i första hand planera för fotgängare och cyklister samt för en bra kollektivtrafik. Man skall kunna nå alla vardagsbehov utan att behöva använda bil. Man skall trivas i sin stad och kunna känna sig trygg och t ex kunna parkera sin cykel på ett säkert sätt.

Handeln bör utvecklas så att man lätt kan köpa lokalt producerade ekologiska livsmedel. Butikerna organiseras så att man inte behöver ta bilen till stormarknader utanför staden. Dessa tar död på livet i

staden och bör fasas ut. Man skall kunna reparera sina prylar, lätt kunna sälja begagnade varor och hyra eller leasa sådant som man använder sällan.

Grönska och vattnet (Grön & blå struktur) skall vara en viktig del i stadsplaneringen. Grönska skall ledas in i staden och regnvatten ut ur staden. De så kallade urbana ekosystemtjänster gör staden till en bättre plats att leva i. De bidrar till trivsel, biologisk mångfald och ett bättre lokalklimat. Randzonen där staden möter landsbygden är viktig att utveckla så att barn tidigt förstår vikten av landsbygden för stadens fortbestånd. Befintlig bebyggelse skall vårdas, förbättras och skyddas. Ur resurssynpunkt är det nästan alltid slöseri att riva hus. Dessutom bidrar den befintliga bebyggelsen till förståelsen av stadens utveckling och dess kulturhistoria.

I ett hållbart samhälle kan inte alla bo i Stockholm, Göteborg och Malmö. Nej, om hela landet skall leva så måste vi ändra utvecklingen så att även mindre städer och tätorter utvecklas och framförallt så att landsbygden åter befolkas. Till detta behövs det både en aktiv glesbygdspolitik och ekonomiskt stöd.

Motion 103:

All Sveriges naturturism ska vara hållbar 2023.

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Xenia Brundin & Tanja Cordova Gonzalez

Organisation: Silwal Foundation & Ribban Beach Camp

E-post: silwalfoundation@gmail.com

Sammanfattning: Eftersom efterfrågan på naturturism ökar måste vi utveckla hållbara reformer för att säkerställa att den är gynnsam för miljö, lokalt och i stort.

Vi ser dessutom en potential i naturturism som en kraft för att skapa ett mer hållbar samhälle socialt; genom fler arbetstillfällen och en hälsosammare livsstil; och ekonomiskt; genom ökade inkomster och att fler svenskar spenderar sina semesterpengar hemma.

Dessutom kan vi minska gemene svenskens klimatpåverkan genom att främja den inhemska resemaknaden.

Föreslagna åtgärder: 1. Införa tydliga, gemensamma krav på hållbar naturturism som leder till att alla arrangörer inom naturturism är hållbara 2023.

2. Investeringar i utökad och tillgänglig kollektiv trafik utanför storstäderna, speciellt de dras med förnybara bränslen.

3. Öka den inhemska turismen genom att förenkla bokningar samt inspirera svenskar att upptäcka Sverige.

Motiv och bakgrund: En hållbar turism är en turism där vi tar hänsyn till de sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenserna av vårt resande. Helt enkelt en turism där vi reser på ett sätt som främjar människa och miljö, samt gynnar lokalbefolkningen på de platser vi besöker.

I dagsläget finns det ingen dokumenterad statistik på hur mycket av den svenska naturturismen som bedrivs på ett hållbart sätt. Detta skulle med all säkerhet gå att följa upp om det fanns tydliga krav för aktörer som bedriver verksamhet inom svensk naturturism.

Regeringen vill satsa på hållbar turism, vilket de visar i sin utredning ” Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring” (Stockholm 2017. SOU 2017:95). Dock saknas det konkreta satsningar och förslag för just hållbar turism.

Norge är ett exempel där man har kommit långt i sin utveckling till att bli ett mer hållbart semesterland. Innovasjon Norge har tagit fram ett system, en grön kvalitetsmärkning, som innebär gemensamma

riktlinjer för utvecklingen av nationell hållbar turism. Målet är på sikt att göra Norge till ett grönt semesterland samtidigt som man värnar om dess natur. Den gröna märkningen ger en marknadsfördel då allt fler naturturister söker sig till destinationer där man har annamnat tänket kring hållbarhet och ekoturism. Med en märkning som den som Innovasjon Norge har utvecklat kan man säkra kvalitén på destinationen och därför göra så att landet blir ett mer attraktivt resmål för naturturister.

Det skulle vara positivt för Sverige att följa Norges exempel då Sverige är ett attraktivt land för att uppleva naturen och är känd för sin ” orörda mark” . Att kunna marknadsföra Sverige som ett land som erbjuder hållbara och ekoturistiska destinationer skulle helt enkelt locka fler naturintresserade turister hit, både internationella men inte minst inhemska turister.

Att utveckla ett system med riktlinjer som leder till att mer av Sveriges naturturism blir hållbart leder inte minst till sociala-, miljömässiga-, och ekonomiska fördelar för Sverige.

Enligt Naturvårdverkets budskap om naturturism så är den värdefull för Sverige, både för den enskilda människan och för samhället i stort. Naturturismen ger individer mer kunskap och förståelse för naturen vilket gör att man på lång sikt försöker bevara den. Att vistas i naturen har dessutom förbättrad effekt för det fysiska och psykiska välbefinnandet i samhället, vilket indirekt leder till ekonomiska besparingar. På lång sikt leder kunskapen och förståelsen kring naturen till att vi inte överkonsumerar naturen och att vi försöker bibehålla de tillgångar vi har.

Under de senaste årtiondena har turistnäringen en stor förmåga att bl.a. öka ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Under 2016 uppskattades turismkonsumtionen i Sverige omsätta uppemot 300 miljarder kronor och sysselsätta cirka 170 000 personer. Friluftslivsturism skapar arbetsmöjligheter för många. Den naturbaserade turismen i Sverige är viktig för destinationer och företag i hela Sverige, främst för landsbygden. Turismforskningsinstitutet ETOUR beräknar att det finns ca 2700 företag inom naturturism som årligen omsätter cirka 3,6 miljarder kronor (utifrån ETOUR:s definition på naturturism).

Vårt förslag är att det ska finnas gemensamma och obligatoriska riktlinjer som liknar ” Naturens Bästa” som har framtagits av Ekoturismföreningen vars ideella arbete är att nå en hållbar naturturism både lokalt och globalt. Kravet ska gälla samtliga arrangörer/aktörer som har sitt fokus på naturupplevelse. Se detaljer i det bifogade dokumentet.

Vi vill dessutom se investeringar i utökad och tillgänglig kollektivtrafik, speciellt de som dras med förnybara bränslen. Detta är en satsning som inte bara skulle främja hållbar naturturism utan också samhället i stort.

Den gemene svenskens största utsläpp kommer från utlandsresor med flyg. Naturvårdsverket har statistik på att ökningen av antalet internationella flygresor sedan 1990 har medfört att klimatpåverkan har ökat med 61 procent mellan 1990 och 2014, från 7 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Därför vill vi se satsningar på att bygga upp den inhemska resemarknaden genom att förenkla bokningar samt inspirera svenskar att upptäcka Sverige.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 113:

Växter för att hindra den globala uppvärmningen

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Elin Eriksson

E-post: eeeelin99@gmail.com

Sammanfattning: Den globala uppvärmningen är ett utav de största miljöproblem som vi möter just nu. Ökningen utav växthusgaser är ett av skälen till det. Genom att placera växter på väggar och tak på byggnader kan det bidra till att dra ner på växthusgaserna. Växter omvandlar nämligen koldioxid till syre vilket bidrar till renare luft och minskade växthusgaser i städer. Förslaget grundades i en artikel gällande Kina, där de planerar att bygga en hel stad täckt med växter.

Föreslagna åtgärder: Minska växthusgaser och få en mer syrerik luft genom att införa mer växter i städer. Växter kan till exempel placeras på väggar och tak på byggnader samt att använda mer växter i rabatter och parker i städer.

Motiv och bakgrund: Den globala uppvärmningen är ett utav de största miljöproblem som vi möter just nu. Ökningen utav växthusgaser är ett av skälen till det.(1) Genom att placera växter på väggar och tak på byggnader kan det bidra till att dra ner på växthusgaserna. Växter omvandlar nämligen koldioxid till syre vilket bidrar till renare luft och minskade växthusgaser i städer.(2) Dock behöver växter vatten och materialet som de placeras på behöver därför tåla fukt. Ett exempel på ett material är betong. Det tål både vatten, kyla och värme.(3) Det man skulle kunna göra annars är att bygga som ett staket som går längs med husväggen men som är på lite avstånd. Ytterligare, skulle man kunna plantera mer växter överlag i städer. Ofta finns det några träd och buskar men det skulle enkelt gå att tillföra mer. Det är både fint, enkelt att sköta och behöver inte heller vara så dyrt. Förslaget grundades i en artikel gällande Kina, där de planerar att bygga en hel stad täckt med växter.(4) Vi behöver göra något åt miljöproblemen nu och att införa mer växter skulle bidra till en allmänt bättre hälsa på grund av mer syrerik luft och minskade växthusgaser vilket i sin tur skulle bidra till att temperaturförändringarna skulle minska samt att miljöproblem som till exempel orkaner, tsunamis och is som smälter skulle stanna av.

1 - <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vaxthuseffekten>

2 - <http://www.alltomvetenskap.se/nyheter/hur-fungerar-fotosyntesen>

3 - <https://www.svenskbetong.se/bygga-med-betong/bygga-med-platsgjutet/hallbart-byggande/bestandighet-och-livslangd>

4 - <http://illvet.se/teknologi/konstruktion/byggnader/kina-bygger-varldens-forsta-skogsstad>

Motion 120:

Fosfor viktig resurs, dagens brytning en klimatbov, cirkulär lösning finns

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Pär Larshans

Organisation: Ragn-Sells

E-post: par.larshans@ragnsells.com

Sammanfattning: Klimatutmaningen är omöjlig att möta utan att samhället löser sin materialförsörjning på ett mer effektivt sätt. Detta kräver en omställning till en cirkulär ekonomi, där vi tar vara på de resurser som en gång tagits upp ur jorden.

Därför behöver Sverige införa en övergripande princip för återvinning, där fokus ligger på resurser snarare än på att ytterligare minska mängden avfall.

Ett viktigt exempel är resursen fosfor, som är avgörande för matproduktion. Sverige bör inspireras av Tyskland och lagstifta om mål för att fosfor från avloppsslam ska återföras till jordbruket, 75% förspills idag

Föreslagna åtgärder: Sverige bör lagstifta om att minst 50 procent av fosfor från avloppsslam ska återföras till jordbruket senast 2030 idag återförs endast 25% av fosfor.

Sverige bör införa en ny princip, där dagens avfallstrappa ersätts av ett övergripande fokus på resurshushållning och avgiftning av cirkulära flöden.

Motiv och bakgrund: Sverige behöver sträva efter att de resurser vi redan har utvunnit ur jordskorpan förvaltas på ett ansvarsfullt sätt. Detta är avgörande för att möta klimatutmaningen och ta steg mot en cirkulär ekonomi på riktigt.

I dag krävs det 60 ton råvaror (vatten oräknat) per person för att producera det vi konsumerar i Sverige. Bara en bråkdel utgörs av återvunnet material, resten skaffas genom brytning av jungfruliga råvaror. Fortsätter vi på det viset är det omöjligt att klara Parisavtalets mål för temperaturökningar.

I takt med att de mest högvärdiga naturliga fyndigheterna tar slut tar människan allt mer avlägsna, utspädda och förorenade fyndigheter i anspråk. Den kopparmalm som bryts i världen i dag innehåller exempelvis mindre än en hundradel av den koppar som fanns i malmen i mitten av 1800 talet. Därför kräver brytningen oerhört mycket mer energi, blir allt mer klimatbelastande och leder till ständigt ökande mängder gruvavfall.

Om vi inte vill att kommande generationer ska klara sin materialförsörjning på ett sätt som skadar klimatet ytterligare behöver vi ställa om vår materialförsörjning i grunden och vi måste börja i dag. Lösningen är att via lagstiftning och ekonomiska styrmedel skapa ett större användande av återvunna resurser.

Sedan industrialiseringens början har vi använt linjära system, där det har varit billigt att bryta jungfrulig råvara och avfallet bara har betraktats som något vi ska göra oss av med. I en linjär tankefigur är därför avfallsminimering en naturlig utgångspunkt. Men i en cirkulär ekonomi är begreppen avfall och resurs tätt sammankopplade, och avfallsminimering är inte relevant som överordnad princip.

Vi vill att Sverige inför en övergripande princip som sätter resurser i fokus, snarare än att sträva efter att ytterligare minska avfallsmängderna. Så kan vi skapa riktig återvinning och cirkulära flöden.

En sådan princip vilar på tre ben:

1. Säkerställa att jungfrulig brytning ersätts av återvunnen råvara där det går
2. Se till att återvunna flöden avgiftas
3. Undvik att skicka miljöskulder till kommande generationer

En råvara som är särskilt viktig ur ett svenskt perspektiv är fosfor. Fosfor är en livsviktig byggsten för vår livsmedelsproduktion för utan den skulle vi få halverade skördar. Men produktionen av fosforgödselmedel från jungfrulig fosformalm sker med tillverkningsprocesser som är mycket energikrävande, och fortsatt ”nybrytning” bidrar till att bromsa den omställning till en cirkulär ekonomi som är avgörande för att vi ska klara klimatutmaningen.

Det finns fler problem som gör behovet av fosforåtervinning akut. De stora källorna till fosfater utgörs av fyndigheter med höga halter av föroreningar som kadmium och uran. Mer än 80 procent av världens fyndigheter finns på omstritt område i Västsahara, vilket gör utvinningen förknippad med stora geopolitiska risker och problem. Samtidigt har det planetära gränsvärdet för fosfor överskridits. Fosfor är i dag ett av 27 ämnen som EU har listat som kritisk råvara (Critical Raw Material, CRM).

Genom att effektivt tillvarata fosfor i vårt avloppsslam kan vi skapa en cirkulär lösning men det kräver att vi utgår från de tre benen. Dvs att införa principer som sätter resursfrågan i fokus, i kombination med lagkrav på återvinning av fosfor ur avloppsslam, gör en ansvarsfull återföring möjlig.

Den fosfor som hamnar i maten kommer sedan via avloppsslammet till våra reningsverk. I Sverige återförs i dag bara 25 procent av slammet till lantbruket. Resten, alltså hela tre fjärdedelar, av resursen tas inte tillvara utan slösas bort genom att användas för täckning av deponier och gruvavfall. Trots snart två decennier av utredningar och flera förslag till regelverk har inte politiken tagit sitt ansvar och skapat de regelverk som efterfrågas.

Vi förspiller alltså en mycket viktig resurs samtidigt som vi i onödan bidrar till utsläpp av klimatgaser. Tyskland står inför samma utmaningar och är lika beroende av problematisk fosforimport som Sverige, men har tagit problemet på allvar och tagit fram en lösning. Den lag som antogs i höstas ställer tuffa krav på att tyska reningsverk ska återvinna minst 50 procent av fosfor ur det avloppsslam de hanterar. Redan 2023 ska alla berörda aktörer ha lämnat in sin plan för detta till myndigheterna. På det viset kan dagens import ersättas med återvunna resurser. Sverige bör inspireras av Tyskland och göra likadant.

https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl117s3465.pdf#__bgbl__%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl117s3465.pdf%27%5D__1519209237314

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Avfallstrappan>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 187:

Cirkulärt jordbruk kräver ny samhällsbyggnad

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att sluta cirkeln och åstadkomma ett någorlunda cirkulärt jordbruk måste vi underlätta och effektivisera returen av näringsämnen från befolkning till åker.

Det självklara första steget är att minska avståndet mellan befolkning och åker genom en förändrad attityd till stadsplanering, att sluta tro att storstäderna ska växa mer.

Ett andra steg är att minska transportvolymen genom att förädla råvaran avlopp. Anläggningar för detta bör vara ett självklart inslag i all stadsplanering. Nya metoder för förädling bör löpande testas.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen inför ett tak för expansion av storstäder, och stimulerar nya bostäder och företag i mindre städer,
- byggregler revideras så att nya avloppssystem fungerar urinseparerande,
- nya byggregler föreskriver urinseparerande WC-stolar där avloppssystemet tillåter,
- nya byggregler föreskriver lokal rötning av avloppsslam,
- försök utförs med vakuumpyrolys av avloppsslam.

Motiv och bakgrund: Sveriges jordar kan inte själva producera den mat som vi behöver. Vi tillför syntetisk näring i form av t.ex. NPK, producerat i fabriker med stora utsläpp och baserat på råvaror som tagits från fattiga länder, vilket ofta skapar social oro och konflikt (se t.ex. motion 120). Denna syntetiska näring tas sedan inte upp helt av växterna, utan lakas ur och förstör grundvatten, sjöar, och till slut hav. Vårt jordbruk är absolut inte cirkulärt.

För att sluta cirkeln något måste vi återföra den näring som finns i vårt avlopp (motion 120). Detta är dock logistiskt besvärligt eftersom allt fler av oss bor i städer och näringen behövs på åkrar långt från där vi bor.

En ansats till lösning kan följa två vägar: Dels förkorta avståndet mellan konsument och åker, dels förenkla transporten på olika sätt.

Det finns flera klimatrelaterade anledningar att begränsa storstädernas tillväxt och stimulera mer decentraliserad stadsbyggnad (se motion 62). Ett förkortat avstånd mellan befolkning och åker är ytterligare en anledning. Idealet vore ett Sverige med befolkning jämnt fördelad i framför allt de regioner där mycket av maten produceras.

För att förenkla transporten av returnäring kan denna förädlas på olika sätt.

Avloppsslammet innehåller en stor del vatten, vilket bör separeras bort för att minska mängden transport. En metod som provats i liten skala är urinseparation vid källan. Detta kräver dock lokala tankar för uppsamling och ett system för hämtning och distribution med tankbilar om man inte vill bygga om hela avloppssystemet. För nya bostadsområden bör dock detta vara möjligt.

En metod att förädla slammet är att röta det, och på det sättet producera biogas. Sjukdomsalstrande bakterier och andra organismer måste förstöras för att restprodukten ska kunna användas i jordbruk på ett säkert sätt. Halten av tungmetaller och andra gifter måste kontrolleras. Röttningsanläggningar bör planeras in i alla nya stadsplaneringar.

Även efter rötning innehåller restprodukten mycket kolväte. En metod att vidare koncentrera produkten kan vara vakuumpyrolys, vilket förutom att det reducerar vattenhalten kraftigt även producerar mer kolväten vilka kan användas som bränsle. Det bryter också ner de flesta gifter till harmlösa beståndsdelar. Slutprodukten blir biokol med innehåll av andra näringsämnen, väsentligt mer koncentrerad och därför lättare att transportera. Denna metod bör provas i tillräcklig skala för något bostadsområde.

Motion 200:

Miljövarudeklaration byggnadsmaterial/Minska klimatpåverkan från byggnation

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Johanna Wahlby

E-post: johanna.wahlby@gmail.com

Sammanfattning: Om Sverige skall bli klimatneutrala och uppnå målet att skapa ett koldioxid neutralt Sverige till 2050 [1] måste utgångspunkten vara att expandera hållbart. En vital åtgärd är att reducera och synliggöra de dolda utsläppen som idag inte redovisas, som materialval i byggprocessen. Den svenska betongbranschen har antagit en långsiktig målsättning att skapa klimatneutral betong till husbyggnader ur ett livscykelperspektiv. [2]

1. <http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8608-4/>

2. <https://www.svenskbetong.se/klimatrapport>

Föreslagna åtgärder: Att förstärka lagkraven på EPD:er för byggmaterial i hela byggprocessen för att få en sanningsenlig och korrekt klimatbedömning.

Motiv och bakgrund: Dagens snabba bostadsexpandering genererar att åtskilliga bostäder byggs utan att ett LCA-perspektiv kring miljöpåverkan behöver redovisas. Det behövs tydligare riktlinjer och lagkrav för åtgärder kring byggmaterialval och materialsvinn för hela processen, även om externa byggföretag anlitas. Ett fastighetsbolags utsläpp sker i många steg där byggdelen ofta exkluderas då ansvaret flyttas till externa byggföretag. Då byggfasen genererar stora utsläpp måste den inkluderas för att skapa ett LCA-perspektiv. Vi kan inte expandera om vi inte tar hänsyn till klimatet. Byggaktörer måste ställa hårdare krav nedåt i kedjan av byggmaterialleverantörer, och byggmaterialvalen behöver inkluderas i projektens LCA. Att införa lagkrav för byggmaterial skapar en utvecklingsstrategi inom byggbranschen och även för framtidens klimat.

Motion 237:

Även landets kommuner och regioner/landsting måste göra klimatvalet!

Version: 2

Ämnesområde: Stad och land

Motionär(er): Gunilla Berglund, Inger Björk, Pontus Björkman, Pia Björstrand, Jan Hagerlid, Stellan Hamrin, Seija Hiltunen, Anna Olsson, Marie Persson, Anne Svare, Boel Vallgård, Torbjörn Vennström

Organisation: Klimatvalet Skarpnäck, Klimatvalet Nyköping, Klimatval Uppsala, Klimatvalet KLÖS

E-post: pontus.bjorkman@sal.se

Sammanfattning: Kommunerna äger planmonopolet i Sverige, vilket påverkar förutsättningarna för klimatarbetet. Landstingen är ansvariga för kollektivtrafiken. För att lyckas med omställningen behöver kommuner och landsting fatta klimatsmarta beslut.

För Sveriges del betyder Parisavtalets 2°C-åtagande en återstående koldioxidbudget på 300-600 miljoner ton. Med nuvarande utsläpp har denna koldioxidbudget använts upp inom 6-12 år. Landets kommuner och landsting behöver minska sina koldioxidutsläpp med minst 10 % per år, visar en svensk forskningsgrupp i en rapport till Järfälla kommun.

Föreslagna åtgärder: A. Riksdagen kompletterar klimatlagen med att alla kommuner och regioner ska 1) anta koldioxidbudgeter med årliga utsläppsminskningar på minst 10 %, 2) underlätta för invånarna att

minska sin klimatpåverkan, och 3) göra informationskampanjer för att nå sina invånare.

B. Deltagarna på Klimatriksdagen lägger medborgarförslag med ovan inriktning i sin kommun (alternativt i sitt landsting/region).

Motiv och bakgrund: »Halten av växthusgaser ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.« FN:s klimatkonvention

Ökningen av jordens medeltemperatur ska hållas väl under 2 grader C? och vi ska vidta åtgärder? för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Det globala klimatavtalet i Paris 2015

I slutet av 2017 sände fler än 15 000 forskare från 184 länder en kraftig varning till mänskligheten. De menar att mänskligheten nu riskerar sin framtid, och att vi med nuvarande trender rör oss mot omfattande mänskligt lidande och en katastrofal biologisk utarmning. Miljöprofessor Johan Rockström skrev i januari 2018 i DI: "Det är valår, och riksdagsbeslut i Sverige innebär att vi i princip ska sluta använda bensin och diesel om 12 år. /.../ Jag hoppas också att vi börjar samtal om de enorma omställningar vi står inför de kommande tio åren om vi ska ha en chans till stabil välfärd för våra barn. Det är upp till oss alla att se till att så blir fallet."

Fortsätter vi som idag kollapsar världens korallrev och Amazonas regnskogar. Polarisar och Grönlandsisen smälter av med en kraftigt höjd havsnivå. FN-organet UNHCR menar att det till år 2050 kommer att finnas mellan 250 miljoner och en miljard klimatflyktingar, om vi inte lyckas hejda uppvärmningen. Redan förra året (2017) drabbades miljoner människor av torka, översvämningar och livsmiljöer som blir allt svårare att leva i.

De åtaganden som världens länder rapporterat in till FN:s klimatorgan UNFCCC motsvarar en uppvärmning på 2,7 - 3,5 grader, alltså en nivå som skulle få förödande konsekvenser för vår jord. Alla aktörer? internationella organ, stater, myndigheter, organisationer, företag och privatpersoner - måste nu anstränga sig ännu mer om vi ska lyckas vända utvecklingen. Och så även landets 290 kommuner och 21 landsting/regioner.

Situationen är så pass allvarlig att riksdag och regering nu (trots det kommunala/regionala självstyret) behöver se till att förtydliga kommuners och landstings/regioners ansvar i klimatlagen så det görs ett systematiskt och ambitiöst omställningsarbete på alla nivåer.

Kommunerna äger planmonopolet i Sverige. De bestämmer över samhällsplaneringen och bebyggelseutvecklingen i sina kommuner, vilket påverkar förutsättningarna för klimatarbetet. Landstingen/regionerna är ansvariga för kollektivtrafiken. Så för att lyckas med omställningen behövs även ett stort antal och snabba beslut i landets kommuner och landsting/regioner.

För Sveriges del betyder Parisavtalets 2°C-åtagande en återstående koldioxidbudget på 300-600 miljoner ton koldioxid. Med nuvarande årliga utsläpp kommer denna koldioxidbudget ha använts upp på 6-12 år. Sveriges kommuner och landsting/regioner behöver påbörja en omedelbar minskning av koldioxidutsläppen med ett minimum av årliga utsläppsminskningar på 10 %? men snabbt öka denna takt upp till 15 % per år. Beräkningarna finns med i en rapport av Uppsala Universitet, CEMUS, CSD Uppsala och SLU till Järfälla kommun; www.web.cemus.se/wp-content/uploads/2017/08/Koldioxidbudget-och-va%CC%88gar-till-en-fossilfri-framtid-fo%CC%88r-Ja%CC%88rfa%CC%88lla-kommun-20171017.pdf.

FÖRKLARANDE EFTERORD

Med denna fantastiska Klimatriksdag skickar vi en kraftig signal till landets folkvalda rikspolitiker. Men det kommunala och regionala självstyret har djupa historiska rötter i Sverige vilket innebär att regering/riksdag

värnar detta. Så för att lyckas med omställningen behövs ett stort antal och snabba beslut i landets kommuner och landsting/regioner. Tillsammans är vi ? alla deltagarna under Klimatriksdagen ? en kraft för omställning även efter denna mobilisering. Arbetet behöver fortsätta i landets 290 kommuner och 21 landsting/regioner.

För att göra det lätt för deltagarna på Klimatriksdagen har Klimatvalet tagit fram ett medborgarförslag och pressmaterial. Medborgarförslaget liknar texten ovan men är riktat direkt till kommunen. I Klimatvalets påverkansmanual finns texterna: www.klimatsverige.se/klimatvalet. Det går att se medborgarförslaget som inspiration för att skriva ett eget eller använda det rakt av genom att byta ut kommunnamn och skriva under.

De flesta kommuner och landsting/regioner har ett formellt system med medborgarförslag, men inte alla. Det gör inget. Ställ i så fall förslaget till kommundirektören och ordförande i kommunfullmäktige. Skicka det gärna till alla partierna i kommunen. På kommunens hemsida hittar du e-postadresserna.

Ämnesområde:

Transport 1

Motion 5:

Höghastighetsbanan ska lånefinansieras

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Lena Frändberg, Lena Wistrand, Elisabeth Edsjö, Roger Bydler

E-post: lenafrandberg@hotmail.com

Sammanfattning: I dag finns det stora behov av upprustning av järnvägsbanor runt om i landet samtidigt som kapaciteten behöver förstärkas. En höghastighetsjärnväg mellan Sveriges tre största städer är en investering som ökar kapaciteten i järnvägssystemet och skapar ett alternativ till flyget. Den bör byggas ut så snabbt som möjligt. Kostnaden som är beräknad till 230 miljarder bör dock inte tas från medel som behövs i det övriga järnvägssystemet eftersom det riskerar att leda till en fortsatt underfinansierad och dåligt fungerande järnväg. I stället bör bygget finansieras genom lån i riksgälden.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår

att höghastighetsbanan lånefinansieras genom lån i riksgälden

att höghastighetsbanan byggs ut så snabbt som möjligt och står klar senast 2029

Motiv och bakgrund: Sverige, liksom resten av världen, står inför utmaningen att drastiskt och snabbt minska utsläppen av växthusgaser. Investeringar behöver göras för att skapa ett energieffektivt samhälle utan fossila utsläpp. Detta är inte en tid för att tveka om att göra investeringar i hållbar infrastruktur. Det klimatpolitiska ramverk som riksdagen antagit innehåller klimatmål för trafiken vilka stipulerar att utsläppen från inrikes transporter, utom inrikes flyg, ska minska med 70 procent mellan 2010 och 2030. Internationell forskning samt ett flertal statliga utredningar har konstaterat att det krävs både ett bränslebyte (fossilt mot el och förnybart) och en överflyttning av transporter från bil till järnväg, gång och cykel för att nå högt ställda klimatmål. Ett välfungerande och utbyggt järnvägssystem är alltså en grundbult i det framtida hållbara transportsystemet.

Trots att anslagen till järnvägunderhåll höjdes i förra årets infrastrukturproposition så räcker medlen enligt Trafikverket inte till för att behålla dagens funktionalitet i järnvägssystemet och åtgärda det eftersläpade underhåll som orsakats av åratals underfinansierat järnvägunderhåll. Det finns stora behov av upprustning av järnvägsbanor runt om i landet samtidigt som kapaciteten behöver förstärkas. Den planerade höghastighetsjärnvägen är en investering som ökar kapaciteten i järnvägssystemet och skapar ett alternativ till flyget mellan Sveriges tre största städer. Den bör byggas ut så snabbt som möjligt. Kostnaden som är beräknad till 230 miljarder bör dock inte tas från medel som behövs i det övriga järnvägssystemet eftersom det riskerar att leda till en fortsatt underfinansierad och dåligt fungerande järnväg. Detta skulle dessutom kunna öka de geografiska klyftorna och minska det folkliga stödet för höghastighetsbanan.

Sverigeförhandlingen, som har regeringens uppdrag att ta fram finansieringsprinciper och en utbyggnadsstrategi för höghastighetsbanan, föreslår att projektet finansieras genom lån i riksgälden. Lånefinansiering av statliga investeringar förordas också av Internationella valutafonden, IMF. De menar att statsskulden som andel av BNP sjunker vid en lånefinansiering på grund av lågt ränteläge och att BNP ökar som en följd av investeringen. Tiden kan inte vara bättre för att låna till ett projekt som utgör en

central del av ett hållbart framtida transportsystem.

Referenser:

A roadmap for rapid decarbonization. Rockström, J., Gaffney, O., Rogelj, J. et. al. 2017. Science, Volume 355 Issue 6331

Fossilfrihet på väg, SOU 2013:84; Trafikverkets Kunskapsunderlag och Klimatscenario för Energieffektivisering och begränsad klimatpåverkan, 2014:137; Styrmedel och åtgärder för att minska transportsystemets utsläpp av växthusgaser ? med fokus på infrastrukturen, 2016:043
Legacies, Clouds, Uncertainties, World Economic Outlook 2014, IMF

Motion 6: Åtgärder och styrmedel ska utgå från klimatmål

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Frändberg, Elisabeth Edsjö, Lena Wistrand, Karin Wahlgren

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Planeringssystemet inom transportsektorn utgår idag från prognoser baserade på historisk utveckling och förväntad utveckling inom ekonomi, arbetsmarknad, samhällsstruktur etc. Leder till en fortsatt satsning på bilsamhället som orsakar en helt dominerande del av utsläppen från transportsektorn inom landet.

Planeringssystemet behöver därför göras om i grunden. Utgångspunkt ska vara den klimatmål som anses leda till en omställning till ett hållbart transportsystem. Utifrån dessa mål bestäms åtgärder och styrmedel som anses leda till att målen uppfylls, s.k. Back Casting.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår

att planeringen av transportinfrastrukturen utgår från klimatmålen och att åtgärder och styrmedel ska tas fram som innebär att dessa med stor sannolikhet kan nås

att klimatmålen ska sättas så att vägfordonsparken och arbetsmaskiner är fossilbränslefria till 2030

Motiv och bakgrund: Dagens planeringssystem för transportinfrastruktur utgår från prognoser baserade på tidigare utveckling inom flyg-, sjöfarts-, väg- och järnvägsområdet och modellbaserade beräkningar hur de kommande årens trafikökningar blir. Detta innebär en stark trafikökning inom alla transportslag. Hur fördelningen av investeringsmedel sedan ska ske görs bl.a. baserat på tillgängliga medel och uppskattad nytta, ofta beräknad med de samhällsekonomiska kalkyler som tillämpas idag. Det har dessutom blivit allt vanligare att infrastrukturinvesteringar beslutas genom förhandlingar mellan olika intressenter, det senaste exemplet är Sverigeförhandlingarna.

Det övergripande problemet med denna planeringsmetodik är att klimateffekterna inte har någon direkt inverkan på utfallet, vilket förstärks ytterligare av att de samhällsekonomiska kalkylerna baseras på prismodeller som får till effekt att de utsläpp som t.ex. ökad trafik genererar i praktiken inte påverkar utfallet över huvud taget. Förbifart Stockholm är ett bra exempel på detta.

Det klimatpolitiska ramverk som Riksdagen antagit innehåller klimatmål för trafiken som säger att utsläppen ha minskat med 70% (omfattar enbart drivmedel och inte produktion eller avveckling av

transportmedel) 2030. Trafikverket (1) har i sin analys av hur den framtida transportinfrastrukturen kan se ut använt angreppssättet backcasting där de utgår från en antagen målbild och beskriver vad som krävs för att nå den. De skriver ?De traditionella prognosmodellerna som används är kalibrerade utifrån historiska data och har begränsningar i hur stora förändringar som kan beskrivas. Vid tydliga trendbrott såsom den som behöver åstadkommas för att nå en fossiloberoende fordonsflotta år 2030 och nollutsläpp av klimatgaser till 2050 finns stor risk att man går utanför vad modellerna är kalibrerade för (2). I sådana fall rekommenderas ofta backcasting.?

Referenser:

(1) ?Styrmedel och åtgärder för att minska transportsystemets utsläpp av växthusgaser ? med fokus på infrastrukturen?, Trafikverket, febr 2016

(2) Se t.ex. Hickman Robin och BanisterDavid (2014) Transport Climate and Change and the City, Routledge Oxon

Motion 12: Skjut upp införandet av signalssystemet ERTMS

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Hans Sternlycke

Organisation: Föreningen Svenska Järnvägsfrämjandet

E-post: hans.sternlycke@netatonce.net

Sammanfattning: I långtidsplanen för infrastruktur 2018-2029 föreslås 15,4 miljarder i investering för ERTMS 2, det europeiska signalsystemet, för att ersätta vårt ATC, trots att det har buggar och inte ger högre kapacitet. ATC med mobilsystemet GSM-3 uppfyller EU:s krav på digitalisering och ERTMS kan simuleras i loket med en modul. Med tanke på den stora underhållsskulden för järnvägen bör man skjuta på införandet av ERTMS och i stället lägga pengarna på ökat underhåll.

Föreslagna åtgärder: Skjut upp införandet av ERTMS.

Lägg de frigjorda pengarna på upprustning av regionbanorna.

Motiv och bakgrund: 15,4 miljarder kronor föreslås under planperioden 1918-1929 investeras i ERTMS. Det är det nya europeiska signalssystemet för järnvägen, som ger signalerna i loket i stället för efter banan som vårt ATC. Tågoperatörerna får höga kostnader för anpassning av loken, i synnerhet om det är udda loktyper. Konkurrenskraften hos järnvägen minskas, och särskilt drabbas de mindre tågoperatörerna. För museijärnvägarna är det katastrof.

Nya banor är man tvungen att installera ERTMS på, men man borde så länge det inte blivit vanligare installera ATC på dem jämsides för att de skall bli använda. Botniabanen som blev klar 2010 för 16 miljarder kronor har hästan ingen godstrafik därför den bara har ERTMS och tågoperatörerna inte vill skaffa lok med det bara för den banan. Det finns fyra banor med ERTMS i Sverige, men olika varandra, så att ingen är kompatibel med de andra.

ATC ihop med mobilsystemet GSM-R uppfyller EU:s krav på ditalisering. Lok med översättningsmoduler kan köra på våra banor som de vore ERTMS. ERTMS är inte stabilt, och där det införts har man fått stora problem och förseningar. I omgivande länder kommer det inte att vara etablerat på lång tid. Sverige skulle bli en ö med ERTMS. LKAB vill inte ha ERTMS för att kapaciteten på Malmbanan är pressad. Ändå framhärdat Trafikverket. Det är fråga om ERTMS 2, som inte ger något extra utöver vårt ATC, och

kapaciteten blir sämre. Det behöver uppgraderas med jämna mellanrum, och då blir det stopp i tågtrafiken. Först med ERTMS 3, som ännu inte är färdigutvecklat, blir det standardstegring. Sverige bör vänta med att införa ERTMS tills det kommer.

Motion 13: **Använd korrekta trafikmodeller**

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Hans Sternlycke

E-post: hans.sternlycke@netatonce.net

Sammanfattning: Den kalkylmodell Trafikverket använder för att prognostisera den trafikökning en investering ger heter Sampers. Den har förenklingar som gör att den för järnvägstrafiken ger lägre siffror än vad som sedan visar sig bli den verkliga utvecklingen. Utländsk trafik tas inte med och tillkommande trafik från mellanliggande stationer och matande banor får för lågt värde. Det gör att investeringar som hade varit lönsamma framstår som olönsamma. KTH har gjort en utveckling av trafikstringsmodellen som heter Samvips som ger mer rättvisande resultat. Den borde användas i stället.

Föreslagna åtgärder: Använd Samvips som trafikstringsmodell i stället för Sampers
Prognostisera trafikökningen för olika trafikslag på ett rimligt sätt

Motiv och bakgrund: Trafikverket gör sina planering för byggande av infrastruktur genom prognoser, som bygger på framskrivningar av hur utvecklingen varit, inte efter vilken utveckling man vill ha, målstyrning. Den framskrivning man gör har en bias för bil och flyg, så att man utmäter dem större utvecklingspotential, samtidigt som man skriver ner tågens möjligheter för framtiden till under vad den verkligen varit tidigare.

För tåg var verkliga trafikökningen 1993-2010 enligt Trafikverket tre procent per år, men till 2030 är prognosen nedskrivna till två procents trafikökning per år och därefter till bara 0,9 procent. För personbilen var den verkliga ökningen 0,6 procent men trendframskrivningen till 2030 är plus 0,9 procent per år. För flyget spås lika stor ökning trots att verkligheten varit stagnerande. Bussen hade en minskning men ändå prognostiseras ändå få en ökning.

Än värre blir det om man som Trafikverket använder en trafikstringsmodell, Sampers (från början gjord för vägtrafik), som inte rätt kan beskriva långväga eller mellanväga tillkommande trafik. Utrikes trafik tas inte alls med. Modellen Samvips (som är en vidareutveckling av Sampers från KTH) ger mer rimliga resultat, och som är mer rättvisande mot verkligheten än Sampers om man kör den mot historiska data.

Genom att använda Sampers får man till exempel till resultat att höghastighetståg är mycket olönsamma, därför att de skulle få för liten trafik, medan det blir tvärtom med Samvips. Gunnar Malms höghastighetsutredning gav ett svagt positivt resultat.

För lågtrafikerade banor ger trafikmodellerna till resultat att de kostar så mycket i underhåll att Trafikverket skriver att man måste våga prioritera och lägga ner och ersätta med buss (med ofta dubbla restiden), och att de inte lönar sig att upprusta. Ändå har de de få banor som fått upprustning visat upp till tiodubbla trafikökningar.

Motion 14: **Bygg om Sverige för tåg**

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Hans Sternlycke

Organisation: Föreningen Svenska Järnvägsfrämjandet

E-post: hans.sternlycke@netatonce.net

Sammanfattning: Investeringarna i järnväg bör fyrdubblas till en procent av BNP, som i järnvägens barndom, för att bygga om Sverige för tåg. Pengarna kan lånas upp. En investeringsplan bör göras upp för att nå uppgjorda önskemål om turutbud och restider från alla kommuncentra till regioncentra och vidare till storstäder.

Föreslagna åtgärder: Sätt upp mål för vilket restidsavstånd och vilken turtäthet kommuncentra skall ha till regioncentra, och när det skall förverkligas. Planera järnvägsinvesteringarna efter det. Gör motsvarande för regioncentras förbindelser med närmaste stora stad. Investera en procent av BNP varje år för att bygga om Sverige för tåg.

Motiv och bakgrund: Sverige har sedan femtiotalet planerats för bil, medan järnväg lagts ner. Transporterna står för en tredjedel av klimatutsläppen. När vi nu planerar för ett fossilfritt Sverige tänker man fortfarande väg. När det finns eldriven järnväg.

Man tänker sig bygga om vägarna till elvägar för att kunna driva lastbilarna från tråd. Men gummihjul ger flerdubbla energiförbrukningen och förslitning av vägen mot järnvägshjul mot räls. Man tänker sig självkörande elbilar, när bilen tar halva stadsytan och förlänger avstånden med en tredjedel. Det kostar energi och markytor att bygga infrastruktur. En dubbelspårig järnväg ger samma kapacitet som 16 motorvägsfiler. Trafikverket skriver att vi måste våga prioritera och lägga ner väg och köra buss i stället, när det ger dubbla restiden mot en bra tågförbindelse.

Vi borde avsluta vägtänkande och inte jämföra en modern väg med en illa underhållen järnväg byggd runt förrförra sekelskiftet. Det är järnvägen som har utvecklingspotentialen, inte vägen. Vi bör bygga om Sverige för tåg.

Då bör alla existerande järnvägar rustas upp till modern standard, och många av de järnvägar som rivits återuppbyggas. Kanske bör också järnvägar mellan befolkningscentra som aldrig kommit till stånd nybyggas.

Måltal bör sättas på restider och turtäthet. Kanske skall man sträva efter att från varje kommuncentrum nå regioncentra på en halvtimme, och att tåg skall gå var timme från sex morgonen till elva på kvällen. Då får regioncentra ett befolkningsunderlag som väl kan mäta sig med en stor stad. Från varje regioncentra bör man i sin tur nå ett storstadscentra på ytterligare en timme. Dessa storstadscentra bör sedan förbindas med höghastighetstbanor.

Bebyggelsen bör planeras efter tio minuters gångavstånd till närmsta station. Inom en kilometers radie kan rymmas 15 000 invånare med villabebyggelse. Behövs mer byggbar mark öppnas ett nytt stationssamhälle. Det kan också användas för att ge medel upprustning eller nybyggnad av järnväg.

För de banor som behöver upprustas eller byggas nya bör man göra det i hela bansträckningen i ett svep för att få låga kostnader och snabb resenytt. En tidsplan bör upprättas och följas för vilka projekt som är lönsammast eller angelägnats att utföra. Byggandet bör hålla en jämn volym över åren och finansieringen

vara långsiktig. Stora projekt bör drivas av projektbolag och medlen lånas upp. En lämplig investeringsvolym för att bygga om Sverige för tåg kan vara en procent av BNP varje år. Nu är järnvägsinvesteringarna bara en kvarts procent. Det kräver en massiv ökning antalet yrkeskunniga.

Motion 15:

Planering av infrastruktur skall ske målstyrt i stället för prognosstyrt

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Hans Sternlycke

Organisation: Föreningen Svenska Järnvägsfrämjandet

E-post: hans.sternlycke@netatonce.net

Sammanfattning: Dagens planering inför infrastrukturinvestering görs med prognosstyrning. Man gör en framskrivning av framtida behov efter den trafikutveckling som varit. Trafikslag och områden med dålig infrastruktur har haft liten trafik. Då pekar trenden på att den blir liten i framtiden också. I stället bör planeringen ske målstyrt. Man börjar med vad man vill nå i trafikutbud och fördelning av transportslag och gör sedan planeringen efter vad som behövs då, back casting.

Föreslagna åtgärder: Planeringen av infrastrukturen skall ske med målstyrning och inte som nu med prognosstyrning

Motiv och bakgrund:

Föreslagen åtgärd:

Det finns två sätt att planera för trafik. Man kan göra en framskrivning av trenderna för att kunna bestämma var man bör investera för att klara framtida trafikökning. Man kan i stället göra tvärtom. Börja med att bestämma vilken trafik man vill ha och sedan göra planeringen efter vad som behövs utifrån det.

Trafikverket använder den första metoden. Man styr mot framtiden med dåtidens trender. Det blir mer av vad som varit. Genom att göra investeringar i det som haft stor tillväxt blir trenden självuppfyllande. Om man bygger mer vägar får man mer biltrafik. En prognosstyrd modell tar inte heller hänsyn till de restriktioner klimat och miljö ger. Områden som med hänsyn till befolkningsunderlag och avstånd bör ha en tätare och snabbare trafik får inte det eftersom prognosen säger att trafikökningen inte blir stor, när orsaken är dålig infrastruktur. Det blir ett argument för nedläggning av trafiksvaga järnvägar i stället för upprustning.

Trots att det är fråga om långsiktiga investeringar beaktas inte teknik- och samhällsförändringar som är önskvärda, och än mindre det man anar, men som ännu inte fått större genomslag. Det rimliga arbets sättet för beslut om samhällsinvesteringar vore målstyrning. Att man börjar med vad man vill uppnå, och att sedan i planeringen utgå från vad man behöver göra för att nå dit. Vilka är restriktionerna, och vilka olika möjligheter finns? I kalkylen måste också finnas med samhällsekonomiska konsekvenser, som regionförstoring, vilket inte finns med i dag.

Hur skall den lokala trafiken ordnas? Hur snabbt skall kommunhuvudorterna kunna nå regionhuvudorterna och hur snabbt skall de kunna nå centralorterna? Vilken turtäthet skall man ha. Vilka investeringar behövs för det, och i vilken ordning skall investeringarna göras? Går det att vidta billiga åtgärder innan dess för att snabba upp och öka kapaciteten? Det är sådana frågor som skall ställas före en beskrivning av dagens trafik och prognosen för den..

Motion 18: **Rusta upp regionbanorna**

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Hans Sternlycke

Organisation: Föreningen Svenska Järnvägsfrämjandet

E-post: hans.sternlycke@netatonce.net

Sammanfattning: Det regionala bannätet bör snarast rustas upp till modern standard. Räntorna på lån för det betalas av ökade banavgifter och minskat underhåll. Ökade hastighet och axeltryck ger fler godståg och ökad möjlighet till pendling. Idag hotas dessa banor av krympande trafik, ökad underhållsskuld och nedläggning. Stora delar av landet mister möjlighet till hållbara transporter.

Föreslagna åtgärder: Infrastrukturinvesteringarna bör fördelas jämnare. Regionbanor med försummat underhåll bör rustas upp med helsvetsade spår på makadam. För att kunna göra en snabb upprustning bör medel för det lånas upp. Ett projektbolag får ansvaret för upprustningen.

Motiv och bakgrund: Nästan hälften av infrastrukturinvesteringar i långtidsplanen 2018-2029 föreslås gå till Stockholms län. Ländets 2,2 miljoner invånare skulle få 70 tusen kronor per invånare medan de 7,7 miljonerna i resten av landet får nöja sig med 22 tusen kronor per person. Underhåll av regionbanor och glesbygdsvägar försämras. Den diskrepansen har funnits i tidigare infrastrukturplaner också.

Kalmar län får bara 3 656 kronor per invånare, och bara för en väginvestering på E 22 för 869 miljoner kronor. Det slår mot näringsliv och befolkning. Sedan sekelskiftet har bruttoinvesteringarna per capita i Sydöstra bara ökat med en tredjedel av de för övriga Sverige.

Det är knappast rättvist eller ekonomiskt rationellt. Talet om att ”hela Sverige skall leva” och att transportererna skall bli mindre klimatbelastande och klingar falskt. Det är fråga om miljonförluster i förlorade investeringar för boende och samhällsservice för varje människa som måste flytta för att få försörjning, som sedan måste byggas upp på den nya orten - och det till ett högre kostnadsläge. Och det är energislöseri. Vi får bostadsbrist och kostnadsläget i hela landet går upp.

Med mer koncentrerad befolkning får vi ett samhälle som är mindre resiliert, motståndskraftigt, mot kriser. Storstadsområden klarar sämre avbrott i matförsörjning och energitillförsel. Det kan bero på sådant som avspärning, naturkatastrofer, sabotage eller hackerattacker..

Banverkets krävde redan på sin tid upprustning av det lågtrafikerade nätets 235 mil med 12 miljarder kronor, om det skulle vara trafiksäkert. Där finns de råvaror landet behöver och basen för vår industri. Sedan dess har underhållsskulden växt. Nu är det kanske det lite dyrare: 70 miljoner kronor milen för skarvfria spår på makadambädd och 30 miljoner milen om det behövs elektrifiering.

Det är dock ett litet belopp, att bygga ny bana kostar tio gånger så mycket. På de banor som fått upprustning har resandet ofta tiodubblats. Intäkterna från banavgifter stiger så kraftigt och kostnaderna för banunderhåll sjunker så mycket att det skulle betala räntorna för att låna till det. Till det kommer minskade kostnader för lastbilarnas vägslitage, de positiva effekterna för näringslivet och ökade skatteintäkter för kommunerna av nya arbeten eller att människor kan pendla och bo kvar med kortare restider.

För att få en snabb upprustning bör medel för det lånas upp. Det bör göras hela bansträckor åt gången för att få full nytta av investeringen och låga kostnader. De kan bli så mycket som en fjärdedel lägre mot att arbeta i småtapper.

Ansvar för upplåning och upprustning bör läggas i ett projektbolag. För driften sedan kan man tänka sig en Inlandsbanans modell. Att staten äger banan och ger ett bidrag för den men att ett bolag ägt av berörda kommuner ansvarar för driften. Det ger lägre kostnader.

Hans Sternlycke

Motion 33:

Tillåt inga nya flygplatser eller utbyggnad av befintliga flygplatser

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Henrik Petré

E-post: j.henrik.pettersson@gmail.com

Sammanfattning: Som "Åtgärder".

Föreslagna åtgärder: Regeringen skall inte ge tillstånd till nya flygplatser eller utbyggnader av befintliga. Regeringen skall också instruera myndigheter att inte ge sådana tillstånd.

Motiv och bakgrund: Flygtrafiken är en stor källa till koldioxidutsläpp och antalet flygresor måste minska drastiskt. Det är svårt för t.ex. en kommun att väga distribuerade utsläpp mot lokala arbetstillfällen, särskilt om resultatet när man säger nej till en flygplatsetablering blir att den hamnar i en annan kommun. Därför behövs ett rikstäckande moratorium.

Motion 64:

Bygg ut elvägar, så att fordon inte behöver ha så stora batterier

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: Såväl Trafikverket som Energimyndigheten stöttar utveckling av elvägar

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Det går att lagra relativt lite energi i form av el i ett batteri. Batterier är tunga och adderar vikt till fordon. Batteriets enda uppgift i fordonet är att lagra energi så att fordonet kan köra. Om man ska köra långt på el som finns i ett batteri, så behöver man ett stort, tungt batteri. En lösning är att ladda bilen på elvägar medan man kör landsvägstrafik.

Föreslagna åtgärder: Regeringen bör ge mer stöd till utvecklingen av elvägar och ta initiativ till att forskare, myndigheter och fordonsindustri samarbetar kring detta. I Sverige såväl som i fler EU-länder.

Motiv och bakgrund: Behovet av elvägar:

Det går att lagra relativt lite energi i form av el i ett batteri. Batterier är tunga och adderar vikt till fordon. Batteriets enda uppgift i fordonet är att lagra energi så att fordonet kan köra. Om man ska köra långt på el som finns i ett batteri, så behöver man ett stort, tungt batteri. Då åtgår en hyfsat stor andel av elen i batteriet åt bara till att flytta omkring batteriet, så att säga.

Det åtgår mycket energi till att tillverka batterier. Energi som är fossil. För närvarande används mycket av metallerna kobolt och litium. I gruvor i t.ex. Kongo, Kina och Anderna där kobolt och litium utvinns, har bedrövliga arbetsförhållanden. Det påstås användas såväl straffångar som barn i gruvorna.

En lösning är elbilar med mindre, billigare och lättare batterier. Då behöver batterierna laddas oftare. Det kan lösas genom att det byggs vägfiler som man kan köra in på och betala för att köra in på. De som tar el måste betala för elen. Det här upplägget är enkelt. På särskilda elfiler som är några mil långa körs elbilen i reducerad hastighet, och fordonets batteri laddas mha en eltagare som sänks ner till en elskena i filen. Tekniken har beskrivits av bl.a. professor Lars Alaküla i Lund:

<http://transportnytt.se/nyhetsarkiv/item/2104-test-elvaeg-nu-pa-plats-utanfoer-lund>

Om det fanns möjlighet att ladda sin elbil i garaget hemma och på parkeringen på jobbet, samt ute på laddningsfiler då man kör på motorvägar och landsvägar, så skulle en elbil kunna vara hushållets enda bil. Det här måste göras ihop med bilindustri och helst ihop med några grannländer. Då skulle det vara möjligt att köra långt på elbilar.

För långtradare, lastbilar och långfärdsbuss behövs det en annan lösning; En elektrifiering av delar av motorvägar och huvudleder, där elledningarna är ovanför vägen. Från dessa större och tyngre fordon hissas en eltagare upp till elledningarna och de kör på elen. Fordonen måste kunna registreras snabbt och säkert, så att den som tillhandahåller elen kan få betalt. Även det här systemet måste utvecklas i projekt, där staten som äger vägarna arbetar tillsammans med tillverkare av långtradare, lastbilar och långfärdsbussar.

Dessa tyngre fordon har inte batteri, därför att de blir urladdade alltför snabbt. Istället har de både en elmotor och en förbränningsmotor. Det får plats i större fordon. Där det finns elvägar körs de på el. I övrigt körs de på förbränningsmotorn. Den motorn kan köras på i huvudsak biodrivmedel. Nya långtradare från t.ex. Volvo och Scania kan köras till 100 % på det allra senaste biodrivmedlet HVO. Det går att framställa många olika sorts syntetiska biodrivmedel ur många olika typer av biomassa med många olika sorts tillverkningsprocesser. Utvecklingen inom det här området har bara börjat.

I Gävle har en elväg byggts. Scania-lastbilar kör på den. Systemet är delvis från tyska Siemens. Ett annat system med annan teknik för elvägar provas ut i Rosersberg norr om Stockholm. Det har stått mycket om de här projekten i media.

Det här är angeläget, eftersom långtradare enbart i Sverige förbrukar över 2 miljoner kubikmeter (m³) dieseldrivmedel per år. De ger upphov till över 4 miljoner ton fossil CO₂ per år. Personbilar förbrukar mycket mer drivmedel och ger upphov till mycket större volymer fossil CO₂ per år. I Sverige ger el upphov till mycket låga emissioner av fossil CO₂ och andra växthusgaser. I Sverige idag är det mycket lämpligt att ersätta fossila, råoljebaserade drivmedel med el. I flera andra EU-länder behövs det även byggas ut el som inte är baserad på fossil energi som kol och naturgas, innan elfordon och elvägar ger upphov till kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser.

Motion 70: **Vad gäller för ett framtida svenskt transportsystem?**

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Rälsbunden transport har låg energiförbrukning per tonkilometer, och lämpar sig dessutom väl för elektrisk drift. Därmed är det en viktig komponent i ett framtida lågenergisamhälle.

Däremot är det inte lösningen på alla transportbehov. Vidare är det inte självklart att transportbehoven följer samma mönster, ökar eller ens består på samma nivå. Vårt val av framtidens transportsystem kan inte bygga på en ren extrapolering av dagens system.

Andra transportsätt har egenskaper som kan komplettera tågets. Målet är att åstadkomma effektiv transport till minimal kostnad och klimatbelastning.

Föreslagna åtgärder: -Utsläppen måste styra alla beslut om transportsätt, tills vidare
-Därför (och av andra skäl) är biobränsle inte en framtida massprodukt
-Järnväg måste vara stommen i transportnätet (p.g.a. eldrift)
-Båt ska användas för tungt gods längs kusterna, helst eldrivet
-Bil (el-) behövs för att fylla luckorna och som fall-back
-Flyg har flexibilitetsfördelar som kan motivera utveckling av elflyg

Motiv och bakgrund: Rälsbunden transport (för enkelhetens skull kollektivt benämnt 'tåg') har många klimatfördelar framför vägbunden ('bil'), vattenburen ('båt') och luftburen ('flyg') transport. Starka krafter driver därför att ersätta bil och flyg med tåg. Delvis har detta blivit en kamp mellan olika delar av industrin, där t.ex. bygg- och stålindustrin har stort intresse i ett utbyggt tågnät. På samma sätt lägger både bil- och flygindustrin mycket resurser på att påverka opinion och beslut. Pengar satsas i stora reklam- och lobbykampanjer som snedvrider samhällsdiskussionen om hur vi ska bygga framtidens transportnät. Det är därför viktigt med en bred transparent debatt kring transporter.

Nedan följer ett försök att jämföra de fyra transportgrenarna ur ett begränsat antal perspektiv.

FLEXIBILITET

Transport till fots är det absolut mest flexibla transportsättet, men har många andra nackdelar. Tågtransport har många fördelar, men är just 'bunden till räls' och därmed tämligen inflexibel. Kombinationer av tåg och bil har använts för att öka flexibiliteten, till priset av omlastning och väntetid.

Bil ligger ur flexibilitetssynpunkt mitt mellan fot och tåg. Det asfalterade vägnätet är mycket större än järnvägsnätet, och vägval är klart flexiblare. Ny asfalterad väg är billigare än ny järnväg, och bil kan köras även på icke asfalterad väg. Redundans gör vägnätet väsentligt mindre känsligt för störningar.

Flyg ligger sedan mitt mellan bil och tåg. Flygplatser är dyra att bygga och driva, men vägval och omläggningar är mycket enklare än för tåg. Flygavgångar kan lätt dras in vid låg efterfrågan, och sedan snabbt ökas igen.

Båttransport är begränsad till kuster och insjö/vattendrag. Hamnar är nödvändiga för effektiv hantering av

tyngre last, vilket begränsar båttransport till mellan noder, på liknande sätt som för flyg. Kräver ofta samordning med annan transport.

VOLYM

Båt är det transportmedel som tar klart störst last. Tåg tar också mycket last (med undantag för höghastighetståg som endast är avsedda för persontransport). Flygtransport har strikt begränsad startvikt och därmed lastförmåga, som dessutom beror på distans (p.g.a. bränslebehovet).

MILJÖEFFEKTER

Fossilbränslets utsläpp av växthusgaser gör det till det akut största problemet just nu. Biobränsle kan långsiktigt bli klimatneutralt, men släpper ut lika mycket växthusgaser och måste därför på kort sikt begränsas till absolut minimum för att kunna dra ner utsläppen snarast.

Båt är det transportmedel som orsakar lägst utsläpp, ca 25g CO₂, per tonkilometer. Tåg orsakar ca 50g, lastbil ca 100g, medan flygtransport kostar 500g CO₂ per tonkilometer(*1). Det måste dock beaktas att båt, tåg och flyg kräver omlastning för distribution, och därmed längre total fraktsträcka. Mycket av lastbilstransporterna lastas också om, av logistiska skäl.

Elektrifiering av transport minskar klimatbelastningen, men endast i den grad det inte ökar utsläpp någon annanstans. Den elenergi som används till transport kan inte också användas till att ersätta kolkraft eller atomkraft, och konsekvensen blir att elektriskt driven transport indirekt orsakar utsläpp. Tills världens elnät har ett överskott på förnybar energi är en reduktion av transporter det enda sättet att garantera minskade utsläpp. Detta gäller alla typer av transport.

För alla fyra transportslagen gäller också att högre hastighet kräver mer energi per tonkilometer. En sänkt hastighet ger därför en enkel och billig reduktion av utsläpp. I en fossilfri värld kan inte brådska få styra transporter; långväga transport av mat och andra färskvaror måste därför minska. (Blåljus är ett undantag.)

Hastigheten orsakar också buller och andra skador på natur och samhälle, mer vid högre hastighet. Markbunden transport (tåg och bil) längs hela transportvägen; flyg och båt främst nära noderna.

Unikt för flyget är s.k. contrails, kondensstrimmor efter motorerna som avsevärt ökar flygets klimatpåverkan. Dessa uppstår på höga höjder och skulle kunna nära elimineras med lägre flyghöjder. Den högre luftdensiteten vid lägre höjd ger högre luftmotstånd vilket kan öka bränsleförbrukningen, men även högre lyftkraft vilket möjliggör lägre hastighet som väsentligt sänker förbrukning och därmed utsläpp. Nackdelen blir marginellt längre restid och därmed högre kapitalkostnad per flygtimme.

Stål- och betongåtgången för att bygga banor för höghastighetståg ger stora CO₂-utsläpp under byggtiden.

KOSTNAD INFRASTRUKTUR

Båt och flyg kräver avancerade noder eller knutpunkter (hamnar och flygplatser) för att vara effektiva.

Tåg ställer mindre krav på dessa noder, men har i gengäld krav på dyr infrastruktur mellan noderna. Speciellt gäller det höghastighetståg, där sidacceleration och precision på räls kräver betongfundament.

Bil kräver höga underhållskostnader p.g.a. storleken på vägnätet och slitage från den tunga trafiken.

Not 1: Se (<https://www.fluglaerm.de/hamburg/klima.htm>); uppskattningar för utsläpp varierar kraftigt.

Motion 85:

Motion om uppvärmda gator till, från och för kollektivtrafiken.

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Gertrud Brorsson

Organisation: Kollektivtrafikant Stockholm

E-post: info@kollektivtrafikant.nu

Sammanfattning: Åtgärder som ökar kollektivtrafiken måste pövas. Vi har lång period vinter och ofta snöskottning av diselfordon som ej hinner med. Kan det bli mer energieffektivt om man i vissa stråk satsar på uppvärmning av gator? Spillvärme? Plogbilarminskar i antal alt omfördelas. Ökar möjligheten för folk att komma till och från kollektivtrafiken, speciallt de med svårigheter, som i sin tur kan öka antalet resenärer i kollektivtrafiken mot bilen. Bussen kommer lättare fram fram - och i tid. Behöver göras samhällsnyttoberäkning och då utifrån olika förhållanden, storstad, mindre städer.

Föreslagna åtgärder: att en utredning tillsätts för att ta fram möjligheter att på ett miljövänligt sätt uppvärma vissa gator som är viktigt för de som går, främst de till och från kollektivtrafiken och där bussar går.

att räkna på hur mycket energi det går att spara på om man värmer upp gator så att det minskar bilåkandet och gynnar kollektivtrafiken.

Motiv och bakgrund:

2018-02-04

Kollektivtrafikant Stockholm

Gertrud Brorsson

ordförande

Motion om uppvärmda gator till, från och för kollektivtrafiken.

Det är viktigt att trogna kollektivtrafikresenärer premieras och att all politik går till att öka kollektivtrafikens andel i förhållande till bilen.

De senaste åren har vi sett en undermålig väghållning vintertid. När det snöar kommer plogningen i gång alldeles för sent. De som kan gå ut i snön trampar ner den och isfläckar bildas.

Vi har fått många vittnesmål på folk som inte kommer ut på flera dagar vintertid. Det är framförallt äldre och funktionsnedsatta som berörs. När detta sker kan vi inte prata om jämställd trafikpolitik. Vi menar då inte när det är väderförhållanden som det kan bli ibland uppe i norra Sverige utan normal Stockholmsvinter. Självklart får man ha förståelse vid extrema väderförhållanden även om det finns anledning att undra över vad det beror på.

Tyvärr har det blivit så att de som kan välja mellan bil och kollektivtrafik ofta föredrar att gå ut en halvtimme tidigare för att skotta fram bilen då de inte vet om de kan lita på kollektivtrafiken. Alla åtgärder som ökar pålitligheten och tillförlitligheten på kollektivtrafiken under vinterhalvåret måste prövas.

En av våra unga väckte tanken på uppvärmda gator-åtminstone i stråk där många går och är viktiga för att ta sig till och från kollektivtrafiken och även för bussarna att kunna ta sig fram. Han påpekade det viktiga i att med uppvärmda gator kan hans mamma med ryggproblem lättare gå ut. Det är inte bara hans mamma, alla föräldrar med barnvagn, rullstolsburna, de med rullatorer m fl. skulle gynnas. Det skulle vara folk hälsofrämjande och främja jämlikheten i samhället.

Vi i Kollektivtrafikant Stockholm tycker att detta är värt att utreda. Kan man värma upp gatorna med hjälp av spillvärme, förnyelsebar energi o dylikt.

Om gator är uppvärmda minskar behoven av plogning. De bilarna gör nytta men inte de mest miljövänliga både avseende bränsle och partiklar.

Vi måste pröva alla vägar att rädda planeten. Världssamfundet började försent och nu är tiden knapp.

Vi föreslår besluta:

att en utredning tillsätts för att ta fram möjligheter att på ett miljövänligt sätt uppvärma vissa gator som är viktigt för de som går, främst de till och från kollektivtrafiken och där bussar går.

att räkna på hur mycket energi det går att spara på om man värmer upp gator så att det minskar bilåkandet och gynnar kollektivtrafiken.

Motion 102:

Nej till höghastighetståg

Version: 3

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Björn Idar och Elisabeth Rosenberg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Majoriteten av våra medborgare önskar ökad punktlighet, garanterad trygghet och bekväma transporter. Detta borde kunna erbjudas till en betydligt lägre kostnad än vad en nyinvestering i höghastighetsbanor skulle innebära, med marginellt minskad restid för ett fåtal välbemedlade resenärer.

Föreslagna åtgärder: För att locka fler resande att välja tåget, bör man prioritera underhåll av Sveriges hela järnvägsinfrastruktur i stället för att satsa på supersnabba tåg. Samtidigt måste alla sträckor, gamla som nya, omgäende utrustas med ett enhetligt signalsystem subventionerat av svenska staten.

Motiv och bakgrund: Det är osannolikt att en förkortad restid på c:a 25-30 % nämnvärt skulle påverka antalet resande med tåg, allra minst de som har för vana att ta flyget. För daglig arbetspendling på långa sträckor inom Norden, 20-100 mil och mer, är flyg ett rimligt val, såvida det inte går att lösa med videokonferenser. För sträckor kortare än 20 mil är däremot punktlighet, tillgänglighet (stopp vid flera stationer), bekvämlighet samt möjlighet att ta med cykel eller liknande avgörande. Att återinsätta nattåg är en avgörande åtgärd som rimligen skulle attrahera en avsevärd mängd nya resenärer.

För tillfälligt resande är följande alternativ viktiga: Obegränsad plats för bagage, möjlighet till att ta med husdjur, lekrum för barn, läckra måltider med många alternativ och spriträttigheter, god luftkvalitet, vil- och sov möjligheter samt fler toaletter. Önskvärt är språk- och internetkunniga värdar på vissa tåg. Detta till subventionerade priser.

Samstämd infrastruktur inom EU samt möjlighet att boka alla etapper med olika färdmedel på en gemensam hemsida skulle kunna bli avgörande vid val av transportmedel. Den ur finansiell synvinkel

viktigaste målgruppen är de 63 % bil- och de 7 % bussburna resenärerna, inte de 11 % från flyget. För att få flygresenärer att välja tåg föreslås dessutom en rejäl klimatavgift på flygresor.

Den av Miljöpartiet och Centern omhuldade höghastighetsbanan mellan Stockholm och Göteborg, med en tillåten maxhastighet av 250 km per timme, har beräknats kosta c:a 250 miljarder kronor och skulle finansieras med lån, vilket skulle höja vår statskuld till en obehagligt hög nivå, för kommande generationer att återbetala. Alla projekt blir dessutom alltid dyrare än beräknat. 1: Bygget av hallandsåstunneln, 2: Försvarets upphandling av helikoptrar, 3: Den högaktuella skandalen kring Nya Karolinska. (DN 2018-02-25).

I dagsläget är räntan orimligt låg men kan rusa i höjden med kort varsel. I det ursprungliga förslaget nämndes hastigheten 320 km per timme till en kostnad av över 350 miljarder kronor. Var vi hamnar i slutändan är oklart (Se not). Summorna bör jämföras med regeringens senaste budgetproposition där 1,2 miljarder kronor avsattes för järnvägsunderhåll för perioden 2016-2018. Också värt att nämna är den årliga försvarskostnaden på 50 miljarder kronor. Då försvaret efter senaste beräkningen önskar ytterligare 180 miljarder under kommande tioårsperiod (DN 2018-02-20), framstår det hela som en hänsynslös prioriteringsfråga. Finansminister Magdalena Andersson vädjade dessutom nyligen om 20 extra miljarder för att klara välfärden under nästa mandatperiod (DN 2018-02-22). Samtidigt förväntas Brexitutträdet skapa ökade utgifter till EU. Allt ska tas ur svenska folkets gemensamma kassa. Ett nyttigt räkneexempel är på plats: Tusen gånger tusen blir en miljon. Tusen miljoner blir en miljard, i siffror 1000.000.000. kronor. Det är svårt att föreställa sig sådana summor men alltför lätt att spendera dem.

Noter: <https://www.expressen.se/dinapengar/konsument/vandningen-foreslar-nya-hoghastighetstag/>

Motion 106: **Upprustning av järnvägen.**

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Reidun Alfvén, Berenike Alfvén

Organisation: Grandpanthers

E-post: reialf@telia.com

Sammanfattning: Substantiellt mer resurser till järnvägen.

Avstå från att bygga höghastighetståg.

Arbeta för en europeisk integrerad järnväg,

Inrätta en central webbplats för bokning av resor över hela Europa.

Föreslagna åtgärder: Substantiellt mer resurser till upprustning och utbyggnad av järnvägen: Drift, banor och stationer.

Avstå från att bygga höghastighetståg. Prioritera nya linjer, sträckor, bättre turtäthet, barnvänlighet, pollettering, bättre turtäthet.

En europeisk integrerad järnväg, Direktståg mellan europeiska orter.

En central webbplats för enkel bokning av resor över hela Europa. Nattåg.

Motiv och bakgrund: På grund av osäkra resor med järnvägen, obemannade stationer. bristfällig information, används inte järnvägen på långt när så mycket som ur klimatsynpunkt vore önskvärt. Vår motion vill påpeka behovet av en väl fungerande järnväg.

Motion 116:

Stoppa höghastighetstågen!

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Självklart är minskad energianvändning bästa sättet att minska utsläppen och därmed växthuseffekten.

Järnväg är en flera tusen år gammal uppfinning, fortfarande oöverträffad för energisnål transport. Men energiförbrukningen är inte noll. Enligt Jevons paradox leder lägre förbrukning till att vi totalt sett använder mer energi.

Alltså: Å ena sidan sparar järnväg energi jämfört med alternativen, men å andra sidan förbrukar även järnväg energi. Och ju mer vi kör och ju fortare det går desto mer energi går det åt. Dessutom kostar det energi att bygga den. Höghastighetsbana kostar extra mycket.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- planerna på höghastighetståg läggs i malpåse med omedelbar verkan,
- berörd personal placeras om till att planera ett bättre underhåll av och gradvis utbyggnad av befintlig järnväg.

Motiv och bakgrund: Vi talar om två typer av järnväg:

- Dagens svenska järnvägsnät bygger på beprövad teknik som ger hastigheter upp till 250 km/t där banan tillåter det. Tyvärr har underhåll och utbyggnad eftersatts under många år vilket begränsar kapaciteten.
- Höghastighetsbana finns på flera platser i Europa och Asien; varierande standarder tillåter hastigheter upp till ca 350 km/t. Den kan inte transportera gods, vilket gör att den inte kan ersätta dagens järnväg.

Sverigeförhandlingen vill låna pengar för höghastighetsbanor mellan Stockholm, Göteborg, och Malmö, med målet att förkorta restiden med någon timme. De beräknar kostnaden till 230 miljarder kronor (dvs 23.000 kronor per svensk medborgare; andra beräknar kostnaden till över 300 miljarder).

Lånet till höghastighetsbana sägs SÄNKA statsskulden relativt BNP; underförstått att BNP ska växa en hel del. Detta i motsättning till vissa forskare som anser att BNP inte kan tillåtas fortsätta växa. Och oavsett BNP så måste ju lånet betalas tillbaka.

Ett problem här är att man vill skuldsätta alla svenskar under lång tid för en jätteinvestering som endast gynnar en liten grupp resenärer.

En förhoppning är att höghastighetståg ska locka dessa resenärer och därmed minska antalet flygresor mellan de tre storstäderna, men i statens utredning (Fossilfrihet på väg, SOU 2013:84) sägs tydligt att 'överflyttningen från flyg och bil till järnväg är liten och att huvuddelen av resandeökningen utgörs av nygenererad trafik.' (sid 358). Totalt sett alltså ett ökat resande, vilket knappast hjälper klimatet.

Vidare: 'Medan växthusgasutsläppen från svenskarnas inrikesresor med flyg är liten och minskande är klimateffekten av deras utrikes flygresor stor och snabbt ökande' (sid 567). Det löser vi inte med höghastighetståg. Tvärtom kommer de att snabba upp resan till flygplatsen.

'Att prioritera kapacitetsstark kollektivtrafik inom storstadsregionerna får sannolikt en bättre klimateffekt än satsningar på höghastighetståg mellan dem' (sid 38). Men Sverigeförhandlingen tycker att vi ska pendla från hela landet för att konkurrera om jobben i storstäderna.

Det finns andra, djupt kritiska rapporter, som t.ex. KTHs Centrum för Transportstudiers Remissvar 2016-03-17 (<http://www.regeringen.se/49836f/contentassets/3d3dbf3dd711419d882f50c364dddfa/kungliga-tekniska-hogskolan-cts.pdf>).

Sammanfattningen är att höghastighetståg inte lönar sig i Sverige. Det enda som talar för dem är en marginell restidsförkortning, medan flera starka skäl talar mot dem:

- Höghastighetsbana är en extremt dyr investering som kommer att belasta statskassan i decennier. Om den dessutom lånefinansieras kommer räntorna att gräva ytterligare hål i kassan, och göra landet känsligt för räntehöjningar.
- Banan kan göra resorna något snabbare för en liten grupp människor, en slags tågresandets överklass. För att övertyga dem att resa med höghastighetståget måste biljettpriset vara rimligt, vilket betyder att det måste subventioneras (av skattebetalarna). Detta kommer att minska det folkliga stödet.
- Banan kräver mycket mer betong än vanlig järnväg. Detta orsakar stora utsläpp av koldioxid, och kan till och med tvinga fram investeringar i nya cementbruk, eller stor import av utländsk cement. Totalt kommer bygget att släppa ut så mycket växthusgas att det kommer att ta upp till 50 år av energisnåla tågresor för att 'betala tillbaka', dvs komma tillbaka till där vi är nu. Detta i ett läge då vi måste snarast möjligt komma ner till noll.
- Sverige är ett jämförelsevis glest befolkat land och trafikunderlaget är litet. Återbetalningstiden, 'time to break-even', blir längre. Trafikprognoserna är osäkra, vilket gör finansieringen dyrare.
- Hastighetsvinsten är marginell. Topphastigheten ökar från 250 till 320-330 km/t, och den faktiska hastighetsskillnaden över hela resan blir ännu mindre p.g.a. start och stopp vid stationer, hastighetsbegränsningar nära bebyggelse, o.s.v.
- Höghastighetstågen kan inte gå samma väg som de normala tågen, dels p.g.a. att kurvradien måste vara större, dels att de inte kan hålla full hastighet genom bebyggt område. Detta gör att mycket mer mark tas i anspråk, med konsekvenser för natur och landsbygdsbefolkning. Förhandlingar om markköp eller expropriation kommer att krävas. Ett flertal ärenden kan förväntas gå till domstol, vilket kan försena utbyggnaden.
- Högre hastighet kräver väsentligt mer energi, vilket motverkar syftet med investeringen.
- De högre hastigheterna ger mer buller samt försvårar konsekvenserna vid eventuella olyckor.

Slutligen bör påminnas om att de resurser som läggs på detta stora projekt kommer att tas från andra trängande behov, och då inte bara de ekonomiska resurserna. Redan idag arbetar t.ex. flera tusen utländska byggnadsarbetare i Sverige, eftersom alla svenska byggnadsarbetare redan är upptagna (www.av.se/globalassets/filer/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/utlandsk-arbetskraft-i-sverige/utstationeringsstatistik/utstationering-manadsstatistik-januari-2018.pdf).

Motion 131:

Vänta med stora infrastrukturprojekt

Version: 4

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Björn Idar, Elisabeth Rosenberg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Så länge våra arbetsverktyg och fordon drivs av explosionsmotorer ger sådana projekt knappast någon miljövinst. Att använda fossila- eller biobaserade bränslen gör liten skillnad. Även om koldioxiden så småningom återupptas av växtligheten ger de senare ändå önskade utsläpp i närtid. Någon väntetid kan vi inte unna oss.

Föreslagna åtgärder: För att ha en chans att bromsa den negativa klimatutvecklingen bör större infrastrukturprojekt läggas på is tills en ny, ren energibärare har valts ut.

Motiv och bakgrund: Att lasta och forsla bort sprängsten, grus och lera, krossa och mala till olika storlekar, transportera igen etc kostar. Sand till betong är en global bristvara därför att den rundslipade ökensanden inte duger. Att bryta och raffinera malm till metall ger stora utsläpp. Ståltillverkning kräver enorma mängder kol och koks. Cementtillverkning ger ett av de största bidragen till koldioxidtillskott.

De samlade utsläppen kräver decennier för att vägas upp av eventuella klimatvinster från projekten. Vänta med de stora insatserna tills vi valt ersättare till dagens motorer och bränslen. Elektrifiering av maskin- och fordonsflottorna ses redan som ett önskvärt alternativ. Vi kan välja hastigheten på omställningen.

Mer detaljer finns i motion 43.

Motion 136:

Samhällsmodell för minskad bilism.

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Gunnar Rydnell

E-post: gunnar.goteborg@gmail.com

Sammanfattning: En revolution pågår för utbyte av fossilbaserade fordon till elbilar för en framtida hållbar trafiklösning. Det är hoppingivande. Men det räcker inte. Dels kommer vissa problem att återstå även med elbilar dels går omställningen för långsamt. Övergången till elbilsbaserad trafik måste ske parallellt med arbete enligt en modell för samhällsbyggnad och trafikinfrastruktur som i grunden bygger på kollektiva lösningar och där delar av privatbilismen fasas ut.

Föreslagna åtgärder: Anslå medel och ge uppdrag att snabba på utvecklingen enligt en modell för samhällsbyggnad där behovet av privatbil minskar för att möjliggöra övergång till hållbara trafiklösningar och fossilfrihet. Samhället skall bygga på närhet mellan bostad, butik och arbete och på en transportinfrastruktur med större del kollektivt resande och samägande.

Motiv och bakgrund: Den snabba ökningen av elbilar är glädjande. Men även om nya hållbara fordonsbränslen och elfordon kommer på bred front, så går utvecklingen åt fel håll. År 2017 var antalet nyregistrerade personbilar i Sverige 400.000 varav 90% var bensin- och dieslbilar enligt Trafa Analys. Samtidigt ökade det totala antalet bilar med 80.000, så antalet fossilfordon ökar istället för att minska (+40.000 per år). [1]

Även om utsläppsproblemen kunde lösas genom att gå över från fossilbilar till elbilar eller andra hållbara energilösningar så går det för långsamt (i den mån det inte går åt fel håll) och det återstår ändå andra problem:

- energiförbrukning, även om fossilbränsle ersätts med el, återstår ändå energiförbrukningen och vissa menar att om alla bilar vi har i dag skulle ersättas med elbilar skulle elbrist uppstå. Snabbladdning innebär dessutom ökade effektkrav.

- resursförbrukning av metaller etc. Tillverkning av elbilar kräver resurser i form av råvaror, som metaller, plast, och batterimetaller. Dessa i sig är ändliga resurser, och dessutom går det åt åtskilligt med energi för att framställa dessa. Även takten för utvinning av batterimetaller är låg.

- markanvändning, infrastrukturen för transport tar upp 1/2 miljon ha i Sverige, ungt. lika mycket som upptas av bostäder, och nästan 20% av den areal som används till åkermark [2]. Delar av marken kunde frigöras med minskad vägtrafik och användas bättre.

- även om utsläppen från bilar som körs på el eller andra förnyelsebara källor är låga, finns ändå ett bidrag från tillverkningen av bilen, oberoende av typ. För elbilen blir nyttjandetsutsläppen små, då kan utsläppsbidraget från tillverkningen ge den största delen av de totala livstidsutsläppen. Att minska antalet fordon ger effekt via tillverkningsutsläppen och i stället för individuellt ägande bör vi dela på ägandet, kanske i form av elbilspooler där färre bilar istället vardera får rulla mer.

Vårt samhälle är uppbyggt runt bilen. För många är bilen nödvändig för att få vardagen att gå ihop med arbetsresor, dagislämnande och resor till shoppingcentra. Därför är det viktigt, för att lyckas med en minskning av privatbilismen, med en omdaning av samhället baserad på kollektivtrafik, bildelning och närhetsprincipen. Närhetsprincipen kan minska beroendet av privatbilen genom närhet mellan bostad, arbete och butiker.

Referenser

- [1]. https://www.trafa.se/globalassets/statistik/vagtrafik/fordon/2018/fordon_lan_och_kom_2017_blad.pdf
[2]. http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Miljo/Markanvandning/Markanvandningen-i-Sverige/12850/12857/Behallare-for-Press/Markanvandningen-i-Sverige-2005-367523/

Motion 145:

Utsläppen från transportsektorn måste minska, inga fler motorvägar

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Beatrice Sundberg, Stellan Hamrin, Karin Wahlgren, Jan Strömdahl, Per Schönning, Henrik Waldenström, Stefan Filipsson, Elisabeth Edsjö

Organisation: Naturskyddsföreningen i Stockholms län, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

E-post: elisabeth.edsjo@bostadslaget.se

Sammanfattning: Transportsektorn står för ca en tredjedel av utsläppen av koldioxid inom Sverige.

Huvuddelen av utsläppen från inrikes transporter, ca 94 %, kommer från transporter på vägar. Utan en drastisk och snabb minskning av denna trafik kommer vi inte att klara klimatmålen.

Det räcker inte med tekniska lösningar och övergång till fossilfria bränslen. Transportbehovet behöver minska totalt och vägtransporterna så långt möjligt föras över till spår och sjöfart. Persontransporter med

bil behöver ersättas av kollektivtrafik, cykel- och gångtrafik. Byggnad och planering av nya motorvägar måste avslutas.

Föreslagna åtgärder: Att planeringen av nya motorvägar som Östlig förbindelse avslutas.

Motiv och bakgrund: Utsläppen från transportsektorn minskar inte enligt Klimatmålen, varken för landet eller för Stockholm. Personbilstrafiken ökar istället för att minska. Läget är akut, med nuvarande takt på utsläppsminskande åtgärder kommer vi inte att klara klimatmålen. De medel som sätts in är uppenbart otillräckliga. Därför menar vi att den överordnade uppgiften för Trafikverket bör vara att låta klimatmålen styra varje ny investering. Utsläppsnåla transporter ska prioriteras. Nya motorvägar leder helt fel. Östlig förbindelse (f d Österleden) är ett aktuellt exempel där ytterligare trafik skulle komma att alstras. Östlig förbindelse är inte en ring runt innerstaden eller en avlastande kringfartsled. Den är en infartsled som måste ha mycket trafik för att vara lönsam. Trafiken in mot innerstaden kommer att orsaka köer och skada nationalstadsparken.

Enligt Trafikverket nås inga miljö- eller hållbarhetsmål med Östlig förbindelse. De minst 20 miljarder som den kommer att kosta bör satsas på bättre kollektivtrafik till lands och sjöss. Det skulle minska utsläppen av klimatgaser istället för att ytterligare förvärra dessa.

Östlig förbindelse ingår för närvarande inte i Nationella transportplanen 2018 – 2029 eftersom det inte finns någon finansiering för den.

Naturvårdsverket avvisar Östlig förbindelse i sitt remissvar till Nationella transportplanen 2018 – 2029:

” Naturvårdsverket anser att det finns flera vinster med att Östlig förbindelse inte ingår i planförslaget. Dels innebär det att samhället inte investerar i infrastruktur som negativt skulle påverka möjligheten och kostnaderna för att nå klimatmål och andra miljömål i decennier framöver. Dels medför det att mer medel istället kan läggas på insatser som gynnar överflyttning till andra trafikslag än vägtrafik. Östlig förbindelse beräknas, även med en kapacitetsstark kollektivtrafik i tunneln, leda till ett ökat trafikarbete med bil och till att bilens konkurrenskraft stärks jämfört med kollektivtrafik och andra trafikslag. Naturvårdsverket vill därför framhålla att Östlig förbindelse inte bör tas in i nationell plan, även om medelstillelningen för namngivna investeringar skulle öka, eller om berörda kommuner skulle ställa sig positiva till investeringen.”

Vi vill tillägga att även om andra finansieringsmöjligheter för Östlig förbindelse dyker upp, som t ex OPS (Offentlig Privat Samverkan), bör Östlig förbindelse inte byggas.

Det finns många andra fördelar med att minska biltrafiken. Resurser för andra investeringar som t ex kollektivtrafik och cykelleder frigörs, stora markarealer kan frigöras, trängseln och luftföroreningarna i städerna minskar.

Motion 162:

Cykelvägar i den nationella infrastrukturplanen

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Frändberg, Elisabeth Edsjö

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Cykling står för ungefär 10% av allt resande i Sverige. Av den nationella budgeten är bara cirka en procent avsatt till cykelåtgärder. Elcyklar kommer att kraftigt öka antalet cyklister. Investeringar i cykelvägar är bland de mest lönsamma infrastrukturinvesteringarna. För varje investerad krona ger enligt en mängd undersökningar en samhällsekonomisk vinst på uppåt 20 kronor.

Föreslagna åtgärder: Att interkommunala och viktigare kommunala cykelvägar ska ingå i den nationella infrastrukturplanen

Motiv och bakgrund: Cykling blir viktig för att klara övergången från personresorna fossilfria. Då krävs stora satsningar på utbyggnad och förbättring av cykelvägarna. Cykling står för ungefär 10% av allt resande i Sverige. Av den nationella budgeten är bara cirka en procent avsatt till cykelåtgärder. Det starka intresset för elcyklar kommer att bidra till en fortsatt ökning av cyklandet om förutsättningarna förbättras. Från september 2016 till augusti 2017 såldes 67500 elcyklar i Sverige. Och elcykelpremien som började gälla 20 september 2017 kommer med stor sannolikhet att driva på utvecklingen.

Cykelvägar behöver byggas ut och cykelbanorna måste få ta större plats. När det blir fler cyklister behöver de större utrymme. Cykelvägarna behöver också ha sträckningar som gör att det dels är så korta avstånd som möjligt, dels att de är väl utformade ur säkerhetssynpunkt. Investeringar i cykelvägar är bland de mest lönsamma infrastrukturinvesteringarna. För varje investerad krona ger enligt en mängd undersökningar en samhällsekonomisk vinst på uppåt 20 kronor.

Motion 163:

Slopad förmånsbeskattning för cykel och pendlarkort

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Frändberg, Elisabeth Edsjö

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: För att minska biltrafiken behöver olika typer av incitament införas. I stadsmiljöer gäller det att så många som möjligt åker kollektivt eller cyklar i stället för att ta bilen. Genom att ta bort förmånsbeskattning för företagscykel och pendlarkort, blir det attraktivare för både företag och enskilda att utnyttja denna typ av förmåner.

Föreslagna åtgärder: Att förmånsbeskattningen slopas för företagscykel och pendlarkort.

Motiv och bakgrund: I stadsmiljöer finns goda möjligheter att minska biltrafiken genom att införa incitament för andra transportslag. Kollektivtrafiken behöver öka kraftigt, sannolikt fördubblas, för att vi ska klara de nationella klimatmålen och ge vårt bidrag till att Parisavtalets klimatmål inte överskrids. Även cykling behöver ges bättre förutsättningar och kommer att vara ett viktigt område i omställningen av transportsektorn.

I stadsmiljöer gäller det därför att så många som möjligt åker kollektivt eller cyklar i stället för att ta bilen. Genom att ta bort förmånsbeskattning för företagscykel och pendlarkort, blir det attraktivare för både företag och enskilda att erbjuda respektive utnyttja denna typ av förmåner.

Motion 179:

Bygg ett transportsystem med förnybar energi.

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Birger Eneroth

Organisation: privat

E-post: birgereneroth@yahoo.com

Sammanfattning: Transportsystemen för människor och gods kan samordnas bättre och effektiviseras mera med modern digital teknik. Avgiftsfri kollektivtrafik kl. 9:00 – 15:00 för främst pensionärer vore bra. Kapaciteten används bättre.

Föreslagna åtgärder: Satsa kraftigt på utbyggnad av kollektivtrafiken. Effektivisera godstransporterna.

Minska bilberoendet. Vi bör eftersträva lägre bilskatt och mycket högre fossilbränsleskatt. Och skatt eller hyra för bilens stora markanvändning.

Motiv och bakgrund: Priserna bör bli lägre under lågtrafiktid när det annars finns tomma platser. Ledig kapacitet kostar inte mycket att använda.

Förarlösa anslutningsbussar kan gå till hållplatser för direktbussar, spårvagnar, snabbtåg, som går med färre stopp mellan större tätorter.

Gods på lastbilar kan lastas om till järnväg vid längre transporter. Eller till färre bilar i stället för många med bara litet last. Större fordon på kortare sträckor kan gå på el. Kanske självstyrande.

Bilskatten bör gärna vara noll och i stället bör fossilbränsleskatten höjas med kanske 10 kr eller mer per liter. Då blir det lättare att ha bil och det är särskilt viktigt på landsbygden och det blir i stället dyrare att köra fossilbil i onödan.

Med mobiltelefoner är det lättare att samordna resor med andra. Då blir det också lättare att resa även för hen som inte själv kan köra bil.

Lägre bilhastighet vore bra. Högre hastighet ger högre luftmotstånd och vägslitage och därför högre bränsleåtgång och mer partiklar i luften. Och kanske 4000 människor dör i förtid i Sverige av luftföroreningar varje år. Polluter pays principle. Jag bör eftersträva en nollvision för dödade i trafiken.

Markhyra på bilåkning o parkering. Kilometerskatt, olika på olika tider och platser är bra. En åkande bil använder mycket mer mark än en stillastående.

En ny parkeringsplats i ett nytt hus kostar ca 400 000 kr. Och vägar kostar och kräver stora ytor. Markhyran på kommunal och statlig mark är nu ofta noll på bilvägar. Vägslitage och underhåll kostar. Pengarna behövs bättre bl a till utbyggnad av tekniken för biobränslen till fordon och flyg. Och till vätgas till energilager och bränsleceller. Jag vill att vi eftersträvar högre pris på fossilbilåkning och på parkering på allmänna vägar och gator.

Vi bör främja närproduktion av mat. Kortare transporter så är det lättare för konsumenten att kontrollera produktionen. En bra variant vore Bra Miljöval med revisorer som har koll inte bara på pengarna utan också på kvaliteten på maten. Vi kan eftersträva lägre pris på miljöanpassad mat och högre pris på annan mat. Kanske mer flexibel moms.

Planeringen av Österleden i Stockholm kan och bör avbrytas. En dyr och onödig motorvägstunnel öster om centrala Stockholm. En spårvagnstunnel från Nacka och med Cityspårvägen till Stockholms central, Ropsten och sedan KTH och universitetet vore bättre. Och kanske en 50 meter hög bro över vattnet för spårvagnar, cyklar och gående men utan plats för bilar. Med mer och bättre kollektivtrafik spar vi en massa pengar i samhället och privat om bilberoendet minskar och man slipper ha egen bil.

Avgiftsfri kollektivtrafik i lågtrafiktid kl. 9:00 – 15:00 för främst pensionärer vore bra. Den framtid vi bygger bör vara ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. Vi bör tänka både långsiktigt och på hela planeten. Med tanke på kommande generationer och med tanke på alla människors lika värde. Välfärd, fred och frihet. För alla. Globalt.

Kollektivtrafiken går mer och mer på förnybar energi. Vindkraft, sol och biogas byggs ut. Särskilt effektiv och bekväm är spårburen elektrisk trafik. Den är mycket bättre än bilar för klimatet på planeten och för luftkvaliteten i staden.

Kollektivtrafiken är bra för människor som inte kan eller vill köra bil. Alla människor ska enligt FN:s deklaration om mänskliga rättigheter ha rätt att delta i samhällslivet. Alltså även om man är sjuk eller funktionshindrad. Och det är bra socialt, demokratiskt och ekonomiskt för hela samhället. Fler gamla är ute i samhället och bidrar till spridning av olika livserfarenheter. Och yngre människor integreras i samhället. Fler markområden i staden kan användas till bostäder i stället för till parkeringsplatser och vägar. Med en tätare stad behöver vi inte resa så långt.

Kollektivtrafiken har stor kapacitet oanvänd i lågtrafiktid mitt på dagen, mellan kl nio och femton. Extrakostnaden för att använda den kapaciteten är mycket låg men nyttan är för många människor mycket stor. Turtätheten kan öka och ännu fler människor väljer då att åka kollektivt. Vinsten blir extra stor för alla dem som slipper äga en egen bil. Färre bilister gör att framkomligheten ökar för hantverkare och andra som måste åka bil och komma fram på ett bestämt klockslag. Och en del nya vägar och parkeringsplatser blir onödiga att bygga. Den samhällsekonomiska vinsten blir stor. Och så småningom kan kanske fler grupper av människor få avgiftsfri kollektivtrafik. Detta hindrar inte det underlättar troligen - att välfärden för äldre och andra samtidigt kan förbättras även på många andra sätt.

Jag vill att vi får avgiftsfri kollektivtrafik för i första hand pensionärer under lågtrafiktid, det skulle kosta nästan ingenting, för kapaciteten finns ju redan. Men det skulle bli en stor glädje för många. Det är nog bra om vi är teknikooptimister - men vi bör undvika tekniknaivitet. Men se möjligheter.

Birger Eneroth, Lidingö

Motion 186:

Järnvägsutbyggnad är en klimatfråga

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Lena Nylund

Organisation: Klimataktion Sundsvall

E-post: lena_nylund@hotmail.com

Sammanfattning: Motionen handlar om en utbyggnad från enkelspår till dubbelspår mellan Gävle och Härnösand och konsekvenserna vad gäller minskade koldioxidutsläpp pga betydligt färre lastbilstransporter och minskat flygande.

Föreslagna åtgärder: att sträckan Gävle-Härnösand kraftigt prioriteras så att senast 2030 har sträckan dubbelspår

att att finansieringen lånebaseras

att sträckan Härnösand-Umeå före 2050 utgör en del av den nya Ostkustbanan

Motiv och bakgrund: Järnvägen mellan Gävle och Härnösand är Sveriges längsta och mest belastade enkelspår. Den 27 mil långa sträckan stryker flödet i en strategiskt viktig del av Svedrige-
Den begränsar hela vårt nationella järnvägssystem.
Denna flaskhals kan sedan kopplas ihop ned den nybyggda Botttniabanan.

Varje dag körs 1400-2500 lastbilar i långhvaga trafik längs Norrlandskusten. En undersökning har visat att endast 1 av 20 långhvaga transporter behöver gå på landsväg.
Dvs . av 20 lastbilar kan 19 använda järnväg.

Flygtrafiken från Umeå, Östersund och Sundsvallsområdet till Stockholm uppgår till närmare 2 miljoner passagera och ger ett utsläpp på 135000 ton koldioxid-
Med utbyggd järnväg kan restiden halveras och flygandet minska.

Motion 240:

Lokal kollektivtrafik 100% skattefinansierad

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Martin Hedberg

E-post: martin.hedberg@swc.se

Sammanfattning: Kollektivtrafiken, tex Stockholms lokaltrafik och Västtrafik, finansieras idag till ca 50% med skattemedel. Resten finansieras genom biljettförsäljning av olika slag (månadskort, betalning för enstaka resor mm).

Jag föreslår att den lokala och regionala kollektivtrafiken till fullo (100%) finansieras genom skattemedel.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att den lokala och regionala kollektivtrafiken till fullo (100%) finansieras genom skattemedel.

Detta skapar möjlighet att ta bort biljettspärrar och kontrollsystem vilket ökar tillgängligheten, ökar säkerhet (tex vid evakuering) och sänker driftskostnader.

Motiv och bakgrund: De flesta är överens om att resande med kollektivtrafik istället för med individuella medel (i synnerhet bil) gagnar samhället. Detta genom att man tar färre resurser i anspråk, såväl bränsle/energi som yta, för transporten. När fler går från att åka individuellt i tex bil, till att resa med kollektivtrafik så minskar utsläppen av klimatpåverkande gaser samt partiklar från vägslitage. Dessutom frigörs yta i trafiken vilket ökar framkomligheten för de som trots allt av olika anledningar måste ta individuella transportmedel eller nyttjar bilen i tjänsten (tex varutransporter). Det finns alltså flera samverkande allmänintressen för att öka resandet med kollektivtrafik.

Men det kostar att driva kollektivtrafik. Dessa kostnader delas till ca hälften mellan skattemedel och olika former av biljettköp av resenären själv.

Om kostnaden till 100% bekostades genom skattemedel så skulle kostnaden för att resa kollektivt inte utgöra något hinder för enskilda resenärer.

Det skulle öka nyttjandegraden av kollektivtrafiken.

Det skulle i sin tur innebära att man kunde införa tätare turer (men det skulle inte bli trängre på gatorna eftersom många bilar (som är mer utrymmeskrävande) försvann från gator och vägar då folk istället åkte kollektivt.

Resan skulle gå smidigare eftersom man kunde ta bort spärrar och kontrollsystem.

Kostnaderna per resenär för lokaltrafiken skulle gå ner eftersom man ökade nyttjandegraden samt sparade pengar på kontrollsystemen.

Trafiken skulle bli säkrare och snabbare eftersom trängseln vid spärrautomater (tex i tunnelbana eller att man bara kan gå på bussar genom främre dörrarna) försvann.

Det skulle vara bra PR för Sverige och enskilda kommuner/regioner internationellt.

På nätet finns en del debatterade om detta, tex på SvD: <https://www.svd.se/lat-alla-fa-aka-gratis-i-kollektivtrafiken>

Motion 243:

Planering för att minska onödiga transporter

Version: 2

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Lars Igeland

E-post: lars.igeland@gmail.com

Sammanfattning: Trafikverket och olika utredningar har vid flera tillfällen visat att det krävs en kombination av åtgärder för att nå klimatmålen i transportsektorn. Nya bränslen och överflyttning av trafik från flyg och bil till tåg och buss kan göra en del, men det totala trafikarbetet måste också minskas. Samhällsplaneringen skall verka för att minska transportbehoven. Det behövs en omprövning av idén med regionförstoring och investeringar till vägar, flygplatser, köpcentra och annat som bidrar till ökad trafik upphör. Ekonomiska styrmedel ska göra att det alltid är billigare att resa miljövänligt.

Föreslagna åtgärder: Ompröva regionförstoringen

Bygg kontorshotell för distansarbete

Samhällsservice inom gång och cykelavstånd

Inga nya vägprojekt och externa köpcentra

Sluta subventionera flygplatser Höjd flygskatt

Begränsa bilavdragen kraftigt
Inför lastbilsskatt

Motiv och bakgrund:

Trafikverket och olika utredningar har vid flera tillfällen visat att det krävs en kombination av åtgärder för att nå klimatmålen i transportsektorn. Nya bränslen och överflyttning av trafik från flyg och bil till tåg och buss kan göra en del, men det totala trafikarbetet måste också minska. Det är allvarligt att regeringen fortsätter att planera utifrån prognoser om en kraftigt ökad trafik både totalt och för väg- och flygtrafiken. Samhällsplaneringen skall verka för att minska transportbehoven. Några viktiga förslag:

Tanken om regionförstoring måste omprövas. Idag tvingas allt fler människor långpendla även till arbetsuppgifter som de med små satsningar kunde göra på hemorten. Det är bra om man kan pendla med tåg mellan tätorter men det är inte rimligt att tvingas åka tio eller tjugo mil bort för att sitta och arbeta vid en dator i en större stad.

Stat, kommuner och statliga myndigheter kan minska sitt resande genom distansarbete, möten via digitala medier, och planering. Ett förslag är att regeringen gör det möjligt för varje tätort i Sverige att investera i kontorsmiljöer/hotell där man kan distansarbeta mot centrala kontor merparten av dagarna under året.

Polis, banker, apotek, vård, livsmedelsbutiker, skola, förskola, äldrevård, försäkringskassa, kulturella mötesplatser och annan basservice skall finnas tillgänglig inom gång- och cykelavstånd för merparten av Sveriges befolkning. Nuvarande utveckling där servicen centraliseras så att även boende i små städer tvingas använda bil för att klara sin basservice måste brytas.

Inga samhällseliga resurser ska satsas i projekt som gynnar ökat resande med flyg och bil. Det innebär ett stopp för alla nya stora vägprojekt inklusive så kallade ringleder i våra städer.

Regeringen måste också lagstifta mot nya externa köpcentra som ökar vägtrafiken. Enligt Handels utredningsinstitut pågår planering av över 40 projekt på totalt över 700 000 kvadratmeter handelsyta. Detta är helt orimligt. Redan byggda externa köpcentra bör avvecklas eller byggas om till fungerande stadsdelar med breddad service och bostäder.

Subventionerna till flygplatser måste upphöra. Samhället ska inte heller bygga nya flygplatser. Ett exempel är den nya planerade flygplatsen i Sälen. Den klimatförändring som flyget bidrar till riskerar att göra det omöjligt att åka skidor i Sälen redan inom några årtionden.

Den flygskatt som införts är för låg för att bryta utvecklingen mot allt fler flygresor. Skatten bör vara minst 160 kronor för en inrikesresa med undantag för övre Norrland och Gotland där dagens beslutade nivå är försvarbar i väntan på rimliga alternativ.

Skatteavdrag för arbetsresor ska utformas så att de gynnar resande med kollektivtrafik och samåkning. Bara den som kan visa att de måste ta bilen till jobbet skall kunna få dessa avdrag.

Vägslitageavgift/kilometerskatt för lastbilar måste införas. Klimatberedningen och de statliga verken enades om detta redan för tio år sedan med det genomfördes aldrig av alliansregeringen och ännu inte heller av den nya regeringen. Det är orimligt att den tunga trafiken skall slippa sin del av miljökostnaden och att utländska förare som kör i Sverige helt skall slippa betala för vägslitaget.

Sammantaget behöver vi styrmedel som ger rätt signaler i plånboken. Buss och tåg har relativt sett blivit dyrare än bil och flyg under en tjugoårsperiod. Det är tokigt. Skatter och subventioner måste utformas så att det alltid är billigare att resa miljövänligt!

?

Motion 258: **Förbättra Gävles kollektivtraffik**

Ämnesområde: Transport 1

Motionär(er): Las Kafey

Organisation: Vasaskolan SEA

E-post: laskayfe@gmail.com

Sammanfattning: ,,,

Föreslagna åtgärder: ,,,

Motiv och bakgrund: Gävles infrastruktur och transport är i behov av förbättring, främst kollektivtrafiken. Att lägga pengar och tid på att förbättra kollektivtrafiken kommer snabbt att vara gynnsamt, både för miljön och för Gävles invånare.

Region Gävleborg har nyligen gjort en storsatsning inom busstrafiken, med nya busshållplatser i systemets mittpunkt, Rådhuset. Jag tror dock att många hade klarat sig med gamla busskurer om man istället hade lagt de pengar på att utveckla bussystemet och sätta in fler avgångar från hållplatser utanför centrum. På så sätt kan fler ta bussen eftersom att det lättare matchar scheman och jobbtider, vilket gynnar miljön och individerna själv, eftersom att det i längden kommer att bli billigare.

Att förbättra Gävles cykelvägar tror jag med säkerhet skulle förbättra kollektivtrafiken. Cykelvägarna idag, speciellt de i bostadsområdena utanför stan som till exempel Sätra, är gamla och väldigt smala. Det är håll i asfalten, sällan sopat och nästan omöjligt att cykla om andra trafikanter.

Gävle är en relativt liten stad och det finns god potential för de flesta att ta sig runt med cykel, så länge man inte behöver ta sig från Hille till Furuvik. Att cykla runt i stadskärnan eller från centrum till Sätra eller Bomhus går alldeles utmärkt ur ett tid och avstånd perspektiv. Det är cykelvägarna som är problemet. Vi behöver rusta de som redan finns och bygga fler. I stan finns färre cykelvägar än nödvändigt och alla ligger på samma sträcka som trottoaren, vilket gör det svårt att använda cykel som transportmedel till sin fulla potential. I Stockholms kommun ligger cykelvägarna istället i anslutning till bilvägarna, vilket inte alls behöver vara farligt om man är uppmärksam och till exempel inte lyssnar på musik samtidigt som man cyklar. Det positiva är att man slipper bromsa in och flytta sig för fotgängare som råkat vandra ut i cykelbanan, och cykeln blir till ett mer seriöst transportmedel.

Att förbättra cykelvägarna i samband med att utveckla bussystemet skulle göra kollektivtrafiken bättre och mer lättillgänglig. Det kommer förhoppningsvis göra så att fler väljer bort bilen för att ta sig till jobbet, tågstationen eller skolan, och framförallt för kortare sträckor, som till mataffären. Det här gynnar som sagt den privata ekonomin, men främst miljön, med mindre koldioxidutsläpp.

Jag föreslår alltså att rusta de cykelbanor som redan finns, att bygga nya cykelbanor som inte ligger i anslutning till gångbanorna och att utveckla bussystemet med fler avgångstider och hållplatser.

Las Kafey S3A

Ämnesområde:

Transport 2

Motion 20:

Beslagta fordon som olagligt släpper ut för mycket CO2

Version: 3

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Det krävs verksamma metoder för att minska Växthusgaser. Om onödiga utsläpp drabbar utsläpparens ekonomi kan det leda till att dessa utsläpp inte sker. Tomgång under lång tid och hög fart i trafiken ger mer utsläpp. För minska sådana utsläpp skulle vi kunna ge kraftiga ekonomiska påföljder. Om fordonet skulle beslagtagas och försäljas vid säg 30 km/h över hastighetsbegränsning, så skulle nog väldigt få bryta den gränsen.

Föreslagna åtgärder: Stifta lagar så att fordon, som genom brottslig verksamhet släpper ut för mycket avgaser, omedelbart beslagtas och förverkas.

Motiv och bakgrund: Jag ser dagligen som bilar står med motorn på tomgång under längre stunder. När jag åker på E6 i lagstadgad högsta hastighet blir jag ofta omkörd av bilar, som jag bedömer åker åtminstone 30 km/h för fort. För att hålla den farten krävs mycket mer bränsle per kilometer och därmed onödigt och högre utsläpp av avgaser.

Risken för att åka fast för att bryta mot förbud mot tomgångskörning eller fortkörning, även i mycket höga hastigheter, är i det närmaste obefintlig. På följderna är också så låga att kombinationen liten upptäcktsrisk och lindrig påföljd inte avhåller stora andelar av bilförarna att bryta mot tomgångsförbud och hastighetsbegränsningar. Mitt förslag är att fordon som används för att bryta mot förbud, som ger onödiga utsläpp av avgaser, skall beslagtagas på plats och förverkas. De kan sedan försäljas genom kronofogden. Enda undantaget vskulle vara om bilen är stulen vid förseelsen.

Jag tror att bara en avlägsen risk för upptäckt och därmed förlust av fordonet skulle avhålla många föra från att släppa ut onödiga avgaser. Bilen verkar vara för viktig för de flesta.

Motion 27:

Bort med momsens på cyklar

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Pierre Olsson, Matti Dahlbom, Jaana Isokoski, Kerstin Magnusson, Erik Hjertén,

Organisation: Fristads folkhögskola

E-post: pierre.olsson@vgregion.se

Sammanfattning: Cykeln är ett klimatsmart transportmedel som borde uppmuntras. Börjar man cykla kan man i bästa fall minska på bensin- och dieslbilars utsläpp. Cykeln borde kunna fungera på kortare

distanser, typ i städer och där är ju också luftproblemen störts p.g.a biltrafiken. Utsläppen av bilar på kort distans är ju också stora klimatförstörare innan motorn blir varm. Ett skäl till att uppmuntra cykling

Föreslagna åtgärder: Regeringen lägger ett förslag om...

att man tar bort moms på cykelinköp

och om inte det går pga regler och lagar

att man subventionerar cykelinköp med minst 25%

Motiv och bakgrund: Regeringen har beslutat att subventionera elcyklar med 25%. Vilket är bra. Ännu bättre vore att uppmuntra folk att cykla mer, Bra ur klimatsynpunkt, hälsosynpunkt och rättvisesynpunkt.

Bilar släpper ut alldeles för mycket klimatförstörande gaser som vi måste minska enligt Parisavtalet. Ur folkhälsoperpektiv borde också cyklandet öka för att få ner övervikten hos svensken som har blivit ett hälsoproblem i västvärlden

Motion 30: Ersätt skolbussarna med miljöbussar

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): David Thornander

Organisation: Fristad folkhögskola

E-post: davidrydenholm@hotmail.se

Sammanfattning: Min motion sammanfattas kortfattat med att vi bör byta ut fossilbränslen med biogas genom att börja med skolbussar för att värna miljön samt för att sätta ett bra exempel till skolorna.

Föreslagna åtgärder: För att förhindra mera klimatfarliga utsläpp så behöver vi byta ut våra bussar till miljövänliga bussar, men bör främst börja med skolbussarna.

Detta kan vara dyrt men det lönar sig i längden, så det är mer som en investering som resulterar i en billigare kollektivtrafik samt ett steg närmare en bättre miljö. Detta kommer även vara ett väldigt bra exempel till våra studerande ungdomar när de väx

Motiv och bakgrund: Majoriteten av de bussar som skolor använder sig av är drivna utav fossila bränslen och det är ingen nyhet att det är miljöovänligt och producerar växthusgas. Detta skadar vår miljö och vi vet om det, därför bör vi ta till med åtgärder istället för att skjuta upp problemet till dagen då det redan kan vara försent. Vi måste tänka på vår miljö, och visa det i vår politik. Unga som är så tar in information så enkelt borde då bli informerande med hjälp av exempel, att bussarna de åker med är miljövänliga.

Därför bör vi ersätta detta bränslet med biogas vilket är mycket bättre för miljön samt att det sätter ett bra exempel för de studerande ungdomarna.

Motion 41:

Samordnad tågtrafik inom EU

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Bo Eriksson

E-post: bo@thn.se

Sammanfattning: Sverige bör arbeta för att EU etablerar en myndighet för samordning av den europeiska järnvägstrafiken och långsiktigt arbetar för dess effektivisering och konkurrenskraft.

Föreslagna åtgärder: Att Sverige verkar för

- att tågtrafiken inom EU samordnas för att underlätta internationella resor inom EU.
- att biljettförsäljning samordnas så att resor kan köpas på ett och samma ställe för alla delsträckor för resor genom flera länder.
- att en central EU-myndighet etableras för att utveckla den europeiska järnvägstrafiken

Motiv och bakgrund: Idag svarar flyget för nästan all långdistanstransporterna vad avser persontrafiken. Detta trots ett omfattande järnvägsnät inom de flesta länder i Europa.

Varje land har utvecklat sina egna system för biljettförsäljning, rabatter tidtabeller mm vilket gör det krångligt och tidsödande att beställa biljetter för en tågresor mellan ex.v. Stockholm och Barcelona i Spanien.

Genom många byten och långa väntetider tar en sådan resa också mycket lång tid.

Allt detta leder till att persontrafik per tåg inte är ett alternativ till flyget ens om flygpriserna skulle komma öka.

Detta är inte hållbart!

Motion 43:

Finansiellt stöd till utbyggnad av tankstationer för vätgas

Version: 8

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Björn Idar, Elisabeth Rosenberg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Sverige har i dag 33 elbilar försörjda av ett vätgas-bränslecell-elsystem. Saknas en infrastruktur av tankställen för vätgas hämmas produktion och försäljning av dessa rena fordon vars enda utsläpp är värme och vattenånga. Tankningstiden 3-5 minuter kan ge en körsträcka på 60-80 mil med elmotorer. Sammanlänkningen av Skandinavien med Sydeuropa pågår i den långt framskridna EU-satsningen "European Union Hydrogen Highway", med drygt 60 redan färdigställda tankstationer.

Föreslagna åtgärder: Svenska staten uppmanas att snarast möjligt börja subventionera utbyggnaden av tankstationer för energibäraren vätgas (hydrogen), i första hand till bränslecellsutrustade elfordon. Detta är en nödvändig åtgärd i förverkligandet av en fossilfri fordonsflotta. Dessa elfordon bör erbjudas samma ekonomiska fördelar som fordon med batterikoncept.

Motiv och bakgrund: Under den årliga konferensen i Davos 2017, där många av världens mäktiga beslutsfattare träffades, skapades "Hydrogen Council" med ambition att förbereda världen för ett vätgasbaserat samhälle som ersättare för den fossila eran med elektrifiering av världens mark- och

vattenburna fordonsflottor som mål. Nyckeln till systemet är den s.k. bränslecellen. I den förenas väte och syre och ger genom en elektrokemisk reaktion elektricitet. Batteriförsörjda elfordon kan stå för en stor del av omställningen, men inbyggda begränsningar i detta system kräver bränslecellsteknik som komplement. Den ger kort tankningstid och lång räckvidd, viktigt för exempelvis långtradare, även i arktiskt klimat. Detta möjliggör också för tåg att trafikera sträckor utan de problemtungda luftledningarna. I nummer 8 -2018 - sidan 4 av tidningen Miljömagasinet, lovordar Ingvar von Malmborg ett sådant vätgasförsörjt elmotordrivet tåg. Vattenånga blir den enda avgasen. I Norge testas nu fartyget Hurtigrutten med denna teknik. Många sådana projekt är under utveckling på världsarenan.

Då vätgas kan produceras med energi från sol, vind och vatten möjliggör den elektrifiering av utvecklingsländer och kan leda till ökat oberoende av import av fossila bränslen. Detta skulle påskynda utvecklingen mot demokratisering och en renare värld. Öar som Gotland skulle kunna bli självförsörjande på el med denna teknik tillsammans med utbyggd vindkraft. Svensk industri har kompetens att leverera kompletta lösningar, i containerformat, med solceller, vätgasproduktion, lagring, gasleverans till fordon och elgenerering genom bränsleceller. Denna revolutionerande teknik öppnar oändliga möjligheter, men bygger på grundförutsättningen att vätgasen görs tillgänglig för allmänheten. I vårt land koordineras utvecklingen av organisationen Vätgas Sverige. Att hantering av alla energibärare, från bensin till vätgas, innebär risker har vi alla accepterat. Detsamma gäller för elektricitet. Vårt enorma behov av energi har tvingat oss att hantera dessa.

I dagsläget framställs vätgasen i stor skala framför allt genom reformering av naturgas alternativt genom elektrolys av vatten med elektricitet, som kan vara billig om den utnyttjas under perioder av låg efterfrågan. Tekniken kan som bonus ge en utjämnande effekt på elnäten och som följd göra en massiv utbyggnad av t.ex vindkraftparker möjlig.

Det europeiska vätgaspriset ligger i dagsläget på 80-100 kr per kg. Ett kg innehåller 39,4 kWh så priset blir lägst 2 kr per kWh medan bensin och dieselolja kostar ca 1,50 kr. En bränslecellsutrustad bil förbrukar ungefär hälften av energin per km jämfört med traditionella bilar. Den totala kostnaden för tillverkning av batterier, från utvinning av råvara, tunga transporter samt omhändertagande/återvinning av dessa, kommer att avgöra den framtida kostnaden för driften av batteri-elbilar. Dagens km-pris för dessa är orimligt lågt jämfört med de bränslecellsdrivna fordonen och bör jämnas ut, eftersom de blir två lika viktiga parhästar i förverkligandet av det elektrifierade transportsystemet.

De stater som kommit längst i utvecklingen av ett elektrifierat vätgassamhälle är Japan, Sydkorea, Kalifornien, Kina, Tyskland, Storbritannien, Danmark och Norge. Indien är på god väg. Sverige har snart fem tankställen med sikte på ytterligare åtta till 2020. EU är redo att bidra med halva kostnaden under förutsättning att Sverige lägger fram en detaljplan, synkroniserad med övriga nordiska länder för anslutning till "European Union Hydrogen Highway". Sverige gav nyligen EU kalla handen i frågan, för att gå sin egen väg och riskerar därför vitesföreläggande av EU, eftersom planen då riskerar att gå i stöpet. För att bli rikstäckande i vår strävan mot ett fossiloberoende Sverige bör ytterligare något 100-tal stationer installeras. Med införd standardisering och svensk serieproduktion kan tekniken bli en lukrativ exportvara. Omställningen skulle kunna ge ett betydande antal arbetstillfällen, varför vi snabbast möjligt bör satsa kraftfullt på denna världsomspännande teknik. Den osäkra framtiden ger ingen plats för ensidigt nationella prioriteringar.

Referenser

<http://www.hydrogencarsnow.com/index.php/european-union-hydrogen-highway/>

<http://www.scandinavianhydrogen.org/nhc/>

Motion 63:

Syntetiska biodrivmedel ur energi från skogsbruk och jordbruk

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: Detta resonemang stöttar drivmedelsproducenter, Swebio, etc.

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Syntetiska biodrivmedel har potential på flera sätt; De fungerar i existerande fordon ute i samhället. De är ofta renare och mindre giftiga än råoljebaserade drivmedel, och de ger därför renare avgaser. Om användningen av råolja (fossil energiråvara) ska minska snabbt, så behövs drivmedel framställas, som fungerar praktiskt i de fordon som redan finns ute i samhället, inklusive biodrivmedel till flyget.

Föreslagna åtgärder: För att underlätta framväxten av syntetiska drivmedel som framställs ur skog och ur skogsavfall och ur jordbruksavfall, så bör det finnas mer stöd till såväl forskning som till att bygga småskalig provproduktion som kan skalas upp; S.k. Pilotanläggningar.

Motiv och bakgrund: Det är ett problem att befintliga fordon ute i samhället inte byts ut så snabbt, och alla många av dem är tunga och kör tung last. Därför fungerar det inte att de har batterier. Ett exempel är långtradare med tung last. Andra maskiner är långt från eluttag, förutom att de behöver vara starka. T.ex. skördare och skotare, timmerbil, traktorer och skördetröska, m.fl. arbetsmaskiner. Ytterligare exempel är långfärdsbussar och länsbussar. Till dessa arbetsmaskiner, långtradare och bussar behövs det praktiskt fungerande biodrivmedel. Alla dessa fordon har dieselmotorer. Således bör syntetiska dieseldrivmedel framställas ur biomassa i 1:a hand.

Ett exempel idag på ett rent, icke-giftigt biodrivmedel som är praktiskt fungerande och används i dieselmotorer är HVO. HVO är en typ av syntetisk paraffinolja, som är avsedd för dieselmotorer, och som uppfyller den tekniska standarden EN15940. I Sverige idag är HVO det biodrivmedel som säljs i störst volym, enligt Energimyndigheten. HVO-konceptet är bara ett av många möjligheter att framställa syntetiska biodrivmedel. Övriga möjligheter behövs, därför att HVO framställs ur avfallsfett, som är en mycket begränsad bioråvara. Syntetiska biodrivmedel behöver framställas ur t.ex. skog (gallringsvirke, oönskade arter), grenar och toppar (grot) och ur energiskog. De kan framställas ur avfall från massabruk som t.ex. svartlut som det finns gott om. Enligt branschorganisationen Skogsindustrierna producerar svenska massabruk över 10 miljoner ton svartlut/år. Ur jordbruksavfall som halm och skal, m.m. kan också syntetiska biodrivmedel framställas. Enbart i Sverige finns det 100 000-tals hektar mark som är avställd eller i träda. Biomassa kan odlas där, som kan ge upphov till flera hundratusen ton bio-syntetiska drivmedel årligen. Processteknik för att göra detta forskas det på, t.ex. inom forsknings-organisationen F3 på Chalmers Tekniska Högskola och på Energitekniskt Centrum (ETC) i Piteå som är en del av forskningsinstitutet RISE, men utvecklingen behöver gå vidare.

Det behövs biodrivmedel till flyget, dvs det behövs utvecklas processer som producerar fotogen av sådan kvalitet att den går att blanda in i jetbränsle. Då måste den tekniska standarden för jetbränsle uppfyllas:

DEF-STAN 91-91 version 7. I Sverige förbrukas ca 1 miljon kubikmeter (m³) jetbränsle per år.

I många andra länder pågår det en snabb utveckling av syntetiska biodrivmedel. HVO produceras i störst mängd i grannlandet Finland av oljebolaget Neste Oil. Sverige har också gott om skog och annan biomassa. Vi borde ligga långt framme inom det här området. Om solceller och vindkraft gör att elöverskott måste omvandlas till vätgas mha elektrolys av vatten för att elnätet inte ska överlastas, så kan vätgasen utnyttjas i tillverkningen av flytande, syntetiska biodrivmedel.

Motion 77:

Minska utsläppen av växthusgaser från Sjöfarten

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: Klimatriksdagens utskott för transporter

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Sjöfarten använder i huvudsak råoljebaserade drivmedel, t.ex. marin gasolja (MGO) eller tung bunkerolja (heavy fuel oil, HFO). För lokal och regional sjöfart är eldrift ihop med batterier ombord en möjlighet. Detta bestämmer Sveriges Regering och Riksdag över. För internationell sjöfart bör eldrift i städers närområden kombineras med att oljor framställda ur avfall används. Sverige kan påverka internationell sjöfart via FN-organet IMO. Mer varor bör produceras lokalt / regionalt. Då minskar den globala sjöfarten.

Föreslagna åtgärder: Flera åtgärder behövs. För lokal och regional sjöfart är eldrift ihop med batterier ombord en möjlighet. I känsliga vatten kunde det vara ett lagkrav. För internationell sjöfart bör eldrift kombineras med att oljor framställda ur avfall används. En minskar världshandel ger mindre global sjöfart.

Motiv och bakgrund:

Fartygstrafik bör indelas i:

- Lokal trafik som t.ex. bilfärjor och färjor för endast persontrafik
- Fartyg för mindre transporter som körs regionalt och nationellt
- Trafik internationellt inom EU och Europa
- Interkontinental fartygstrafik

Färjor som körs inom ett litet, lokalt område bör drivas av el. De kan drivas mha elkablar på botten som går till färjan. Eller så har färjan ett batteri som laddas då färjan läggs till. Flera tekniska lösningar är möjliga. Idag körs t.ex. nästan alla av Trafikverkets färjerederis färjor på lätt eldningsolja, som är giftig och innehåller upp till 1000 ppm svavel och har en halt av giftiga aromater på uppemot 20 volyms% eller högre. Rökgasreningen är oftast obefintlig. Förbränning av råoljebaserad lätt eldningsolja ger upphov till stora utsläpp av fossil koldioxid (CO₂) dessutom. Möjligen kan färjorna köras på biobaserade dieseldrivmedel i den mån de fungerar praktiskt i färjornas 2-takts dieselmotorer. Fler biodrivmedel som är anpassade för dieselmotorer är under utveckling.

I takt med att batteritekniken utvecklas, så kunde även regionala och vissa nationella transporter med fartyg köras på el. Det är ingen större nackdel för fartyg att det även är lastat med ett tungt batteri. Ett fartyg behöver barlast. Biodrivmedel som fungerar praktiskt i fartygets 2-takts dieselmotorer kunde också vara ett alternativ.

Ifall utsorterat avfall, t.ex. plast- och gummiavfall (ev. i kombination med pappersavfall) processades med ny, modern teknik, så skulle avfallet kunna bli en relativt ren olja som fartyg inom Europa körde på, förutom att de kan köra på flytande biodrivmedel. Om råolja, biomassa, m.m. först används till produktion av material som plast, gummi, kompositer, papper, m.m. och dessa material när de är utslitna och smutsiga processades mha kemiska återvinnings-processer till olja som sedan användes i fartyg, så skulle materialet och energin användas två gånger. Det är en förbättring. Fartyg skulle kunna få plats även med batterier och en elmotor. Sjötransporten skulle kunna ske med eldrift nära städer, etc. för att inte smutsa ner deras luft.

Generellt sett är transporter inrikes och inom Europa oftast energieffektivare om de sker med få fartyg till sjöss över hav och över sjöar, samt på kanaler och floder, än om samma mängd gods ska transporteras med långtradare och lastbil på land, på redan överfulla, överbelastade vägar. Dvs båttransporter ger lägre utsläpp av växthusgaser. De är således generellt sett önskvärda. De behöver köras så att deras utsläpp av växthusgaser (och även deras övriga utsläpp) minskades.

Interkontinental trafik av containers med allt möjligt gods som Europa importerar, och transport av bulkvara, dvs av malmer, metaller, råolja, gas i form av LNG, olika sorts mat inklusive "mat" som vi borde äta mindre av som t.ex. fett (soljaolja, palmolja, m.m. från tropiska områden), socker, kaffe, m.m. och global, interkontinental transport av djurfoder, fiskmjöl till laxodlingar, m.m. borde begränsas. Fler varor kan produceras lokalt och regionalt, eller åtminstone inom Europa. Några exempel: Om mark som idag står oanvänd inom EU (det är 30 miljoner hektar mark) började användas igen, så kunde växter odlas som användes till biodrivmedel och till djurfoder. Numera kan t.ex. både ax, skal och halm processas till sockerlösning och jäsas till etanol eller rentav till isobutengas. Av isobutengas kan iso-oktan tillverkas. Det går att blanda in bortåt 40 volyms% iso-oktan i bensin. Det går bara att blanda in ca 5 till 10 volyms% bioetanol i bensin. Återstoden efter jäsning kan användas till djurfoder. Då behövs betydligt mindre import av sojamjöl från t.ex. Brasilien. I Brasilien odlas soja på mark där det tidigare växte regnskog. Då biodrivmedel eller rentav råvara till kemisk industri ska "odlas" i EU, så kan andra "grödor" användas som ger mer avkastning i energi och torrsvikt än spannmål. T.ex. energiskog kan odlas och processas. Cellulosa kan brytas ner till socker som jäsas. Kvarvarande lignin processas till monomerer och andra "byggstenar" i kemisk industri; T.ex. kan fenol, kresol och BTX göras ur lignin. Utslitna, smutsiga material kan processas till olja, som fartyg kan köras på. Det kanske låter ganska smutsigt, men polymert avfall blir ganska rent efter processning. Interkontinental trafik körs idag på ett mycket smutsigt bränsle, HFO.

Interkontinental fartygstafrik kunde även ha elmotorer + batterier ombord för att köra på el nära städer, så att stadsluften inte smutsades ner. Sedan kunde de köra på oljor framställda ur biomassa och avfall, som nämnts ovan. Interkontinental trafik över hav styrs varken av Sverige eller av EU. FN-organet IMO (International Maritime Organisation) går dock att påverka.

Motion 86: Solceller på buss-tak

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Gertrud Brorsson

Organisation: KOLlektivtrafikant Stockholm

E-post: info@kollektivtrafikant.nu

Sammanfattning: Det har gjorts något litet försök med solceller så bussen alstrar sin egen energi. Nu tid för en ordentlig satsning. Elbuss finns nu.

Föreslagna åtgärder: att pröva ett projekt om att utveckla el-bussar som drivs på solceller.

Motiv och bakgrund:

2018-02-04

Kollektivtrafikant Stockholm

Gertrud Brorsson

ordförande

Solceller på buss-tak

Kollektivtrafiken i sig är det i särklass mest miljövänliga resandet, förutom gång och cykel, och är till för alla oavsett ålder eller funktion. Trots det måste även den utvecklas och bli mer miljövänlig. Spårtrafiken går på förnyelsebar el sen en tid tillbaka. Även övriga delar av landet som har spårtrafik har i stort gått i samma fotspar. Även om det provas olika förnyelsebara bränslen med buss så måste alla möjligheter provas.

Nu har fler av de stora busstillverkarna tagit fram rätt effektiva el-bussar. Bussar som inte behöver ta passagerarplatser i anspråk.

Kollektivtrafikant Stockholm tycker att det borde vara möjligt att driva med el som alstras av solpaneler som finns på taket av bussen. När bussen är i depån ligger panelerna på taket. När den är i trafik borde det kunna vara möjligt att panelerna vrids i solens riktning så att det går att lagra maximalt möjligt el. El som kan lagras och användas hela året och även av fler om så behövs. Blir det så mycket överskott att den inte kan användas går den att sälja. En möjlighet att hålla taxor och avgifter nere för resenären vilket i sin tur kan öka kollektivtrafikresandet.

Vi föreslår besluta att:

att pröva ett projekt om att utveckla el-bussar som drivs på solceller.

Motion 105:

Cykelfarenhet krävs för körkort

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: I ett fossilfritt Sverige måste mycket av transportererna ske med utsläppsfria fordon. Cyklar blir ett mycket större inslag i trafiken, och därför krävs en större förståelse från övriga trafikanter för cykelns speciella behov. Det bästa sättet att åstadkomma det är att de som kör andra fordon själva har cykelfarenhet.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Sverige inför en lag att alla som vill ta körkort för motorfordon måste ha dokumenterad cykelvana, t.ex. daglig användning i ett år. Undantag görs för dem som pga funktionsvariation inte kan cykla.

Motiv och bakgrund: Cykeltrafik löser många av dagens trafikproblem: Utsläppen av växthusgas nära elimineras, luften blir renare, samhällsekonomin förbättras, folkhälsan förbättras, mängden parkerade bilar minskar, fotgängarlyckor blir lindrigare, osv.

Däremot blir kraven högre på anpassning till cykeltrafik vad gäller vägar, korsningar, och andra trafikanters attityder till cyklister. Cyklisten är väsentligt mer oskyddad och behöver därför mer utrymme än det kan se ut för en som aldrig cyklat. Med en kraftig ökning av antalet cyklister kommer därför mycket av trafikutrymmet krävas för cykel, och för att övriga trafikanter ska acceptera detta behövs att de själva har cykelvana.

En sidoeffekt av en sådan lag blir att även andra trafikanter ser cykeln som ett självklart alternativ och i högre grad väljer detta då det är lämpligt.

Motion 108:

Motverka satsningar på biobränsledrivet flyg

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Dan Baeckström

E-post: dan.baeckstrom@medkem.gu.se

Sammanfattning: Det finns en utbredd tro bland våra politiker på att vi kan upprätthålla eller öka flygandet jämfört med dagens nivå genom att använda biobränslen. Detta är rent önsketänkande utan grund i fakta. Risken är uppenbar att denna vanföreställning leder till beslut som förvärrar läget vad gäller såväl utsläpp som biologiska kolsänkor och kollager.

Innan sådana beslut tas bör riksdagen åtminstone tillfråga Naturvårdsverket om realismen i tanken på biobränsleflyg.

Föreslagna åtgärder: Undvik alla åtgärder som gynnar användning av biobaserade flygbränslen, möjligen med undantag av åtgärder kopplade till kraftiga reduktioner i det totala flygandet.

Om riksdagens politiker tror att biobränslen kan göra flygande på dagens nivå hållbart bör de begära in ett yttrande från Naturvårdsverket för att få en faktabaserad bild av läget.

Motiv och bakgrund: I en enkät publicerad i Svenska Dagbladet 20 februari 2018 (ref 1) uppger över hälften av tillfrågade riksdagsledamöter att de anser att svenskarna kan fortsätta att öka sitt flygande. Majoriteten av dessa ja-sägare bygger sin inställning på att ett biobaserat flygbränsle skulle göra flygandet hållbart.

Tyvärr har riksdagsledamöternas åsikter ingen som helst grund i vetenskap och fakta. I korthet kan följande framföras:

- Flygande med dagens trafikvolymerna skulle kräva en tillgång på biomassa som även ett så skogrikt land som Sverige inte realistiskt kan tillgodose.
- Även om vi kunde avverka så mycket skog som skulle krävas så skulle det leda till att skogens förmåga att agera som kolsänka och kollager omintetgjordes.
- Och även om det gick att tillverka biobaserade flygbränslen på ett för övrigt hållbart sätt kommer vattenången som bildas vid förbränning på hög höjd att fungera som en kraftig växthusgas.

Detta har olyckligtvis inte hindrat politiska initiativ för att främja biobränsleflyg. Regeringen har just tillsatt en utredning om biodrivmedelsinblandning i flygbränslet, ledd av Maria Wetterstrand som är uttalat positiv till idén (ref 2). Även centerpartiet (med många skogsägare i sin väljarbas) har lanserat ett förslag till mångmiljonstöd till "gröna" flygbränslen (ref 3).

För att diskussionen om flyg och biobränslen i fortsättningen skall ske på en realistisk basis måste riksdagen och regeringen begära in ett expertyttrande från Naturvårdsverket där de fysiska och biologiska ramarna för produktion av biobränslen fastslås.

Referenser:

- 1) <https://www.svd.se/politiker-gar-emot-forskare-vi-kan-flyga-mer>
- 2) <https://www.dn.se/nyheter/politik/regeringen-vill-oka-biobransle-i-flyg/>
- 3) <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/centern-vill-satsa-pa-grona-flygbranslen>

Motion 109: Planera för miljövänligare godstransporter

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Sigbritt Nordlund

E-post: sinorna@hotmail.com

Sammanfattning: Sverige ska minska transportsektorns klimatutsläpp med 70 procent till år 2030. Miljömålsberedningen (2016) trodde 80 procent är möjligt. Men utsläppen från vägtrafiken ökar! Den tunga fossildrivna godstrafiken kommer inte att kunna förändra sig själv. Det är nödvändigt med statlig samordning och politiskt ansvarstagande för en stor och komplicerad samhällsfunktion. Mycket har diskuterats, en del har prövats i liten skala. Nu finns ingen väntetid kvar. Beslut måste fattas om elektrifiering av vägar och fordon, nya järnvägssträckor, båttransporter och allt som kan vända utvecklingen rätt.

Föreslagna åtgärder: Att regeringen snarast tar fram underlag för hur de tunga fossildrivna transporterna kan göras mindre klimatpåverkande.

Att en tidsplan för sådana åtgärder tas fram och att finansiering och styrmedel för dess genomförande presenteras.

Motiv och bakgrund: I Miljömålsberedningen SOU 2016:47 beskrivs nödvändigheten av en omvandling av transportsektorn som står för 50 procent av Sveriges utsläpp. Dess slutbetänkande är en parlamentarisk kompromiss. Det borde därför vara möjligt att omedelbart gå till konkret handling.

Motion 121: Flyghöjd och flyghastighet

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Trafikflygets inverkan på klimatet beror på dels mängden bränsle som används, dels på de så kallade höghöjdseffekterna då kondensstrimmorna efter planet förstärker växthuseffekten.

Bränsleförbrukningen kan sänkas kraftigt genom att hastigheten sänks, men också genom att planet flyger på lägre höjd eftersom stigningen tar en stor del av totala förbrukningen, speciellt på korta flygningar.

Höghöjdseffekten nära nog fördubblar flygets klimatpåverkan idag. Denna effekt kan sänkas radikalt genom att flyget går på lägre höjd.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- Regeringen inför ett tak eller högsta höjd för civilt flyg över Sverige,
- Regeringen inför hastighetsbegränsningar för civilt flyg över Sverige,
- Regeringen driver att dessa begränsningar införs i hela Europa och slutligen globalt.

Motiv och bakgrund: Trafikflygets inverkan på klimatet beror på dels mängden bränsle som används, dels de så kallade höghöjdseffekterna då kondensstrimmorna efter planet förstärker växthuseffekten.

Ett flygplan drar ca 2 till 3 liter bränsle per passagerare per 100 km för en medellång sträcka (som inom Europa). För långa sträckor ökar förbrukningen ca 20% eftersom planet måste bära med sig mer bränsle då det startar och alltså inte kan ta lika många passagerare.
(en.wikipedia.org/wiki/Fuel_economy_in_aircraft)

Bränsleförbrukningen kan sänkas kraftigt genom att hastigheten sänks, men också genom att planet flyger på lägre höjd. Detta eftersom stigningsfasen tar en stor del av totala förbrukningen, speciellt på korta flygningar. Luftens densitet är högre på lägre höjd vilket ökar friktionen och därmed förbrukningen vid en given hastighet, men den högre densiteten ger också högre bärighet vilket gör att hastigheten kan sänkas väsentligt. Moderna turbopropmotorer är mer effektiva än jetmotorer under ca 700 km/t och därför att föredra.

Flygets bidrag till växthuseffekten, räknat på det tillskott av CO2 det ger, är ca 2% globalt. Om höghöjdseffekterna räknas in stiger bidraget till 3-7%, alltså grovt räknat en dryg fördubbling.

(www.mpimet.mpg.de/fileadmin/download/Grassl_Brockhagen.pdf)

Det kanske bör påpekas att höghöjdseffekterna inte beror på huruvida bränslet är fossilt eller inte; om vi kunde hållbart byta till 100% biobränsle skulle flygets bidrag till växthuseffekten fortfarande vara 1-5%. Biobränsle har dock exakt samma klimatpåverkan som fossilt så länge inte motsvarande ökning av vegetation åstadkoms.

Höghöjdseffekten kan minskas genom att planet flyger lägre; en studie ger att effekten av kondensstrimmor minskades med 45% om flyghöjden sänktes från 10 000 till 8 000 m. Bränsleförbrukningen ökade samtidigt med ca 6%. (<http://elib.dlr.de/19556/1/mz.pdf>)

Bränslekostnaden är en väsentlig del av flygbolagets ekonomi, och optimeras därför mot andra lönsamhetsaspekter, som personalkostnader och avskrivning. Ju fortare planet flyger desto mer bränsle drar det, men desto fler flygmil får man ut per flygtimme. Dessutom kan kortare flygtid vara en konkurrensfördel och motivera högre biljettpriser.

Höghöjdseffekterna kostar dock ingenting för flygbranschen. Denna kan alltså inte förväntas självmant reducera flyghöjderna.

Vi svenskar flyger mycket mer per person än genomsnittet globalt, och bidrar därför mycket mer per person till flygets växthuseffekt. För att övertyga världen att flyga mindre måste vi själva begränsa oss radikalt, dels genom att flyga mindre men även att flyga mer effektivt. Detta kan inte vara individens ansvar, vi måste ha lagens stöd för att åstadkomma en tillräcklig begränsning.

Motion 124:

Subventioner på biljettpriset för inrikeståg

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): May Hylander, Evelina Jörhov, Jasmine Askne

E-post: jasmine.askne@gmail.com

Sammanfattning: Idag är det många som väljer att flyga inom Sverige. Detta trots att det finns en ökad medvetenhet om klimatförändringarna samt välfungerande tågtrafik på samma sträckor. En förklarande faktor till detta tror vi är att det kan vara mycket billigare att flyga än att åka tåg. Vi föreslår därför att riksdagen tar beslut om att införa subventioner på biljettpriset för inrikeståg, detta för att uppmuntra färre flygresor inrikes. Förslagsvis kan detta i längden finansieras genom att parallellt höja flygskatten och därigenom både öka statens intäkter samt ytterligare bidra till omställningen.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att riksdagen tar beslut om att införa subventioner på biljettpriset för inrikeståg, detta för att uppmuntra färre flygresor inrikes.

Förslagsvis kan detta i längden finansieras genom att parallellt höja flygskatten och därigenom både öka statens intäkter samt ytterligare bidra till omställningen.

Motiv och bakgrund: Idag är det många som väljer att flyga inom Sverige trots att det finns välfungerande tågtrafik på samma sträckor. En bidragande faktor till detta tror vi är den stora prisskillnaden. Som exempel kostar den billigaste tågresan den 2 mars 2018 mellan Umeå och Stockholm 645 kr (SJ, 2018), medan det samma dag går att flyga mellan de två städerna för endast 336 kr (Flygresor, 2018). Detta gör

att många tvingas att flyga trots att de ur en klimataspekt hellre hade velat resa med tåg. En flygresor mellan Umeå och Stockholm beräknas släppa ut 80,33 kg koldioxid per person. Att resa med tåg samma sträcka ger ett koldioxidutsläpp på 0,0018 kg per person (SJ Miljökalkyl, 2018). Därför blir det tydligt att tåg är ett bättre alternativ än flyg ur klimatsynpunkt.

Vi föreslår därför att riksdagen tar beslut om att införa subventioner på biljettpriset för inrikeståg, detta för att uppmuntra färre flygresor inrikes. Vi uppskattar att Sveriges riksdag har infört en skatt på flygbränsle våren 2018 men anser det viktigt att samtidigt erbjuda bättre alternativ för att inte göra resande till en ännu större klassfråga än det är idag. Därför yrkar vi framförallt på sänkta tågpriser. Eftersom intäkter måste komma in någonstans ifrån ser vi gärna en parallellt successiv ökning av den nyligen införda flygskatten (dock utan att öronmärka eftersom det ej är möjligt). Detta skulle dessutom samverka mot målet att öka incitamenten för att välja att resa med tåg istället för flyg vid inrikesresor.

Riksdagen bör inom kortast möjliga tidsram ta beslut angående införande av subventioner på biljettpriset för inrikeståg eftersom en omfattande klimatomställning är brådskande. Förslagsvis kan ansvaret att fördela subventionerna till tågbolag som är aktiva på Sveriges järnvägar ges till Trafikverket.

Ifall dessa förslag genomförs förväntar vi oss att se en successiv omställning som gör det mer attraktivt att välja tåg framför flyg. Detta är ett mycket viktigt steg mot att ha en fossiloberoende fordonsflotta till år 2030, vilket regeringen uttryckt som mål (Miljö- och energidepartementet 2015).

Källförteckning:

Flygresor.se, 2018. Hämtad 2018-02-08 från: flygresor.se

Miljö- och energidepartementet, 2015. Målet är ett fossilfritt Sverige. Fossilfritt Sverige.

(http://www.regeringen.se/4add1a/contentassets/790b8b0d7c164279a39c9718ae54c025/faktablad_fossilfritt_sverige_webb.pdf)

SJ, 2018. Hämtad 2018-02-08 från: sj.se

SJ Miljökalkyl, 2018. Hämtad 2018-02-22 från:

<http://www.miljokalkyl.port.se/resultat.cfm?CFID=9452302&CFTOKEN=f5f273c06c9eb2aa-6F4E1FAF-5056-976F-3E9E8F9C4044E6ED>

Motion 138: **Inför tågpremie på statliga myndigheter**

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Jim Werngren

E-post: jim.werngren@folkhalsomyndigheten.se

Sammanfattning: Svenska myndigheter måste vara med och bidra med ordentliga utsläppsminskningar. Kraftfulla målsättningar för att minska utsläppen från flygresor vid statliga myndigheter är nödvändigt. Folkhälsomyndigheten, med 500 anställda, har verksamheter i Solna och Östersund och ligger på femte plats av 180 myndigheter vad gäller högst utsläpp från korta flygresor. För att göra resandet hållbart har Folkhälsomyndigheten som första myndighet infört en bonus för den som väljer tåg vid tjänsteresor (detta utan att fördyra resandet). Modellen bör införas i alla statliga myndigheters reseavtal.

Föreslagna åtgärder: Tjänsteresor med flyg vid statliga myndigheter genererar 100 000-tals ton CO₂ årligen. När verksamheter inom myndigheterna dessutom utlokaliseras på olika orter, genom olika arbetsmarknadspolitiska beslut, blir konsekvensen oftast ökat resande med flyg mellan orternas kontor. Jag föreslår att en tågpremie, likt bonus-malusmodell, införs för att främja tjänsteresor med tåg istället för flyg.

Motiv och bakgrund: Klimatvetenskapens slutsats är tydlig, utsläppen av växthusgaser måste minska dramatiskt om vi ska ha en chans att klara oss under tvågradersmålet, vilket innebär att vi bland annat måste dra ner på flygandet, mycket.

Trots den ökade användningen av sk resfria möten så bidrar de statliga myndigheternas flygresor med 100 000-tals ton koldioxidutsläpp årligen enligt Naturvårdsverket

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=6776327> . Exempelvis ger 2600 flygresor mellan Östersund och Stockholm runt 150 000 kg CO₂ medan motsvarande utsläpp från tåg skulle vara knappt 3 kg, den siffran säger oss något.

Det pågår klimatsatsningar i hela samhället och styrmedel är alltid intressant. Vi ser politiska beslut om differentierade miljöpremier där fordon med lägst klimatpåverkan gynnas, men också införandet av olika miljöskatter som t ex den flygskatt som införs april 2018. Folkhälsomyndigheten, liksom många andra myndigheter, har verksamheter delade på två orter vilket gör myndigheten beroende av många tjänsteresor. Även om myndigheten har en riktlinje som säger att på sträckor under 50 mil ska tåg väljas istället för flyg, så är det 55 mil mellan myndighetens båda verksamhetsorter där majoriteten av inrikesflygresorna görs. Flygresorna försvårar myndigheternas arbete med utsläppsminskningar. För att premiera tågresandet och attrahera anställda att välja ett närmast utsläppsfritt resealternativ, så beslöt Folkhälsomyndigheten att införa en tågpremie i det nya reseavtalet som trädde i kraft 1 oktober 2018.

Premien innebär en ersättning på 550 kronor per enkelresa med tåg. En tur och retur mellan tex. Östersund och Stockholm ger då 1100 kr. I det nya avtalet ändrades dessutom compensationen för restid vid endagsförrättning och är nu differentierad utifrån hur lång arbetsdagen blir pga. tjänsteresan. Förutom premien erhålls ett maximalt lönetillägg på 800 kr om arbetsdagen överstiger 14 timmar, vilket gynnar de resenärer som väljer tåg. Gjorda beräkningar visar att införandet av en tågpremie inte fördyrar kostnaderna för tjänsteresor. En genomgång visade att det oftast är dyrare att välja flyg än tåg, och med anslutningsresorna till flyget är det definitivt dyrare. För att styra om tjänsteresorna till att bli mer utsläppssnåla och även för att komplettera satsningarna med den resfria mötestekniken (tex skype), så bör tågpremiemodellen införas vid samtliga statliga myndigheter som ett hållbart och attraktivt alternativ till flyget. För fullständig information hänvisar jag till min nyligen publicerade artikel om premien <http://www.sverigesnatur.org/aktuellt/debatt-nu-hoppar-folkhalsomyndigheten-pa-taget/> .

Regeringen bör dessutom införa förbud mot flygbonussystem för statligt anställda. Sådana system bidrar till ökad benägenhet att välja att göra en flygresor, köpa resan från vissa flygbolag, välja dyrare avgångar som genererar mest poäng på det privata bonuskortet (tex SAS Eurobonus), viktigt i sammanhanget är att statliga myndigheter inte får snedvräta konkurrensen. Man kan utöver köpet av flygbiljett tillskansa sig ytterligare poäng i tjänsten genom att välja de hotell som ger mest bonus. Taxiresor och tex dyra konferensavgifter kan betalas med bonuskort och således ge ytterligare poäng, som kan växlas mot tex privata gratis flygresor, hotellnätter mm. Detta förfarande riskerar förtroendet kring offentliganställdas opartiskhet, utfrihet samt förtroendet att skattemedel används på mest effektiva och ekonomiska sätt, vilket är i allmänhetens intresse och för samhällets bästa. Bonusarrangemangen är att betrakta som otillbörlig förmån som bör stoppas i offentlig verksamhet, vilken tillhör en förtroendebransch. <https://www.dn.se/debatt/staten-maste-satta-stopp-for-bonuspoang-for-resor/>

Motion 141:

Ge Sveriges regering uppdrag att åter öppna upp för nattåg till Europa

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Kerstin Sagström

Organisation: 1950

E-post: kerstinsagstrom@gmail.com

Sammanfattning: Det är dags att återigen införa nattågsförbindelser från Sverige till Europa för att enkelt och smidigt kunna ta sig i första hand till stora städer som ligger i Tyskland Belgien och Nederländerna. Detta ger tåget, föutom viktiga klimatsparande åtgärder, en stark konkurrenskraft då man oftast slipper långa anslutningstider ofta kommer direkt till målet, sparar tid vid sömn och pengar för att undslippa bokning av 1-2 hotellnätter På tåg finns dessutom möjlighet att använda wifi vilket ännu inte är möjligt på flygresa.

Föreslagna åtgärder: ” Att regeringen ger SJ i uppdrag att återinföra nattågsförbindelser till större städer i Europa och tillför SJ nödvändiga medel för detta.”

Eftersom SJ är ett statligt företag med ett avkastningskrav, så måste den här typen av åtgärder dels ske via ett uppdrag från regeringen och även medel finnas för genomförande

Motiv och bakgrund: Bakgrund:

Flyget är ett av vår tids största klimatproblem. Det är lika stort som utsläppen från alla bilar i Sverige. Det största problemet är dock att flygresorna hela tiden tenderar att öka och att det inte inom rimlig framtid kommer gå att lösa utsläppen med fossilfritt bränsle. Det är därför ytterst viktigt att möta de ökande flygresorna med andra och mer attraktiva möjligheter att resa. Här har tåget ypperliga möjligheter att konkurrera. Det är miljövänligt, går att köra fort, och ger positiva och bekväma reseupplevelser. Om nattåg införs blir tiden man sover också en del av resan och nyttjas därför på bästa sätt. Sist det bästa av allt! Spåren finns redan. Med en god logistik behöver inte planeringstiden bli alltför lång utan kan komma igång ganska omgående. Regeringen ska uppdra åt Statens järnvägar Trafikverket och Banverket, ev med övriga tågaktörer utanför Sverige att samordna dessa planeringsåtgärder De inblandade parterna bör även se till att biljettfrågan får en så smidig och enkel lösning som möjligt.

Motion 149:

Eldrivna propellerplan

Version: 3

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Björn Idar, Elisabeth Rosenberg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Gårdagens fula ankunge, vätgas, kan bli framtidens vita svan som seglar stolt bland molnen. Flera stora företag som Boeing och Easy Jet har börjat satsa på eldrivna mindre flygplan försörjda av detta lätta bränsle. Allting börjar småskaligt men möjligheterna är oändliga.

Föreslagna åtgärder: Satsa på forskning kring- och satsning på eldrivna propellerflygplan

Motiv och bakgrund: Fixeringen på jetdriven flygtrafik har fört in oss i en återvändsgränd. Medan den markburna trafiken går elektrifiering till mötes med stormsteg ligger flyget som en våt filt över vår strävan efter en hållbar framtid. Men det pågår forskning och utveckling kring eldrivna propellerflygplan i flera länder. Det som bromsar den är avsaknad av krav från samhället tillsammans med brist på kapital. På grund av sin låga vikt riktas nu blickarna mot vätgas- bränslecell- elmotortekniken. På propellerflygets relativt låga flyghöjd blir den enda avgasen vattenånga inget hot kopplat till den globala uppvärmningen. Tekniken ser lovande ut för inrikesflyg, där hög hastighet inte är avgörande.

De ovan nämnda företagen prövar även teknik för transport av stora plan på marken före start genom att koppla elmotorer till hjulen. Då slipper man det öronbedövande dånet av jetmotorerna samtidigt som det minskar de marknära utsläppen och kostnaderna.

Vätgas eller det vetenskapliga namnet hydrogen, vilket betyder "ur vatten", är nyckeln till en renare värld. Den uppfyller mångas dröm om att kunna lagra solens energi. Ordet elektricitet väckte samma känslor av osäkerhet och fruktan i början av förra seklet, som vätgas gör i dag, på grund av den felaktigt tolkade Hindenburgkatastrofen.

Hydrogen har förutsättning att bli grundstenen i vårt bygge av ett hållbart samhälle. Som bränsle till alla markburna fordon har den blivit ett självklart alternativ till batteritekniken och som bränsle till eldrivna propellerplan är den unik på grund av sin lätthet. I en så kallad bränslecell frigörs den lagrade solenergin i form av elektricitet till driften av planet. Energicirkeln är därmed sluten.

Mer detaljer finns i motion 43.

https://en.wikipedia.org/wiki/Hydrogen-powered_aircraft

<http://www.pipistrel.si/news/first-4seat-aircraft-powered-by-hydrogen-fuel-cells-takes-of?action=print>

<https://www.wired.com/2016/02/planes-could-finally-make-hydrogen-fuel-cells-useful/>

Motion 160:

Flyget ska ha priser som motsvarar utsläppen av växthusgaser.

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Frändberg, Elisabeth Edsjö, Björn Idar

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Vårt flygande kommer med nuvarande utveckling att orsaka lika stora utsläpp 2040 som alla andra utsläpp tillsammans, om åtgärder genomförs som innebär att vi klarar målen i det klimatpolitiska ramverket. Redan idag orsakar svenskars flygande nationellt och internationellt - lika stora utsläpp som all personbilstrafik i landet. Då inga enkla lösningar finns på kort och medellång sikt biobränsle bör användas till andra ändamål - behöver insatser sättas in som minskar flygandet, samtidigt som medel från prispåslag för flyget används för insatser som minskar utsläppen inom andra områden.

Föreslagna åtgärder: Att stora påslag görs på flygpriserna baserat på flygets klimatpåverkan och att de medel som dessa påslag ger, används till åtgärder som ger störst minskning av växthusgasutsläpp.

Att Sverige verkar för att denna princip även tillämpas inom EU.

Motiv och bakgrund: Svenskars internationella flygande har ökat kraftigt och en fortsatt ökning är att förvänta enligt de prognoser som finns. Med nuvarande utveckling kommer därför flyget att orsaka lika stora utsläpp 2040 som alla andra utsläpp inom landet om åtgärder sätts in som gör att målen uppnås i det Klimatpolitiska ramverket flyget ingår inte där. Redan idag orsakar svenskars flygande nationellt och internationellt - lika stora utsläpp som all personbilstrafik i landet. Prognoser för flyget visar en fortsatt kraftig ökning i första hand av vårt internationella flygande. Eftersom inga enkla lösningar finns på kort och medellång sikt biobränsle bör användas till andra ändamål behöver insatser sättas in som minskar flygandet, samtidigt som medel från prispåslag för flyget kan användas för insatser som minskar utsläppen inom andra områden.

Flyget är idag subventionerat på många sätt. Internationellt läggs ingen moms på flygbränsle och i Sverige gäller den lägsta momssatsen 6%.

Inom den svenska vägtrafiken uppgick andelen förnybara bränslen till 8,1 % år 2012 beräknat på Energimyndighetens värmevärden. Inom EU behöver biobränsleproduktionen öka mer än 20-faldigt för att täcka nuvarande förbrukning enbart för landtransporter. Det finns inget bränsle, varken förnybart eller fossilt, vars enda användning är som flygbränsle. Allt bränsle som är användbart för flyg kan också användas i dieselmotorer. Däremot gäller inte det omvända - av en mängd skäl kan bara en liten del av de förnybara bränslen som kan användas för landtransport och sjöfart användas även inom flyget. Det gäller främst hydrerade vegetabiliska oljor (HVO)¹⁾

1) ” FOSSILFRI FLYGTRAFIK? Underlagsrapport till utredningen om fossiloberoende fordonsflotta” , N 2012:05, 2013-10-12

Motion 161:

Differentierad avståndsbaserad skatt för lastbilar

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Frändberg, Elisabeth Edsjö, Björn Idar

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Lastbilstrafiken står för i storleksordningen en tredjedel av vägsektorns utsläpp. De prognoser som Trafikverket gjort visar att lastbilars andel av godstrafiken kommer att öka, vilket leder till ytterligare ökade utsläpp. Godstransportoperatörerna betalar banavgifter, sjöfarten betalar farledsavgifter medan åkerierna fritt brukar vägarna. Dessutom orsakar lastbilstrafiken vägslitage i en helt annan utsträckning än personbilar och som kostar miljardbelopp.

Föreslagna åtgärder: Att en differentierad avståndsbaserad skatt, s.k. vägslitageskatt, införs för lastbilstrafiken

Motiv och bakgrund: Lastbilstrafiken står för i storleksordningen en tredjedel av vägsektorns utsläpp. De prognoser som Trafikverket gjort visar att lastbilars andel av godstrafiken kommer att öka, vilket leder till ytterligare ökade utsläpp. Godstransportoperatörerna betalar banavgifter, sjöfarten betalar farledsavgifter medan åkerierna fritt brukar vägarna. Godstransporterna på väg måste minska i förhållande till järnväg och sjöfart och även faktiskt jämfört med idag om vi ska klara de klimatmål Riksdagen har beslutat nationellt och överenskommit internationellt. De långväga godstransporterna måste därför i betydande utsträckning flyttas över till järnväg och sjöfart. En differentierad avståndsbaserad skatt, s.k. vägslitageskatt, skulle ge incitament för en sådan överflyttning.

Att en sådan skatt benämns vägslitageskatt motiveras av att tunga godstransporter med lastbil bryter ner vägbanan tusenfalt mer än vad personbilar gör. Förutom de kostnader det innebär är det också en viktig fråga med tanke på klimateffekterna då underhåller av väginfrastrukturen står för c:a 10 procent av utsläppen från vägsektorn.

Motion 164:

Flygresors utsläpp ska anges

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Roger Bydler, Elisabeth Edsjö

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Flyget är en stor och ökande utsläppskälla av växthusgaser. Svenskars flygresande stod år 2014 för en ungefär lika stor klimatpåverkan som allt bilresande i Sverige. Det är främst det internationella flygandet som orsakar de stora utsläppen och vi har en tendens att flyga till destinationer allt längre bort. Flygets höghöjdsutsläpp av vattenånga och kväveoxider står vid internationella flygningar för nära hälften av flygets totala klimatpåverkan. Ska vi kunna bidra till att Parisavtalets klimatmål klaras behöver flygandet minska. Påverkan på människors beteende är här sannolikt avgörande.

Föreslagna åtgärder: Att de utsläpp en flygresa genererar inklusive höghöjdseffekter ska anges i all reklam som innehåller flygresor, på boknings sajter och flygbiljetter.

Motiv och bakgrund: Flygets klimatpåverkan uppstår dels i form av koldioxidutsläpp vid förbränning av fossilt flygbränsle och dels genom utsläpp av kväveoxider och vattenånga på hög höjd. Det finns en osäkerhet om exakt hur stora dessa effekter är, men den bästa vetenskapliga uppskattningen är att den totala klimatpåverkan är cirka 1,9 gånger högre än påverkan från endast CO₂-utsläpp (Lee, m.fl. 2010). Under 2010 stod den globala luftfarten för 2,6 % av alla energirelaterade CO₂-utsläpp och 4-5 % av den totala energirelaterade klimatpåverkan när även höghöjdsutsläppen räknas in 1).

Om utvecklingen fortsätter med den ökning av flyget som prognoserna visar och vi minskar de territoriella utsläppen enligt vad som beslutats i det Klimatpolitiska ramverket, riskerar vi att flyget redan 2040 kommer att vara större än alla övriga klimatrelaterade utsläpp.

Eftersom det inte finns några möjligheter vad vi vet idag som innebär att utsläppen minskar i den omfattning som krävs, så behöver vi få ett ändrat beteende hos människor som innebär att vi flyger mindre. Fortsatt energieffektivisering och bättre utformning av flygplanen kommer att ge vissa effekter, men inte tillräckligt. Alternativa bränslen, som biobränslen, ger dels bättre effekt vid användning i bilar och fartyg, dels är volymerna så stora att det är oralistiskt att se det som en lösning.

Vi behöver därför gå in med olika typer av påverkan på människors beteenden och en enkel och bra sådan åtgärd är att upplysa människor om hur stora utsläpp en resa medför.

1) ” Svenska handlingsalternativ för att minska flygets klimatpåverkan” , Jonas Åkerman, Jörgen Larsson & Anna Elofsson, Rapport KTH, Chalmers 2016

Motion 198:

Klimatväxling och klimatkompensering på flygresor

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Belén Camarero del Río

E-post: belencamarerodelrio@gmail.com

Sammanfattning: Om Sverige skall uppnå målet att bli ett av världens första fossila välfärdsländer måste starkare och tydligare åtgärder vidtas för att minska flygresor och framförallt utrikesflygningar. Inför lagkrav för klimatväxlingsprogram för alla företag, kommuner, regioner och organisationer i Sverige. Förstärka forskningsarbetet kring biodrivmedel för inrikesflygningar [1].

1. <http://fossilfritt-sverige.se/pa-gang/utmaning-klimatvaxlingsprogram/>

Föreslagna åtgärder: Om flyg inte kan undvikas av privatpersoner och företag ska tydliga krav för klimatkompensering och klimatväxlingsåtgärder införas. Det behövs ett politiskt beslut kring att konstruera ett system som ger en tydlig effekt. Ett alternativ är att klimatkompensera via certifierade projekt, som exempelvis Plan Vivo eller Gold standard.

Motiv och bakgrund: I Sverige reser ca 115 000 personer med flyg varje dag där majoriteten är tjänsteresor. Biobränsle för att skapa fossilfria inrikesflyg är idag högaktuellt, dock saknas det politiska intresset och direktiven [2]. Politiken behöver ta en tydlig ledarroll kring flygfrågorna, både fossilfria inrikesflyg och klimatväxling/kompensation för utrikesresor.

Fler och fler kommuner väljer att ta ställning i frågan kring flygtransporter där initiativet är ett lyckat exempel på att klimatväxlingssystemet sprids. Klimatväxlingssystemet innebär att kommunerna lägger på en straffavgift på flygresorna. Avgiften återförs och investeras via ett internt handelssystem till verksamhetens utveckling och förbättring för minskade koldioxidutsläpp [3]. Klimatväxlingen skapar, utöver minskade koldioxidutsläpp, en utökad efterfrågan på alternativa färdmedel som kollektivtrafik, gång- och cykel.

OM det vore ett lagkrav att betala den riktiga kostnaden skulle antalet flygresor minska, och mycket pengar skulle investeras i grönare och fossilfria åtgärderprojekt.

2. <https://www.svensktflyg.se/wp-content/uploads/2017/03/Ett-fossilfritt-inrikesflyg-Sa%CC%8A-na%CC%8Ar-vi-klimatma%CC%8A-len-med-flygbiobra%CC%88nsle.2017.pdf>

3. <https://www.aktuellhallbarhet.se/erfarenheter-sa-klimatvaxlar-sveriges-kommuner/>

Motion 207:

Staten måste sluta subventionera flyget!

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Moa Lindholm

E-post: moa.lindholm@yahoo.se

Sammanfattning: Se nedan.

Föreslagna åtgärder: Jag vill:

- att regeringen plockar bort möjligheten för flygbranschen att göra skatteavdrag på bränsle-, koldioxid- och energiskatter.

Motiv och bakgrund:

Flyget är en av de största klimatbovarna. Därför är det anmärkningsvärt att flygbranschen i Sverige inte ens betalar för sina egna kostnader.

Skattebefrielse för flygbränsle kan exempelvis ges för luftfartyg som används:

? för transport av passagerare mot ersättning

? för transport av varor mot ersättning

Skattebefrielse från koldioxidskatt och energiskatt kan också göras:

? i luftfartyg, när detta inte används för privat ändamål. Även om du inte är skattebefriad förbrukare kan du köpa flygfotogen utan skatt om du tar emot bränslet direkt i flygplanet, när flygplanet inte används för privat ändamål.

Flygbranschen kan alltså, trots att det är det mest koldioxidintensiva transportslaget, göra betydande skatteavdrag, vilket betyder att staten i dagsläget subventionerar flygresor. Detta rimmar illa både med den rödgröna regeringens mål om att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, och med Alliansens resonemang om att marknaden ska sköta sig själv i så stor utsträckning som möjligt.

Att en flygskatt nu införts är ett steg i rätt riktning, men ännu effektivare vore att ta bort möjligheten för flygbranschen att göra skatteavdrag från bränsle-, koldioxid- och energiskatter. Detta skulle möjliggöra ökade satsningar på utbyggnad och förbättring av tågnätet och på andra klimatvänligare transportslag.

Motion 221:

Höj dieselskatten till samma nivå som bensinskatten

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: johanna.lakso@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: Beskattningen av dieselbränsle är lägre än motsvarande skatt på bensin. Detta skatteundantag kostar staten mer än 8 miljarder årligen. En likformig beskattning av diesel och bensin i relation till energiinnehållet i respektive bränsle skulle göra att dieslbilar betalade en större andel av sina miljökostnader samtidigt som bränslebeskattningen blev teknikneutral och mindre snedvridande.

Föreslagna åtgärder: Att riksdagen fattar beslut om att höja energiskatten för diesel till samma nivå som energiskatten för bensin, vilket i dagsläget innebär en skattehöjning med minst 1,37 kr per liter jämfört med i dag.

Motiv och bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner att avskaffa fossila subventioner globalt, vilket rimmar illa med att vi har rikligt med klimatskadliga subventioner i vår egen svenska statsbudget, totalt minst 30 miljarder kronor om året, främst i form av skatteutgifter från olika skatteundantag för användning av fossila bränslen. En av de större posterna är den lägre miljöskatterna på diesel jämfört med bensin.

För år 2017 var energiskattesatsen för diesel i bästa miljöklass 17,9 öre/kWh billigare än för bensin i bästa miljöklass. Den totala kostnaden för skatteundantaget var 2017 8,2 miljarder. Den lägre skattesatsen för diesel jämfört med bensin har funnits åtminstone sedan lagen om skatt på energi trädde i kraft 1995. Den motiverades av hänsyn till den kommersiella buss- och lastbilstrafiken. För personbilar komparerades länge den lägre energiskattesatsen av en betydligt högre fordonsskatt. Därför var dieseldrift bland personbilar och lätta lastbilar länge främst en angelägenhet för taxi, hantverkare och tjänstebilar av olika slag.

Men från och med år 2007 sänktes fordonsskatten för fordon med partikelfilter som klarade nya miljöklasser. Detta tillsammans med en stadigt ökande lastbilstrafik har gjort att försäljningen av diesel har ökat år från år. 2009 gick dieseln om bensen som det mest sålda bränslet i Sverige. Sedan fordonsskatten sänktes för dieselmotorer så har deras andel av bilförsäljningen ökat kraftigt. Den nedsatta dieselskatten gör det billigare än annars att köra dieseldrivna fordon. I dag ligger dieselandelen i nybilsförsäljningen på drygt 50 procent.

Den en kraftigt ökade användningen av diesel medför ökade utsläpp av kväveoxider, mer buller och mer partiklar i luften jämfört med om andelen bensin- och dieselmotorer förblivit oförändrad. Personbilar med dieselmotorer har ungefär dubbelt så höga utsläpp av kväveoxider som bensinbilar per personkilometer. Luftföroreningarna har i sin tur orsakat tusentals förtida dödsfall på grund av hälsovådliga luftföroreningar. Den lägre energiskatten för diesel har sammantaget gett Sverige en betydligt smutsigare bilflotta än vad som hade varit fallet vid en likformig beskattning av bensin och diesel.

En likformig energibesättning av bensin och diesel i relation till energiinnehållet i respektive bränsle skulle stärka statsfinanserna med cirka 8 miljarder netto och öka dieselskatten totalt med 1,37 kr jämfört med i dag, från 5,73 till 7,10 kr per liter.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 223:

Agera för att införa 25% moms på flygresor och reklam för utrikes flygresor

Version: 2

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Jan-Olof Strindlund

E-post: strindlundjanolof@gmail.com

Sammanfattning: Flyg- och resebranschen är ansvariga för stora utsläpp som bidrar till jordens uppvärmning. Båda verksamheterna bör betala moms, avgifter och reklamskatt som motsvarar dess miljö- och klimatpåverkan.

Föreslagna åtgärder: - Agera genom EU och FN för att det ska bli möjligt att lägga moms på utrikes flygresor.

- Höj flygskatten för utrikes resor så att den motsvarar skatter/avgifter som gäller för bilar.
- Inför 25 % reklamskatt på propaganda, lockelser och reklam för utrikes flygresande.
- Inför 25 % moms också på resebranschens övriga försäljning.

Motiv och bakgrund: Flygandet är historiskt en ung "mänsklig rättighet". På 50-talet som anses som det lyckligaste decenniet, var det helt otänkbart (och onödigt) att resa omkring i världen som det görs nu. Flygandet har möjliggjorts genom teknikutveckling, men omfattningen beror på intensiv propaganda från

resebranschen. Flyget är klimat- och miljöförstörande och slukar ändliga resurser för drift och byggande av flygplan och flygplatser.

Utrikes flyg är befriat från moms på flygbränsle, grundat på en FN konvention om att flygresor ska underlättas, (Chicagokonventionen 1944), och på ett antal andra internationella avtal.

Resebranschen betalar endast moms på den direkta vinsten, men ej på försålda faciliteter.

Resebranschen betalar mycket låg reklamskatt.

Politiskt ansvarigt är finansdepartementet.

Motion 228: **Laddning elbil på arbetsplats**

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Jonas Råsbäck

E-post: jonas@motorum.org

Sammanfattning: För att underlätta och minska kostnaden för arbetsgivaren som vill sätta upp laddstolpar till elbilar bör förmånsvärdet slopas.

Föreslagna åtgärder: Slopa förmånsvärdet vid laddning hos arbetsgivare

Motiv och bakgrund: Idag förmånskattas laddning hos arbetsgivare. Detta medför att ev laddstolpar måste förses med betalsystem eller att arbetsgivaren kan debitera den anställde för strömmen. Laddstolparna blir pga av detta många ggr dyrare och mycket administrativt arbete för en summa el som är orimligt lite.

Jag föreslår att laddning på arbetsplats 1fas 10A inte skall vara förmånspliktigt.

Då kan arbetsgivaren enkelt och billigt sätta upp typ2 uttag som kostar en bråkdel av de mer avancerade stolparna som innehåller betalsystem och annat för ändamålet.

Det underlättar mycket för alla de hybridbilar som idag har ytterst kort räckvidd och måste laddas på arbetsplatsen för att inte köras fossilt hem.

Motion 233:

Bostadsrättsföreningar får inte hindra elstolpar

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Jonas Råsbäck

E-post: jonas@motorum.org

Sammanfattning: Flera bekanta har i bostadsrättsföreningar hindrats från att köpa elbil eftersom de vägrats sätta upp laddstolpe på sin egen garageplats.

Detta tycker jag behöver ändras om inte tekniska hinder föreligger och elbilägaren själv står för kostnaden.

Föreslagna åtgärder: Bostadsrättsföreningar hindrar många potentiella elbilskunder genom att förbjuda laddplats på egen parkeringsplats vilket hindrar inköp av laddfordon.

Motiv och bakgrund: För att även personer som har lägenhet och radhus skall kunna skaffa elbil krävs att man kan ladda över natten på din parkering. Idag är det många som får avslag från sin förening ofta av rädsla för nya produkter.

Om det inte föreligger några tekniska förhinder och innehavaren själv står för ev extrakostnader borde inte föreningen kunna säga nej till en sådan utveckling av parkeringsplatsen. Så är fallet idag och behöver åtgärdas.

Motion 259:

Utveckla kollektivtrafik i glesbygden

Ämnesområde: Transport 2

Motionär(er): Sigrid Söderberg

Organisation: Vasaskolan i Gävle

E-post: sigrid.soderberg@gavle.engelska.se

Sammanfattning: I glesbygder kör man mest bil i hela Sverige. Detta har en direkt påverkan på miljön då otroligt mycket avgaser per person släpps ut i onödan, som man skulle kunna minska eller helt och hållet undvika genom att göra det möjligt för folk i glesbygder att ta lokaltrafik som bussar eller helst av allt: tåg. Kolmonoxid är till exempel direkt giftigt och därmed skadligt, vilket är en av de gaser som avges från förbränningsdrivna bensinmotorer. Till dessa skadliga utsläpp hör även andra ämnen och då en personbil förbrukar bensin på en kilometer ca 80 g som förvandlas till ca 300 g avgaser.

Föreslagna åtgärder: Förslag/Ideer till hållbarare lösning

*Glesbyggsinvånarna får hjälp av tillhörande kommun att arrangera olika samåkningar så att mindre sträckor behöver åkas av enstaka personer.

*Landstinget och staten ser över buss och/eller tågtrafiken och arbetar för att framförallt tåg ska gå att ta sig runt med mer frekvent.

Motiv och bakgrund: Ämnesområde: Transport

Motiv och bakgrund:

På grund av outvecklad tågtrafik så tar många som bor i glesbyggder bilen till varthän man nu utför sina dagliga aktiviteter. I byar som Mehedeby och Älvkarleby som ändå hade tur nog att få tillgång till en tågstation i byn, är det olyckligt att en större del av invånarna ändå använder personbilar som sin förstahandstransport.

Folk som bor långt ifrån större städer kan knappt lita på bussar och tåg att ta dem dit de vill i tid. Bussarna går 4 gånger per dag, och vill man ta sig längre än till skutskär måste man ändå byta till antingen tåg, eller annan buss.

Tågen går, inte en gång var tionde minut men det krävs inte heller, men på grund av växelfel, förseningar, väderförhållanden m.m, så skulle det vara betryggande för pendlare i glesbyggder att fler alternativ än att vänta i en timme på nästa tåg.

Varför jag insisterar på att förbättra tågen och inte bussarna är för att tåg är betydligt mycket bättre för klimatet än bussar, trots att bussar i sin tur är mycket bättre än bil och/eller flyg. Ett tåg rymmer lika många passagerare som ungefär sex bussar, och cirka 140 bilar. Trots det sker enligt trafikverket 68% av de längre resorna inom landet med bil, 11% med flyg, 11% med tåg och 7% med buss.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Ämnesområde:

Livsstil

Motion 24:

Märk produkter vid källan för resurssnål och miljövänlig avfallshantering

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Ett stort hinder för att nå en cirkulär användning av jordens resurser är att blandningen av olika material i produkter är okänd. Ett krav på tydlig märkning vid produktionen skulle ge produkter, som avsevärt lättare sorteras i behandlingsbara fraktioner när produkterna lämnas som avfall. EU skulle kunna ge ett sådant tillägg till det redan existerande avfallsdirektivet och då även gälla för importprodukter.

Föreslagna åtgärder: Inför genom lagstiftning krav på att alla konsumentprodukter märks så att de lätt kan avfallssorteras för återvinning av innehållet och dess resurser.

Motiv och bakgrund: Det är svårt att sortera avfall i olika fraktioner efter innehåll och det blir därmed svårt att återvinna resurser. Bristen på information om innehållet leder till att onödigt mycket avfall förbränns istället för att återvinnas. Detta strider mot den vedertagna principen om att avfall skall stanna på högre steg i avfallstrappan än förbränning.

Märkningstekniken utvecklas snabbt. Till exempel kan textilier märkas med streckkod men än bättre med radiofrekvens-identifiering (RFID - (som du kanske har för att öppna porten)). Märkningen kan till exempel innehålla information om fibersammansättning, kemikalieinnehåll och lämplig avfallsfraktion. Textilierna eller fibrerna kan då återvinnas. Idag eldas cirka 80.000 ton textilier, vilket ger knappt 120.000 ton koldioxidtillskott till atmosfären. Denna belastning kan till stor del undvikas. För närmare studier se: Naturvårdsverkets rapport 6685 oktober 2015 ?Textilåtervinning. Tekniska möjligheter och utmaningar. Alternativt <http://rdcu.be/nmJ2>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 29:

Palmolja i innehållsförteckningen

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Saga Lennskog

E-post: sagalenskog@gmail.com

Sammanfattning: För att göra det enklare för den enskilda konsumenten att göra medvetna val så bör det stå i innehållsförteckningen vad en produkt innehåller, speciellt om det är ett ämne som påverkar klimatet negativt. Idag är det svårt att veta vad en produkt innehåller om man inte är väldigt insatt.

Föreslagna åtgärder: Innehållsförteckningen för skönhetsprodukter och rengöringsmedel skall skriva ut att det använts palmolja för att tillverka produkten.

Motiv och bakgrund: Sen 2014 måste alla länder som ingår i EU ha med i innehållsförteckningen vilket vegetabiliskt fett eller vilken vegetabilisk olja som använts för att producera livsmedlet. Det har gjort det lättare att kunna göra ett val som konsument om man vill handla produkter producerade med den omtalade ” palmoljan” .

Palmolja används dock inte bara i livsmedel utan också i skönhetsprodukter och rengöringsmedel. För den här typen av produkter finns dock inget måste att skriva ut att produkten är producerad med palm(olja, fett, kärna). Om en produkt av den här typen innehåller substanser från palm så kan det omskrivas på många olika sätt i innehållsförteckningen, som till exempel: ” TEA-lavryl sulphate” och ” Pentaerythryl” .

Palmolja är ett stort problem för vårt klimat då det huggs och bränns ner enorma arealer av världens mest artrika regnskog för att göra plats för oljepalmsodlingar. Att regnskogarna förstörs är den främsta anledningen till att en av världens största utsläppare av växthusgaser är Indonesien.

<http://smmi.nu/las-mer/artiklar/palmolja/>

<http://www.greenpeace.org/sweden/se/skog/indonesiens-regnskog/>

Motion 59:

Återupptagande och utbyggnad av tåg och båtförbindelser inom Europa

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Lena Pårup, Gerd Johnsson-Latham, Magnus Ivarsson, Inger Lindberg

E-post: lenaparup@gmail.com

Sammanfattning: Förbindelser som lagts ner ca 1990-2010:

Nattåg Stockholm-Hamburg

Nattåg Stockholm-Oslo

Nattåg Stockholm-Göteborg-Halmstad-Helsingborg

Nattåg Stockholm-Köpenhamn

Nattåg Stockholm-Trondheim

Nattåg Malmö-Berlin (året runt)

Nattåg Malmö-Prag-Budapest

Nattåg Köpenhamn-Göteborg-Oslo

Båt Göteborg-London

Båt Stockholm-St Petersburg

Förbindelser som lagts ner ca 2010-2015:

Nattåg Köpenhamn-Schweiz (Basel)

Nattåg Köpenhamn-Amsterdam

Nattåg Köpenhamn-Paris

Nattåg Stockholm-Storlien/Duved/Åre (året runt)

Båt Göteborg-Kristiansand-Newcastle
Båt Göteborg-Kristiansand
Biltåg Hamburg-Wien/Basel/Cannes

Föreslagna åtgärder: Föreslagna åtgärder

Göra det möjligt att välja tåg/båt i stället för flyg/bil genom:

* Att återuppta och bygga ut tåg och båtförbindelser i Sverige och Europa.

* Att det blir pålitligare och enklare att ta tåg/båt.

* Att införa principen förorenaren betalar, vilket skulle göra tåg/båt konkurrenskraftiga i förhållande till flyget.

Motiv och bakgrund:

Bakgrund

Flygandet i världen har ökat lavinartat och inte minst vi svenskar flyger som aldrig förr. Sedan 1980-talet har flyget konkurrerat ut andra sätt att resa, vilket i princip tvingar det stora flertalet att ta flyget, om de alls vill ha möjlighet att resa.

Bara på några decennier så har en rad tåg och båtförbindelser lagts ned inom Europa, vilket gör det svårt för människor att resa klimatsmart. Detta gör det också svårt för EU och enskilda länder att uppfylla de åtaganden som gjorts avseende miljö och klimat.

Ska vi kunna minska utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser bör nya och tätare tåg- och båtförbindelser byggas ut, både för resor dag- och nattetid.

Avsaknaden av politisk handling när det gäller dessa frågor är tydlig och det enda förslag som lyfts fram är dyra snabbtåg. Varför inga internordiska nattåg? Varför inga nattåg och båtar till andra länder? För att människor ska kunna välja tåget måste det vara punktligt, bekvämt och enkelt. Att beställa en tågresor från tex Stockholm till Barcelona ska vara lika lätt som att beställa en flygresor.

Det är alltså svårare att resa klimatsmart idag än det var 1970, trots många tekniska framsteg. Detta är rätt uppeendeväckande och kräver kraftfulla politiska insatser, både i EU och gemensamt i de Nordiska länderna.

Lena Pårup
Gerd Johnsson-Latham
Magnus Ivarsson
Inger Lindblad

Motion 61:

Ransoneringsystem för nöjesresor med flyg

Version: 2

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Thomas Engdahl

E-post: thom59engdahl@gmail.com

Sammanfattning: Varje svensk medborgare får ett "ransoneringskort" (kan ligga digitalt knutet till passet) och utfärdas med 5 eller 10 års intervaller. Exempel: Anta att man får en kvot resor lagrat i passet att användas inom 10 år. Om kvoten utgörs av 10 flygresor tur och retur huvuddestinationen plus eventuella inrikesflygresor (för att nå huvuddestinationen) så står det var och en fritt att fördela dessa resor under de

tio åren. Ex. Resa mellan Arlanda och Cancun (Mexico) räknas som 1 flygresor tur och retur även om resan inte är direktflyg utan kräver flera byten för att nå huvuddestinationen.

Föreslagna åtgärder: Införa ett allmänt ransoneringsystem för nöjesresor med flyg. Varje svensk medborgare tilldelas en kvot flygresor att fritt använda sig av. Dessutom information som upplyser om den skadliga effekt på planetens klimat och i förlängningen på oss människor som ökningen av koldioxid har.

Motiv och bakgrund: Flygets klimatpåverkan är stor och ökande. I Sverige har antalet utrikes flygresor per invånare mer än fördubblats sedan början av 90-talet. Nya beräkningar bekräftar att vårt internationella flygande svarar för lika stora utsläpp som all bilkörning i Sverige. I beräkningarna av flygets utsläpp av koldioxid är utsläpp på hög höjd (10 000 meter) inräknat (källa: Naturvårdsverket). Det finns en uppsjö av faktabaserade rapporter och inlägg att ta del av i ämnet så jag redogör eller hänvisar inte till dessa här. De svenska myndigheter/instanser som har mest ansvar är Sveriges regering och riksdag. För att vi ska nå målet enligt Parisavtalet och Sveriges klimatmål krävs kraftfulla och för medborgarna obekväma åtgärder. Det går inte, som vissa påstår i debatten, att förlita oss på att flyget kommer kunna gå på biobränsle eller el. Om det ens är möjligt kommer det ta mycket lång tid att förverkliga, och den tiden har vi inte. Parallellt med ett införande av ransoneringsystem behövs information till allmänheten. Information som upplyser om den skadliga effekt på planetens klimat och i förlängningen på oss människor som ökningen av koldioxid har. En slags varudeklaration av flyget i likhet med den som vi har för alkohol och tobak.

Motion 73: Förbjud direktreklam i pappersformat

Version: 2

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): BirGitta Tornérhielm, Janine O'Keeffe, Elisabeth Lundqvist, Becka Le Moine, Karin Nilsson Jungermann

E-post: gitta.tor@gmail.com

Sammanfattning: Förbud för pappersreklam är ett effektivt sätt att nå klimatmålen enligt Sveriges klimatlag (2017:720)

Föreslagna åtgärder:

Vi föreslår att direktreklam i pappersformat förbjuds i Sverige med effekten att minska konsumtionen och därmed också dämpa produktionsbehovet.

Motiv och bakgrund:

Sveriges Klimatlag anger att växthusgasutsläppen ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990 senast år 2045 (Klimatlag (2017:720)

Möjlighet att närma oss målet är bland annat att effektivisera och att sänka vår produktion. Möjlighet för sänkt produktion är bland annat minskad reklam.

Utsläpps-vinster med minskad reklam:

- Växthusgasutsläppen minskar i alla led.
- Opinon för ett samhälle utan slit och släng stärks

- Den minskade reklamen ger mindre konsumtion
- Pappersprocess och kemikalier skapar utsläpp
- Kraftigt minskad reklam med eliminering av pappersreklam sparar mycket skog
- Skogen bidrar kraftigt till utsläppsminskningen som kolsänka

Motion 134:

En långsiktig och genomtänkt strategi för att minska flygets utsläpp

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Magnus Ivarsson, BirGitta Tornérhielm, Gerd Johnsson-Latham, Inger Lindberg, Lena Pårup

E-post: ivarsson.magnus@gmail.com

Sammanfattning: Den globala medel- och överklassens ständigt ökande flygande bidrar på ett oacceptabelt sätt till den globala temperaturhöjningen. Om denna utveckling inte bryts kommer detta att få katastrofala konsekvenser. Att vänta på nya, ännu oprövade lösningar som ska ersätta dagens växthusgasintensiva teknik är inget alternativ då utsläppsminskningen behöver ske i rask takt. Därför föreslås en kombination av åtgärder för att påverka människors livsstil i form av ökad beskattning, lagstiftade restriktioner och riktad information om konsekvenserna av flygets växthusgasutsläpp.

Föreslagna åtgärder: - Ökning av flygskatten i syfte att påverka människors resvanor mot minskat flygande.

- Ett regeringsinitiativ i syfte att verka för global beskattning av flygbränsle.
- Lagstiftning som begränsar flygbolagens högsta tillåtna utsläpp.
- Stopp för subventioner till flyget.
- Riktad information om konsekvenserna av flygets utsläpp med särskilt åläggande till flygbolagen vid försäljning av resor.

Motiv och bakgrund: Enligt flera beräkningar härrör ungefär hälften av de globala utsläppen av växthusgaser till en livsstil som främst kännetecknar världens 10 % rikaste befolkning som konsumerar, lever och inte minst flyger på ett sätt som sammantaget är inkompatibelt med de långsiktiga målen i Parisavtalet. En sådan växthusgasintensiv livsstil kommer i allt högre grad att drabba människor i fattigare delar av världen, men även oss alla, och framtida generationer som riskerar att drabbas av katastrofer som svält och översvämningar och tvingas på flykt.

Utvecklingen mot en kontinuerlig ökning av flygandet med allt mer växthusgasutsläpp som följd måste vändas. Ny teknik och/eller nya bränsleformer kan på sikt erbjuda en lösning men utvecklingen måste vändas snarast och därför krävs också åtgärder för att påverka livsstilsförändringar i riktning mot minskat flygande och stimulera till andra sätt till självförverkligande, inklusive genom att resa och förflytta sig.

Erfarenheter från andra områden där man velat uppmuntra till livsstilsförändringar kan bidra. Tobaksrökningen har exempelvis minskat kraftigt under de senaste decennierna, bl.a. som en följd av en strategi bestående av åtgärder på flera fronter: ökad beskattning, lagstiftade restriktioner (förbud på vissa platser) och riktad information om rökningens negativa konsekvenser (på exempelvis cigarettpaket). En liknande strategi kan tillämpas för att minska flygandet. Därför kräver vi att regeringen upprättar en långsiktig, genomtänkt och konkret plan som bygger på en kombination av åtgärder i form av (1) ökad beskattning, (2) lagstiftning om restriktioner och (3) riktad information med stöd i beprövad erfarenhet.

1. Krav på en adekvat beskattning och stopp för subventioner

Skatten på flygresor måste successivt höjas för att leda till nödvändiga beteendeförändringar. Den exakta utformningen bör utredas och en tänkbar målsättning kan bestå i att stegvis höja skattenivån så att den motsvarar andelen på cigaretter, där ungefär halva konsumentpriset utgörs av skatt. För att öka skatteuttagets legitimitet bör pengarna öronmärkas till satsningar på hållbara alternativ till flyget samtidigt som alla subventioner till flyget stoppas. Regeringen bör också verka i internationella fora för en global överenskommelse om beskattning av flygbränsle.

2. Krav på lag som fastställer gräns för högsta tillåtna utsläpp

Det akuta läget kräver också någon form av restriktion för flygandet, förslagsvis genom att flygbolag och privata flygplansägare förbjuds att genomföra resor där växthusgasutsläppen hamnar över en viss nivå per kilometer och resenär. Denna gräns kan exempelvis initialt inriktas på resor med de äldsta, minst effektiva, flygplanen eller mindre jetflygplan anpassade för en eller ett fåtal resenärer. Därefter bör den tillåtna utsläppsnivån successivt sänkas med visst intervall. Fördelen med ett sådant tillvägagångssätt är att det också skapar förutsägbarhet för flygbranschen samtidigt som industrin pressas att skynda på omställningen.

3. Krav på information om klimatkonsekvenser av flyget

Slutligen krävs stora insatser för att informera om flygandets skadliga konsekvenser på bred front riktade mot olika konsumentgrupper. Denna information bör vara tydlig, konkret och bl.a. innebära att flyg- och resebolag vid reklam och biljettförsäljning åläggs att informera om hur stora utsläpp och klimatskador en planerad resa resulterar i och vilka konsekvenser flygets utsläpp sammantaget har på lång sikt, t.ex. i form av antal kvadratmeter nedsmälta isar. Varningarna bör följa exemplen från varningstexterna på cigarettförpackningar, med effektiva bilder och symboler.

Motion 135:

Skärpta återvinningsmål ett första steg mot ökat återbruk och hållbarhet

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Magnus Ivarsson, Gerd Johnsson-Latham, Lena Pårup

E-post: ivarsson.magnus@gmail.com

Sammanfattning: Våra nationella mål för återvinning är, i flera fall, satta under de mål för återvinning som redan uppnåtts. För att stimulera en utveckling mot ökad återvinning och hållbarhet behöver vi mål som driver på utvecklingen och stimulerar till hållbart agerande. I motionen föreslås att regeringen ger i uppdrag till lämplig myndighet att utreda dessa och relaterade frågor.

Föreslagna åtgärder: Att lämplig myndighet uppdras att:

- formulera nya återvinningsmål satta över de nivåer som (faktiskt) redan uppnåtts
- skapa en långsiktig plan för stegvis höjning av målnivån
- utreda hur ökad återvinning av plastförpackningar kan uppnås genom att producentansvaret skärps i lagstiftning

Motiv och bakgrund: För att lyckas minska de utsläpp som är associerade till vår livsstil kommer det med största sannolikhet krävas en övergång från konsumtion av varor till tjänster, en allmän minskning av konsumtion och en transformation till en mer cirkulär ekonomi. I det sistnämnda ingår bland annat att betydligt högre grader återvinning och återbruk än idag. På en planet med ändliga resurser är det en omöjlighet att ständigt utvinna nya råvaror för att understödja högkonsumerande gruppers ohållbara livsstilar, där en icke-försumbar del rör återvinning och återbruk av förpackningar.

Det kan verka glädjande att Sverige 2015 nådde upp till sju av åtta av de mål vi själva satt upp för materialåtervinning genom förordning (2014:1073) om producentansvar för förpackningar. Men utfallet kan givetvis bara värderas i relation till målens ambitionsnivå. Som exempel kan nämnas att det övergripande målet för materialåtervinningen är att 55 % av den mängd förpackningar som tillförs den svenska marknaden ska återvinnas men 2015 uppmättes den totala återvinningen till 73 %. Gällande plastförpackningar (exklusive PET-flaskor) är målet 30 % och 2015 återvanns 45 %.

Förordningen rymmer visserligen en rad planerade skärpningar från 2020, då målet för den totala återvinningen höjs till 65 %, men det är alltså fortfarande en lägre nivå än den faktiska återvinningen 2015. Målet för plastförpackningar höjs samma år till 50%, marginellt högre än 2015 års nivå. En sådan brist på skärpta ambitionsnivåer är minst sagt anmärkningsvärd eftersom målen bör vara satta så att de bidrar till att driva utvecklingen framåt.

Det bör också finnas en plan för stegvis höjning av ambitionsnivån över en relativt lång tidshorisont så att producenter och konsumenter kan planera sitt agerande. Om man ser på exempelvis glas och pantburkar så var återvinningsgraden 2015 94% respektive 92%. Någonstans kring 90-95% borde således inte vara omöjligt med existerande teknik och förutsättningar.

Mer ambitiösa mål måste också kopplas ihop med en differentierad uppsättning effektiva åtgärder för ökad återvinning. Det finns redan idag en skyldighet att sortera sina sopor enligt avfallsförordningen (2011:927), men det är uppenbart att det saknas incitament och belöningar. Det borde exempelvis gå att lära sig av de åtgärder som applicerats på de förpackningar där återvinningsgraden redan idag är över 90%. Ett liknande retursystem som det som regleras i förordning (2005:220) om retursystem för petflaskor och metallburkar skulle exempelvis kunna utformas gällande vissa kategorier av hårda plastförpackningar (för t.ex. schampo, balsam, duschkräm). En annan viktig faktor är att det måste bli lättare att ”göra rätt”, i det här fallet att sortera. Den genomsnittliga närheten till sopsorteringsstationer skulle kunna ökas och kommuner skulle kunna tvingas eller uppmuntras erbjuda möjlighet till sortering i olika behållare i alla offentliga soptunnor i stadsmiljö.

Avgörande för återvinningssystemets trovärdighet är att de förpackningar som medborgarna sorterar i hög grad också återbrukas. Plastförpackningar är särskilt bekymmersamt att återbruka eftersom det finns många olika typer av plast med olika egenskaper. Det behövs därför konkreta åtgärder för att öka återvinningsgraden av plast. Exempel på åtgärder är att, i lag, begränsa antalet typer av förpackningar som är tillåtna på marknaden alternativt att på olika sätt pressa branschen att utveckla mer enhetliga standarder för förpackningar.

Motion 152:

Minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser !

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Eva Bexell, Margareta Falk, Ann Helleday, Ann-Mari Hofsten, Kristina Salén

Organisation: Psykologi för klimatet

E-post: kristina.salen@tele2.se

Sammanfattning: En minskning av de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser är nödvändig snarast . För att nå Parisavtalets mål måste vi i Sverige få ner våra utsläpp från nuvarande dryga 10 ton per person och år till 2 ton. För att nå det målet måste vi ändra våra vanor.

Naturvårdsverket har bra information om klimatet men den når bara ett fåtal. Informationen måste spridas och utformas så att den når ut till fler och hjälper människor att minska sina utsläpp. Även ekonomisk styrning och ransoneringar behövs. Det MÅSTE löna sig att leva klimatvänligt.

Föreslagna åtgärder: Vidta åtgärder för att skapa motivation för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser genom information och politik !

Uppdra åt Naturvårdsverket att ge information om hur var och en kan minska sina utsläpp !

Förbered för att införa mer ekonomiska styrmedel och ransoneringar som gynnar en klimatvänlig livsstil.

Motiv och bakgrund: Våra konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser i Sverige har ökat de senaste åren. För att nå 2-gradersmålet enligt

Parisavtalet måste vi minska dessa snarast. De ligger nu på drygt 10 ton per person och år och måste ner till 2 ton.

Då krävs det att vi ändrar våra vanor . Hur ska det gå till ? Hur kan man skapa motivation till livsstilsförändringar som leder till minskade utsläpp ?

Enligt psykologin kan bl a INFORMATION , EKONOMI och RÄTTVISA skapa motivation.

Naturvårdsverket har mycket bra INFORMATION om klimatet och livsstilen men den når bara ut till ett fåtal. Vi föreslår därför att NV får i uppdrag att utforma, presentera och sprida informationen så att den når ut till fler . Informationen ska främst vara till hjälp när man vill minska sina utsläpp och även visa på det positiva med en klimatvänlig livsstil .

Från politiker media och inte minst sociala medier får vi motsägelsefull information i klimatfrågan t ex om flygets påverkan. Vi tar gärna till oss den information som passar till våra handlingar för att slippa den sk kognitiva dissonansen. Fortfarande förekommer en hel del missuppfattningar i klimatfrågan. Därför är det nödvändigt att en objektiv myndighet ges i uppdrag att ge informationen.

Det kommer dock inte räcka med information. Det har visat sig i försök att bara ett fåtal personer efter adekvat miljöinformation ändrar sitt beteende enbart av miljöskäl. Att allmänheten är informerad av en statlig myndighet är ett första steg och kan underlätta för politiker att ta obekväma beslut.

EKONOMISKA SANKTIONER är ett starkt skäl till att ändra beteende. Kraftig och effektiv ekonomisk styrning är ett måste. Någon form av skatteväxling som gynnar klimatet är flera partier i riksdagen positiva till. Det som förstör måste bli dyrare och det klimatvänliga billigare. Det MÅSTE löna sig -också ekonomiskt- att leva klimatvänligt . Då kan vi bli motiverade att ändra våra vanor och klimatmålen nås inom rimlig tid.

En annan viktig faktor som påverkar vår vilja att ändra beteende är RÄTTVISA . Det är lättare att avstå från flygresan om även andra måste göra det. Därför kan ransoneringar upplevas som rättvisa . Exempelvis ransonering av flygresor skulle ge en snabb effekt . Vad andra gör är allmänt en viktig pådrivare . I synnerhet är det viktigt att politiker m fl inflytelserika personer föregår med gott exempel.

Motviljan att ändra vanor och avstå beror även på att det kan kännas meningslöst eftersom Sverige släppet

ut så lite växthusgaser globalt sett. Ett av problemen med klimatutsläppen är just att de består av så många små källor. Enligt klimatforskare som Kevin Anderson är utsläppen mycket ojämnt fördelade. Cirka 50 % av utsläppen orsakas av 10 % av världens befolkning. Många av oss i Sverige tillhör den gruppen. I alla avseenden som Sverige kan bli ett föregångsland bidrar vi till mycket mer än vår faktiska andel. Många människor är oroliga för klimatförändringen och vill hjälpa till. De förväntar sig och längtar efter regler och stöd från politiken som kan underlätta minskningen av de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Motion 155:

Kortare arbetstid för klimatet

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Göran Hådén

E-post: goran.haden@gmail.com

Sammanfattning: Kortare arbetstid behöver lyftas som en viktig klimatfråga. Pga rekyleffekten är kopplingen mycket stark mellan högre löner och högre klimatpåverkan. Vi måste därför välja mer fri tid istället för mer pengar, samt komplettera med reformer som gör att låginkomsttagares ekonomi inte försämras. Det kan göras på flera sätt, har gjorts förr och har stort stöd i opinionsundersökningar.

Att ändra arbetstidslagen är inte hela lösningen, men det är en konkret reform riksdagen kan rösta igenom som kan påverka normer för alla.

Föreslagna åtgärder: att ändra arbetstidslagen så att normalarbetstiden räknat per vecka minskar med en timme redan 2019, och sedan ytterligare en timme varje år nästa mandatperiod, så att vi valåret 2022 når 36-timmarsvecka

Motiv och bakgrund: Under 1900-talet förverkligades mångas drömmar om mer fri tid och mindre lönearbete. Vi fick lagstadgad semester, arbetstidsförkortningar och sänkt pensionsålder, samtidigt som medellivslängden ökade med cirka tre månader per år.

Nu när vi är mycket rikare än då, anser riksdagen att vi inte har råd att korta arbetstiden längre.

Utifrån att vi kan producera mer på kortare tid, så valdes fram till 1970-talet både mer konsumtion och kortare arbetstid. Sedan dess har politiken ensidigt valt överkonsumtion. I dag lever vi svenskar i snitt som om vi hade fyra jordklot att hämta resurser ifrån. Hemmen blir överfulla av prylar, men vi hinner inte använda så mycket.

Högre löner ger högre miljöpåverkan. Enligt forskningsrapporten Extreme carbon inequality (Oxfam 2015) orsakar världens rikaste tio procent hälften av alla utsläpp av växthusgaser som kommer från individuell konsumtion, medan den fattigaste hälften av världens befolkning endast orsakar 10 procent av dessa utsläpp.

Rekyleffekten visar att när vi sparar pengar på miljöåtgärder, så får vi mer pengar att lägga på överkonsumtion som fler flygresor. Att välja kortare arbetstid istället för högre lön är därför av stor vikt för att klara klimatmålen? se till exempel Naturvårdsverkets rapport Klimatomställningen och det goda livet,

där resultat indikerar att förkortning av arbetstiden med 1 procent minskar hushållets energianvändning och växthusgasutsläpp med drygt 0,8 procent?

Kortare arbetstid för fler kan bland annat främjas genom fler kommunala initiativ, sänkt norm för heltid i arbetstidslagen, arbetstidsbanker för anställda eller att ge alla anställda samma rätt att arbeta deltid som småbarnsföräldrar har idag. Kvinnodominerade yrken i offentlig sektor måste få rätt till kortare arbetstid, liksom många genom avtal redan fått i mansdominerade yrken i privat sektor.

Miljöeffekten bygger på att timlönen blir densamma, eller i alla fall inte åter upp hela miljövinsten. Därför bör kortare arbetstid kombineras med reformer som gör att låginkomsttagares ekonomi inte försämras.

Vi har stöd. Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet 2014 visar att det är lika många positiva som negativa till att införa sex timmars arbetsdag för alla förvärvsarbetande. FSI/Kairos future 2014 visar att det konstant sedan 1990-talet är en klar majoritet av de heltidsarbetande som hellre vill ha kortare arbetstid än högre lön. Tyvärr vågar många inte avvika från heltidsnormen om inte fler på deras arbetsplats och omgivning gör det, vilket ytterligare talar för kortare arbetstid genom en generell successiv arbetstidssänkning.

Slit inte ut människor och miljö. Genom att dela på delbara jobb kan stressen minska både för de som får jobb och för de som går ner i arbetstid.

Framtidsvisionen för klimatomställningen måste vara mer än frånvaro av elände. Vi behöver även lockande framtidsbilder om högre livskvalitet och mer tid att leva.

Motion 165: Reklamfritt på nätet

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Roger Bydler

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: De dominerande nätbaserade företagen som Google, Amazon, Facebook m.fl. får merparten av sina intäkter från reklam de säljer. Reklamen har blivit allt mer individanpassad utifrån de profiler företagen tar fram från våra sökningar och inlägg via deras plattformar. Vi har alltså ingen möjlighet att själva välja vilken reklam vi vill ta del av. Många vill över huvud taget inte få reklamslag när de går ut på nätet.

Föreslagna åtgärder: Att ingen nätbaserad reklam får riktas till enskilda individer utan deras godkännande. och att överträdelse ska ge ” drabbade” individer rätt till skadestånd.

Motiv och bakgrund: Reklam utgår från att påverka våra köpbeteenden och förstås att vi ska köpa mera. I traditionella medier är det i stort sett samma typ av reklam som vi har sett under lång tid. Digitala medier använder algoritmer som gör att reklam vi möter blir allt mer anpassad efter vem vi är och inte minst vilka behov vi har. Nätbaserad reklam anpassas via dessa algoritmer automatiskt utifrån vad en individ söker på nätet, ger uttryck för på Facebook eller ” gillar” eller ” inte gillar” .

De dominerande nätbaserade företagen som Google, Amazon, Facebook m.fl. får merparten av sina

intäkter från reklam de säljer. Vi har idag ingen möjlighet att själva välja vilken reklam vi vill ta del av. När vi går in på en sajt, en nätbaserad tidning eller vad det nu är så kommer dessa reklaminslag.

Eftersom vår konsumtion är en av de dominerande utsläppskällorna, måste våra konsumtionsmönster ändras radikalt. Vi orsakar idag utsläpp motsvarande 11 ton CO₂e per person och år. För att klara max 2 graders global uppvärmning, som Parisavtalet stipulerar som den gränsen vi inte får överskrida, måste vi enligt Naturvårdsverket ner till under 2 ton per person och år. Reklamen är därför en viktig del i ändrade konsumtionsmönster. Den måste mer eller mindre bort och definitivt inte påtvingas oss. Många vill över huvud taget inte få reklaminslag när de går ut på nätet.

Motion 225:

Reduce CO₂ emissions for children undertaking sport

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: ' "A huge amount of Norwegian kids are doing sports, so we have very broad recruiting base, and our top sports programs and our kids are very closely connected in our system," Ovrebo said.

"They can compete, but we don't make like No. 1, No. 2, No. 3 before they're in their 13th year. We think it's better to be a child in this way because then they can concentrate on having fun and be with their friends and develop."

<https://www.usatoday.com/story/sports/winter-olympics-2018/2018/02/18/norway-dominating-2018-winter-olympics-medal-count/350369002/>

Föreslagna åtgärder: -support research and development of children's sports bags so that they can take public transport to training and matches.

-support clubs with the cost of the bags for clubs who use public transport for children who play sport.

Motiv och bakgrund: Sport is coupled to mental health, democratic and social behaviours. Children who participate in sports maintain into adulthood are far more likely to have successful and contribute to society. This is all well known and documented.

The problem facing us is how to lift local sport participation, while reducing CO₂. A simple idea is to make luggage options work with public transport for children. Most kids like to be independent from their parents and showing that independence with their sport is a great step. But the gear involved inhibits this and increases the likelihood of car being used. Therefore we need the government to work with a few companies to make this happen. And enable kids to establish a long, strong and lasting relationship with their sport.

The sport bags will need larger wheels and special development to ensure that children can get on and off trains and buses.

Motion 227: **Sweden Sing for the Climate**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Janine O'Keefe, Samuel Jarrick

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: Other resources:

<https://www.youtube.com/watch?v=1aITLKyZhS0&feature=youtu.be>

<https://www.facebook.com/nic.balthazar>

<http://singfortheclimate.com/>

Föreslagna åtgärder: -att spela in en svensk/engelsk version av klimatsången Sing for the Climate, med skolklasser, kändisar, och deltagare på Klimatriksdagen.

-each and every government level will open their meetings with a Sing for the Climate

Motiv och bakgrund: Singing is an excellent way to bind us together in our unbelievable quest. The quest to return the climate to a reasonable level, eg. 350ppm.

It helps remove climate anxiety while giving us something in common. Our quest is so large that we need to use every type of inclusion tool to bring as many people on board as possible.

380,000 people in Belgium were part of this and we in Sweden can do better than that!!

Let's beat Belgium! https://www.youtube.com/watch?v=LRh9w5T0_Gc

Motion 232: **Arbeta för klimatsmarta livsstilar och visa att det ger bättre liv**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Gerd Johnsson-Latham, Lena Pårup, Inger Lindberg, Magnus Ivarson

E-post: gerdjohnssonlatham1@hotmail.com

Sammanfattning: Vi 10% rikaste i världen förleds genom livsstilsmagasin, reklam och politiska partiernas "plånbokstänkande" att se välfärd som en fråga om konsumtion, trots att vi materiellt sett har det vi behöver. Vad vi INTE har som en följd av ensidigt materiellt fokus är en planet som klarar klimatförändringar och goda liv för framtida generationer, med ren luft, rent vatten, mindre gifter och god hälsa. Sverige bör genom seminarier, studier, forskning mm bli världsledande i att visa hur den rikare delen av jordens befolkning måste ta ansvar för framtiden, för ett paradigmskifte och hållbar välfärd.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att

- regeringen tar olika initiativ för att bli världsledande i att möta klimathoten och visa att omställning inte behöver innebära mindre välfärd. De kan tvärtom genom att inriktas på klimatsmarta prioriteringar säkra centrala och bestående aspekter av välfärd som mindre växthusgasutsläpp, ren luft, rena hav, rent vatten, giftfri mark, minskad stress, mindre ohälsa mm.

Motiv och bakgrund: Mänsklighetens historia visar på en ständig vilja att uppnå bättre liv. Det har i alla tider inriktats på att tillgodose både grundläggande materiella behov och icke-materiella aspekter av välfärd, inte minst närhet till andra; tillhörighet, en känsla av mening och det som KG Hammar kallar inre tillväxt och inre hållbarhet.

Idag lever vi i en värld där välfärd alltmer ensidigt kommit att definieras som materiell konsumtion, särskilt för människor vars mest grundläggande behov sedan länge tillgodosett. Ekonomin styr, men inte i termer av ordets grundläggande betydelse hushållande med resurser utan våra livsstilar präglas av en kvartalsekonomi där naturen saknar ett pris. En ekonomi, där jakten på tillväxt skapat så stora klyftor att den rikaste procenten av jordens befolkning äger mer än den fattigaste hälften - men ändå får 80% av den tillväxt som genereras.

I sin rapport till Romklubben våren 2018 kallar Ernst Ulrich von Weizsäcker och Anders Wijkman världens tillstånd ” en social kris, en politisk och kulturell kris, en moralisk kris och en kris för demokratin” . De betecknar situationen också som ” en kris för ideologier och för det kapitalistiska systemet... med politiska beslutfattare som primärt låter sig influeras av investerare och privata företag.”

Weizsäcker och Wijkman pekar på hur de ekonomiska modeller som lett till dagens kvartalskapitalism bygger på teorier från 1700-talet när jordens befolkning bestod av en kvarts miljard individer totalt. De kallar den tiden ” den tomma världen” . Idag när vi är 7,5 miljarder och på väg mot 10 miljarder fungerar inte teorierna längre, för vi lever i en ” full” värld, med teorier där det saknas pris och värde på naturen, och där nästan en miljard barn, unga och gamla svälter.

Den rikaste tiondelen av jordens befolkning till vilka vi i Sverige hör står för 45% av världens alla utsläpp. Enbart den allra rikaste procenten står för 13 %, med utsläpp om 200 ton per person och år, enligt studien ” Carbon and Inequality: from Tokyo to Paris” . Vad som krävs är istället enligt rapporten ” Shared well-being on a healthy planet” .

Minskning av utsläppen är således mer en fråga om fördelning och rimlig hänsyn och solidaritet människor emellan, även om tekniklösningar också är nödvändiga.

Påven Franciscus har tagit en aktiv roll i arbetet för att skydda planeten och hävdar att ” de yttre öknarna växt så mycket på jorden för att människors inre öknar växt så fort” . Påven liksom många andra talar om vikten av en ny ” narrative” ; en ny berättelse där ren luft, rent vatten, giftfri mark och god hälsa står i centrum.

Dana Meadows påpekar att (min översättning): ” Människor inte behöver stora bilar de behöver respekt. De behöver inte proppfulla garderober de behöver känna sig attraktiva och känna spänning, variation och skönhet. ... Samhällen kan hitta icke-materiella sätt att tillgodose behoven, i en värld där vi vet att resurserna är knappa och utsläppen måste minska.”

Oxfordekonomen Kate Raworth, medlem av Rom-klubben, har framhållet behovet av en ny ekonomisk teori, som utformas efter nödvändigheten att möta allas behov, och som tar hänsyn till planetens gränser. Vi behöver reglera den största skuld vi har enligt Thomas Piketty den till naturen. Istället för att bygga livsstilar och välfärdsmodeller på en ekonomi och föreställningar om välfärd och livsstilar som primärt gynnar en liten minoritet och eroderar våra livsbetingelser behövs ett paradigmskifte och det Weizsäcker och Wijkman kallar en ny upplysning, och det Rane Eisler benämner en ” caring economy” .

Vi måste växla om till ett samfällt agerande och inte låta oss styras av kortsiktig kvartalsekonomi med krav på ständigt ökad avkastning som primärt gynnar en minoritet som tar världen som gisslan. Istället för växande privat konsumtion krävs nu investeringar i och forskning och utveckling rörande hållbara transporter, hållbart boende, hållbar produktion mm. Det behövs tydligt fokus på visioner, mål och styrmedel för att skapa hållbara och rättvisa livsvillkor, idag och för framtida generationer. Sverige, som ofta valt det bästa av olika modeller och varit ledande i miljöarbete bör bli världsledande i att

skissera modeller för hållbar, rättvis välfärd.

Arbetet bör bygga på åtaganden i Parisavtalet 2015.

Styrmedlen bör bl a kunna omfatta ekonomiska incitament, regelverk, lagar och långsiktiga, hållbara investeringar

Finansiering bör bl a säkras utifrån den FN-princip om att förorenaren ska betala för utsläpp och bidra till omställningar som antogs vid FN:s Världskonferens i Johannesburg 1992 om hållbar utveckling.

Motion 249:

Jämställdhet i hållbara infrastruktursatsningar och samhällsplanering

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Gerd Johnsson-Latham, Magnus Ivarsson, Lena Pårup, Inger Lindberg

E-post: gerdjohnssonlatham1@hotmail.com

Sammanfattning: Det krävs åtgärder för en jämställd och hållbar samhällsplanering som uppmärksammar könsspecifika skillnader som t ex visar att bilburna rikare män står för den största andelen utsläpp och föroreningar. Utformningen av skatter, subventioner och investeringar som rör i infrastruktursatsningar och samhällsplanering bör inte gynna denna grupp utan folkflertalet. Grundprincipen bör vara den som antogs vid FN:s världskonferens i Johannesburg 1992 om befolkning och utveckling som anger att det är förorenaren som ska betala.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen bör

- stoppa skattelättnader till personer med tjänstebil; oftast män och istället subventionera god kollektivtrafik, som i högre grad används av kvinnor, unga och äldre.
- i likhet med bl a UK bör Sverige i all planering av boende, arbetsplatser och andra samhällsfunktioner arbeta för att ” mobilitet” inte primärt ger ökad valfrihet och välfärd åt bilburna (automobila) utan åt alla.

Motiv och bakgrund: I planering av investeringar, utformning av skatter och subventioner som rör livsstilar och konsumtionsval behöver hänsyn tas till att individer i praktiken sällan har helt fria val. Vi styrs av de begränsningar som våra ekonomiska tillgångar sätter (eller inte sätter, om vi är rika nog) liksom av sociala hänsyn och förväntade roller om vad vi ska göra som ” riktiga” män och kvinnor på alla livets områden: när det gäller val av yrke, hur vi tar oss till arbetet, omsorg av barn och närstående, fritid mm.

Medan kvinnor pga huvudansvar för hem och barn ofta förväntas stanna närmare hemmen (vilket fortfarande bekräftas i stadsbyggande och ” storregioner” i Sverige) så reser många män långa sträckor dagligen/månatligen, med bil och flyg. I Sverige står män för ca 2/3 av alla personkilometer som körs. Siffrorna torde vara än högre på energislukande motorcyklar och stora motordrivna fritidsbåtar. Kvinnor dominerar istället i de hushåll som inte har bil.

Resande och transporter står idag för cirka ¼ av energiförbrukningen och prognoserna tyder på kraftigt ökade transporter. Vad gäller resande så har män i ett historiskt och globalt perspektiv men också idag mycket större mobilitet och frihet att röra sig än kvinnor. Det är inte minst i ett globalt perspektiv mer mäns och särskilt välbärgade mäns resande, konsumtionsmönster och prioriteringar som gett upphov till dagens stora förbrukning av fossila bränslen och utsläpp av växthusgaser. Det är därmed mer mäns än kvinnors efterfrågan på bränslen och råvaror som ligger bakom jakten på och konflikter kring olje- och gasfält och handelsrutter för att säkra dagens ohållbara livsstilar.

I ett globalt perspektiv, men även i Sverige, dominerar män de beslut som fattas om fördelning av resurser

för transportändamål. Som Claes Tingwall på Vägverket uttryckt det: ” Transportsektorn planeras av medelålders manliga vägingenjörer, för män” . Det innebär att medel företrädesvis anslås till områden som män utnyttjar: bilvägar och reguljärflyg. Istället ter det sig självklart, med dagens låga räntor och vår kunskap om klimathoten, att göra stora investeringar i kollektiva transporter, som bussar och miljövänligt tågresande dvs hållbara transporter som är till för andra än bilburna. Mer väl utbyggda, tillförlitliga och billiga kollektiva transporter skapar också ökade möjligheter för kvinnor att ta sig till ett bredare utbud av platser där de kan arbeta eller utbilda sig vilket ökar kvinnors valfrihet, kompetensutveckling, inkomster, pensioner och arbetstillfredsställelse, och är hållbart för helheten.

Motion 260: **Certifierad Palmolja**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Emili Nohrén

E-post: emili.99@hotmail.com

Sammanfattning: Om staten ger ut mer information till medborgare gällande palmoljeproduktionen och skillnader mellan certifierad palmolja och icke certifierad skulle det kunna påverka deras syn på livsmedlen de köper. I och med detta startas en process som med tidens gång kan leda till minskat inköp av produkter med icke certifierad palmolja.

Informationen kan användas för att uppmuntra affärer och företag att tänka över deras inköp av produkter och rikta in sig mer på certifierad palmolja.

Föreslagna åtgärder: Starta en process där staten ger ut mer information gällande utvinning av palmolja och dess konsekvenser.

Svenska affärer ökar inköpet av livsmedel och produkter med certifierad palmolja.

Motiv och bakgrund: En av världens viktigaste vegetabiliska olja är just palmolja. Det finns i godis, tvättmedel, smink och mycket annat. Många människor har ingen aning om palmoljeutvinningens konsekvenser, man är inte medveten om vad för effekter våra inköp bidrar till. Detta måste ändras. Otroligt stora ytor av regnskog har huggits ned för att ersättas av oljeplantager. I samband med detta har flera människor, djur och växtarter tvingats undan och fått deras livsmiljöer förstörda.

Oljepalmen är en mycket mer effektiv råvara till exempel raps eller solros eftersom den är mycket billigare att odla och hantera. Den växer året runt och är mycket enkel att hantera då den kräver mindre bevattning, bekämpning- och gödningsmedel än andra vegetabiliska oljor.

Men att bojkotta palmoljan gör sig ingenting till, för då kommer denna bara ersättas av någon annan olja som kommer att exploateras och överkonsumeras. Detta hjälper varken regnskogen eller lokalbefolkningen som drabbas hårt av de bränder som orsakas av palmoljeproduktionen. Istället så borde man sikta på en mer hållbar och ansvarsfull utveckling inom odlandet.

Istället för att bojkotta borde konsumenter ställa krav på att palmoljan bör vara certifierad enligt RSPO(Roundable on Sustainable Palm Oil) som följer ett regelverk som innebär rimliga arbetsvillkor, mindre sociala konflikter och skyddande av regnskogen. Inga nya plantager får skapas av det som är kvar av den orörda regnskogen och andra ekosystem. Så de företag som säljer och använder palmolja måste

skaffa ett certifikat för att bevisa att palmoljan de handlar med endast kommer från certifierade plantager för en mer hållbar produktion.

Källor:

<http://www.wwf.se/press/aktuellt/1617786-krav-certifierad-palmolja>

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/palmolja-soja-och-forandrade-marknader/1551360-palmolja>

Ämnesområde:

Mat, jordbruk

Motion 7:

Gynna hållbarare köttproduktion

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Mikael Johansson

E-post: mj8@spray.se

Sammanfattning:

Föreslagna åtgärder: Märkning av köttets (matens) ursprung även på restaurang.

För kund att se på t ex menyn.

Motiv och bakgrund: Köttproduktion anses ha stor miljöpåverkan i världen. Svenska producenter har striktare regler att följa än sina utländska konkurrenter. Antibiotikaanvändandet i andra länder och ökning av resistent bakteriestammar är mkt tungt vägande skäl.

I butiken är det lätt att se medan det på restaurang kan vara svårt. Mkt av den mat vi äter och vårt matsvinn sker på restaurang. Relativt hög andel av det som serveras idag kommer från länder som t ex Thailand eller Danmark.

Någon slags märkning på ex.vis menyn borde kunna vara obligatoriskt och i längden gynna närproducerat, det lokala näringslivet och minska importen av hormon- och antibiotikabehandlat kött.

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/kottguiden/1595300-wwfs-kottguide>

Tänkbara inblandade instanser och myndigheter:

Jordbruksverket

Livsmedelsverket

LRF

Motion 21:

Ge stadsodling åtminstone lika mycket utrymme som parkeringsplatser

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Det finns ett ökande intresse för stadsodling, som delvis kan bidra till försörjning, men som främst ger livskvalitet. Det är ont om plats för stadsodlingar. Det finns planbestämmelser, som kräver

att parkeringsplatser anordnas. För att ge plats åt stadsodling borde det finnas åtminstone lika mycket och lika utspritt över stadsdelarna, som det finns parkeringsplatser. Inför bindande planeringsnormer, som ger stadsodlingen åtminstone lika mycket utrymme och spridning, som parkeringsplatser.

Föreslagna åtgärder: att riksdagen beslutar om bindande planbestämmelser, som säkerställer att odlingslotter för stadodling skapas i stadsdelarna i lika stor utsträckning, som det totala utrymmet som finns för fordonsparkering.

Motiv och bakgrund: För att öka försörjningsgraden, minska transporter och ge människor en direkt upplevelse av grunden för vår existens ger stadsodling ett bidrag. Stadsodling befinner sig i Sverige i sin linda och möjligheter ges, om de alls finns, ofta perifert i städerna. Stadsodlingen behöver integreras i hela stadsmiljön och ett sätt är att inom varje område åtminstone ge lika mycket utrymme som till bilparkeringar. Utrymmen för bilparkering kan beredas i källare och i parkeringshus. Odlingslotterna skall finnas på åtminstone lika stora ytor som parkeringarna i området oavsett om parkeringarna är under tak eller ej. Behovet av en sådan reglering är överhängande då den nu rådande trenden att förtäta städerna inkräktar på de grönytor som nu finns. Riksdagen bör besluta om bindande planbestämmelser för utrymmen för stadsodling till ytan åtminstone lika mycket som avsätts för parkering.

Motion 31: Högre konsumtionsskatt på nötkött!

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Gabriella Araya

Organisation: Fristad folkhögskola

E-post: Rodarose@gmail.com

Sammanfattning: Svenskarna äter mycket kött. närmare 90 kilo per pers och år, av det är över 20 kilo nötkött. Nötkött släpper ut över 25 kilo koldioxidekvivalenter per kilo kött. I jämförelse med fågel- (3 kilo Co2e) och fläskkött- (6 kilo CO2e) är konsumtion av nötkött något vi behöver minska. Idag är mat momsens 12% vilket är alldeles för lågt enligt mig. För att rädda klimatet måste vi agera nu!

Föreslagna åtgärder: Svenskarna äter mycket kött. närmare 90 kilo per pers och år, av det är över 20 kilo nötkött. Nötkött släpper ut över 25 kilo koldioxidekvivalenter per kilo kött. I jämförelse med fågel- (3 kilo Co2e) och fläskkött- (6 kilo CO2e) är konsumtion av nötkött något vi behöver minska. Därför föreslår jag

att konsumtionsskatten på nötkött höjs till 25%.

Motiv och bakgrund: Vi äter för mycket kött vilket leder till att temperaturen stiger högre och högre, vilket kan leda till ett stort katastrof.

Vi måste ta hand om vår miljö innan det är för sent.

<https://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/konsument/livsmedelskonsumtionisiffror/kottkonsumtionen.4.465e4964142dbfe44705198.html>

Motion 46: **Regnskogarna får inte avverkas för att ersättas av palmoljaplantager**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion Stockholm

E-post: arstabacke@gmail.com

Sammanfattning: Palmolja har allt mer börjat användas som tillsats i matprodukter hygienprodukter. Den används även i biodiesel.

De senaste åren har omfattande regnskogs-arealer avverkats för att ersättas av palmoljaplantager. Syftet har varit att utvinna palmolja. Det har orsakat omfattande CO₂-utsläpp framför allt i Indonesien och Malaysia, men även i afrikanska och sydamerikanska längder. Regnskogarna fungerar normalt som kolsänkor, men avverkningsen orsakar nu i stället omfattande CO₂-utsläpp. Regnskogarna utgör också hemvist för många djur som nu pga avverkning hotas av utrotning

Föreslagna åtgärder:

Våra livsmedel och våra drivmedel bör ej baseras på palmolja

Information om palmolja-utvinningens konsekvenser bör förmedlas till hushållen. Särskilt informationsmaterial bör tas fram

Eventuell palmolja i matprodukter måste tydligt markeras/märkas så att konsumenterna ges möjlighet att avstå att köpa

Motiv och bakgrund: Vi bör stoppa uppköp av livsmedelsprodukter innehållande palmolja och inte använda palmolja som drivmedel.

Regnskogen är vad man kan kalla CO₂- sänka (träden tar upp mycket CO₂) När regnskogen avverkas för att ersättas av palmoljaplantager frigörs stora mängder CO₂, vilket orsakar klimatförändringar med stigande temperatur.

Regnskogen är också hemvist för djurarter som riskeras att utrotas

Referenser : (FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations) beräknar att mer än en fjärdedel av koldioxidutsläppen beror på avskogning, främst i tropikerna.²

Motion 87:

Matsvinnet måste minska i alla led från primärproduktion till hushåll

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ulla Björklund

Organisation: Klilmataktion

E-post: arstabacke.16@gmail.com

Sammanfattning:

Vår samlade matkonsumtion i Sverige genererar totalt utsläpp på 21 miljoner ton CO₂, varav mer än hälften av utsläppen sker i andra länder vilket beror på omfattande import av mat. (Jordbruksverket), 2001 Ref (1)

Föreslagna åtgärder: ?Fortsatt forskning för att både kunna beräkna och förstå omfattningen av matsvinn i primärproduktion, förädling, livsmedelstransporter, handel och konsumtion.

Följ upp om matsvinnet verkligen minskar i alla led inkl transporter

?Öka andelen av direktförsäljning från jordbruk till konsument.

Minska antalet matsorter

Informera om skillnaden mellan "bäst för" och "tjänligt till" -datum

Motiv och bakgrund: Ca en tredjedel av all mat som produceras för mänsklig konsumtion, går förlorad/eller

till annan användning, vilket motsvarar ca 1,3 miljarder ton mat / år. Men det är

osäkert i vilken omfattning man inkluderat svinn/onödiga förluster i

jordbruksprocesser, lagring och transporter Ref(2)(Food losses in primary production) I en

nordisk studie där man delade upp förlusterna i missad skörd, lagrings-svinn och transporter,

visade det sig att bland vegetariska produkter var svinnet högst för frukt och grönsaker. Ref (3).

Vår samlade matkonsumtion i Sverige genererar totalt

utsläpp på 21 miljoner ton CO₂, varav mer än hälften av utsläppen sker i andra länder vilket

beror på omfattande import av mat. (Jordbruksverket), Ref (4)(Jordbruksverket)

Motion 88:

En hållbar landsbygd och livsmedelsförsörjning

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ylva Lundkvist Fridh, Ewa Overmeer, Pella Larsdotter Thiel, David Bennet och Stephen Hinton.

Organisation: Hela Sverige ska leva, Omställningsnätverket.

E-post: ylva.lundkvist@helasverige.se

Sammanfattning: Idag förlitar Sverige sig på att försöka matbehov genom import och export. Ett klimatsmart samhälle behöver i högre grad anpassa regler efter och stimulera småskalig, lokal matproduktion.

Föreslagna åtgärder: -Ta fram en nationell strategi som stöttar självförsörjningsinitiativ och lokal produktion av livsmedel.

-Se över regelverket så att det blir lättare att starta och driva lokal och småskalig verksamhet, tillsynsavgifter m.m. måste anpassas till verksamhetens omfattning.
-Stimulera lokal upphandling genom regler som tar hänsyn till miljö, kvalitet och sociala aspekter.

Motiv och bakgrund: Resurser för omställning till ett mer hållbart samhälle finns på landsbygden. Här finns ytor och de förnybara naturresurserna som ger mat, energi, byggmaterial och industriråvaror. För ett skonsamt resursuttag krävs en befolkad landsbygd. Sverige behöver mer lokal produktion för lokal konsumtion. Kretsloppen ska så långt möjligt slutas i små cirklar, istället för att hårdhänt exploateras i storskaliga system och samlas i metropolerna medan avfallet sprids på landsbygden.

Den beslutade nationella livsmedelsstrategins företrädare ser ut att framförallt marknadsföra export för att öka livsmedelsproduktion och balansera importen som idag är ca 50 procent. 48 miljoner kronor är avsatt för att bli en gå till livsmedelsambassadörer i USA, Kanada, Japan/Sydkorea och Singapore, regionalt livsmedellexportprogram, analys av livsmedels exportpotential. Dagens livsmedelssystem är sårbart på många sätt genom den centraliserade produktionen och distributionen, beroende av fossila bränslen, konstgödsel och bekämpningsmedel. För ett samhälle som står rustat inför de globala utmaningarna inom energi, ekonomi och ekologi behövs snarare ökad självförsörjning och satsningar på småskalig ekologisk lokal produktion, t ex andelsjordbruk. Bygg inte på åkermarken, den behövs för produktion av livsmedel och energi.

De gröna småföretagen, lokala utvecklings- och omställningsgrupperna måste få goda möjligheter att skapa hållbara lösningar som ger oss alla lokalt producerad mat och energi och andra produkter med korta avstånd mellan producent och konsument. Dagens upphandlingsregler tolkas på sätt som utgör hinder mot att offentliga verksamheter köper in med hänsyn till miljö, kvalitet och sociala aspekter. Regler (till exempel tillsynsavgifter) anpassas efter storskaliga verksamheter, vilket gör det omöjligt för mikro- och småföretag att konkurrera. Detta måste ändras.

Landsbygdsriksdagen 2014 tog genom en Open Space-process fram ett landsbygdspolitiskt program, bland annat innehållande denna motions förslag, som vi föreslår att även Klimatriksdagen ska bifalla.

Motion 101:

Den lokala livsmedelsproduktionen bör stärkas och utvecklas

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac.5@hotmail.com

Sammanfattning: Hälften av Sveriges livsmedelskonsumtion kommer från importerade livsmedel, vars miljöbelastning är svår att beräkna

Sverige skulle kunna öka sin självförsörjningsgrad genom att ta tillvara mer odlingsmark

För att kunna öka självförsörjningsgraden krävs att öka stödet för lokala producenter och att utveckla försäljning av närodlat produkter

REKO-ringar är ett bra exempel

Föreslagna åtgärder: För att ge de mindre jordbruken större möjligheter att överleva, bör man utveckla former för direktförsäljning till konsumenter.

En modell för direktförsäljning är att organisera lokala producenter och konsumenter i så kallade Rekorningar.

Sverige bör ge stöd till landsbygdsutveckling, som främjar lönsamma och livskraftiga företag och aktiva bönder

Motiv och bakgrund: Industrijordbruken är oljeberoende och inriktade på odling av monokulturer. Vi måste ställa om till ett annat jordbrukssystem som inte längre kan vara fossilberoende och som måste drivas på ett sätt som inte utarmar jorden. Vi skulle kunna expandera vår jordbruksmark för att producera mera lokalt och på ett hållbart sätt. Lokal försäljning tex genom REKO-ringar är ett sätt att gynna lokal matproduktion och minska transporterna. Det skulle också kunna bidra till utveckling och fler arbetstillfällen på landsbygden. Både Jordbruksverket och Livsmedelsverket behöver medverka i omställningen.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 112:

Inför miljöskatt på handelsgödsel

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac5@hotmail.com

Sammanfattning:

Om vi i Sverige menar allvar med de internationellt uppsatta klimatmålen behövs en ny jordbrukspolitik som gradvis ställer om dagens konventionella jordbruk till ett hållbart, klimatsmart och ekologiskt jordbruk.

En skatt på handelsgödsel bör användas för att påbörja omställningen av jordbruket från konventionell odling till hållbar odling med minskade CO2-utsläpp.

Dessa skattemedel bör föras tillbaka till jordbruket som stöd för omställningen

Föreslagna åtgärder:

Inför en miljöskatt på användning av handels-gödsel.

Skatten ska öronmärkas för att användas som omställningsbidrag till jordbrukare som vill ställa om till hållbart jordbruk.

Motiv och bakgrund: Den specialisering som skett inom det konventionella jordbruket har lett till skapandet av stora monokulturer där den biologiska mångfalden hotas och artrikedomen av växter och djur minskar. Det är viktigt att slå vakt om att dessa ekosystem ej försvagas. De jordbruksföretag som

bryter mot dessa miljömål bör därför beskattas.

Handelsgödsel kan orsaka övergödning och klimatpåverkan

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 130:

Förbjud jordförbättring med avloppsslam

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Björn Idar och Elisabeth Rosenborg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Avloppsslam från våra reningsverk tillåts förgifta våra jordar, en orealistisk lösning på ett deponiproblem.

Föreslagna åtgärder: Att sprida kemikaliebemängt slam på våra åkrar måste förbjudas. Separata avloppssystem bör planeras in i framtida stora byggprojekt.

Motiv och bakgrund: Att tillåta kemikaliebelastad fisk från Östersjön som hönsfoder vid ekologisk äggproduktion är förvånansvärt. Att fisken används vid laxodling är välkänt och kanske ekonomiskt försvarbart eftersom man kan välja bort laxen som föda. Att däremot betala höga priser för ekologiskt odlad mat, producerad på mark som är jordförbättrad med avloppsslam från kommunala reningsverk, är oacceptabelt. Att tillåta detta är ett svek mot våra barn, såväl som mot kommande generationer. Efter att ha betraktat en lista på vad som hamnar i våra reningsverk kan vem som helst få panikångest. Inte bara hushållskemikalier hamnar där utan även en viss mängd industriavfall.

Endast en bråkdel av kemikalier och tungmetaller kan tas omhand med modern teknik och tillgängliga ekonomiska medel. Östrogen från p-piller är ett intressant omdebatterat problem i Japan där avloppsvatten återanvänds som dricksvatten. En enda rimlig förklaring till denna skandalösa hantering är det gigantiska deponiproblemet. Ett alternativ skulle kunna vara att jordförbättra skogsmark efter kalhyggen. Problemet är påverkan på grundvattnet. Ett annat förslag är att komprimera och torka det för användning som isoleringsmaterial i hus. Frågan är vem som vill bo i dessa? Ett realistisk men avlägset alternativ är att förgasa det tillsammans med övrigt avfall i en så kallad plasmprocess. Mer om detta i motion nr.75.

Motion 148:

Ny nationell livsmedelsstrategi som sätter klimatet först

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Britt Andersson, Kennet Öhlund

Organisation: Omställning Borås

E-post: omstallningboras@gmail.com

Sammanfattning: Klimatsmart mat är:

Mer vegetarisk än maten vi i genomsnitt äter nu
Närodlat för att minska transporter
Den äts upp och kastas inte

Det jordbruk och den matproduktion som utgår från ovanstående punkter har många andra goda konsekvenser utöver att bidra till att hejda mänsklighetens utsläpp av växthusgaser: tryggare och säkrare matförsörjning genom ökad självförsörjningsgrad, återuppodling av landsbygden ger arbetstillfällen, är bra för den biologiska mångfalden genom inriktning på småskalighet och ekologisk odling.

Föreslagna åtgärder: Sverige får en ny livsmedelsstrategi som i varje del sätter klimatet först

I arbetet med att ta fram denna strategi ska våra förslag enligt text i "Sammanfattning" och "Motiv och bakgrund" utvärderas och inarbetas i strategin om du bedöms leda till att klimatet först-principen stärks.

Motiv och bakgrund: Följande goda idéer kan bli en viktig del av en ny livsmedelsstrategi.

Staten och kommunerna ska kräva klimatdeklaration av upphandlade livsmedel. Livsmedelsbranschen kan behöva stöttas i att ta fram certifierade mätmetoder. Livsmedelsbranschen ska redovisa klimatavtryck för konsumentledet. Restauranger och kaféer ska göra detsamma.

Kommuner ska stötta och uppmuntra lokala initiativ ekonomiskt och på andra sätt - när det gäller till exempel: stadsodling, upplåtelse av kommunal mark för husbehovsodling, halv- eller helprofessionell odling, plantering av allmänna trädgårdar och delningsträdgårdar.

Odling av traditionella och nya sorter av ärter, bönor, linser och andra proteinrika växter ska uppmuntras praktiskt och ekonomiskt - av kommuner och myndigheter. Forskning kring växtodling enligt ovan ska också stöttas.

Skolsystemet som helhet har en nyckelroll för att återuppodla landet. Matproduktion som eget skolämne kan vara en möjlighet, eller ändrad/utökad kursplan i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Motion 158:

En global livsmedelsstrategi - för en politik med agroekologiska principer

Version: 4

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Afrikagrupperna, FIAN Sverige, Framtidsjorden, Folk och Frö, Jordens vänner, Latinamerikagrupperna, Svalorna Indien Bangladesh

E-post: karin.ericsson@sal.se

Sammanfattning: Sverige behöver en "global" livsmedelsstrategi som grundar sig i klimat-, demokrati-, rättvis- och rättighetsaspekter och utifrån den föra en politik som stärker produktion och distribution med agroekologiska principer. Sverige bör även i EU verka för att mark- och naturresursförvaltning har dessa aspekter samt integrerar sociala, kulturella, ekologiska och ekonomiska värden. Vidare bör Sverige, i alla internationella sammanhang som rör livsmedelssystemet, driva en politik som prioriterar klimat-, hållbarhetsperspektiv och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning.

Föreslagna åtgärder: Att Sveriges regering utformar en livsmedelsstrategi som utgår från klimat-, demokrati-, rättvis- och rättighetsaspekter samt agroekologiska principer.

Att Sverige i alla internationella förhandlingar som berör livsmedelssystemet driver en politik som prioriterar klimat- och hållbarhetsperspektiv, mänskliga rättigheter och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning.

Motiv och bakgrund: Dagens globala livsmedelssystem (produktion, förädling, distribution och konsumtion) har en enorm klimatpåverkan och står för 44-57% av de totala CO₂-utsläppen.¹ För att åtgärda klimatpåverkan hos vårt nuvarande livsmedelssystem så måste vi se till systemet i sin helhet.

Dagens ohållbara livsmedelssystem är en konsekvens av internationell och nationell politik på flera områden som skapat ett starkt globaliserat livsmedelssystem som gynnar ett storskaligt industriellt jordbruk och leder till att makt koncentreras hos ett fåtal transnationella företag som får kontroll över hela kedjan i livsmedelssystemet. Vi är idag inlåsta i detta system som leder till negativ klimatpåverkan, ett undergrävande av mänskliga rättigheter, minskad biodiversitet och förstärker orättvisor på grund av strukturer som är inbäddade i produktions- och handelsmodeller. Vi måste angripa dessa strukturella problem och systematiska ojämlikheter i termer av rättigheter och demokratisk kontroll över mark och territorium, fröer och andra naturresurser för att komma till bukt med livsmedelssystemets klimatpåverkan.

Ständigt växande vetenskapliga resultat påvisar att agroekologiskt² jordbruk är det mest effektiva sättet att både motverka klimatförändringen samtidigt som det skapar bättre förutsättningar för klimatanpassning och resiliens.³ Ett livsmedelssystem som grundas i agroekologiska principer och metoder innebär samtidigt nödvändiga förändringar som gör att exempelvis rätten till mark garanteras och att naturresurser förvaltas på ett hållbart och rättvist sätt. Den agroekologiska modellen organiserar jordbruk, förvaltning och distribution på ett sätt som omfördelar makten och stärker rättighetsperspektivet.⁴ Ett ständigt ökande antal rapporter visar att det är fundamentalt att säkra småbrukare och urfolks tillgång till mark och skog för att bekämpa klimatförändring, marginalisering och fattigdom, bevarande av kulturer och biodiversitet.⁵ Ett hållbart livsmedelssystem bör således fokusera på småskaliga producenters centrala roll.

Sverige måste verka för ett livsmedelssystem som är utformat i koherens med de internationella avtal vi står bakom inom klimatet och mänskliga rättigheter.⁶ Beslutsfattande som rör livsmedelssystemet på

något sätt måste alltid utgå från klimatmål och demokratiska principer. Detta kan göras genom nationell politik och genom att driva en politik i EU och multilaterala instanser som WTO.

Den livsmedelsstrategi som antogs i Sverige 2017 speglar tendenser som är orsaken till dagens ohållbara globala livsmedelssystem. Den saknar en global hållbarhets- och rättighetsanalys samtidigt som den inte stakar ut riktningen för nödvändiga och akuta förändringar för en hållbar nationell produktion och en levande landsbygd. Medan strategin slår fast att svensk livsmedelsproduktion är en förutsättning för att flera av de svenska miljökvalitetsmålen ska kunna nås⁷ så försämras villkoren för densamma av en politik som inte gynnar småskaliga producenter och ett verkligt långsiktigt jordbruk. För att säkerställa att den svenska livsmedelsproduktionen ska kunna växa och fortsätta hålla den höga standard som näringsdepartementet anser att den har, så bör förändringar i politiken genomföras för att garantera ett hållbart, klimateffektivt och rättighetsbaserat livsmedelssystem.

I strategin konstateras också att den svenska livsmedelsproduktionen under de senaste åren fått allt svårare att hävda sig på marknaden.⁸ Detta konstaterande speglar det i grunden felaktigt perspektiv som också orsakat situationen. Livsmedel bör inte ses som en handelsvara eftersom mat är en mänsklig rättighet och livsmedelsproduktionen är direkt kopplad till en rad olika rättigheter. Det är snarare ett centralt element i byggandet av ett hållbart och demokratiskt samhälle och måste planeras därefter. Strategins påstående bidrar till att undergräva demokratiska värden och saknar en hållbarhetsanalys. För att livsmedelskedjan ska kunna maximera det bidra till samhället som strategin förespår genom sysselsättning, hållbar tillväxt och kollektiva nyttigheter så måste all politik kopplad till livsmedelssystemet också prioritera samhällsnyttiga värden före kortsiktig ekonomisk vinning.

Sverige behöver därför revidera sin livsmedelsstrategi. En ny strategi bör grundas i en global analys som utgår från klimat-, rättvis- och rättighetsaspekter och leda till en politik som gynnar hållbar lokal produktion och distribution samt stärker demokratiska värden. Sverige bör i alla internationella förhandlingar som rör livsmedelssystem driva en politik som prioriterar hållbarhetsperspektiv, klimataspekter, mänskliga rättigheter och samhällsnytta framför kortsiktig ekonomisk vinning. Naturresurser och matproduktion bör ses som förutsättningar för mänskliga rättigheter istället för handelsvaror. Till exempel genom att i EU verka för ett rättighetsbaserat ramverk för mark- och naturresursförvaltning som integrerar sociala, kulturella, ekologiska och ekonomiska värden.⁹

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 170:

Fiska inte i grumligt vatten ? fiska på land!

Version: 2

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Bertil Hagström

Organisation: Läkare för Miljön

E-post: hagstrom.bertil@gmail.com

Sammanfattning: Många fiskbestånd i världen gränsar till utrotning. Vattenbruk med odling av fisk, är mest

effektivt för animalisk köttproduktion utifrån biologisk resurseffektivitet.

Landbaserade fiskodlingar är etablerade idag i många icke-europeiska länder. Tekniken finns.

I slutna kretslopp återförs avfallet till åkrarna som högvärdig gödsel. Risken minskar för smittspridning. Regler och förordningar måste koordineras, myndigheterna samverka och EU regler ändras. Stöd till vattenbruksproducenter måste utvecklas. Nationella livsmedelsstrategin 2017 menar att vattenbruket har stor utvecklingspotential

Föreslagna åtgärder: -Utveckla statliga bidrag till klimatsmarta fiskproducenter som utnyttjar kretslopp optimalt

-Utred åtgärder så att vattenbruk utvecklas till att klara en kravbild motsvarande prestanda i landbaserat vattenbruk.

-Förenkla regler och förordningar, koordinera samverkan mellan myndigheterna

-Utred etiska aspekter i hantering av fisk och slaktmetod

-Verka för spårbarhet och märkning av all fisk

Motiv och bakgrund: Det torde vara välkänt att vi dels äter alldeles för mycket kött i framförallt den industrialiserade

världen samtidigt som våra världshav utsätts för avancerat rovfiske. Fiskbestånden i stora delar av världen är på gränsen till utarmning och utrotning. Vattenbruk, det vill säga odling av fisk (och musslor), är då ett produktionssätt för animaliskt protein som kommer att bli allt viktigare. Ur miljösynpunkt är det odling på land som högst sannolikt kommer att vara prioriterat i förhållande till odling av fisk i kassar i havs- eller sjömiljö. Det sistnämnda sättet har påtagliga nackdelar i form av ytterligare belastning av vattenmiljöer med bland annat foderrester, urin/avföring från fisken. Odlad fisk är vårt mest effektiva sätt för köttproduktion utifrån biologisk resurseffektivitet. Det torde vara i samklang med samhällets efterfrågan på klimatsmart mat som produceras på ett hållbart och resursbesparande och antibiotikafritt sätt, men det måste vara såväl ekonomiskt som ekologiskt bärkraftigt.

FAO räknar med, i takt med ökad kunskap om animalieproduktionens negativa effekter på miljön, att köttkonsumtionen i världen kommer att minska framöver allt medan fisk- och skaldjurskonsumtionen kommer att öka från 28 till 31 %. Samtidigt torde ordinärt fiske minska från 25 % till 17 % medan man räknar med att akvakulturen ökar från 3 % till 14 % av all animalieproduktion. Dock, EU står för endast 2,5 % av den globala vattenbruksproduktionen. Odlad fisk står för 18 % av fiskkonsumtionen i Europa, medan motsvarande siffra globalt är cirka 50 procent. Behovet av att utveckla vattenbruket i Europa är alltså stort, särskilt då tillgången på vildfångad fisk blir allt mer begränsad.

För hållbar och ekologisk fiskproduktion gäller, liksom för jordbruket, att näringsämnen ingår i spårbara kretslopp och att energin är förnybar. Istället för att bidra till att övergöda havet, som konventionell fiskuppfödning gör, återför man i landbaserad fiskodling avfallet till åkrarna i form av högvärdig gödsel.

Näringsger ett nettobidrag till livsmedelsförsörjningen och verksamheten leder inte till en icke-reversibla förändringar av omgivande ekosystem, som i öppna kassar?-system.

Avancerade landbaserade fiskodlingssystem har inga stora problem idag. Tekniken är mogen.

Kostnaderna sjunker och är nästan i paritet med öppna kassar?-system, om man räknar med alla kostnader från odlingen till tallriken. I stort sett alla miljöproblem kring fiskodling hanteras om man föder upp i slutna landbaserade system.

Men, vilket system man än använder, så kvarstår dock att födan till fisken man matar ofta utgörs av annan fisk som tas upp ur haven. Såvida det inte är gräsätande eller allätande fiskar, som t. ex. olika malar och karpas som föds upp. Med andra ord är det gräsätande eller allätande fisksorter som bör prioriteras.

Till konsumenternas fördel är att denna typ av fiskproduktion kan leverera färsk fisk året runt, men det är det givetvis också så att marknaden och priset blir avgörande om fiskodling på land är något som konsumenterna är villiga att betala för.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 171:

Inför policy om helvegetarisk mat för offentlig förvaltning

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Amanda Tas, Daniel Halldorf, Rebecka le Moine

E-post: tas.amanda@gmail.com

Sammanfattning: Maten står för ca 25 % av medelsvenskans klimatpåverkan (Naturvårdsverket, 2008). Kött är det livsmedel som har störst miljöpåverkan. Den globala köttproduktionen står för nästan 15 procent av alla växthusgaser vilket är ungefär en lika stor andel som hela transportsektorn står för. Därför är det nödvändigt att köttkonsumtionen minskar till förmån av helvegetarisk mat (dvs. mat utan kött, fisk, mjölk och ägg).

Föreslagna åtgärder: För att öka takten för klimatomställningen behöver den offentliga förvaltningen i Sverige (kommuner, landsting och statliga myndigheter) införa en policy om att enbart servera helvegetarisk mat till alla anställda och förtroendevalda vid möten, sammanträden, konferenser och seminarier.

Motiv och bakgrund: Kött och andra animaliska produkter har en mycket stor miljöpåverkan. Boskapssektorn bidrar till ett flertal miljöproblem – klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, vattenförorening och övergödning (Steinfeld et al., 2006). Den globala köttproduktionen står för nästan 15 procent av alla växthusgaser Gerber et al., 2013). Det är ungefär lika stor andel som alla bilar, båtar, flyg och resten av hela transportnäringen står för (IPCC, 2014; SVT Nyheter, 2014-08-25). I beräkningen ingår allt från metangas från idisslarnas matsmältning, till gödsel, avverkning av skog för att bereda odlingsmark, odling av djurfoder och transporter av djur och kött (Gerber et al., 2013).

Det går åt upp till 10 gånger mer energi för att producera kött än att producera spannmål. Mer än 1/3 av den globala odlingsbara marken i världen används till att odla djurfoder på. Ca 97 % av all världens sojamjöl används som djurfoder. Odlingen av sojabönor i Brasilien tränger bort både regnskog i Amazonas och den tropiska savannen Cerrado.

Boskap finns numera på 30 % av jordens landyta. Detta bidrar till avskogning, överbete och erosion. Hela 70 % av de skogar som huggits ner i Amazonas har omvandlats till betesmarker (Steinfeld et al., 2006). I en värld där matbrist råder i fattiga delar av världen, är köttproduktion ett ineffektivt sätt att mätta världen.

Klimat- och miljöpåverkan från fisk sker främst vid själva fångsten och det är också där den största energiåtgången sker (Naturvårdsverket 2008). Bottentrålning den vanligaste fiskemetoden i Sverige och är ett av de största hoten mot havens fiskebestånd med stora bifångster som följd (Naturskyddsföreningen 2016). Hela 87 % av världens marina fiskebestånd är helt exploaterade (57 %) eller överexploaterade (30 %). De flesta av världens topp 10 fiskarter som exempelvis olika arter av tonfisk och japansk anjovis är helt exploaterade (FAO, 2012). Klimatbelastningen per kg rå fiskfilé kan motsvara utsläppen från kyckling- och griskött. Klimatpåverkan från den odlade fisken beror främst på hur stor andel animaliskt foder (t.ex. fiskfoder) eller soja som den utfodras med (Naturvårdsverket 2008).

Den offentliga förvaltningen bör agera föredömligt i klimatomställningen och genom att införa en policy om en helvegetarisk mat på möten, sammanträden, konferenser och seminarier vore det ett stort steg i rätt riktning.

Referenser:

FAO (2012). The State of World Fisheries and Aquaculture 2012; <http://www.fao.org/3/a-i2727e.pdf>

Gerber, P.J., Steinfeld, H., Henderson, B., Mottet, A., Opio, C., Dijkman, J., Falcucci, A. & Tempio, G. (2013). Tackling climate change through livestock – A global assessment of emissions and mitigation opportunities. FAO, Rome; <http://www.fao.org/3/a-i3437e.pdf>

IPCC (2014). Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change; https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_summary-for-policymakers.pdf

Naturskyddsföreningen (2016). Fiska för framtiden – om bottentrålning i svenska vatten och vad som kan göras för att minska den; <https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapport-bottentralling-fiska-for-framtiden-2016.pdf>

Naturvårdsverket (2008). Konsumtionens klimatpåverkan. Rapport 5903; <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-5903-3.pdf>

Steinfeld, H., Gerber, P., Wassenaar, T., Castel, V., Rosales, M. & de Haan, C. (2006). Livestock's long shadow. FAO, Rome; <http://www.fao.org/docrep/010/a0701e/a0701e00.HTM>

Schwarzer, S. (2012). Growing Greenhouse Gas Emissions Due to Meat Production. UNEP Global Environmental Alert Service; https://na.unep.net/geas/getUNEPPageWithArticleIDScript.php?article_id=92

SVT Nyheter (2014-08-25). Kött lika miljöfarligt som transporter, <http://www.svt.se/nyheter/vetenskap/kott-lika-miljofarligt-som-transporter>

Motion 172: märkning av mat som följer svensk lagstiftning och svenska miljömål

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Kari Littmarck-Sahlin

Organisation: medlem i Omställning Gävle

E-post: kari.littmarcksahlin@gmail.com

Sammanfattning: Enl. Upphandlingsmyndigheten

Importerad mat behöver endast uppfylla EU-gemensam lagstiftning, t.ex. minimidirektivet för djurskydd inom EU, för att få sättas på den europeiska marknaden och därmed säljas till svenska kommuner. Mat producerad i Sverige måste följa svenska produktionsregler som t.ex. är mer långtgående inom djurskydd än minimidirektivet för djurskydd inom EU.

Detta gör att den svenska maten ofta blir dyrare, vilket i sin tur hotar ansvarfull svensk matproduktion som tar hänsyn till klimatet både när det gäller djurskydd och jordbruk som följer miljömålen.

Föreslagna åtgärder: Vid upphandling av mat i offentlig verksamhet behövs vägledning för att kunna hitta den bästa maten, som tar hänsyn till djurskydd och ett hållbart jordbruk i enlighet med svensk lagstiftning

Detta bör även gälla alla oss konsumenter.

Det skulle kunna ske genom att utveckla en märkning typ "nyckelhål", "KRAV", "Fair trade", "Svenskt sigill" och skulle då kunna kallas för "klimatsmart" eller lik

Motiv och bakgrund: Självförsörjningsgraden i Sverige är endast 50%, men om vi även räknar med den nödvändiga importen av utsäde, frön, då vi inte har någon inhemsk fröodling, och av den onödiga importen av kemiska gödnings- och ogräs- och insektsmedel, så är vi ohållbart beroende av import. Vad händer om vi blir avskurna från import av olika anledningar? Myndigheten för kris- och beredskap är bekymrad.

Upphandlingsmyndigheten, Jordbruksverket, Miljömålen m fl har mycket information att komma med, men jordbrukarna måste få mera stöd att bruka jorden så att den kan ge näring åt våra livsmedel i generationer, då måste maten få kosta det den gör i det första produktionsledet, så att jordbrukare kan överleva och att nya unga jordbrukare ges möjlighet att odla den livsviktiga maten.

Och enligt det nuvarande sättet att tänka, så är det den offentliga upphandlingen av livsmedel och medvetna konsumenter som styr efterfrågan.

Där kan en märkning vara till hjälp.

Motion 176:

Gröna remsor för insekter och småfåglar

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Susanne Gerstenberg, Gunaino Enqvist, Lennart Johansson

E-post: susanne.gerstenberg@telia.com

Sammanfattning: Småfåglar flyger inte gärna över öppna ytor av rädsla för rovfåglar. De behöver skydd ca varje 100 meter. Grönytor/buskage som avbrott i dagens stora monokulturer ökar dessutom insektmångfalden som är förutsättningen för pollinering och småfågelmät.

Buskage håller åkerjorden på plats vid höst-, vinter- och vårstormar.

Försök med gröna remsor har gjorts i södra Halland 2017.

Föreslagna åtgärder: Genom statligt bidrag och lagstiftning:
jordbrukare måste

- lämna gröna remsor på stora åkrar ca varje 100 meter
och även

- skydda fälten mot vägarna med gröna remsor/buskage

Motiv och bakgrund: Insektdöden har pågått i decennier. Kletiga bilrutor är ett minne blott. En anledning är vårt storskaliga industriella jordbruk med kemikalieanvändning som tar död på de så kallade skadedjuren men också på de nyttiga insekterna som är avgörande för pollineringen. Minskningen av småfåglarna är alarmerande och är ett tecken på att inte bara deras livsförutsättning förstörs utan även människornas.

Lösningen är ekologiskt jordbruk som från vissa håll ifrågasätts. Övergången till ett kemikaliefritt jordbruk sker inte i en handvändning (jfr artiklar av Gunnar Rundgren). Att minska åker- och jordförstörelsen genom gröna remsor kan anses som ett steg i rätt riktning.

Motion 178:

Minska energiförbrukningen för mat

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Göran Rudbäck

E-post: goran.rudback@hotmail.com

Sammanfattning: Staden är fullständigt ohållbar ur klimatsynpunkt på grund av att den är just en stad en mycket hög koncentration av människor. För att minska sin klimatpåverkan må städers befolkning minimera energiförbrukningen för maten de äter. Utifrån vegetabiliska proteinkällors avsevärt lägre innehåll av smältbara proteiner jämfört kött, är det samhällsekonomiskt effektivare att med kött sörja för stadsbornas proteinbehov. Produceras köttet med metoder som minimerar energiförbrukningen blir proteinförsörjningen effektivast möjlig och stadsbornas klimatpåverkan från mat minskar väsentligt.

Föreslagna åtgärder: Ju större städer, desto större klimatbovar. För att minska sin klimatpåverkan må städernas befolkning äta mer kött som kostar minimalt med energi att producera.

Motiv och bakgrund: Staden är fullständigt ohållbar ur klimatsynpunkt på grund av att den är just en stad en mycket hög koncentration av människor. För att åstadkomma en så hög koncentration av människor som hittas i dagens stora städer räcker det inte med att transportenergin är billig, det krävs också att den tillgängliga effekten i energisystemet är tillräckligt hög. Ju större städer, desto större effektbehov - fler transporter per dygn. Givet fossilenergens utfasning må energiförbrukning och effektuttag minska, då kända alternativa energikällor näppeligen kan ersätta de fossila.

Animalier har högre näringskoncentration än vegetabilier för människor i runda slängar krävs det dubbelt så mycket ärtor och bönor som kött för att uppfylla människans proteinbehov. Att vi håller djur industriellt är en direkt konsekvens av industriell hållning av människor i städer. Att den industriella köttproduktionen och därför städerna lider av miljö- och djurskyddsmässiga problem är en konsekvens av tillgång till billig energi och ett ensidigt produktivitetstänkande. En hög koncentration av människor kan endast vidmakthållas genom tillgång till högkoncentrerad näring för människor och tillräcklig effekt till transportarbetet dessutom måste energin vara billig. Och här finner vi det största problemet med proteinalternativ som bönor och ärtor, de har relativt låg näringskoncentration för människor och är därmed mer transportkrävande än en blanddiet. Vegodieten är samhällsekonomiskt ineffektiv i svårt urbaniserade civilisationer, däremot är ärtor och bönor lämpliga att odla i anslutning till exempelvis bredbandsbullaerbyar men på undertecknads nordligare breddgrader torde skogsbetande idisslare likväl vara det säkraste proteinalternativet med tanke på lokalklimatet.

Jämförelseverktyget Global Warming Potential, GWP, används sedan Kyoto-avtalet för att göra olika klimatgastillskott jämförbara, men tyvärr leder sättet det används på till samhällig suboptimering när olika insatser utvärderas. Orsaken står att finna i att GWP allt som oftast utanför sin definition, tillskott av klimatgas, vilket blir särskilt problematiskt för kortlivade klimatgaser som metan. En kontinuerlig produktion av nötkött ger inget tillskott av metan till atmosfären, däremot ger den en på årsbasis konstant nivå av metan i atmosfären och därmed en konstant klimatpåverkan.

I livscykelanalyser av matens klimatpåverkan, som Mat-Klimat-listan, redovisas produktens alla olika utsläpp inkorrekt som tillskott, inte alls deras faktiska klimatpåverkan. Orsaken står att finna i att livscykelanalyserna använder sig av ett individperspektiv och inte det populationsperspektiv som måste anläggas för att på gemensam grund jämföra olika utsläpp.

Kor får avkomma en gång per år, vilket betyder att lika många djur som föds per år måste slaktas för att inte besättningen ska öka eller minska i antal. En från år till år jämnstor flock ger en i princip konstant årsproduktion av metan. Det är först när vi ökar eller minskar populationens storlek som dess årliga produktion av metan förändras.

När koldioxidekvivalenter används för att jämföra olika växthusgaser, så jämförs över bestämd tid den klimatpåverkan en tillsats ett kilogram av valt ämne har jämfört med tillsatsen av ett kilogram koldioxid, under villkoret att bakgrunds nivåerna hålls konstanta. Om vi betraktar nötflocken ovan vet vi nu att produktionen av nötkött från en flock med jämn årlig storlek inte medför någon ökning av metanutsläpp. Det innebär att en konstant nivå av nötköttsproduktion på populationsnivå saknar koldioxidekvivalenter för metanproduktionen. En ökning av köttproduktionen ger följaktligen en engångshöjning av metanhalten, vilken är mätbar med GWP. Detta till skillnad från minsta lilla utsläpp av naturgas eller avgaser från förbränning av fossilt bränsle som alltid ökar mängden växthusgaser i atmosfären och är fullt ut mätbar med GWP.

Savory-institutet har utvecklat en metodik för lantbrukare som de kallar för Holistic Management vilket är en mycket effektiv metodik för att maximera produktionen av foderväxter och därmed köttproduktionen utifrån givna förhållanden och med minsta möjliga energitillskott. Utifrån det faktum att vårt samhälle måste ”energibanta” för att klara uppställda mål om minskad tillförsel av växthusgaser är betesbaserad köttproduktion med Holistic Management-metodiken sannolikt den minst energikrävande och mest hållbara livsmedelsproduktion vi kan åstadkomma i vårt land. Låter vi djuren beta i skogen, minskar energiförbrukningen än mer.

Motion 183:

4-promilleinitiativet

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Lena Nylund

Organisation: Klimatakion Sundsvall

E-post: lena_nylund@hotmail.com

Sammanfattning: Förslag på att införa en ny odlingsmetod som skapar ett hållbart jordbrukssystem.

Föreslagna åtgärder: att Jordbruksverket ska ta fram en jordbruksstrategi utifrån 4promilleinitiativet som kan förverkligas

Motiv och bakgrund: Enligt IPCC,FNs klimatpanel, räcker det inte med att minska koldioxidutsläppen för att hindra klimatförändringen.Vi måste också göra en nettominskning av den koldioxid som över lång tid befinner sig i atmosfären.En lösning av detta är ändrade jordbruksmetoder som innebär att kol lagras i matjorden.

Det är tanken bakom det s.k. 4 promilleinitiativet som undertecknades av 25 länder,däribland Sverige,och 75 andra aktörer på klimattoppmötet i Paris 2015.

Den brukningsbara jorden minskar kontinuerligt pga erosion,vattenbrist,försurning,kemikalier,handels gödsel och urlakas på sitt näringsinnehåll-Över 50% av humusen(=kolet) har försvunnit från världens odlingsmarker.Men det finns alternativ!

Med den kunskap och odlingsmetoder som finns idag är det möjligt att skapa hållbara odlingsystem där man ökar mullhalten i jorden och binder kol i marken.

Motion 201:

Klimatdeklaration på livsmedel och tydliggör effekten av matsvinn.

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Belén Camarero del Río, Johanna Vahlby

E-post: belencamarerodelrio@gmail.com

Sammanfattning: Livsmedel har en betydande klimatpåverkan. Hur mycket vet vi inte eftersom livsmedelsprodukterna saknar en tydlig klimatmärkning. Om Sverige skall minska utsläppen från matsektorn måste allmänheten veta om koldioxidutsläppen och klimatpåverkan som varje produkt genererar. En viktig åtgärd är dessutom att öka insikten om matsvinnets klimatpåverkan. Det handlar inte endast om att ändra konsumtionen, utan även att minska den.

Föreslagna åtgärder: Införa en klimatmärkning för livsmedlens koldioxidutsläpp och klimatpåverkan. Öka medvetenheten kring matsvinnets betydande klimatpåverkan.

Motiv och bakgrund: Maten står idag för en betydande andel av utsläppen av växthusgaser. I Sverige står maten för ungefär en fjärdedel av de svenska utsläppen av klimatgaser. Utsläppen från livsmedel har minskat under de senaste decennierna, dock ökar utsläppen i andra länder genom ökad import. Naturvårdsverket underlagsrapport 2015 konstaterade att det finns en stor skillnad mellan olika livsmedels miljöpåverkan, där ändrade matvanor kan minska matkonsumtionens klimatpåverkan [1]. Om Sveriges regering vill förändra konsumtionsmönster för livsmedel måste tydligare åtgärder göras. Sverige är mogen att ta ansvar för att skapa ett förändrat beteende. Att tydliggöra klimatmärkning på livsmedel så att konsumtionen har en större möjlighet att förändras skapar inte bara minskade utsläpp av växthusgaser, utan kan även generera betydande hälsoeffekter. Då utbud och efterfrågan går hand i hand kommer efterfrågan att expandera om den svenska regeringen satsar på en ökad medvetenhet.

Enligt Naturvårdsverket förekommer matsvinn i hela produktions-, försäljnings och konsumtionskedjan för livsmedel och innebär att miljöbelastningen från livsmedelsproduktionen blir onödigt stor. Under 2014 uppkom ungefär 1,3 miljoner ton avfall. Att minska matsvinnet är idag enligt den svenska regeringen ett prioriterat område i den nationella avfallsplanen [2]. Ändå finns inga kontroller eller riktlinjer för hushåll, livsmedelsbutiker eller restauranger? Sverige kan inte svagt arbeta för att förändra konsumtionen av varor, förändringen måste även inkludera konsumtionsmönstret kring antal varor.

Vi behöver en regering som tydligt visar riktlinjer och engagemang kring matsektorns klimatpåverkan.

1. <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Konsumtion-och-produktion/Hallbar-mat/>

2. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Avfallsforebyggande-program/Matsvinn/>

Motion 206:

Styrmedel för minskad köttkonsumtion

Version: 3

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Anna Östergren, Johanna Lakso, David Kihlberg och Anders Friström

Organisation: Klimatavdelningen, Naturskyddsföreningen

E-post: anna.ostergren@naturskyddsforeningen.se

Sammanfattning: För att nå klimatmålen krävs styrmedel för att minska köttkonsumtionen.

Föreslagna åtgärder: Att riksdagen inför ekonomiska styrmedel för att minska köttkonsumtionen. Att riksdagen beslutar om att använda intäkterna från dessa styrmedel för att betala för ekosystemtjänster i jordbruket.

Motiv och bakgrund: Livsmedelskonsumtionen i Sverige orsakar utsläpp av ungefär 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, inklusive utsläpp i andra länder som har uppstått vid produktion och transport av livsmedel som konsumeras i Sverige. Det är lika mycket som utsläppen från alla inrikes transporter i Sverige. Trots det saknas det idag tydliga politiska mål och verkningsfulla styrmedel för att minska matens klimatpåverkan, varför det kommer bli svårt eller omöjligt att uppnå riksdagens klimatmål utan ytterligare åtgärder. För att minska klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen är en minskning av köttkonsumtionen den mest avgörande åtgärden, kött står för tre fjärdedelar av livsmedlens klimatpåverkan. Som jämförelse finns en lång rad styrmedel för att minska den lika stora klimatpåverkan från transporter.

Samtidigt som köttkonsumtionen har en stor klimatpåverkan finns det också miljönyttor med viss djurhållning. Intäkterna från det/de styrmedel som införs bör därför användas för att betala för ekosystemtjänster i jordbruket, till exempel naturbete.

Motion 209:

Vi behöver en plan för att förverkliga Vegolandet Sverige!

Version: 3

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Moa Lindholm, Rosmarie Sundström

E-post: moa.lindholm@yahoo.se

Sammanfattning: Konsumtionen av animalier är ett välkänt hållbarhetsproblem. Allt fler lyfter fram en mer växtbaserad kost som en viktig del av lösningen på klimatfrågan. För att vi ska kunna gå mot en mer växtbaserad matkultur behöver dock vissa hinder adresseras. Vi identifierar tre avgörande frågor för denna omställning:

- Att vi hittar sätt att återföra näring från stad till land
- Att vi ökar produktion av växtbaserad mat
- Att vi hittar sätt att göra det svenska lantbruket ekonomiskt hållbart

Föreslagna åtgärder: att regeringen lanserar satsningen Vegolandet Sverige, med målen att:
- öka svensk växtproduktion för humankonsumtion, t.ex genom omställningsstöd till jordbruket och ökad

upphandling av växtbaserad mat i offentlig sektor

- förbättra metoder för ökad användning av organiskt hushållsavfall/humangödsel som växtnäring
- förbättra möjligheter för lokala konsumtionskedjor och hållbarhetsinitiativ

Motiv och bakgrund: En mycket stor andel av Sveriges åkermark används idag till produktion av djurfoder. Till viss del är detta nödvändigt, då exempelvis vallodling har markförbättrande effekter och återför näring till jorden. Stallgödsel är dessutom avgörande för att vi ska kunna bedriva ekologisk produktion, då konstgödsel är förbjudet inom denna produktionsform. Växtbaserad konsumtion är beroende av att det finns ett hållbart sätt att återföra näring till marken. På vissa håll i Sverige har teknik utvecklats för att exempelvis kunna sprida avloppsslam eller rötade biobaserade hushållssopor på fälten. Detta är en mycket positiv utveckling som måste uppmuntras ytterligare, samt förbättras med avseende på att minska rester av oönskade ämnen.

Att det i dagsläget produceras relativt lite växtbaserad mat i Sverige avsedd för humankonsumtion är ett problem. En växtbaserad kost förutsätter nämligen i dagsläget en hög grad av import. Även om klimateffekterna av transporter från denna import understiger den klimateffekt som konsumtionen och produktionen av svenskt kött bidrar med, så gynnas varken klimatet, konsumenten eller svenska lantbrukare av att Sverige går mot ett ökande importberoende. På kort tid har vår självförsörjningsgrad kraftigt minskat och trenden ser inte ut att vända av sig själv. Försök har gjorts, bland annat av forskare på SLU, där gårdar fått hjälp att ställa om sin produktion till att vara mer inriktad på växtproduktion. Detta har bland annat resulterat i att gårdarna kan föda många fler människor. Att ställa om ett lantbruk från att i huvudsak bedriva köttproduktion till att i huvudsak bedriva växtproduktion är dock en stor investering för den enskilde lantbrukaren. Att staten går in och stödjer en omställning mot större växtproduktion för humankonsumtion är därför viktigt för att inte den enskilde lantbrukaren ska betala priset.

Ett problem som svenska lantbrukare ställs inför är att hen verkar på en global marknad, samt att lantbrukaren på grund av hur livsmedelssystemet är utformat får en väldigt liten andel av det matpris som konsumenten betalar. Den senaste tiden har därför alternativa modeller börjat byggas upp, exempelvis i form av Reko-ringar, andelsjordbruk och lokala matkooperativ. Att sälja direkt till konsumenten, oavsett om det gäller privatpersoner, offentlig sektor eller företag, skulle därför kunna vara en viktig delstrategi i att finna lönsamhet för småskaliga lantbruk. Att hitta system för lokala livsmedelskedjor är något som vi från samhällets håll bör uppmuntra. För ökad produktion av växtbaserad mat och minskad import behöver detta främjas.

För att minska köttkonsumtionen är det viktigt att inta en pragmatisk hållning som ser helheten. Först när vi samverkar brett, från producent genom hela kedjan till konsumenten, och hittar nya kreativa lösningar kan vi förverkliga målet om en växtbaserad matkultur. Många kommuner har mål för att öka andelen ekologisk och närproducerad men vi ser att det även finns behov av att det införs mål för ökning av andelen växtbaserat i måltiderna. Eftersom den svenska produktionen inte matchar den ökade efterfrågan på växtbaserat, behövs en nationell politik som möjliggör en sådan utveckling. För att det ska bli lönsamt för jordbruk att ställa om till växtbaserad produktion behöver signalen från marknaden vara tydlig. Vi vill därför att Sverige ska ha som mål att bli ett växtbaserat land, precis som det finns mål om att bli ett fossilfritt land. Med en sådant mål drivs omställningen på ordentligt i den takt som nu krävs för att vi ska nå ambitiösa och helt nödvändiga klimat- och miljömål. Dagligvaruhandeln och den yngre generationen driver idag på vegotrenden vilket gör att det finns en öppning för att lansera ett paket för dessa åtgärder inom konceptet Vegolandet Sverige. Det skulle öka intresset för Sverige som en klimatsmart land i framkant som tar ett helhetsgrepp för att uppnå Parisavtalet.

Motion 216:

Ett klimatsmart ekologiskt och produktivt jordbruk

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Stellan F. Hamrin

E-post: stellan.hamrin@hotmail.com

Sammanfattning: Ekologiskt jordbruk förutsätter stora mängder naturgödsel, vilket i praktiken i vårt klimat måste produceras av nötboskap (och hästar). Nötboskap avger dock stora mängder koldioxid, vilket förvärrar klimatsituationen. Samtidigt utgör nötboskap och får förutsättningen för öppna landskap och biologisk mångfald och för produktionen av mejeriprodukter. Detta skapar en allvarlig målkonflikt mellan ekologiskt jordbruk och klimat, som måste hanteras.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen

- tillsätter en utredning för att optimera livsmedelsproduktionen utifrån klimatnytta, betningstryck och val av djur
- ger SLU i uppgift att initiera pilotprojekt i olika delar av landet för att biträda utredningen
- utarbetar inom 10 år förslag till åtgärder för att skapa ett svenskt giftfritt jordbruk med minsta möjliga klimatpåverkan och oförändrat betningstryck

Motiv och bakgrund: Utsläppen av klimatgaser fortgår i oförändrad takt och möjligheten att uppnå 2-gradersmålet blir snabbt allt mindre. Nödvändigheten av att skapa ett jordbruk som minimerar utsläppen av klimatgaser (metan, koldioxid) blir allt viktigare om ett jordbruk med nötboskap överhuvudtaget ska vara möjligt. För att möjliggöra ett sådant jordbruk krävs omfattande åtgärder i närtid.

Jordbruket i Sverige står för 13 % av landets totala utsläpp av CO₂-ekv., varav runt 40 % (5 % av totalen) kommer från nötboskap. Eftersom de totala utsläppen måste minska med runt 10 % per år är det nödvändigt att också minska utsläppen från djurhållningen så mycket som möjligt. ”Enklast” vore att, som också föreslagits, upphöra med all produktion av främst nötboskap och får. Det vore teoretiskt möjligt att bibehålla dagens betestryck enbart med hästar, som bara avger 20 % så mycket CO₂-ekv. som nötboskap. Men det vore sannolikt oekonomiskt och skulle inte producera mejeriprodukter.

Det öppna landskapet med dess stora biologiska mångfald förutsätter betning av i första hand nötkreatur. Ekologiskt jordbruk förutsätter tillgång på naturgödsel i mycket stor omfattning. I landet finns 1,6 miljoner kor och 0,3 miljoner hästar medan den odlade arealen är 2,6 miljoner ha, som skulle kräva 3,9 miljoner djur för ekologisk odling med naturgödsel. Ekologisk odling av all mark skulle därför dubblera utsläppen av klimatgaser från betande djur. Det är inte rimligt.

Man måste hitta en balans mellan antalet betande djur och produktionen av grödor och lämpliga metoder för gödsling av de marker till vilka naturgödsel inte räcker. Det är rimligt att grödor odlas på bättre marker och att djur betar på mindre produktiva marker. Det kan dessutom finnas anledning att ta viss hänsyn till behovet av självförsörjning (inkl. egen energiproduktion), liksom till behovet av cirkulär ekologisk produktion på egen eller närliggande gård och gårdar för att optimera gödselanvändningen. Exempel på cirkulär produktion av helt olika slag är Norrbete (skogsbetande nötboskap, grönsaker, lokal försäljning) och Ängavallen (nötboskap, svin, grödor, restaurang, hotell, lokal försäljning).

Produktion av svin och fågel bör inkluderas i beräkningen eftersom dessas klimatpåverkan bara är 1/5 av nötboskap och får. Också vilt, ren och fisk bör utnyttjas maximalt då deras klimatpåverkan är nära 0.

Nordiska Ministerrådet har tillsammans med SLU och NGO-organisationer tagit fram ett förslag utifrån ovanstående linje. Förslaget bygger på att Norden som helhet genom själv-försörjning föder sin befolkning inklusive energiproduktion för jordbrukets eget behov. Det visar sig fullt möjligt, men innebär en väsentligt sänkt avkastning och inkluderar bara 2 kött-måltider per vecka och person.

På liknande sätt skulle man kunna ta fram ett scenario för enbart Sverige där klimatnytta och behovet av betade landskap är det primära och där man tillåter varierande grad av import för att öka avkastningen eller minska behovet av nötkreatur och får.

Internationell handel med livsmedel är i praktiken en nödvändighet för att tillgodose behovet av föda för världens 5 miljarder människor som lever i städer och för behovet av livsmedel till områden som saknar egen produktion tillräcklig grad. Hit hör hela den subarktiska delen av världen liksom norra delen av den tempererade zonen samt betydande delar av andra områden också inkl. öknar, halvöknar, stäpper och bergsområden.

Motion 229:

Sveriges självförsörjning av livsmedel måste öka

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Agneta Liljesköld

E-post: agnetalj@gmail.com

Sammanfattning: Produktionen av animaliska och vegetabiliska livsmedel måste öka så att Sverige i högre grad kan bli självförsörjande Om människor ges möjlighet att starta egen verksamhet, finns goda möjligheter till detta. Samverkan kunde ske med kommunerna som kan fördela statliga medel till lantbrukaren och köper in jordbruksmaskiner som lantbrukaren får hyra för att de ska få ned sina kostnader och kunna driva ett livskraftigt jordbruk med en hållbar ekonomi

Föreslagna åtgärder: Sveriges regering måste genom politiska styrmedel öka Sveriges självförsörjning vad gäller livsmedel för att minska sårbarheten och risk för matbrist i händelse av kris. En sådan förändring kan komma att kräva förändringar i det regelverk som ligger till grund för EU:s nuvarande jordbrukspolitik. Sådana förändringar skall Sveriges regering kräva och arbeta aktivt för

Motiv och bakgrund: Sverige är mycket sårbart i händelse av kris eller krig . Orsaken är att vi importerar en så stor del av våra livsmedel. Vi importerar ungefär 50 procent av våra livsmedel Vi skulle förmodligen bara klara oss i en vecka med de livsmedel som finns i Sverige om en kris eller krig bryter ut någonstans i världen. Så begränsade är lagren för närvarande. Myndigheten för samhällskydd och beredskap MSB beräknar att så länge kan svenska hushåll överleva om importen skulle minska eller förhindras Världens befolkning ökar samtidigt som jordbruksmarken minskar på grund av bl.a. klimatförstörelsen. Vi kan inte räkna med att få vår mat odlad i andra länder hur länge som helst

Motion 230: **Inför förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Eva Lundqvist, Karin Sundby

Organisation: Föreningen Svinnlabbet

E-post: karinsundby77@gmail.com

Sammanfattning: En tredjedel av vår globala livsmedelsproduktion slängs. Många goda initiativ driver på för att skapa en förändring och minska vårt matsvinn, men det räcker inte. Mer kraftfulla åtgärder måste till; ett förbud mot att slänga livsmedel i butik skulle leda till en snabb förändring och ge ringar på vattnet till övriga delar av livsmedelskedjan.

Föreslagna åtgärder: Införande av förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet.

Motiv och bakgrund: För att försörja jordens växande befolkning till år 2050 måste den globala matproduktionen öka med 60% (1). Samtidigt blir en tredjedel av den globala matproduktionen matsvinn; mat som skulle räcka till att försörja 3 miljarder människor (2). Det enorma globala matsvinnet innebär världens möjlighet, det handlar om att effektivt utnyttja de resurser vi har.

Frankrike blev år 2016 första landet i världen att förbjuda införa ett förbud för matbutiker att slänga livsmedel. Maten ges istället till behövande. Lagen innebär ett förbud mot att slänga livsmedel som inte passerat sitt bäst-före-datum, inte heller får butiker förstöra mat för att på så sätt förhindra att folk att hämta mat från butikens containrar. Matbutiker som bryter mot lagen riskerar dryga böter (3).

Matsvinn finns i hela livsmedelskedjan; det saknas tydliga incitament för mataktörer att på allvar tackla frågan. Det blir allt vanligare att vidta åtgärder som t ex prissänkningar och förädling av olika slag, men åtgärder som innebär att maten tas tillvara kan ibland vara dyrare (eller mer tidskrävande) än om maten slängs. För att få till en verklig förändring behövs kraftfullare åtgärder. Ett liknande förbud som det i Frankrike skulle påskynda kreativa lösningar och ge ringar på vattnet i hela livsmedelskedjan.

Vi föreslår därför att riksdagen beslutar om ett förbud mot att slänga livsmedel i butiksledet.

1 Max Troell, Stockholm Resilience Center, pers. komm., 2016-11-01.

2 www.feedbackglobal.org 2016-12-20.

3 <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/nu-blir-det-forbjudet-for-franska-butiker-att-kasta-bort-mat>

Motion 238: **Köttkonsumtionen måste minska**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ida Woxlin

E-post: idawoxlins@hotmail.com

Sammanfattning: Dagens köttproduktion/konsumtion påverkar miljön enormt negativt, men även vår hälsa, djuren och världens befolkning i övrigt.

Föreslagna åtgärder: Att Sveriges riksdag och regering tar matens (i detta fall köttets) klimat samt övriga påverkan på allvar

Att Sveriges riksdag och regering gör upp en tydlig plan för hur köttkonsumtionen i Sverige ska minskas, t.ex. servera mer vego i skolor, på sjukhus, med mera

Att Sveriges riksdag och regering jobbar och prioriterar denna fråga på ett aktivt sätt

Motiv och bakgrund: Köttkonsumtionens miljöpåverkan är ohållbar. Maten står för ca 25 % av medelsvenskans klimatpåverkan (Naturvårdsverket, 2008) och det livsmedel som har störst miljöpåverkan är köttet. Vi behöver minska köttkonsumtionen för miljöns skull, men för ett effektivt och prioriterat arbete för detta tror jag att det krävs en helhet där riksdagen/regeringen kan se att en minskad köttkonsumtion kommer gynna Sverige och världen på flera plan.

Enligt en rapport från Oxford, publicerad i Proceedings of National Academy of Sciences global skulle en global övergång till en växtbaserad kost kunna spara 700-1000 miljarder dollar per år i minskade sjukvårdskostnader samt att det bedöms att drygt åtta miljoner människoliv årligen ska kunna räddas. Växthusutsläppen från matsektorn beräknas dessutom kunna reduceras med över två tredjedelar. I dag äter vi svenskar i genomsnitt så mycket kött att vi ökar risken för tarmcancer, bröstcancer, diabetes, övervikt och hjärt- och kärlsjukdomar. Bland annat Världscancerfonden, Livsmedelsverket och Jordbruksverket rekommenderar att vi minskar animaliekonsumtionen av hälsoskäl.

Världshälsoorganisationens internationella cancerforskningsinstitut IARC har dragit slutsatsen att processat kött är säkert cancerframkallande, medan rött kött ska klassas som cancerframkallande med mycket hög sannolikhet. Köttkonsumtionen påverkar dock inte endast köttätande människors hälsa negativt, utan även människor i världens fattigaste länder som får svälta för att vi i Europa importerar så pass mycket djurfoder - vilket hänger ihop med klimatpåverkan det ger. Enligt SMMI svälter idag en miljard människor. En miljard människor dör av svält, men det är inte på grund av egentlig matbrist. Vi producerar idag mat nog för att mätta 12 miljarder människor - problemet är att vi använder maten för att föda djur som sedan ska bli kött till rika människor. Detta är mat som utan problem hade kunnat mätta och försörja världens fattiga, men som istället importeras (och förstör miljön) till köttdjur.

Dagens köttproduktions/konsumtions konsekvenser är alltså att både klimat, människor och djur får lida - vilket egentligen är helt i onödan då en minskad köttproduktion skulle bidra med så mycket gott för världen och vårt klimat i helhet. En minskad köttkonsumtion behövs för att:

- Uppnå världens miljömål
- Öka en god hälsa i samhället och därmed minskade sjukhuskostnader
- Minska fattigdom och svält
- Minska djurens lidande

Allt hänger ihop och återkommer på ett eller annat sätt till klimat. Vi behöver en förändring NU och den förändringen kan vi inte göra själva utan stöd från riksdag/regering!

Lösningen på detta hänger till stor del på riksdagen/regeringens arbete för att införa en vegonorm i samhället, vilket på ett enkelt sätt skulle kunna vara att börja servera mer vego i t.ex. skolor och sjukhus mm. samt öka kunskapen om den växtbaserade kostens fördelar samt om köttproduktionens konsekvenser. Människor behöver bli mycket mer medvetna om köttets påverkan på världen för att aktivt börja göra skillnad i sin egna vardag, vilket är det som kommer göra den stora skillnaden i slutändan.

Motion 251: **Särskilt stöd till ekologisk odling**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Agneta Liljesköld

E-post: agnetalj@gmail.com

Sammanfattning: Det behövs en reformerad jordbrukspolitik, dels för folkhälsans skull men också på grund av en allt större efterfrågan på ekologiska produkter. Böndernas svårigheter att få lönsamhet i sitt jordbruk när de vill odla ekologiskt är ett problem

Föreslagna åtgärder: Regeringen ska ge öronmärkta subventioner för ekologisk odling
Stödet måste öka för att kunna tillgodose den ökande efterfrågan på ekologiska livsmedel
Omsorgen om människors hälsa gör det nödvändigt att förbättra villkoren för ekologisk odling

Motiv och bakgrund: Efterfrågan på ekologiska livsmedel ökar hela tiden men tillgången på dessa är inte lika stor på grund av böndernas svårigheter att få lönsamhet i jordbruket. Ge Sveriges bönder större möjligheter till ekologisk odling genom att ge statliga riktade subventioner till dem som vill inrikta sin produktion på ekologiska livsmedel. Det finns idag möjlighet att ansöka om medel för ekologiskt bruk inom landsbyggsprogrammet. Storleken på ett sådant särskilt stöd för omställning har vi i Sverige möjlighet att bestämma nationellt inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Stödet måste växa så att bredden och ökningen kan tillgodose en ökande konsumtion. Detta också med hänsyn till folkhälsan. Studier har visat i flera år att bekämpningsmedel mot skadedjur på grödorna hamnar i livsmedlen och påverkar människors hälsa negativt. Det är nödvändigt att utvidga ett särskilt stöd med höga statliga subventioner för de lantbrukare som satsar på ekologiskt jordbruk

Motion 253: **Jord- och skogsbrukspolitik behöver förändras för försörjning o klimatmål**

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Ingegerd Kjellberg

E-post: ingegkj@telia.com

Sammanfattning: Om inte klimatmålet +1,5 grader C klaras kommer stora delar av jorden att bli obebodlig och skördar kommer att minska. Det resulterar i enorma flyktingströmmar. Enligt UNHCR kommer år 2050 mellan 250 miljoner-1 miljard klimatflyktingar annars att finnas i världen. Enl. UNCCD lever 2,6 miljarder människor på jordbruk. Över hälften av åkermarken är påverkad av markförstörelse och försämras stadigt för 1,5 miljarder människor i över 100 länder. Enl. FAO riskerar Afrika att fram till år 2030 förlora två tredjedelar av sin bördiga åkermark till torra öknar. Det moderna jordbruket utarma jorden.

Föreslagna åtgärder: Förändrad jord- och skogsbrukspolitik är viktig för att vi ska klara klimatmål och försörjning
och förhindra att massor av människor tvingas bli klimatflyktingar.

Motiv och bakgrund: Det moderna jordbruket har under många år utarmat jordarnas bördighet genom storskaliga, ensidiga odlingar, genom konstgödning och bekämpningsmedel. Det har lett till föroreningar av vattendrag genom övergödning och bekämpningsmedelsrester och kraftigt decimerat insekter som behövs för pollinering.

Lösning: Mer skonsamma brukningsmetoder behöver införas, t.ex. utifrån kunskap om agroforestry och permakulturodling där träd/buskar och växter odlas tillsammans och stärker varandra, växtföljd varierar och ett rikt insektsliv gynnas. Jordens bördighet kan ökas genom biokol och naturgödsel. Barmark undviks som annars leder till stora koldioxidutsläpp.
Olika tidningsartiklar är källmaterial.

Motion 257:

Inför vegetarisk mat minst en dag i veckan

Ämnesområde: Mat, jordbruk

Motionär(er): Anna Formgren, Emelie Lindholm

E-post: anna.formgren@hotmail.com

Sammanfattning: Vi äter för mycket kött, det förstör miljön och eftersom det förstör hälsan kostar det också pengar för staten. Det förstör miljön eftersom produktionen släpper ut mycket koldioxid dessutom förorenar det vatten. Vegetarisk mat har tillsammans med en i övrigt hälsosam livsstil visats minska risken för hjärt- och kärlsjukdomar. Därför borde 20 procent av den mat kommunerna serverar alltid vara vegetarisk.

Föreslagna åtgärder: Inför vegetarisk dag minst en dag i veckan på alla de kommunala instanserna som skola och äldreboende.

Motiv och bakgrund: Kommunerna är mest berörda eftersom det är dem som ansvarar för omhändertagande av barn och äldre, vilket är grupper som behöver serveras mat.

I nuläget är vegetarisk mat ett alternativ man kan be om istället för en naturlig del av alla berördas kost så som fisk och kött är idag.

Referenser

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/mat-och-jordbruk/kottguiden/kott-och-vattenatgang/1628881-wwfs-kottguide-kottets-vattenavtryck>

https://www.hjart-lungfonden.se/Documents/Rapporter/Sammanfattning_kostnader_hjartkarlsjukdom_2010.pdf

<http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2014/03/Vegetarisk-mat-ar-bra--aven-for-sma-barn/>

<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-var-d-skola-och-omsorg/fakta-om-offentliga-maltider>

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/begransadklimatpaverkan/kottochklimat.4.32b12c7f12940112a7c800011009.html>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Ämnesområde:

Skog, mark och vatten

Motion 25:

Klimatförändringarna kräver ändringar i skogsbruket

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning:

Föreslagna åtgärder: Vi vill att Riksdag och Regering snarast initierar förändringar i regler runt skogsbruk och skogsanvändning, så att

- allemansrätten begränsas mha licens, på samma sätt som jaktlicens eller fiskekort
- lagar som styr skogsbruket revideras med avseende på klimatförändringar
- brandskyddet utvidgas och brandkårerna förstärks

Motiv och bakgrund: SAMMANFATTNING

Klimatförändringarna kan medföra ett torrare och varmare klimat vilket kan öka risken för, omfattningen av och konsekvenserna av bränder. Erfarenheter från torrare länder visar på behov av ändrade skogsbruksmetoder. Dessa bör utredas och genomföras snarast.

SITUATIONEN IDAG

Den svenska skogen är en enormt viktig resurs. Förutom att den erbjuder en mängd olika biotoper som möjliggör en stor biologisk mångfald och utgör en kolsänka som bidrar till att stabilisera klimatet, så ger den jobb till många människor, stora exportinkomster, bidrar till folkhushållningen med svamp, bär och vilt, är en källa till turistinkomster, och erbjuder rekreation och skönhetsupplevelser.

Denna resurs kan mycket snabbt bli en belastning efter stora skogsbränder. Själva branden avger stora mängder koloxider samt sot och stoft. Stora ekonomiska värden försvinner. Människors liv försämras eller förstörs.

Stora skogsbränder har varit ovanliga i Sverige. Det betyder att den svenska skogens flora och fauna inte har samma överlevnadsfunktioner som i andra länder, där återkommande bränder till och med kan vara en förutsättning för en frisk skog.

Sammantaget betyder detta att vi måste fokusera på att undvika och minimera bränder, och minimera konsekvenserna av de bränder som ändå uppstår. Det bör ske med parallellt arbete på flera fronter:

1. Minimera risken för vådabränder och anlagda bränder med hjälp av utbildning och licensiering. Allemansrätten bör begränsas till boende i närområdet. Övrig fritidsaktivitet i skog (bärplockning, turism) bör kräva licens och obligatorisk utbildning. Fler skogvaktare bör utbildas och anställas.
2. Stärka och utvidga brandförsvaret. Dagens brandkårer har inte resurser eller utbildning för att hantera morgondagens skogsbränder. En kraftigt förstärkt nationell eller regionala specialbrandkår(er) bör inrättas, och de speciella verktyg och fordon etc som behövs bör införskaffas. Dessa kan möjligen bemannas av

militär eller som vapenfri tjänst. Samordning med ordinarie brandväsande bör ske. Internationell koordinering bör utredas.

3. En strategi för att begränsa bränder bör finnas per region. Regler för brandgator och andra förebyggande metoder som risbränning bör revideras. Metoder för nödfallsåtgärder bör studeras, som t.ex. effektiviserad vattenbombning, eller snabbavverkning och kontrabränning. Länder där skogsbränder är mer frekventa kan lära oss mycket.

4. Växling till mer brandresistent vegetation bör undersökas. Olika arter av träd reagerar på eld på olika sätt. I vissa länder planterar man t.ex. ek i korridorer istället för brandgator, eftersom ek anses ha en branddämpande effekt.

5. Metoder för skydd av djurlivet bör tas fram. Scenarier för brandutbredning kan ge indikation om möjliga flyktvägar. Sjöar och våtmarker bör skyddas och göras tillgängliga.

Motion 32:

Produktion av förnybar energi måste vara hållbar ur ekosystemperspektiv

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Christer Borg

Organisation: Älvräddarnas Samorganisation

E-post: christer.borg@alvraddarna.se

Sammanfattning: Småskaliga vattenkraftverk under 1,5 MW effekt ska i första hand avvecklas för att uppnå god eller hög ekologisk status. Vattenkraftverk över 10 MW effekt sak i första hand miljöanpassas genom minskad korttidsreglering, ekologiska flödesmodeller och där möjligt fiskvägar för upp- och nedströms vandring.

Alternativa lagrings- och elnätregleringssätt är t.ex syntetiskt svängmassa som ersätter vattenkraftens systempositiva effekter på sekundskala. Styrning av konsumentensidan ger färre effektbehovstoppar och minskad elanvändning.

Föreslagna åtgärder: * Vattenkraft måste miljöanpassas fullt ut, oavsett storlek eller betydelse för elnätreglering.

* Nya sätt att producera och lagra elenergi måste ges ökat forskningsstöd.

* Ekosystempåverkan måste minimeras och alternativa produktionsformer med mindre ekosystempåverkan utvecklas.

* Ökat stöd till och implementering av elreglering på konsumentensidan.

Motiv och bakgrund: Forskning och vetenskap, bland annat från SEI (Stockholm Environmental Institute) visar att degradering av ekosystem och utrotning av arter och deras livsmiljöer rent kvantitativt har nått längre mot en ödesdigert katastrof än klimatförändringarna. Detta sägs inte för att minska betydelsen av klimatförändringarna, som just nu är på väg mot globalt katastrofala nivåer, utan enbart för att understryka att dessa liksom ekosystemdegradering är likvärdiga vad gäller akuta åtgärder och att de uppkommit av samma grundorsak: Ett icke hållbart utnyttjande av naturliga resurser på en planet med

naturliga och okränkbara gränser för utnyttjande. När det gäller ekosystemdegraderingar är de limniska ekosystemen de som förändrats mest negativt de senaste decennierna.

Idag är inte ens 1 procent av svensk vattenkraft miljöanpassad enligt förslagen på åtgärder ovan. Vandringshinder, uteblivna minimitappningar, så kallade nolltappningar när hela älvar momentant förvandlas till sjösystem är regel utan i princip några undantag. Problemen har diskuterats intensivt på myndighets- och regeringsnivå sedan 2009 då EU:s vattendirektiv blev operativt i Sverige genom bildandet av fem regionala vattenmyndigheter med ansvar för åtgärdsprogrammets framtagande. 2012-2014 pågick på uppdrag av regeringen den så kallade Vattenverksamhetsutredningen som lade fram tre betänkanden.

Från 2014 till våren 2017 har så kallade högnivåmöten skett på initiativ av Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten, två nationella myndigheter med sektorsansvar. Deltagande var bl.a. Älvräddarnas Samorganisaion och tre andra miljöorganisationer samt representanter från de fyra stora kraftföretagen Vattenfall, Statkraft, Fortum och dåvarande E.ON (numer Sydkraft Power AB). Målet var att hitta minsta gemensamma nämnare för den oundvikliga miljöanpassningen av svensk vattenkraft.

De två centrala myndigheterna har också gemensamt tagit fram en Nationell strategi för miljöanpassning av svensk vattenkraft, senare under 2016 kompletterad med en rapport kallad Relativ reglerförmåga.

Hela processen med framtagandet av strategi och rapporter har skett utan sedvanligt remissförfarande. Detta har fått till följd att den storskaliga vattenkraften i det närmaste undgår miljöanpassning, något som branschen slagits för genom aktiv lobbyverksamhet riktad mot myndigheter och närings- och miljö- och energidepartementen. Argumentationen har varit att produktionen av förnybar el i Sverige är totalt avhängig den storskaliga vattenkraften och att den inte får minska i vare sig produktion eller effektregering.

Detta påstående är inte belagt i de rapporter som tagits fram. Men det största problemet är att argumentationen för att inte miljöanpassa den storskaliga vattenkraften vilar på flera ur systemperspektiv felaktiga grunder. Dels tittar man bara på Sverige utan kopplingar till andra länder, vilket är totalt felaktigt då vi ingår i ett elsystem som är intimt ihopkopplat med hela Norden och norra Europa. Dels har man inte på något vis tagit höjd för alternativa regleringsmöjligheter som t.ex. utveckling av energilagring och syntetisk svängmassa, inte heller den reglering som kan ske genom att styra konsumentensida med t.ex. smarta apparater och timbaserad eltariff mm.. Detta har fått till följd att vattenkraftens betydelse för elnätsreglering är kraftigt överdriven och utan att ta minst höjd för innovationer eller redan befintlig teknik. Detta har skett genom att branschen drar fördel av att vattenkraften i många decennier har haft ett renommé som ”ren” och förnybar produktion.

Problemet med vattenkraften är att den till skillnad från övriga tillgängliga elproduktionsformer som vindkraft och solenergi (solceller) i grunden bygger på att de ekosystemfunktioner som är grundläggande för ekosystemet måste tämjäs och inlemmas i ett tekniskt system. Energin i vattendragen som transformerar till el är en grundläggande ekosystemfunktion utan vilken ekosystemet förlorar hela eller stora delar av förutsättningarna för att fungera. Detta gäller inte vare sig vindkraft eller solceller, som förvisso som all elproduktion påverkar ekosystem och miljö, men inte på samma systemgenomgripande sätt som vattenkraften.

För att nå ett klimatneutralt och hållbart samhälle krävs stora förändringar på många plan och inom många samhällssystem. Inom elproduktion måste de energislag som ger stor ekosystempåverkan dels uppmärksammas men framförallt åtgärdas. Om inte kan vi inte påstå att vi är på väg mot ett hållbart samhälle. I ett längre perspektiv är det motiverat och önskvärt att vattenkraft som elproduktion fasas ut

helt så fort den kan ersättas med en eller flera källor som på alla miljöparametrar är likvärdiga eller bättre. För att nå dit krävs forskning och framförallt ett erkännande och en insikt att vattenkraften som elproduktion inte kan fasa in under betäckningen ” hållbar” .

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 51:

Skogsindustrin och dess forskning med produktutveckling

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Lena Wallin, Roger Bydler

E-post: lenamwallin@gmail.com

Sammanfattning: Skogen kan vara till stor nytta för oss, både där den står och i produkter som är långlivade. Skog ska dock inte brinna, då det leder till koldioxidutsläpp. Att utveckla engångsprodukter som ska ersätta t.ex. engångsprodukter av plast, är både slöseri med materialet, energin som behövs, orsakar koldioxidutsläpp och bidrar som alla andra engångsprodukter till nedskräpning. Och förstör skog.

Föreslagna åtgärder: - styr bort forskningen på produktutveckling som går till engångsprodukter
- styr forskningen mot långlivade produkter som ej hamnar till förbränning i avfallshanteringen
- ge skogsforskning och övriga producenter i uppdrag att utveckla återbruk av träbaserade produkter, från virke till möbler

Motiv och bakgrund: Skog är till stor nytta för oss både där den står och om produkterna därifrån är långlivade och genom det binder/ behåller koldioxid. Att då fortsätta utveckla engångsprodukter är slöseri med energi och bidrar till koldioxidutsläpp och nedskräpning. Exempel på sådana produkter är t.ex. att ersätta plastpåsen och formskumplast (jmf muggar, tallrikar, behållare). Råvaran från skog ska ej gå till engångsprodukter.

Skogsforskningen bör få i uppdrag att rikta sina ansträngningar mot produkter som ej hamnar i förbränning vid avfallshandling. Avseende förpackningar, så kan returfiber endast återvinnas upp till 5 gånger. Detta betyder att returfiber ständigt blandas upp med jungfrulig råvara. Att tillföra marknaden mer av denna typ av produkter tjänar inte till någon hållbarhet.

Likaså bör skogsforskningen få i uppdrag att lyfta ut de trä-, virke- och möbelprodukter som idag hamnar på återvinningscentraler med slutstation i förbränningsanläggningar. Detta material bör kunna användas till mer. Det kan förhindra koldioxidutsläpp och minska avfallsmängderna. Tanken tillhör den cirkulära ekonomin och är idag självklar.

Skogsforskningen bör kunna gå igenom samtliga produkter de genererar, allt från impregnerat virke till möbler och i detta samarbete med övriga intressenter inom den träbaserade produktionen.

Ett cirkulärt samhälle ser till att materialanvändningen förlänger livslängden på det och skapar produkter som är hållbara.

Trä ersätta plast - <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6741620>

Skogsnäringens forskningsagenda -

https://www.youtube.com/watch?v=x3eqvqBlrjY&index=2&list=PLPTxIk-yrKr9toOxGywpXuK1PkK_tzalj

Motion 52:

Skog ska ej gå till bioenergi

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Lena Wallin, Roger Bydler

E-post: lenamwallin@gmail.com

Sammanfattning: Vi har börjat se skog och produkter därifrån, som den nya oljan. Och på sätt och vis är det så. För när skog brinner frigör även den koldioxid. Detta varnar idag forskarna för. Vi måste då reagera och förhindra att vi släpper ut koldioxid i en omfattning som skog och mark ej kan binda.

Föreslagna åtgärder: - beräkningar på hur mycket koldioxid som kommer frigöras genom Sveriges satsningar på bioenergi ska redovisas.

- bioenergi från skog skall endast göras från restprodukter
- bioenergin ska ha krav på minimum av koldioxidutsläpp motsvarande biogasens prestanda
- alternativt ska all bioenergi ha koldioxidskatt

Motiv och bakgrund: Forskningen varnar alltmer om att den planerade övergången till bioenergi inte är hållbar utan kommer att frigöra koldioxid. Detta då frigörandet av koldioxid kommer att överstiga skogens förmåga att binda den. Hur skogen orkar binda koldioxid beror på en mängd faktorer som temperaturförändringarna i sig, vilket trädslag det handlar om osv. Tiden det kan ta för att koldioxiden binds varierar mellan årtionden/århundraden beroende på trädslag. Bioenergi blir en extra koldioxid belastning när vi behöver bli av med koldioxid helt och hållet.

Skog binder koldioxid under lång tid och är genom detta en kolsänka på ett naturligt sätt. Forskningen visar dessutom att en obrukad skog binder mer koldioxid än en brukad skog. Vi behöver dessa kolsänkor desperat.

Våra drivmedelslösningar bör istället rikta in sig på el i tätorter och biogas på landsbygd. Sol och vind är fortfarande det mest hållbara avseende elproduktion.

Bioenergi på restprodukter måste nå en högre prestanda avseende koldioxidutsläpp. Det håller inte att det finns biodiesel på marknaden, Svanenmärkt som minskar utsläppen med 44% jämfört med standarddiesel. Det är även lite att lura konsumenterna när miljöeffekten inte är större. Här bör vi kunna jämföra med biogasens utsläpp för att kunna säga att vi ställer om.

För att minska körandet, ge korrekt konsumentinformation och uppmuntra till andra transportmedel bör en koldioxidskatt införas om drivmedel släpper ut koldioxid. Vi behöver bli koldioxidfria det räcker inte med fossilfria.

<https://www.theguardian.com/environment/2017/dec/14/eu-must-not-burn-the-worlds-forests-for-renewable-energy>

<https://www.nature.com/articles/nature25138>

Motion 56: Mer lövträd i skogen för klimatet och den biologiska mångfalden

Version: 3

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Kristina Bäck, Stig-Olof Holm

Organisation: Föreningen Skydda Skogen

E-post: kristinamback@hotmail.com

Sammanfattning: Riksdagen bör införa incitament som ger större variation i skogsbruksmetoderna så att blandskog och lövträd gynnas och naturlig förnyring får ske på fler ställen i Sverige. Skogsvårdslagens paragraf 6 ska justeras för att främja löv- och blandskog. Då ökar både skogens motståndskraft mot klimatförändringar och den biologiska mångfalden (3,5).

Föreslagna åtgärder: 1. Riksdagen bör införa incitament för att främja naturlig förnyring av blandskog efter avverkning. Exempelvis så kan rönn, björk, asp, ek, bok, och sälg förnygras där dessa arter fanns naturligt tidigare. Detta för att klimatsäkra skogen, främja biologisk mångfald och bidra med fler ekosystemtjänster

2. Skogsvårdslagen bör justeras, förslagsvis paragraf 6, där en ny text om detta kan införas.

Motiv och bakgrund: Stora delar av Sveriges produktiva skogsmark har kalavverkats och omvandlats till produktionsskogar. Dessa utgörs främst av artfattiga plantager av gran eller tall som har låg biologisk mångfald. Förlusten av biologisk mångfald är ett minst lika stort hot mot människans överlevnad som klimatförändringar (2,8). Fler lövträd skulle gynna fler arter vilket ger större biologisk mångfald samtidigt som det klimatsäkrar skogen(1,3,5,7).

Andelen hyggen som förnygras naturligt med fröträd minskar och är nu under tio procent och andelen blandskog med både lövträd och barrträd minskar i landet som helhet, enligt Skogsstyrelsen. Denna utveckling kan vändas med de åtgärder vi föreslår.

Fördelar med blandskog och fler lövträd:

Studier visar att rena trädplantager med en enda art, generellt sett, lagrar mindre kol än den tidigare naturliga skogen, oavsett geografisk region (1,5).

Lövträd har högre albedo än mörka barrträd. Det betyder att de reflekterar tillbaka en större del av den inkommande solinstrålningen medan barrträden absorberar mer värme. Monokulturer med barrträd bidrar alltså till ett varmare klimat (1,2,3,6).

Lövträds evapotranspiration (när vatten avgår till atmosfären från träden, framför allt under sommarhalvåret) har en lokalt kylande effekt och bidrar troligtvis till molnbildning vilket ökar albedot ytterligare (1,2,6,12).

Omvandling av naturskogar till planterade monokulturer av tall eller gran ökar avrinningen och minskar evapotranspirationen- avdunstningen från växterna, vilket bidrar till ett torrare klimat. Det är därför viktigt att återställa den ursprungliga balansen med mer lövinblandning.(4)

Blandskogar består med fler ekosystemtjänster än planterad barrskog eftersom de liknar naturliga ekosystem (2,3).

Med fler lövträd i barrplanteringarna gynnar man fler arter och artrika ekosystem som är mer resilienta mot klimatförändringar (2,3,5,7).

Risken för skador minskar med större variationen av arter (3).

Även på Skogsstyrelsens hemsida kan man läsa om positiva effekterna av mer blandskog:

?Klimatförändringarna innebär påfrestningar på skogen och en ökad risk för olika skador. Blandbestånd gör det möjligt att sprida riskerna. Många skadegörare minskar i blandskog och om ett trädslag slås ut har du de andra kvar?.

Även: ?Ett ökat lövträdsinslag kan vara bra ur naturvårdssynpunkt, och bidra till en mer varierad landskapsbild. Dessutom kan en satsning på att öka andelen lövträd innebära att du sprider riskerna i ditt skogsbruk. Lövträden är ofta mer motståndskraftiga mot stormskador och drabbas inte av rotröta. Som regel kan du arbeta med kortare omloppstider än vad fallet är för tall och gran, vilket kan vara en del av klimatanpassningen av skogsbruket?.

Referenser:

1. Anderson 2010: http://www.biogeosphere.org/nasa/Biophyscs_review.pdf
2. Bright 2017
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/gcb.12951/abstract;jsessionid=35EAC03926E1005B4FAA448E26A374A7.f02t01>
3. Felton, 2016: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13280-015-0749-2>
4. Gamfeldt 2013: <https://www.nature.com/articles/ncomms2328>
5. Holm, 2015. A Management Strategy for Multiple Ecosystem Services in Boreal Forests. J. Sustain. Forestry 34, 358-379.
6. Naudts, m fl: 2016. Europe's forest management did not mitigate climate warming. Science 351 (6273): 597-600.
7. Oliver m fl 2017 [http://www.cell.com/trends/ecology-evolution/fulltext/S0169-5347\(15\)00218-9](http://www.cell.com/trends/ecology-evolution/fulltext/S0169-5347(15)00218-9)
8. Rockström 2009: <https://www.nature.com/articles/461472a>
9. Sedl 2008: <https://silvafennica.fi/article/243>
10. Skydda Skogens hemsida, Klimatet och skogen: <http://klimatetochskogen.nu/omstaellning/vad-boer-skogsbruket-goera>
11. .Skogsstyrelsen
12. Spracklen m fl, 2008: <http://rsta.royalsocietypublishing.org/content/366/1885/4613>

Motion 65:

Få igång en produktion av biokol ur skog. Biokol => jord. En ny CCS-teknik

Version: 3

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: SLU i Uppsala och många forskare utomlands forskar på detta

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Biomassa har tagit sitt kol från atmosfären genom att binda CO₂. Om biomassa omvandlas till kol(C), och kolet grävs ner i mark som odlas, så blir kolet kvar där i flera tusen år. Biokol är alltså en "carbon capture and storage"-teknik (CCS). Överallt kan biomassa växa, och överallt finns mark/jord. Jorden blir bördigare dessutom. Då biomassa => biokol med olika processer, så bildas samtidigt energirik gas. Den kan förbrännas och ge värme och el som ersätter fossil energi.

Föreslagna åtgärder: Sveriges Riksdag borde anta en lag om att alla kommuner ska ta emot biokol och gräva ner i marken i parker och rabatter, som en start. Biokol blir kvar i jorden i tusentals år. Därmed är

biokol en sorts "carbon capture and storage"-teknik (CCS). Biokol kan framställas ur jordbruksavfall, skogsavfall, utsorterat biobaserat avfall, m.m. Biokol ger samtidigt en jordförbättring.

Motiv och bakgrund: Ur såväl jordbruksavfall som halm från spannmål, stjälkar från andra växter, m.m. och ur skogsavfall, oönskade arter, gallringsvirke, grot, m.m. kan biokol framställas. På all mark kan växter växa. Växterna tar upp koldioxid(CO₂) ur atmosfären och tillverkar cellulosa och lignin av CO₂ + vatten mha energi från solen. Växter kan sedan omvandlas till biokol (och till energirika gaser) mha olika processer. Av de energirika gaserna kan fjärrvärme och el framställas. Biokolet kan grävas ner i mark som ska odlas. Biokolet är ett jordförbättringsmedel som gör att jorden håller näring och vatten bättre, och som även gör att marken blir porösare och luftigare. Det är viktigt för att marken ska kunna innehålla svampar och bakterier som lever i symbios med högre växter. Bakterier kan binda luftkväve och föra över kvävegödning till växter, t.ex. till ärtor och bönor. Svampar bildar s.k. mykorrhiza ihop med högre växter och "matar" växterna med t.ex. närsalter, kväve, fosfor och vatten.

Biokol är samtidigt en CCS-teknik, eftersom biokol blir kvar mycket länge i marken. Den biokol som hamnade i jorden där Birka låg på Björkö i Stockholms skärgård i i hög grad kvar i marken än idag, mer än 1000 år senare. Biokol som indianer i Amazonas spred och som gjorde jorden mer bördig finns kvar, flera tusen år senare. Jord behandlad med biokol kallas ofta för "terra preta". Biokol och hur den förbättrar jordkvaliteten och är en samtidig CCS-teknik forskar t.ex. SLU i Uppsala på:

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3345&artikel=6131863>

Norge verkar ligga längre framme med forskning på biokol. Sökord ifall man vill läsa mer på internet är: Biokull + Norge:

http://www.bioforsk.no/ikbViewer/page/prosjekt/hovedtema?p_dimension_id=22167&p_menu_id=22182&p_sub_id=22168&p_dim2=22170

I Storbritannien och USA kallas det "biochar".

<https://hub.globalccsinstitute.com/publications/novel-co2-capture-taskforce-report/213-bio-sequestration-biochar-storage-medium>

<http://www.britishbiocharfoundation.org/>

På tyska heter det: Pflanzenkohle:

<http://fachverbandpflanzenkohle.org/>

<http://www.ithaka-institut.org/en/>

I flera EU-länder finns det kommersiell produktion, och biokol används av bl.a. kommuner, hemmaodlare med villaträdgård och av yrkesodlare med t.ex. växthus, yrkesodlare som odlar grönsaker, blommor till blomsteraffärer, m.m. EU har utvärderat biokol och skrivit minst en lång rapport om hur biokol fungerar som jordförbättrare.

Motion 100: **Ersätt plast med biokompositer**

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Christina Hansson

Organisation: Hampanätet

E-post: christina.hansson12@hotmail.com

Sammanfattning: Biokompositer hävdar sig väl i konkurrensen med plast inte minst när det gäller egenskaper.

Idag kan ekologisk plast tillverkas av hampa och mjölksyra. Biokompositer är helt nedbrytbara. Användningen av plast måste minska. Utvecklingen kan drivas i rätt riktning genom lagstiftning.

Föreslagna åtgärder: Minska användningen av fossil plast genom att stifta lagar om att biokompositer av t ex hampa, majs och cellulosa ska användas i stället för plast där det är möjligt
Gynna utvecklingen av plast tillverkad av hampa eftersom plasten är helt nedbrytbar
Satsa pengar på bioraffinaderier
Undvik att använda plast som energiråvara och satsa på materialåtervinning
Undvik att blanda olika plastsorter efters

Motiv och bakgrund: År 2050 kommer plastförbrukningen i världen att vara 1000 miljoner ton/år om användningen fortsätter att öka i samma takt som idag. Idag använder vi 300 miljoner ton plast/år. I år presenterade Högskolan i Borås att man kan tillverka plast av hampa. Det är ett stort steg mot att få fram material som ger mindre koldioxidavtryck. Den ekologiska plasten, som är en biokomposit, tillverkas av hampa- och mjölksyrefibrer. Den bildas när blandningen värms upp och pressas. Materialet är hårt och lätt och är lämpligt för produkter som utsätts för stötar, t ex bilplåt. Även interiören i bilar, som instrumentpaneler, kan tillverkas av hampafibrer. En doktorand vid högskolan i Borås har tagit fram den starkaste biokompositen hittills genom att placera fibrer av majs och hampa parallellt. Kompositen är mycket lätt att tillverka. Den är helt biologiskt nedbrytbar. Biokompositen framställs genom att tunn tråd av polyaktid, tillverkad av majsstärkelse, snos runt mjuka fibrer av hampa och polyaktid. Tråden formar en mjuk väv, som omvandlas till hård komposit när den hettas upp och pressas.

Motion 114: **Hur skapas effektiva kolsänkor, dvs hur fås CO2 bort från atmosfären?**

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Andreas Eklund

Organisation: T.ex. Svenska Biokolsföreningen, forskare på SLU, m.fl. står bakom detta

E-post: andreas@ecopar.se

Sammanfattning: Det hävdas ofta nuförtiden att "skog" är en kolsänka. Ja, men är skog på en bit mark den effektivaste kolsänkan på lång sikt? Träd blir gamla, slutar att växa och ta upp koldioxid (CO2) från atmosfären. Ett sätt att ha maximalt upptag av CO2 på en bit mark är att låta träd växa, omvandla träden till biokol och gräva ner biokol i jordbruksmark. Andra effektiva metoder finns också, utomlands.

Föreslagna åtgärder: Sveriges regering och riksdag borde utreda vilka typer av "kolsänkor" som finns, hur effektivt de tar bort koldioxid från atmosfären, och vad de kostar. Då kunde vi röra oss från tyckande och fördomar mot fakta. Det vore väldigt önskvärt.

Motiv och bakgrund: Det är ett problem att företrädare för olika miljöåtgärder har börjar motarbeta varandra. Det finns t.ex. mycket olika åsikter om vad som är en effektiv "kolsänka". Detta borde utredas och klarläggas mha olika forskare, utredare, entreprenörer inom miljöteknik, m.fl.

Det hävdas ofta nuförtiden att "skog" är en kolsänka. Ja, men är skog på en bit mark den effektivaste kolsänkan på lång sikt? Träd blir gamla, slutar att växa, och slutar därmed att ta upp koldioxid (CO₂) från atmosfären. Ett sätt att ha maximalt upptag av CO₂ på en bit mark är att låta unga träd växa där, och efter t.ex. 20-30 år omvandla träden till biokol och gräva ner biokol i jordbruksmark. Sedan får nya träd växa upp på marken, osv.

Utomlands finns det gott om torra områden. Många av dessa torra områden är nära hav. Modern teknik för avsättning av havsvatten som t.ex. "omvänd osmos", där havsvatten avsätts mha membran och tryck kräver el. El från solceller blir allt billigare. I torra områden vid hav kunde det få finnas både solcellsparker och avsättningsanläggningar. Vattnet kunde användas för att dels öka mängden mark där det odlas grödor (mat), dels för att bevattna träd. Träd växer fort i varma, soliga subtropiska områden och tar upp koldioxid (CO₂). Efter en tid, 10 till 20 år, kunde träden processas till biokol (med samproduktion av energirik gas för prod. av el och ånga). Biokol kunde användas för att göra mark i det torra området mer bördigt. Biokol kunde även transporteras till jordbruksmark längre bort. Om det här görs i många torra områden, så kommer mycket CO₂ från atmosfären att tas upp av nya växter där det inte växte något tidigare. En del av växterna hamnar i jord i form av biokol. Biokol blir kvar i jord i flera tusen år eller ännu längre. => En effektiv kolsänka.

I torra områden el. områden med säsongstorka kunde man sätta i system att vattna planterad skog med renat avloppsvatten. I samband med detta, så ska industriavlopp, m.m. kopplas bort från städernas allmänna avlopp. De måste ha en egen rening av avloppsvatten. I övrigt körs samma process som ovan:

<http://www.fao.org/news/story/en/item/44899/icode/>

Om det finns en allt bättre tillgång på biokol, så kan jordbruksmark som har blivit förstörd restaureras bl.a. genom att biokol blandas med jorden. Det rör sig om hundratals miljoner hektar jordbruksmark i världen:

<http://drylandsystems.cgiar.org/content/reversing-agricultural-land-degradation-worldwide>

<http://www.nytimes.com/1992/03/31/news/soil-degradation-study-there-goes-the-farm.html>

Om förstörd mark restaureras och torr mark bevattnas, så finns det mycket mer mark jämfört med idag till att framställa mat, djurfoder, bioenergi och biodrivmedel. Det är en myt som kommer från fossilindustrin från början, att marken inte räcker till.

Ytterligare möjligheter är att tillföra näring till öppet hav längre ut. Där är det så näringsfattigt, att nästan inga alger växer. Då blir det ingen fisk heller. Där fartyg ändå kör regelbundet, kunde näring spridas från fartygen. Om algerna växer och tillgången på fisk därmed ökas, behövs mindre mark på land till köttproduktion. Då kan mer bioenergi och biodrivmedel produceras på den marken. Vi kunde äta mer fisk i så fall. En hel del alger dör och faller ner i det iskalla djuphavet och ökar mängden botten-dy. Det bidrar till att CO₂ i atmosfären => CO₂ i hav => CO₂ binds i alger i form av bl.a. fett, agar, cellulosa, m.m. => dy på havets botten. Dvs en kolsänka.

Det finns säkert fler praktiskt fungerande och kostnads-effektiva sätt att binda CO2 i atmosfären och öka produktionen av såväl mat och djurfoder som av bioenergi och biodrivmedel som ersätter fossil energi. Det borde seriöst utredas. Risken finns att lagar skapas pga fördomar och tyckande. Starka krafter inom EU önskar förbjuda bioenergi och biodrivmedel, och göra om all skog till nationalpark som ingen får röra, därför att skogen är en "kolsänka"...

Motion 126: Ändrad inriktning för Sveaskog

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Oscar Magnusson

E-post: oscarmagnusson77@gmail.com

Sammanfattning: Det skogsbruk som bedrivs i Sverige är nästan enbart kalhyggesbruk. Skogsnäringen pekar på att det är klimatsmart att öka uttaget av träråvara. Men forskningen visar att utsläppen av växthusgaser i samband med kalhyggesbruk är stora, så stora att det inte är givet att det är klimatsmart att tanka bilen med biodrivmedel baserat på skogsråvara. Nuvarande skogsbruk är också en katastrof för den biologiska mångfalden. Detta tillsammans gör att vi måste ändra inriktningen på svenskt skogsbruk. Lämpligt är då att börja med statens eget skogsbolag, Sveaskog.

Föreslagna åtgärder: Att Sveaskogs ägardirektiv ändras så att klimat och biologisk mångfald är det främsta målen i bolagets verksamhet. Företaget ska inte drivas på marknadsmässiga grunder och mål om avkastning och utdelning till staten tas bort.

Avverkningar enligt gängse modell med kalhyggen ska helt undvikas. Om avverkningar ska göras ska det ske med plockhuggning, i enlighet med den så kallade Lübeckmodellen.

Motiv och bakgrund: Det statliga skogsbolaget Sveaskog är Sveriges största skogsägare och äger 14 procent av den svenska skogen. Under senare år har företaget varit mycket lönsamt och under en femårsperiod (2011-2016) delat ut sju miljarder kronor i utdelning till staten. Bolagets uppdrag är att "generera marknadsmässig avkastning".

Dagens skogsbruk bedrivs närmast uteslutande genom kalhyggesbruk, en metod som är förödande för den biologiska mångfalden men också orsakar stora utsläpp av växthusgaser i samband med avverkningen. Utsläppen kommer dels från grenar, rötter och toppar som bryts ner de närmaste åren efter avverkningen, dels genom att kol som varit bundet i marken frigörs. Den ökade solinstrålningen bidrar också till att respirationen ökar, vilket även ökar mängden kol som frigörs.

Den vedertagna bilden av att virke från avverkad skog binder kol är också felaktig. 70-80 procent av all träråvara används idag i kortlivade produkter som efter kort tid eldas upp och bidrar till koldioxidutsläpp.

Vi kommer även fortsättningsvis att behöva använda träråvara till många produkter. Men med det tryck som nu finns på ökat uttag av biomassa är risken stor att skogslandet Sverige kommer att bli ett land av spåda granar i raka rader. Utan blåbär, utan tjädrar, utan något liv att tala om. Och med tanke på de utsläpp som sker i samband med avverkningarna finns ingen garanti för att de sammantagna utsläppen av växthusgaser blir lägre.

Motion 128:

Främja odling och förädling av biologiska industriråvaror

Version: 2

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Mari Elfving, Susanne Gerstenberg, Kurt Hansson

Organisation: Hampanätet - Sveriges Industrihampaförening

E-post: mari@hampvaruhuset.se

Sammanfattning: Idag är naturliga och biologiska produkter dyrare än de mindre hållbart massproducerade av icke nedbrytbara material. Dessa material stöds även genom dagens byggregler. Detta försämrar genomslagskraften av biologiska material. Genom att premiera andra mer hållbara material för renovering och nybygge skulle marknaden kunna stimuleras. Efterfrågan av naturmaterial påverkas av den nuvarande låga prisbilden på konventionella byggmaterial. Stöd för produktion av biologiskt nedbrytbara produkter skulle stimulera tillväxten för jord- och skogsbruk regionalt till gagn för klimat och ekonomi.

Föreslagna åtgärder: Subventionera val av miljömässigt hållbara fibrer såsom industrihampa inom byggindustrin för att överbrygga det kostnadshinder som idag finns för entreprenörer och självbyggare. Hjälp igång regional eller lokal produktion av hållbara material som tillgodoser regionens behov av fibermaterial för minskade transporter.

Motiv och bakgrund: Industrihampa kan användas som råvara i många olika produkter. Som byggmaterial är hampa väl lämpat. Hampafibern har god isoleringsförmåga, även för ljud, är diffusionsöppen och lagrar värme väl. Fibrerna avger inte något microdamm som kan vara skadligt för byggarna eller de som bor i huset. Fibrerna är naturligt motståndskraftiga mot mögel och skadedjur trivs ej i dem. Hampafibrer är svårantända utan att de behandlats med flamskyddsmedel. Även vedämnet (skävorna) kan användas i huskonstruktioner blandat med kalkbruk. Detta material kallas internationellt hempcrete och är ett fuktgenomsläppligt, energieffektivt och brandsäkert material som används i isolerande väggkonstruktioner.

2003 släppte Sverige odlingsförbudet av industrihampa som en av de sista EU-länderna. Odling i Skandinavien är fördelaktigt pga många soltimmar under växttiden med hög avkastning som följd (upp till 10 ton torrsubstans per hektar). Vid fiberberedning i större skala blir det även ekonomiskt fördelaktigt. Industrihampa trivs i alla klimatzoner. Den snabbväxande hampan binder 75-100 kg koldioxid per kubikmeter växtmaterial. Hampa odlas utan växtskyddsmedel och är jordförbättrande. Trots att forskning gjordes på SLU, LTH och KTH för att nämna några, har produktion av industrihampaprodukter inte kommit igång i samma mån som i flera andra Europeiska länder. Fortfarande kan industrihampa inte konkurrera med oljebaserade produkter. De är inarbetade och råvaran billig. En situation som är varken långsiktig eller hållbar. Det som fattas i Sverige är en modern och anpassad skörde- och fiberberedning samt ekonomisk stimulans för en lokal förädlingsindustri av denna mångsidiga växt som ligger rätt i tiden med hänvisning till EU:s och Sveriges miljömål. Byggmaterial av naturfiber fick ett rejält uppsving i Tyskland i början på 2000-talet då hållbara material för isolering subventionerades. Denna motion berör främst följande departement: Miljö- och energi, Näring, Arbetsmarknad.

Motion 132:

Lagstiftning som ger 9000-årig skog totalt skydd under, på och ovan mark

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Stig Sörlin

Organisation: Naturskyddsföreningen Norrbottens län

E-post: stig.sorlin@gmail.com

Sammanfattning: Sverige består av ett gigantiskt, biologiskt utarmat hygge där vi planterat tall och gran. I Norrbottens län finns de sista spillrorna av orörda urskogar ännu kvar. De har aldrig planterats och de har fått formas sedan istiden. En genbank för framtiden. Vi måste bygga upp och stärka biologisk mångfald och stoppa användare som river ner.

Den boreala skogen binder dubbelt så mycket CO2 som all kvarvarande regnskog.

Sveriges 16 miljömål visar vart miljöarbetet skall leda men vi går i en riktning som strider mot miljömålets syften och intentioner. Vi kräver därför ny förbättrad lagstiftning.

Föreslagna åtgärder:

Skog som är skyddad ska verkligen vara skyddad. Vi vill se ett totalt skydd under på och ovan mark.

Varje kommun ska ha, av staten tillsatta, kommunbiologer.

Skog som fått formas sedan istiden ska automatiskt ha ett totalt skydd.

- Utöka Lapponia så att skogarna i Jokkmokk och Arjeplog ingår.

- Den fria jakten och det fria fisket ovan odlingsgränsen måste bort.

- Öka bevakningen.

Motiv och bakgrund: Vi förfäras över hur man i andra delar av världen avverkar regnskogen och det med rätta. Men av någon outgrundlig anledning envisas vi i Sverige att se förbi vår egen situation. Om vi tar Borneo som ett exempel så är 90% av urskogen borta där, detta att jämföra med Sverige där 96% av urskogen är borta. Förskräckliga siffror då vi vet att, som Johan Rockström, professor i miljövetenskap uttrycker det, ” vår planet levererar det vi ska leva av och biologisk mångfald är förutsättningen för vår egen överlevnad” . Samtidigt säger David Attenborough ” Biologisk mångfald hotas och om vi inte gör något nu kommer många miljöer att gå förlorade” . På frågan om vad som är viktigast svarar Ban Ki-Moon, före detta generalsekreterare FN ” den viktigaste frågan är den biologiska utarmningen och att det går så mycket fortare än beräknat” . Vår nuvarande Påve har uttalat sig i frågan och säger att ” vi våldför oss på skapelsen” .

Enligt forskning som Bengt-Göran Jansson, Mitthögskolan, presenterar finns ett logaritmiskt proportionellt samband mellan yta (areal) och artrikedom. Ju större orörd yta ju fler arter. Fragmentering är alltså inte bra. Det innebär att biologisk mångfald kräver stora orörda arealer där även jordmånen kvalitét är viktig.

Med detta som bakgrund vill vi påpeka att i Norrbottens län har vi ännu kvar de sista spillrorna av den urskog som en gång täckte hela Sverige. Dessa spillror är ändå så stora att det är hela och fungerande ekosystem med fullvärdig biologisk mångfald. Denna skog har aldrig planterats och har formats sedan istiden, en oersättlig skatt som ingen annan har och som på intet sätt får äventyras. Området har sitt värde bara med att stå där, vila där, bara finnas till helt ovetande om sitt värde. Vårt uppdrag är att föra skogens talan, att skydda och bevara den för framtiden. Områdena är också värdefulla för forskning och kommer att kunna användas som genbank för restaurering av andra söndertrasade områden.

Försiktighetsprincipen måste tillämpas. Om vi inte vet konsekvenserna av vårt handlande under, på och över dessa urskogar, ja då ska vi inte heller inte handla.

Carl von Linné såg skatten och värderade den högt. Linnés väg genom Sveriges skogar är utplånad förutom här i Norrbotten. Här finns delar av hans färdväg genom urskogen ännu bevarad.

Hela världen förväntar sig att Sverige tillämpar försiktighetsprincipen och ger urskogen totalt skydd.

Det har tagit oss 50 år att få delar av skogarna i Norrbottens län skyddade. Nu har det visat sig att detta skogsskydd är svagt och därför kräver vi ny lagstiftning som ger urskogen totalt skydd under, på och ovan markytan. Vi anser att Sverige borde ha både råd och förstånd att skydda dessa 9000-åriga skogar. Vi talar om några enstaka procent av den svenska skogsarealen.

Vi vill vidare att staten tillsätter kommunbiologer i varje kommun. Antalet biologer ska vara i proportion till yta vilket innebär att exempelvis Jokkmokks kommun, som är en tjugondel av Sveriges yta, kommer att ha flera biologer anställda.

Noteras bör att än idag bedrivs en stor del av skyddsarbetet av privatpersoner och ideella föreningar. Detta vill vi också ändra på genom ny förbättrad lagstiftning.

Motion 151:

Fler naturreservat mål 50 % av Sveriges yta.

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Birgitta Tulin

E-post: birgitta.tulin@gmail.com

Sammanfattning: De naturskyddsområden och reservat som hittills avsatts räcker inte för att säkra våra ekosystem och arters fortlevnad. Detta är kärnan i den världsledande konservationsbiologen E.O. Wilsons bok "Half Earth – Our Planet's Fight for Life", där han argumenterar för att halva jordens yta bör fredas, eftersom "människans påverkan på resten av biosfären är negativ överallt. Miljön blir instabil och mindre trevlig. Vår framtid på längre sikt mer osäker."

Utbildad personal ska tillsammans med lokalbefolkningen skydda den biologiska mångfalden i dessa reservat.

Föreslagna åtgärder: Kommuner och länstyrelser ska omgående avsätta skog, mark och vatten till avsevärt fler naturreservat.

Regeringen ska fatta beslut om att inrätta fler nationalparker.

Motiv och bakgrund: Det biologiska systemets stabilitet är hotad. Klimatförändringar, förändrade habitat, föroreningar, invasiva arter och överexploatering leder till att en av sex arter i världen numera hotas av utrotning. (1, 2). Inte sedan krita-tertiäruddöendet har arter försvunnit från jorden i så snabb takt. Detta är en pågående katastrof. Inte bara för det bortfall av ekonomisk aktivitet som utarmade ekosystem leder till på kort sikt, utan också för att nedbrytningen av de naturliga ekosystemen i förlängningen hotar människans förmåga att organisera fungerande samhällen på jorden.

Systematisk kartläggning i Tyskland har visat att 75 procent av de flygande insekterna av okänd anledning har försvunnit under de senaste 27 åren (3). Ingen motsvarande undersökning finns i Sverige, men samma trend kan ses art för art. Insekter spelar en viktig roll för pollinering av grödor. Om insekterna ska överleva måste vi "upprätthålla tillräckligt många biotoper där insekter kan överleva, utvecklas och övervintra, så att allting inte är åkermark eller produktionsskogar" (4). Insekterna behöver de blommande växternas rikedom, som uppskattas till en kvarts miljon arter. Torsk, till viss del sill, vikare, ålgräs och blåstång t.ex. kommer att vara borta från Östersjön om åttio år, eftersom den blir sötare och varmare när isen smälter p.g.a. klimatförändringarna, enligt Havs- och Vattenmyndigheten Rapport 2017:37. I Sverige är fjällugglan, den tretåiga måsen, fjällgäsen, tornugglan, vitryggiga hackspetten, fältpiplärkan, pungmesen och ängshöken utrotningshotade (5), liksom fyra av våra tretton groddjur (6). Lunnefågel, härfågel, blåkråka, mellanspett och tofslärka finns inte längre i Sverige (5). De flesta mikrober, som t.ex. bakterier, vissa alger och svampar, är helt okända för vetenskapen.

Sverige bör leda omställningen till ett samhälle som värdesätter de unika miljöer vi har i vårt land och deras avgörande betydelse för vårt samhälle. Mer forskning behövs om sambanden i det biologiska systemet.

I Nagoyaavtalets Mål 11 har Sverige lovat att till år 2020 skydda minst sjutton procent av land- och sötvattensområden och tio procent av havs- och kustområden. (7) Det räcker inte.

Därför motionerar jag om att inrätta fler naturreservat, i enlighet med FNs Agenda 2030 mål 15-16 och regeringens Mål 14 och 15.1 i Agenda 2030, om att skydda marina miljöer och landbaserade ekosystem, för att försöka hejda den pågående artutrotningen.

Med E. O. Wilsons ord behöver vi "en mycket djupare förståelse av oss själva och allt annat liv än humanvetenskaperna och vetenskapen erbjudit hittills. Om inte mänskligheten lär sig mer om det biologiska systemets artrikedom och snabbt börjar skydda den, kommer vi snart att förlora de flesta arter som utgör livet på jorden. Att skydda halva jorden är en första brandkårslösning som är i paritet med problemets storlek" Därigenom kan vi "säkra vår egen överlevnad."

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 153: **Skogsvårdslagen en del av Miljöbalken**

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Roger Bydler, Lena Wallin

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: Hur vi brukar skogen har en avgörande betydelse för att kunna bibehålla, eller rättare sagt stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i vår natur. Sveriges skogsbruk är idag inte ekologiskt långsiktigt hållbart. Skogen påverkar också på flera sätt klimatet och de konsekvenser klimatförändringen för med sig. Beroende på bruksmetoder och förhållanden mellan tillväxt och avverkning kan den fungera som en viktig kolsänka. Lagstiftningen bör därför samordnas så att markanvändningen och dess miljöpåverkan prövas enligt samma principer som andra verksamheter med betydande miljöpåverkan.

Föreslagna åtgärder:

Att skogsvårdslagen ersätts med ett regelverk, som styr nyttjandet av Sveriges skogliga resurser och ekosystemtjänster, vilket inarbetas i Miljöbalken.

Motiv och bakgrund: Hur vi brukar skogen har en avgörande betydelse för att kunna bibehålla, eller rättare sagt stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i vår natur. För en mångfald av arter är skogen ett livsrum där ekologiska tjänster produceras som ur ett globalt perspektiv är avgörande för att upprätthålla livet på jorden. Skogen och skogsmarken syresätter luften, renar vårt vatten och fungerar som en av våra viktigaste kolsänkor, dvs minskar mängden växthusgaser i atmosfären genom att lagra koldioxid i biomassa. Den kommer att bli allt viktigare även i avseende på omställningen till ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle.

Den skogspolitik som tillämpas idag utformades för snart 25 år sedan. Drastiska förändringar har skett sedan dess, som på många sätt förändrar förutsättningarna för hur skogen ska hanteras. Inte minst har klimatförändringarna visat hur viktig skogen är för omställningen till ett hållbart samhälle. Dagens skogsbruk och skogspolitik tar inte tillräcklig hänsyn till de kunskaper som finns idag och är inte heller i harmoni med de samhällsmål, t.ex. inom mångfalds- och klimatområdet, som gäller idag.

Sveriges skogsbruk är helt enkelt inte ekologiskt långsiktigt hållbart. Dagens skogsbruk fokuserar helt på kalhyggen med återplantering. Intensiteten i skogsbruket, nivån på uttagen, lämnar mycket litet åt naturen och mångfalden. Detta har bl.a. lett till att skogens åldersfördelning är väldigt skev med främst unga skogar och att skogarna domineras av få trädslag. Skogen är väldigt likartad och får därmed inte bara en minskad variation av livsmiljöer och arter, den får också sämre motståndskraft mot svamp- och insektsangrepp men också mot stark vind. Något som ökar skaderisken i det varmare klimat vi går mot med ökad spridning av skadeinsekter och svåra oväder med mycket hårda vindar.

Vi ser hur skogen anses kunna användas till en mängd produkter som ska ersätta sådant som idag produceras eller kräver insatser av fossila energislag. Det är allt ifrån byggnader och drivmedel till kläder och ersättning för plast. Samtidigt utgår de klimatmodellberäkningar, som görs, från att stora mängder växthusgaser behöver återvinnas från atmosfären för att det ska vara möjligt att klara de i Parisavtalet överenskomna klimatmålen. Skogen som kolsänka kommer här att ha en avgörande betydelse.

En skogspolitik måste ta utgångspunkt i det faktum att det är den samlade miljöpåverkan från olika sektorer som avgör vilket landskap som formas och vilken miljö kvalitet som uppnås. Lagstiftningen behöver samordnas så att markanvändningen och dess miljöpåverkan prövas enligt samma principer som andra verksamheter med betydande miljöpåverkan. Ett samlat regelverk för naturresurs- och markutnyttjande ska därför vara en given utgångspunkt och som en konsekvens av detta, att ett utvecklat regelverk i sin helhet arbetas in i miljöbalken.

Motion 157: **Sverige måste stå upp för rätten till mark**

Version: 2

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): FIAN, Framtidsjorden, Frö och Folk, Jordens Vänner och Svalorna Indien Bangladesh

E-post: linn.rabe@framtidjorden.se

Sammanfattning: I takt med ökade klimatförändringar riskerar större delar av världens befolkning att lida brist på odlingsbar mark. Redan idag är hungerns mest grundläggande orsak den ojämlika fördelningen av odlingsbar mark. Den rådande nyliberala marknadspolitiken har gjort mark till en global handelsvara med allvarliga konsekvenser för människa och klimat. När klimatrelaterade utmaningar i allt större utsträckning påverkar jordbruket är det hög tid att Sverige aktivt tar sitt ansvar för att människors rätt till mat och mark ska gå före storföretags intressen.

Föreslagna åtgärder:

Att Sverige implementerar CFS volontära riktlinjer för ansvarsfull förvaltning nationellt.

Att den svenska jordbruksförvärvslagen omformuleras så att den främjar brukande av produktiv mark.

Att Sveriges riksdag och regering återtar kontroll över den nationella jordbrukspolitiken från EU.

Att Sverige internationellt verkar för att ta bort livsmedelsvaror från WTO:s och EU:s handelsregler.

Motiv och bakgrund: Sveriges regering har stöttat framtagandet av volontära riktlinjer för hållbar förvaltning av mark, vatten och skog i Committee on World Food Security (CFS) (se bilaga ?Voluntary guidelines on the responsible governance of tenure of land, fisheries and forests in the context of national food security?) men implementerar dem inte nationellt. Istället ser rådande svensk landsbygdpolitik, innefattande bland annat diskussionen om en ny jordförvärvslag, snarare ut att vilja påskynda en utveckling där naturresurser och brukningsbar mark hanteras ovarsamt. Nu måste vi ta internationella

avtal och konventioner vi skrivit under på allvar, och se till att stora företag och naturresurser regleras hårdare till fördel för människors rättigheter, klimat och miljö.

Den ojämlika fördelningen av mark vi ser i dag drivs på av stora transnationella bolag och kapitalplacereare. Vid uppköpen av mark används argument om att marken som köps upp är underutnyttjad och att de stora markförvärven bidrar till utveckling och skapar arbetstillfällen, men otaliga exempel visar att det i verkligheten ofta rör sig om bebodd och bördig mark. Systemet drabbar världens småbrukare som saknar storföretagens juridiska muskler och har svårt att konkurrera med storföretagens låga priser. Detta leder till att småbrukare förlorar sin möjlighet till försörjning samtidigt som hungern i världen kvarstår. Småbrukare står för närmare för 70 procent av världens livsmedelsproduktion, men siffran sjunker stadigt.

Att allt färre aktörer äger allt större andel av jordens bördiga mark talar sitt tydliga språk i termer om ineffektivitet: På 1980-talet var Sverige så gott som självförsörjande på livsmedel men i dag har vi jämfört med då endast 40 procent av de heltidsarbetande bönderna kvar och vår självförsörjningsgrad är nu långt under 50 procent. Liknande scenarion ser vi världen över och även tydliga tecken på att detta exportorienterade system bidrar till koldioxidutsläpp samt försämrade möjligheter till klimatanpassning lokalt. Då effektivt jordbruk är en av regeringens nyckelfraser i den svenska livsmedelsstrategin så borde Sveriges regering göra sitt yttersta för att vända denna trend.

Centralt för en förändring av det rådande livsmedelssystemet är matsuveränitet som innebär rätt till självbestämmande över livsmedelsproduktionen. Tillgången till mark och naturresurser är grundläggande för att uppfylla ett antal mänskliga rättigheter och möjliggöra lokal omställning och anpassning.

Om Sverige menar allvar med de avtal och konventioner som vi skrivit under ? bland dessa FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och de globala målen för hållbar utveckling ? måste regeringen agera för att återinföra regleringar kring markanvändning och förhindra spekulation i mark och naturresurser. Det gäller såväl här i Sverige som globalt.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 215:

Mot ett hållbart skogsbruk utan kalhyggen

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Stellan F. Hamrin

E-post: stellan.hamrin@hotmail.com

Sammanfattning: Dagens skogsbruk har skapats för att maximera de ekonomiska fördelarna för bolag och privatpersoner och tillgodose den växande skogsindustrin behov av råvaror. Det har inte skapats för att minimera klimatpåverkan och miljöskador, bevara biologisk mångfald och skydda naturskog eller gynna friluftslivet. Det finns idag snabbt växande forskningsbelägg för att dagens skogsbruk ökar klimatpåverkan, utarmar jorden, minskar biologisk mångfald, försämrar skogsmarkernas tillgänglighet, försvårar bär- och svamplockning och missgynnar friluftsliv. Detta måste ändras.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen

låter genast höja vattennivån i dikade skogsmarker

utreder snarast hyggesfria skogsbruksmetoder med fler-arts system för olika marker.

inleder snarast pilot-verksamhet på Svea Skogs marker.

påbörjar senast om 10 år en omställning av det svenska skogsbruket till hyggesfria metoder. skyddar enligt Nagoya-avtalet minst 17 % av Sveriges skogar

Motiv och bakgrund: I norra Sverige fanns för bara 200 år sedan ett nästan orört, heltäckande ekosystem av urskogar. I Södra Sverige försvann dessa skogar till stor del tidigare och mycket stora områden bestod av ”ryar” och hedar reglerade av betande tam-djur, men med hög biologisk mångfald.

För drygt 100 år sedan startade ett industriellt utnyttjande av skogen med uthuggning i norr och skogsplantering i söder, men fortfarande med metoder som var naturanpassade och viktiga för landsbygdens överlevnad. För runt 50 år sedan omvandlades detta skogsbruk till dagens kalhygges-bruk med maskinell avverkning och en-arts planteringar förödade för landsbygden, miljön och klimatutvecklingen. Detta skedde utan miljöprövning och samhällsekonomiska analyser och utan hänsyn till landsbygdens behov. Det är hög tid att nu ändra detta.

Ledande politiker hyllar i högtidliga sammanhang den svenska skogens positiva klimateffekt och beklagar sig över utvecklingen i tropiska länder. I själva verket är 96 % av den svenska naturskogen borta mot ”bara” 90 % av urskogen på Borneo och mycket mindre i Amazonas. Boreal skog binder dubbelt så mycket kol som regnskogen. Svensk skog är (fortfarande) en netto-kolkälla. Samtidigt innebär den stora avverknings (runt 90 % av tillväxten), att brutto-utsläppen av kol är många gånger större än netto-upptaget av kol. Skogens kol-bindande förmåga kan med andra skogsbruksmetoder och med inriktning på timmer ökas flerfaldigt, vilket vore en stor samhällsekonomisk vinst.

Dagens skogsbruk med kalhyggen, markberedning, en-arts plantering och dikning ökar kol-utsläppen och förstör miljön. Kalhyggen ger ökade kolförluster både p.g.a. metoderna som sådana och ökad solinstrålning. Endast 20 % av råvaran används så att kolet binds. Den biologiska mångfalden minskar starkt p.g.a. både hyggena, markförstörelsen och planteringar med 1 art av samma ålder. De minskande insektsbestånden i Europa orsakas sannolikt delvis av detta. En lång rad fågelarter drabbas och hjortdjuren skadar ungskog, vilket leder till ökad avskjutning trots jägarnas protester och minskande djurbestånd. Markberedning ökar dessutom förlusterna av kväve, humusämnen och kvicksilver till vatten och bidrar till försurning, förbrukning av vatten och övergödning.

Naturliga flerarts-bestånd av olik-åldrig skog får precis motsatt effekt. Ökad andel lövskog och olik-åldrig skog ökar motståndskraften mot klimatförändringar och ökar biologisk mångfald. Sådan skog lagrar också enligt Skogsstyrelsen mer kol oavsett region, reflekterar mer solljus tillbaka till rymden, minskar avrinningen och bidrar genom ökad respiration till avkylning och molnbildning. De är också mer motståndskraftiga mot stormskador och rötangrepp och möjliggör kortare omloppstider, vilket minskar kolutsläppen.

Skogsbruk baserat på flerartsbestånd av olik-åldrig skog utan kalhyggen leder till ökad skogsbiomassa och därmed ökat kol-upptag. Det bevarar markens ekosystem med markvegetation och bär- och svampmarker samt skapar ett långsiktigt hållbart ekosystem med minimalt läckage till vatten. Det kräver dock gallring/skogsbrand för att skapa den variation som är viktig för ekosystemet.

Statliga Sveaskog äger 14 % av den svenska skogen och bidrar med drygt 1 miljard kr per år till Staten. Sveaskog bör ta täten i omställningen och bolagets vinster ska användas till en vetenskaplig analys av hur ett optimalt skogsbruk utan kalhyggen ska bedrivas för att maximera klimatnytta och biologisk mångfald. Eftersom vi vet att dikade skogsmarker läcker särskilt mycket kol bör dessa marker omedelbart ”avdikas” .

Oavsett brukningsmetod är det väsentligt att bevara och ev. skapa ”orörd” skog. Till att börja med måste

Nagoya-avtalets krav på 17 % skyddad skog uppfyllas på ett sätt som garanterar samma skydd i olika delar av landet. Detta måste ske genom att skapa tillräckligt stora sammanhängande ytor för att maximera artrikedomen.

Hyggesfria skogsbruksmetoder kräver en omställningstid som minskar avkastningen. Samhället bör kompensera skogsbruket för denna kostnad förutsatt att en omställning kan antas leda till de klimat- och miljöförbättringar som anges ovan.

Motion 217:

Anpassning till det stigande havet

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Stellan F. Hamrin

E-post: stellan.hamrin@hotmail.com

Sammanfattning: De ökande halterna av CO₂ i atmosfären leder till högre temperatur, som leder till varmare hav och smältande glaciärer. Därigenom ökar havets volym och havsytan stiger. Den har hittills stigit med 20 cm och ökar årligen idag med 3,4 mm. Den övre sannolika nivån år 2100 bedöms till + 2,5 m. I Sverige motverkas detta av landhöjningen på 0-9 mm/år (max. 0,9 m/100 år) beroende på plats. Detta skapar problem längs kusten och speciellt vid städer vid större flodmynningar. Särskilt allvarligt drabbas Mälarenregionen, eftersom Mälaren kommer att bli en del av det stigande havet.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen

- tillsätter snarast en utredning för att bedöma sannolikheten för olika framtida havsnivåer.
- tillsätter snarast en kommitté för att planera nödvändiga anpassningsåtgärder och utreda finansieringen.
- vidtar åtgärder för att anpassa områdena vid Göta Älvs mynning, Skanör-Falsterbo och Mälarens mynning till en högsta havsnivå år 2100 på + 2,5 m.

Motiv och bakgrund: FN:s klimatpanel angav 2013 utifrån de globala processer man då kunde modellera att den övre sannolika globala havsnivån (ÖSGH) år 2100 var + 1,0 m (+- 17%). Därutöver uppskattade man bidraget från Antarktis till ”several decimeters” medan bidraget från Grönland utelämnades. SMHI har utifrån ett sekretessbelagt underlag fastslagit den absolut högsta havsnivån år 2100 till + 1,0 m. Detta har fram till nu legat till grund för all svensk havsplanering.

Sedan åtminstone 2012 har den vetenskapliga forskningen rörande Nord- och Sydpolens enorma glaciärer gjort stora framsteg. Dessa glaciärer kan teoretiskt höja havsnivån med runt 70 m. I januari 2017 redovisade USA:s SMHI (NOAA) att utvecklingen enbart vid Antarktis innebar en höjning av havsytan med åtminstone 1 m till år 2100. Arktiska Rådets expertorgan AMAP har på motsvarande sätt redovisat att glaciärerna på Grönland kan bidra med 0,3 m. Dessutom anses att skillnaden mellan havets medelnivå och maximala nivån kan öka med 0,3 m.

Sammantaget innebär detta en ÖSGH år 2100 på + 2,5 m. Skillnaderna mellan olika regioner är stora (USA:s NO-kust nästan dubbelt så stor). Havsnivån vid svenska kuster bedöms bli något större än medelnivån. Viktigt att notera är att havsnivåhöjningen fortsätter att accelerera efter år 2100 (årlig höjning då runt 20 mm/år) och nivån kommer år 2200 att kunna överstiga 4-5 m. SMHI meddelade år 2017 att deras tidigare bedömning var felaktig och att de skulle återkomma med en ny bedömning när nästa FN-rapport kom år 2019. Nu saknas central rådgivning.

Det stigande havet kräver motåtgärder i form av invallningar, vattenavledning och pumpningar som måste planeras långt i förväg och som kommer att kosta många 100 miljarder kronor. Områden med branta stränder och med inga eller små tillrinnande vatten klarar sig med invallningar och ” lite” pumpning. Områden med flacka stränder kräver betydligt större invallningar och ” lite mer” pumpning. Värst drabbas områden med större tillrinnande vatten (åar och floder) och områden med närliggande sjöar som blir delar av det stigande havet. Hit hör Mälaren, som bara ligger 0,7 m högre än havet och (ännu så länge) försörjer 2,5 miljoner människor med dricksvatten.

Områden påverkade av större mängder tillrinnande vatten kan inte invallas eftersom det tillrinnande vattnet måste tillåtas rinna ut i havet. Sker avrinningen som i Mälaren via en större sjö blir problemen särskilt besvärliga. I sådana lägen löser inte invallning det grundläggande problemet men kan bidra till att senarelägga effekter av kritiska situationer. Tillrinnande vatten måste kunna rinna ut i havet annars stiger nivån innanför ev. invallning okontrollerbart. Pumpning kan bara ske i begränsad omfattning.

Genom ökad kunskap om det stigande havet och ett erkännande av problemet (som idag förnekas särskilt i Mälarenregionen) kan åtgärder vidtas som begränsar skadorna. Det kanske största problemet är de extremhögvatten som kan uppstå helt oväntat och som då förutsätter en beredskap som idag helt saknas. Ex. inträffade nyårsdagen 2017 ett extremhögvatten i Kalmarsund, som översteg den beräknade högsta maximala havsnivån med nästan 0,3 m. Om något likande inträffade i Stockholm skulle extrema översvämningar drabbar hela staden och dricksvattentäkten för 2,5 milj. människor skulle irreversibelt slå ut på några timmar. Nya Slussen är anpassad till en högsta global havsnivå på + 1,0 enligt SMHI:s tidigare direktiv.....

Riksdagen måste utifrån MSB:s rekommendationer om kvantitativa riskanalyser bedöma sannolikheten för olika havsnivåer fram till år 2100 på sätt som redan gjorts av Niels Bohr Institutet för Danmarks vidkommande och av Lunds Tekniska Högskola beträffande Skanör-Falsterbo. Därefter måste riksdagen ta ställning till de åtgärder som måste vidtas.

Motion 231:

Skydda kollagret i de svenska skogarna

Version: 3

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Sebastian Kirppu, Amanda Tas, Anders Axner, Lena Wallin, Roger Bydler

E-post: tas.amanda@gmail.com

Sammanfattning: Det är framför allt äldre och opåverkade naturskogar som har störst andel kol lagrat i marken. Alla kvarvarande naturskogar och andra skogar med höga naturvärden måste skyddas permanent för att bevara den biologiska mångfalden långsiktigt och för att främja kolsänkor och kollager i skogarna. Därtill behöver ett flertal skogar restaureras för att komma upp i 20 % skydd av biologiskt värdefulla skogar. Utöver den skog som skyddas måste dagens skogsbruk ställas om till ett naturnära och kalhyggesfritt skogsbruk där hänsyn tas till klimat, biologisk mångfald, mark, vatten och ekosystemtjänster.

Föreslagna åtgärder: 1) Kolsänkor och kollagret i svenska naturskogar måste främjas; skydda snarast minst 20 procent av den produktiva skogsmarken permanent.

2) Det övriga skogsbruket måste präglas av kalhyggesfria och naturnära skogsbruksmetoder. Om

skogsbruket inte klarar denna omställning måste lagar stiftas.

3) Sverige utreder klimatkonsekvenser av skogsbruket och inför Incitament för skydd av skogens kollager.

Motiv och bakgrund: När skog kalavverkas, frigörs stora mängder växthusgaser till atmosfären (1,2,3,4,5). Även skogens biofysiska processer påverkas såsom mikroklimat, struktur, albedo (skogens reflektionsförmåga av ljus) och molnbildning (6).

I september 2017 varnade över 190 forskare i ett öppet brev till EU att ökade avverkningar leder till negativ påverkan på klimat och biologisk mångfald (7).

Dagens skogsbruk ersätter naturskog med artfattiga gran- eller tallplanteringar. Enligt naturvårdsforskning riskerar många arter minska i antal om mindre än 20 % ursprunglig miljö finns tillgänglig i ett landskapsperspektiv (8, 9). Idag är ca 5 % av den svenska produktiva skogsmarken i Sverige formellt skyddad (10) medan över 90 % har påverkats av skogsbruk (11). Nya naturskogar måste därför återskapas av de med bäst förutsättningar att åldras och bli gamla skogar, d.v.s. i första hand skogar som inte planterats, röjts eller gallrats.

Studier visar att trädplantager, generellt sett, lagrar mindre kol än den tidigare naturliga skogen (12). Incitament för ett skydd av kollager måste utredas och tillämpas. Skogars klimatnytta ligger inte enbart i deras upptag av koldioxid utan även i kolförrådets varaktighet, framför allt i marken. Skogar upp t.o.m. 800 år kan fortsätta att lagra kol och fungera som aktiva kolsänkor. Genom att skydda skogar med ett stort kolförråd förhindras utsläpp av koldioxid (13, 14). Sådana skogar har också större motståndskraft och kan bättre anpassa sig till klimatförändringar i jämförelse med planterade monokulturer (5).

Statliga skogsbolag bör ha skogsskydd som ett centralt mål. Dessa bolag inkl. myndigheter måste gå i bräschen för att nå nationella miljömål. Privata skogsägare bör få rimlig ersättning.

I Lübeck ställde man om sitt skogsbruk till kalhyggesfritt 1992. Sedan dess har den biologiska mångfalden och tillväxten på virke ökat. Sådant skogsbruk är fullt möjligt utanför de 20 % skog som skyddas permanent. Naturnära kalhyggesfritt skogsbruk är dessutom ekonomiskt lönsamt. Brukar man skogen på rätt sätt slipper man kostnaden för planteringar, skogen växer upp av sig själv på naturlig väg. Man får också högre andel timmer med den här typen av skogsbruk (15, 16).

För att nå nationella och internationella miljömål krävs klimat- och ekosystemanpassade bevarande- och skogsbruksstrategier som tar gedigen och uppriktig hänsyn till biologisk mångfald, klimat och ekosystemtjänster.

Referenser: 1) Amiro et al (2010). Ecosystem carbon dioxide fluxes after disturbance in forests of North America; <https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1029/2009JG012044>

2) He et al (2016). Forests on drained agricultural peatland are potentially large sources of greenhouse gases; <http://www.biogeosciences.net/13/2305/2016/>

3) Buchholz et al (2013). Mineral soil carbon fluxes in forests and implications for carbon balance assessments; <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/gcbb.12044>

4) Dean et al (2016). Conventional intensive logging promotes loss of organic carbon from the mineral soil; <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/gcb.13387/abstract>

5) Nelson et al (2007). Combating Climate Change Through Boreal Forest Conservation; <http://www.greenpeace.org/canada/Global/canada/report/2008/4/combating-cc-boreal-forest-preservation.pdf>

6) EASAC (2017). Multi-functionality and sustainability in the European Union's forests;

http://www.easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Forests/EASAC_Forests_web_complete.pdf

- 7) De Wever et al (2017-09-25). Scientific basis of EU climate policy on forests;
https://drive.google.com/file/d/0B9HP_Rf4_eHtQUpyLVizZE8zQWc/view
- 8) Hanski, I. (2016). Messages from Island: A Global Biodiversity Tour. The University of Chicago, 272 s.
- 9) Skydda Skogen (2010). 170 forskare kräver att gammelskogen ska skyddas;
http://www.skyddaskogen.se/dokument/pm_skydda_skogen_upprop_10_mars_2010_.pdf
- 10) Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen (2017). Värdefulla skogar;
<https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2017/vardefulla-skogar-redovisning-av-regeringsuppdrag-2-170130.pdf>
- 11) Artdatabanken (2011). Tillståndet i skogen ? rödlistade arter i ett nordiskt perspektiv;
https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/6.tillstandet-i-skogen/rapport_tillstandet_skogen.pdf
- 12) Liao et al (2010). Ecosystem Carbon Stock Influenced by Plantation Practice;
www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0010867
- 13) Luysaert et al (2008). Old-growth forests as global carbon sinks;
<https://www.nature.com/articles/nature07276>
- 14) Mackey et al (2013). Untangling the confusion around land carbon science and climate change mitigation policy; <https://www.nature.com/articles/nclimate1804>
- 15) Jentzen, M. et al (2014). Skogspraktikan - varför vi bör gå över till naturnära skogsbruk. Visto förlag, 136 s
- 16) Karlsson, M. (2017). Konsten att hugga träd och ha skogen kvar;
<http://www.konstenatthuggatradochaskogenkvar.se/>

Motion 254:

Skogsbrukspolitiken behöver förnyas.

Ämnesområde: Skog, mark och vatten

Motionär(er): Ingegerd Kjellberg

E-post: ingegkj@telia.com

Sammanfattning: Naturkulturskogsbruk eller liknande metoder bör införas i stället för nuvarande kalhyggesbruk som har många negativa effekter. Tunga skogsmaskiner och kalhyggen ger stora markskador. Vegetationen skadas under många år så marken ger stora koldioxidutsläpp. Bär och svamp försvinner under lång tid. Rörligt friluftsliv försvåras eller omöjliggörs. Djurliv och biologisk mångfald påverkas.

Föreslagna åtgärder: Nuvarande skogsbrukspolitik behöver förändras. Kalhyggesbruk och tunga skogsmaskiner ger stora markskador. Vegetationen skadas under många år och man får stora koldioxidutsläpp. Bär och svamp försvinner under många år. Rörligt friluftsliv försvåras. Djurliv påverkas och biologisk mångfald.

I stället bör hyggesfritt, naturkulturskogsbruk införas.

Motiv och bakgrund: Kalhyggesfritt skogsbruk, typ naturkulturskogsbruk, har många fördelar. Den biologiska mångfalden och djurlivet gynnas samt rörligt friluftsliv, jakt och friskvård. Bär och svamp kan plockas och även bidra till folkhushållet. På grund av ringa markskador och vegetation i olika åldrar slipper man stora koldioxidutsläpp från kalhyggen under lång tid. Denna typ av skogsbruk ger även bättre ekonomi och värdefullare råvara.

Jordbruksdepartement, Miljödepartement, Skogsstyrelse och Länsstyrelse är bl. a. berörda myndigheter. Boken "Skogslandskap farväl", ISBN 978-91-639-2887-1 och olika artiklar är underlag för motionen.

Ämnesområde:

Utbildning

Motion 36:

Finansiering av folkbildning om klimatfrågan

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Titti Knutsson

Organisation: Klimatfolket i Östergötland

E-post: info@klimatfolket.se

Sammanfattning: Idag är det möjligt för enskilda, företag och offentliga lokala förvaltningar att söka offentliga medel för utveckling och installation av klimatsmart teknik och till olika åtgärder för klimatanpassning. Däremot är det mycket svårt att finansiera folkbildande och mobiliserande kommunikationsprojekt, trots att dessa är alldeles nödvändiga för att omställningen ska kunna omfattas och genomföras av alla, med gott humör och framtidstro. Vi föreslår därför att Sveriges riksdag avsätter medel reserverade för just sådana projekt.

Föreslagna åtgärder: - Att Sveriges riksdag reserverar medel för bred nationell folkbildning om klimatfrågan, omställning och konkreta åtgärder.

- Att länsstyrelser och regionförbund uppmanas att på motsvarande sätt reservera medel för regional klimatkommunikation.

- Att kommuner på motsvarande sätt uppmanas att stötta lokal klimatkommunikation.

Motiv och bakgrund: Idag pågår omställningen för fullt i många av samhällets sektorer men när det kommer till mobiliserande folkbildning på bredden händer väldigt lite. Kunskapsluckorna om den naturvetenskapliga grunden, om nuläget och om den omställning som inletts är fortfarande skrämmande stora. Det kan leda till låg acceptans för kommande reformer och beslut men också till att det personliga engagemanget är skralt eller helt uteblir.

Det handlar, som vi ser det, inte i första hand om att hota eller få folk att skämmas utan om att höja kunskapsnivån och visa på de möjligheter den lokala demokratin ger oss att bygga de samhällen vi faktiskt vill ha, och att i många former gestalta tydliga bilder av hur en hållbar, fossilfri framtid skulle kunna se ut.

Under en period på 1900-talet genomfördes den här typen av informationskampanjer direkt av samhällets institutioner, eller av sådana i samverkan exempelvis studieförbund. Vi som har några år på nacken minns storslagna och påkostade, fleråriga kampanjer som Håll Sverige rent och Spola Kröken.

Idag har våra gemensamma institutioner helt backat från rollen som folkbildare och överlåter hela informationsansvaret på skolan, traditionella media och olika flöden på Internet, samtidigt som studieförbunden fått allt mindre fria medel att röra sig med och allt starkare krav på sig när det gäller redovisning av varenda krona och studietimme.

Ett återkommande problem för organisationer som vill arbeta med modern och konstruktiv klimatkommunikation i akt och mening att mobilisera befolkningen i det avgörande lokala omställningsarbetet är att tillgängliga fonder och offentliga institutioner inte ser sig kunna bidra till

finansieringen, trots att många uppskattar initiativen och inser att de här åtgärderna behövs.

Eftersom kreativa projekt inom klimatkommunikation inte är (enbart) konst eller kultur - men inte heller handlar om att utveckla eller införa klimatsmart teknik eller att genomföra konkreta åtgärder för minskade utsläpp och klimatanpassning faller ansökningarna ofta mellan stuprören hos bidragsgivande instanser på lokal och regional nivå.

Förhållandena är likartade på nationell nivå. Snabba cash till projekt inom modern, effektiv, normförskjutande och mobiliserande klimatkommunikation på bredden finns inte att söka vare sig på Naturvårdsverket, hos Kulturrådet eller ens inom ramen för KlimatKlivet, där de medel som reserverats för information måste kopplas till mät- och redovisningsbara utsläppsminskningar; något som naturligtvis är omöjligt för den här typen av bredspektral folkbildning.

Därför tycker vi att det skulle vara mycket välkommet om Sveriges riksdag reserverade medel för folkbildning inom klimatområdet, pengar som vi gärna ser fördelade på nationell, regional och lokal nivå. Handläggande och bidragsgivande instanser skulle kunna vara t ex Naturvårdsverket, Länsstyrelser eller regionförbund, kommuner och/eller de stora studieförbunden.

Motion 40: Klimatkalkylatorer

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Kerstin Hamberger

E-post: kerstin.hamberger@gmail.com

Sammanfattning: Att alla kan räkna ut sitt eget klimatavtryck på ett enkelt sätt är en bra utgångspunkt.

Det avgörande om vi skall lyckas nå klimatmål är inte vad vi gör på individnivå utan vad vi lyckas få politiker på alla nivåer att genomföra.

Men för att lyckas med det måste vi bli fler som förstår vad som håller på att hända och en bra klimatkalkylator är ett utmärkt instrument för att kunna förstå hur utsläppen ser ut.

Föreslagna åtgärder: Jag yrkar på att medel avsätts för att utveckla en lättbegriplig klimatkalkylator där det tydligt framgår hur den är upplagd, bl.a. hur våra gemensamma belastningar skola, vård, omsorg, trafik m.m. räknas in.

Denna skall sedan användas på alla utbildningsnivåer, från lågstadiet och uppåt.

Motiv och bakgrund: De som finns i dag har brister och en utveckling behövs.

Motion 42:

Återinföra formuleringar kring miljö och hållbar utveckling i skollagen.

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Iann Lundegård

E-post: iann.lundegard@mnd.su.se

Sammanfattning: Varje dag befinner sig ca halva Sveriges befolkning i verksamheter i nära anknytning till utbildning. I skollagen finns värdegrunden för svensk skola. 1990 fick svensk skollag tillägget miljö i portalparagrafen. Vid riksdagsvalet 2006 fick Sverige en ny regering. I den nya skollagen är tillägget om miljö som fördes in 1990 borttaget ur den s.k. portalparagrafen. Inte heller nämns hållbar utveckling i den nya skollagen. Skolans styrdokument är bindande och ska följas och de regler som gäller för skolans verksamhet är ytterst beskrivna i Skollagen.

Föreslagna åtgärder: Motionen yrkar om att återinföra begreppet miljö och införa begreppet hållbar utveckling i skolans portalparagraf, Skollagen.

Motiv och bakgrund: Varje dag befinner sig närmare 50 procent av Sveriges befolkning i verksamheter i eller med nära anknytning till utbildning. I stort sett alla i Sverige berörs dagligen av utbildning som studerande, anhörig, eller lärare. Det finns ungefär 6000 grund- och gymnasieskolor i vilka 150 000 personer arbetar som lärare och cirka 9000 som rektorer/skolledare. Det är utbildningsdepartementet som ansvarar för att bereda lagstiftningsarbetet med propositioner för riksdagen t. ex. skollagen. I skollagen finns värdegrunden för svensk skola. Skollagen beslutas av riksdagen och innehåller grundläggande bestämmelser om skola och förskola.

1990 fick svensk skollag tillägget miljö i portalparagrafen. Denna lydelse skrevs in: ” Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö” (SFS 1985:1100, 1 kap 2§.

Ansvarig skolminister för detta arbete var blivande statsminister, Göran Persson, som hade ett politiskt intresse för miljöfrågor (Wickenberg & Leo 2013)

Vid riksdagsvalet 2006 fick Sverige en ny regering och ny skolminister, Jan Björklund. som omgående (i november 2006) tillsatte en arbets- grupp, Skollagsberedningen med uppgift att ta fram förslag till en ny skollag.

I den nya skollagen är tillägget om miljö som fördes in 1990 borttaget där det tidigare fanns i den s.k. portalparagrafen i värdegrunden. Inte heller nämns hållbar utveckling i den nya skollagen och miljö anges endast i betydelsen arbetsmiljö, eller skolmiljö.

Skolans styrdokument är bindande och ska följas. I dessa beskrivs huvudmannens ansvar för verksamheten, hur skolans verksamhet ska utformas samt rektors ledningsansvar i olika delar av verksamheten. De specifika regler som gäller för skolans verksamhet är ytterst Skollagen, därefter förordningar, läroplanerna och kursplanerna.

Tidigare 1990 – 2006 fanns alltså ett uttalat intresse att fokusera skolans uppdrag kring miljö och hållbar utveckling. Efter 2006 etablerades en politisk vilja och trend som istället fokuserar på skolans rena kunskapsuppdrag.

Motionen yrkar om att återinföra begreppet miljö och införa begreppet hållbar utveckling i skolans portalparagraf, Skollagen.

Referens:

Wickenberg, P., & Leo, U. (2013). Ett steg fram och ett tillbaka... Statens styrning av miljö och hållbar

utveckling genom skollag, läroplaner och kursplaner. (Sociology of Law research Report; Vol. 2013:1).
Sociology of Law, Lund University.
<http://portal.research.lu.se/portal/files/3451477/4174520.pdf>

Motion 78:

Förändra examinationskraven i svensk högre utbildning!

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att åstadkomma en säkrare ledning av samhälle och näringsliv under en svår period framöver behöver vi folk i beslutande positioner som har grundläggande kunskaper i de ämnen som påverkar besluten, både humaniora och naturvetenskap. Dessa ämnen bör alltså vara obligatoriska i all högre utbildning.

Examina ska vidare testa dessa ämnen på ett integrerat sätt, så att tillämpningen av dem inom specialiseringen blir tydlig.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- all högre utbildning innehåller grundkunskaper om en bred uppsättning ämnen,
- dessa ämnen testas integrerat för se hur väl studenten tillägnat sig dem.

Motiv och bakgrund: Högre utbildning idag är anpassad till att producera specialister för att passa näringslivets krav på effektivaste sätt. I syfte att utbilda studenterna för att bli kortsiktigt lönsamma stryks mycket av de klassiska bildningsidealen från schemat. Risken då är självfallet att dessa specialister kan begå allvarliga misstag om de hamnar utanför sitt område. En läkare som inte förstår ekonomi kan orsaka stora kostnader, men kanske farligare är en nationalekonom som inte förstår historia och därmed orsakar djupa kriser.

Andra problem med hårt driven specialisering är givetvis att specialister från olika områden inte förstår varandra, vilket kan skapa konflikter och felaktiga beslut. Dessutom är det riskabelt för individen att vara begränsad till ett område som kanske inte finns om tio år.

Jag föreslår därför en i grunden förändrad metod för utbildning och examination, med fokus flyttat från faktainsamling och -upprepning till djupare förståelse och korstillämpning mellan olika discipliner.

SITUATIONEN IDAG

De senaste årens resultat från PISA-jämförelsen har stressat politiker och skolmyndigheter till fokus på 'kärnämnen' och provresultat. Det skapar studenter som är duktiga på att skriva examina, men riskerar att göra dem alltför 'smala' och därmed mindre robusta för att klara ändrade omständigheter. Högre utbildning förstärker detta genom hög grad av specialisering.

I och med att samhället står inför djupa förändringar behöver vi folk i beslutande roller som har tillräcklig bredd i tillägg till sin specialisering. Det gamla bildningsidealet, att vara allmänbildad, måste få en renässans. Varje student bör ha i sin examen, förutom specialiseringen, grundläggande kunskaper om

ekonomi, juridik, psykologi, historia, teknik, biologi, och ett modernt språk utom svenska och engelska.

Detta ska sedan testas integrerat. Det komplicerar naturligtvis examineringen, men antas här göra bedömningen av studentens breddkunskap säkrare.

Motion 122:

Starta utbildningar och forskning för att utveckla ekologiskt jordbruk

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Göran Jacobsson, Ulla Björklund

Organisation: Klimataktion

E-post: gorjac5@hotmail.com

Sammanfattning: En speciell jordbruksutbildning bör skapas med målen att öka kunskaperna om hur man:

Producerar livsmedel av hög kvalitet

Hushållar med naturresurser och minimera negativ inverkan på miljön

Skapar största möjliga recirkulation av näringsämnen

Vårdar kulturlandskap med artrikedom och genetisk mångfald

Bevarar jordarnas långsiktiga bördighet

Föreslagna åtgärder: Att det, inom både SLU, naturbruksgymnasier och folkhögskolor med lämplig inriktning startas en separat utbildning med inriktning på ekologiskt jordbruk

Att betydande forskningsresurser satsas på ekologiskt och återskapande jordbruk

Att det satsas forskning på växtförädling, anpassad till lokal utveckling och till grödor som är anpassade till ekologiskt odling.

Motiv och bakgrund: Framtidens jordbruk måste producera mat till en ökande befolkning men samtidigt ta hand om och återskapa markens bördighet samt förstärka samspelet mellan våra odlingar och den omgivande naturen. Växtföljder, samspel mellan växter och djur och bejakande av biologisk mångfald. Detta måste vara en bättre framtidssatsning än det specialiserade jordbruk vi har idag med enbart växtodling och koncentrerad djuruppfödning där handelsgödsel, bekämpningsmedel mot ogräs, insekter och svamp är det normala. Detta leder till jättelika monokulturer med brist på biologisk mångfald

Omfattande forskning finns inom detta område

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 146:

Uppdrag att genomföra en upplysningskampanj om val av transportmedel

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Beatrice Sundberg, Henrik Waldenström, Björn Gustafsson, Staffan Filipsson, Jan Strömdahl, Karin Wahlgren, Stellan Hamrin, Elisabeth Edsjö

Organisation: Naturskyddsföreningen i Stockholms län

E-post: elisabeth.edsjo@bostadslaget.se

Sammanfattning: Trafikverket bör få i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj över hela landet där vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp av växthusgaser och andra skadliga ämnen förklaras. Den bör även riktas till skolungdomar. Exempel på en framgångsrik kampanj är kampanjen mot rökning.

Föreslagna åtgärder: Att Trafikverket får i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj om vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp.

Motiv och bakgrund: Transportsektorn står för ca en tredjedel av utsläppen av koldioxid inom Sverige. Huvuddelen av utsläppen från inrikes transporter, ca 94 %, kommer från transporter på vägar. Utan en drastisk och snabb minskning av denna trafik kommer vi inte att klara klimatmålen.

Enligt färskaste studier räcker det inte med tekniska lösningar och övergång till fossilfria bränslen.

Transportbehovet behöver minska totalt och vägtransporterna så långt möjligt föras över till spår och sjöfart. Persontransporter med bil behöver ersättas av kollektivtrafik av olika slag, cykel- och gångtrafik.

2016 sammanfattade Trafikverket nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen från vägtrafik så här (Rapport 2016:111):

? Det går att minska utsläppen från vägtrafiken till 80 % med en kombination av åtgärder.

? Åtgärderna är kombinationer av effektivare användning av befintligt transportsystem, energieffektivisering och elektrifiering, ökad andel biodrivmedel, ökat kollektivresande, ökad gång och cykel, mer järnväg och sjöfart samt minskad bil- och lastbilstrafik.

? Det krävs att styrmedel införs som åstadkommer dessa åtgärder.

? Olika kombinationer av styrmedel och åtgärder har olika grad av samhällsekonomisk effektivitet

? Fyrstegsprincipens tidiga skeden är särskilt viktiga.

? Nuvarande vägkapacitet är i stort sett tillräcklig.

Utsläppen från transportsektorn minskar emellertid inte enligt Klimatmålen, varken för landet eller för Stockholm. Personbilstrafiken ökar istället för att minska. Läget är akut, med nuvarande takt på utsläppsminskande åtgärder kommer vi inte att klara klimatmålen. De medel som sätts in är uppenbart otillräckliga. Det behövs en förändring hos var och en i synen på transporter, en ökad kunskap och medvetenhet om vikten av att gå över till utsläppsnåla transporter som kollektivresande, gång och cykel, järnväg och sjöfart samt att minska bilanvändandet. Det behövs en förändring av livsstil.

Det finns många andra fördelar med att minska biltrafiken. Resurser för andra investeringar som t ex kollektivtrafik och cykelleder frigörs, stora markarealer kan frigöras, trängseln och luftföroreningarna i städerna minskar.

Därför menar vi att Trafikverket bör få i uppdrag att genomföra en upplysningskampanj över hela landet där vikten av en övergång till färdmedel med minimala utsläpp av växthusgaser och andra skadliga ämnen förklaras. Den bör även riktas till skolungdomar. Exempel på en framgångsrik kampanj är kampanjen mot rökning.

Motion 150:

Vi behöver professorer i reparation!

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: För att komma ifrån vårt enkelriktade uttag av naturresurser och åstadkomma en cirkulär ekonomi måste vi bli bättre på dels att återanvända materialet och framför allt på att använda befintliga produkter så länge det går. De måste alltså kunna repareras.

En viktig aspekt av den cirkulära ekonomin är att nya produkter också ska tillverkas så att de lättare kan underhållas, repareras, och uppgraderas.

Föreslagna åtgärder: Jag vill att

- Regeringen anslår medel till högre utbildning i reparationsteknik,
- universiteten utlyser professorer i reparation.

Motiv och bakgrund: Vi har hittills levt i en enkelriktad paradigm, där det mesta av det vi konsumerar följer ett slags jordbruksprincip: Skörda - bereda - konsumera - slänga. Vi 'skördar' naturresurser som olja, mineraler, växter och djur, därefter bereder vi en produkt, konsumerar den, och till slut kastar den. Hela denna process har förfinats till den grad att vi har universitetsutbildningar till stöd. Speciellt början av kedjan, resursutvinning och produktionsteknik, är mycket väl utforskad; på senare år har också tillkommit forskning och utveckling om hur vi behandlar avfallet.

Hela denna kedja har det gemensamt att den tittar bara åt ett håll, åt nästa steg i processen. Det är som om det vore en stor pil tryckt över hela systemet. Det gör att det kommer att ta tid att 'sluta cirkeln', att övertyga hela kedjan att vi behöver sluta tänka enkelriktat.

Det finns redan exempel på forskning och utbildning om hur råmaterial kan utvinnas ur vårt avfall, så kallad 'urban mining'. Delvis beror detta på att det blir allt dyrare och politiskt svårt att utvinna dessa råmaterial ur naturen, i takt med att tillgängliga resurser töms ut, och den etablerade industrin vill helst fortsätta producera som förut. Men för att göra den cirkulära ekonomin effektiv behöver vi sluta cirkeln tidigare, dvs använda det vi har mycket längre och reparera det då det behövs.

Detta, att sluta cirkeln tidigt, är framför allt fortfarande en politisk ide. Den producerande industrin har naturligtvis inget intresse av att främja den, och därför finns det inget ekonomiskt tryck på forskning inom området. För att det ska bli av måste politiken driva det.

Behövs då en högre utbildning i reparation? Finns det inte redan massor av företag som framgångsrikt jobbar just med reparation? Jo, och mycket praktisk kunskap finns där ute, men på samma sätt som den tillverkande industrin förfinat och effektiviserat sina processer så finns det en stor potential för effektivisering inom den reparerande industrin.

Dessutom, och kanske viktigare, finns det ett stort behov av återkoppling från reparation till tillverkning.

Framtidens produkter måste tillverkas så att de kan effektivt repareras. Kostnaden för reparation, i material och arbetstid, måste vara rimlig.

En till reparation nära relaterad verksamhet är uppgradering. I takt med att ny teknik utvecklas är det viktigt att kunna uppgradera befintliga produkter, till den grad en uppgradering kan återanvända större delen av den gamla. Detta är ett viktigt område för forskning: Hur konstruera en produkt för enkel uppgradering?

De tekniska högskolorna är självklara lärosäten för sådan forskning och utbildning. Jag ser möjligheter för nya professurer i reparation på flera områden, till exempel:

Massprodukter, vilka idag i huvudsak inte görs reparerbara:

- Kläder och textilier
- Möbler
- Digital hemelektronik
- Analog hemelektronik
- Hushållsmaskiner
- Motorfordon (delvis reparerbar; borde kunna uppgraderas bättre)

Och möjligen

- Cykel (redan tämligen standardiserad; kanske alltför enkel produkt?)

Industrimaskiner, redan idag reparerbara, men kan standardiseras för effektivare reservdelshållning.

Uppgradering är nytt viktigt område.

- Energiutvinning; vindkraft, solenergi
- Transportmaskiner; lastbil, tåg, flyg, båt
- Tillverkningsmaskiner
- Bygg- och anläggningsmaskiner
- Jord- och skogsbruksmaskiner

Motion 166: **Folkbildningen, klimatet och Agenda 2030**

Version: 3

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Mats Ehn, Susanne Hedman, Färnebo folkhögskola

Organisation: Färnebo folkhögskola

E-post: mats.ehn@folkbildning.net

Sammanfattning: Folkhögskolorna och studieförbunden i Sverige har en unik potential när det gäller att förverkliga lärande om hållbar utveckling, klimat och Agenda 2030. Därför bör lärande om hållbar utveckling skrivas in i förordningen om statens stöd till folkbildningen och folkbildningens organisationer få ett initialt stöd för utvecklingsarbete kring Agenda 2030.

Föreslagna åtgärder: att det skrivs in i förordningen om statens syften med stöd till folkbildningen (2015:218) att folkbildningen ska bidra till en globalt hållbar utveckling.

att regeringen ger folkbildningsorganisationerna i uppdrag att utveckla långsiktiga strategier för arbetet med Agenda 2030 och anslår fem miljoner årligen till detta i tre år genom Folkbildningsrådet.

Motiv och bakgrund: "Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen, och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna?, FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon om Agenda 2030.

En globalt hållbar utveckling kan inte förverkligas utan kunskapsutveckling, attitydförändringar och handlingsberedskap hos stora delar av befolkningen. Folkhögskolorna och studieförbunden i Sverige utgör en redan existerande infrastruktur för livslångt och livsvitt lärande med unika förutsättningar att verka för lärande för hållbar utveckling genom sin kursplanefrihet, sin nära koppling till civilsamhälle och sociala rörelser, sina internationella kontaktnät, sina engagerade lärare och ledare och sin mångfald av deltagare.

I den senaste folkhögskoleförordningen (2015:218) anges fyra syften för statens stöd till folkbildningen:

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

I den tidigare förordningen fanns också prioriterade områden angivna där bland annat global rättvisa och hållbar utveckling fanns med. I den nya förordningen har de prioriterade områdena tagits bort. Inget hindrar folkhögskolor och studieförbund att lägga stor vikt vid lärande för hållbar utveckling och arbetet med Agenda 2030 men om detta skrevs in i statens syfte med stödet till folkbildningen skulle det få högre prioritet. Det kan ske genom att syfte ett får lydelsen "stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin och en globalt hållbar utveckling".

Folkhögskolor och studieförbund har goda förutsättningar att fungera som lokala resurscentra för Agenda 2030, genom kunskapsutveckling och kunskapspridning, genom att vara arenor för medborgardialoger om lokala initiativ och experimentverkstäder för hållbara lösningar och genom internationellt samarbete. För att denna potential ska förverkligas krävs ett initialt stöd till utvecklingsarbete.

Motion 167:

Intensivkurs med fokus på ledarskap och etiska aspekter av klimatfrågan

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Bo Franzén, Aina Hagberg

Organisation: Nätverket Folk och Frö i Kalmar

E-post: bshf57@gmail.com

Sammanfattning: Klimatriksdagen uppmanar regeringen att örönmärka medel för att skapa en intensivkurs för politiker och beslutsfattare inom privat och offentlig verksamhet. Syftet är att ge stöd för utveckling av ett strategiskt ledarskap med klokare beslut för omställningsprocessen.

Intensivkursen innehålla följande delar: Det stora perspektivet på jorden geologiskt och ekologiskt. Människans grundläggande mentala funktioner och hur dessa inverkar på förmågan att utveckla ett

strategiskt ledarskap och fatta kloka beslut. Det etiska perspektivet som berör vårt ansvar gentemot kommande generationer.

Föreslagna åtgärder: Vi vill att klimatriksdagen ska framföra till regeringen att MSB ska få uppdraget att utveckla en intensivkurs för politiker och andra beslutsfattare inom privat och offentlig verksamhet: ” Klimatfrågan ur ett ekologiskt, psykologiskt och etiskt perspektiv för ett kompetent ledarskap” . Syftet med kursen är att lägga grunden för ett strategiskt ledarskap för den kommande omställningsprocessen.

Motiv och bakgrund: ” Det största problemet vi har är inte klimatfrågan eller något annat miljöproblem eller fattigdomen i världen. Det största problemet är att vi saknar en insikt hos ledarskapet i hur dessa problem hänger samman och även en strategisk kompetens att skapa en vision av ett hållbart samhälle och steg för steg leda ett genomtänkt arbete för att skapa detta hållbara samhälle” (fri sammanfattning av Karl-Henrik Robèrt's uttalande i Annandagsmorgon i P1 den 2 april 2018).

Vi lever i en kultur, som är helt inpräntad i oss. Då vi ställs inför nya utmaningar och problem vill vi lösa dem med våra invanda mönster för problemlösning. Fungerar inte det och vi drabbas av stress kopplas våra uråldriga automatiska beteenden på för att lösa situationen. Detta gäller även för våra politiker och andra ledare.

Även om vår kunskap idag är stor så måste vi vara ödmjuka inför naturens komplexitet och våra mentala begränsningar. Vi står inför en unik situation i mänsklighetens historia. Hotet om den globala uppvärmningen frammanar vårt inbyggda mentala försvarssystem och istället för handling uppstår förnekande och prokrastinering. Dessa försvarssystem hålls uppe av att de direkta konsekvenserna kan vara svåra att se och de drabbar någon annan - de som lever långt borta nu och de som lever någon gång i framtiden.

Tack vare omfattande modern psykologisk och neuropsykologisk forskning vet idag ganska mycket om basala mentala funktioner och vanliga tankefallor. I hur stor utsträckning är en politikers eller en företagsledares invanda ideologiska och/eller strategiska sätt att tänka ett hinder för ett effektivt strategiskt ledarskap för den omfattande omställning som nu krävs?

Genom att utveckla intensivkursen ” Klimatfrågan ur ett ekologiskt, psykologiskt och etiskt perspektiv för ett kompetent ledarskap” , primärt för ovan nämnda grupper, skapas bättre möjligheter för att ta nödvändiga och kloka beslut utifrån ett etiskt och strategiskt grundperspektiv i frågor om klimat och hållbar utveckling. Kursen ska utformas så att deltagarna genom praktiska övningar blir medvetna om vanliga tankefallor, eventuella egna ” låsningar” i invanda lösnings- och tankemönster samt eventuella brister i strategisk kompetens inom området.

Kursen bör utformas av en arbetsgrupp i samråd Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Etikrådet (Sveriges Psykologförbunds organ för yrkesetiska frågor med både rådgivande och utredande funktion). Gruppen bedömer behovet av ytterligare expertis inom etik, psykologi och ledarskap. Den naturvetenskapliga översikten kan planeras i samråd med något universitet (t.ex. BTH), SMHI och Naturvårdsverket. Kursen kan även fungera som en introduktion till en fördjupningskurs.

Intensivkursen som vi föreslår bör innehålla följande delar:

1. Det stora perspektivet på geologi, evolution och ekologi, med tyngdpunkt på planetära gränser och dagens stora problemområden.
2. Människans grundläggande mentala funktioner och hur dessa inverkar på förmågan att fatta bra beslut och utveckla ett strategiskt ledarskap för hållbar omställning. Vilka mentala barriärer och faktorer påverkar mig när jag tar beslut och rationaliserar mitt handlande? Hur fungerar jag som strategisk ledare för en systemomställning?
3. Det etiska perspektivet. Hur lever jag upp till mitt ansvar gentemot kommande generationer och hur kan jag ta bättre beslut för att bidra till utvecklingen av ett långsiktigt hållbart samhälle?

Referenser:

<http://sverigesradio.se/sida/tabla.aspx?programid=132>

<https://www.bth.se/forskning/forskningsomraden/strategisk-hallbar-utveckling/>

<http://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries/planetary-boundaries/about-the-research/the-nine-planetary-boundaries.html>

Daniel Kahneman. Thinking, Fast and Slow. (2011).

Per Espen Stoknes. What We Think About When We Try Not To Think About Global Warming (2015)

Billy Larsson. Psykologtidningen 2013, nr 9. Essä: Hur kan psykologisk kunskap bidra i klimatfrågan?

Motion 191:

Utbildning av sjukvårdspersonal om klimatförändringens hälsoeffekter

Version: 2

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Margareta Falk Hogstedt, Anne von Heideman

Organisation: Läkare för Miljön

E-post: mfalkhogstedt@yahoo.com

Sammanfattning:

Den globala uppvärmningen och klimatförändringen kommer att få allvarliga konsekvenser för hälsan i världen, speciellt i låg- och medelinkomstländer, men också i Sverige .

Hälso- och sjukvårdspersonal måste få kunskap om klimatförändringens konsekvenser för hälsan och om möjligheter att förebygga hälsoeffekter genom en förändrad livsstil som också kan leda till minskade utsläpp av växthusgaser. Personalen kan också bidra till att minska sjukvårdens utsläpp, att planera för en framtida hållbar sjukvård samt bedriva forskning och utveckling. (1)

Föreslagna åtgärder: Sveriges folkvalda, på nationell, regional och lokal nivå ,ska verka för att kunskaper om klimatförändringens hälsoeffekter och effekter av en förändrad livsstil ska ingå i utbildningen för all hälso -och sjukvårdspersonal

Motiv och bakgrund:

British Medical Journal har påtalat att klimatförändringen är 2000-talets största hälsofråga.

Lancetrappporten 2015 beskriver konsekvenserna av klimatförändringarna som så allvarliga att de hotar att underminera den senaste 50 årens framsteg inom global hälsa (2,3). Globalt orsakar klimatförändringen redan i dag på många håll i världen vattenbrist, torka, försämrade matproduktion och svält, vilket i sin tur kan leda till konflikter och ökade flyktingströmmar (4). Klimatförändringens effekter drabbar barnens hälsa extra hårt (5).

Klimatförändringarna kommer direkt och indirekt att påverka människornas hälsa även i Sverige .

Flyg -och biltransporter innebär utsläpp av växthusgaser som bidrar till sjukdomar i lungor och i hjärt-kärlsystemet. Nötboskapsuppfödning ger stora utsläpp av växthusgaser och intag av rött kött ökar flera former av cancer. Pollenallergier kommer sannolikt att öka på grund av förlängda växtsäsonger.

Hälsan kan också påverkas genom extrema väderhändelser som värmeböljor, översvämningar eller våldsamma stormar med personskador. Vi vet att dödstalen ökar vid värmeböljor, särskilt hos hjärt- och lungsjuka och äldre personer (6). Översvämningar kan också påverka sjukvårdens infrastruktur, tillgången till rent dricksvatten och avloppsrening, och de kan även påverka smittspridning. I Sverige ser vi hur tendenser till varmare somrar och mildare vintrar ökat antalet fall av fästingburna infektionssjukdomar och infektioner som sammanhänger med ökad vattentemperatur. Infektionssjukdomar som idag inte finns i Sverige kan vid varmare klimat spridas också till vårt land (7).

Utbildning av hälso- och sjukvårdspersonalen om klimatförändringens hälsoeffekter är viktig av följande skäl:

- Personalen bör ha kunskap om och kunna ge information om att förändrade kostvanor och ett fysiskt aktivt liv kan såväl förbättra den individuella hälsan som bidra till minskade utsläpp av klimatgaser.
 - Personalen måste ha kunskap om hälsoeffekter av klimatförändringen för att kunna ge patienterna adekvat behandling (exempelvis vid värmeböljor) och minska risken för skador. De bör kunna identifiera hälsoproblem hos klimattflyktingar
 - Personalen kan med rätt kunskap bidra till att minska växthusgasutsläppen från sjukvårdens egen verksamhet
 - Personalen kan med rätt kunskap bidra till att planera för en framtida hållbar infrastruktur för sjukvården, så att sjukvården fortsätter att fungera trots översvämningar, stormar och stigande vattennivåer
 - Utbildning och kunskap är nödvändigt för att underlätta fortsatt forskning om klimatförändringens hälsoeffekter och för att bistå beslutsfattare i planeringen av framtidens uthålliga samhällen.
- Utvecklade och testade utbildningsprogram bör kunna användas i internationellt arbete och för andra länders hälso- och sjukvårdspersonal.

Källor:

(1) <https://noharm-global.org/issues/global/2020-health-care-climate-challenge>

(2) <http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2015/06/Lancet-uppmanar-till-akuta-klimatgarder/>

(3) <http://www.thelancet.com/climate-and-health>

(4) <http://www.worldbank.org/en/topic/climatechangeandhealth>

(5) Naturvårdsverket: Luft & Miljö 2017. Barns hälsa. Kap. 11, s.42-46. Alfvén et al: Klimatförändringen drabbar barns hälsa extra hårt. <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-1303-5.pdf?pid=21462>

(6) <http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2016/07/Extremvarme-ett-okande-problem-for-globala-folkhalsan/>

(7) <https://ki.se/forskning/klimatforandringar-paverkar-var-halsa>

Motion 192:

Ekonomiutbildning

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: En mycket stor anledning till klimatkrisen är att dagens ekonomer bortser från sidoeffekter då de tar ekonomiska beslut.

Detta beror på att ekonomutbildningen under lång tid baserats på en ytterst förenklad bild av världen, den s.k. Chicagokolan. Försök att bredda bilden har mötts av ointresse, förakt, eller t.o.m. fientlighet.

Detta måste förändras om vi ska ha kvar en planet som det går att leva på. Nya ekonomer måste förstå den verkliga världen och dessutom att det finns olika ekonomiska teorier för att beskriva den.

Speciellt måste nya ekonomer förstå miljö- och klimatekonomi.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår

- att ekonomiutbildning ska innehålla en kritisk genomgång av alla olika skolor inom ekonomin;
- att ekonomiexamen ska kräva kunskap om ekonomisk historia, psykologi, sociologi, och etik;
- att miljö- och klimatekonomi ingår som obligatoriskt ämne,
- att stat och kommun ställer krav på bredare kunskap hos sina ekonomer, speciellt klimatekonomi.

Motiv och bakgrund: Kate Raworth beskriver i boken Doughnut Economy hur hon blev utkastad från professorskontor då hon bad om att studera alternativa synvinklar på ekonomin. Den bilden beskriver hur dominerande Chicagokolan var och fortfarande är inom ekonomiutbildning.

Denna förenklade bild av världen skapade ett temporärt uppsving eftersom den rättfärdigade ett kortsiktigt uttag (dvs rovdrift) av naturresurser, med hänvisning till att problemen kan lösas senare, då vi blivit tillräckligt rika. Vi har nu varit i perioden 'senare' ett antal decennier, men problemen bara ökar. Chicagokolan har tydligt visat sig inkapabel att skapa en långsiktigt hållbar ekonomi. Trots det försvaras den med alla medel, eftersom många av dagens beslutsfattare har mycket att förlora på en förändring.

För att detta tillstånd ska brytas krävs till att börja med att framtida ekonomer förstår hela bilden och inte bara den glättade Chicagovyn av den ekonomiska världen. Dessutom måste incitamenten för att inte blunda för verkligheten vara tillräckliga.

Utbildningen måste bredda den nye ekonomens världsbild genom kurser i historia, psykologi, sociologi, och etik. Den ska göras varse att ekonomi inte är en absolut vetenskap genom att undervisas i hur de olika ekonomiska skolorna beskriver världen och att de därför ibland kommer till diametralt olika slutsatser.

Men det räcker inte. Vi måste se till att det finns välbetalda jobb att gå till efter examen även för alternativa ekonomer. Näringslivet, framför allt finansindustrin, vill naturligtvis fortfarande ha lydiga ekonomer och betalar därför mycket för dessa, men tyvärr verkar även stat och kommuner föredra dem. Alternativa ekonomer får försöka skriva böcker eller försörja sig på annat sätt. Detta måste ändras.

Motion 218:

Education of equality to include Climate Destruction as a Common Good

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: Our basic schooling, with Jämställdhet, Jämlikhet and Democracy are 3 key levels. We need to expand it to a 4th, Common Good. The first and most immediate form of Common Good is the Climate Destruction.

Jämställdhet is the first step in equality for a young person. It is applicable to two people.

Jämlikhet is the second step in equality for a young person and would be applied in year 1 to 3. Democracy is the third step in equality and is about examining an entire school or state and how to divide power in a reasonable way.

Föreslagna åtgärder: -change the education model from a 3 level system to a 4 level system, i.e. add Climate Destruction as specific form of Common Good.

Motiv och bakgrund: The level of the common good, which is in our first application is Climate Destruction. It requires some level of scientific knowledge and the 'rules' or feedback systems of nature. Therefore it would be taught from year 6 to 9. In this case, we are still talking about equality between an individual and a group and a group in another country (Globalrättvisa) or a group in the future, their own descendents.

Our current Climate Destruction shows we are lacking this step in our education system. And when read or analysed from a Miljöetik perspective with basic values as the core it is applicable to all subsets on the political spectrum.

Why is this needed? Why teach Climate destruction from the perspective of equality? Because firstly we are failing and we need new tools and more importantly using basic human values in this way, enables the person to be reached without understanding political preferences. Therefore a student taught this way should be able to use logic in a better way.

<https://www.studentlitteratur.se/#9789144107738/Milj%C3%B6etik>

Motion 244:

Equipping higher education to meet Sweden's ambitious climate policy goals

Version: 3

Ämnesområde: Utbildning

Motionär(er): Lakin Anderson, Isak Stoddard

E-post: lakinanderson@gmail.com

Sammanfattning: Make it a legal requirement that every student completing a degree in Sweden is offered a comprehensive view of current climate change science and a required task to investigate how their discipline or chosen field of work is implicated in climate change.

Prioritise in higher education legislation immediately and significantly influencing the content of higher education as a key part of climate change policy. Providing resources to educational development to allow new programs and classes to be developed around this topic, and existing programs to be redesigned and added to.

Föreslagna åtgärder: All students completing a university degree in Sweden should learn about the latest climate science and how it relates to their lives and work in future

Direct support to educational development for a rapid change to education in all higher education institutions should be a priority of the Swedish climate policy

Motiv och bakgrund: The new climate policy framework Sweden has taken up <http://www.government.se/articles/2017/06/the-climate-policy-framework/> lays out a challenging pathway for action on Climate Change, that itself will need to be improved upon significantly to meet the goals of the Paris Agreement. This challenging situation means significant increase in the presence of climate change as an issue in higher education will be needed. This will help bring forth leadership across all

sectors on this issue, with citizens educated and empowered enough to support and ask for sometimes dramatic change in their professional roles and personal lives.

Younger people undertaking higher education (and other levels of education not addressed in this motion) over the next decade and beyond will be asked to consider future policy introduced by Sweden at all levels of government, which if Paris commitments are to be met will be in many cases quite challenging and controversial. If universities fail to be spaces in which action on climate change is taken up in a far more comprehensive way than present it is hard to imagine how the Government expects the public to make informed decisions on policy that in many cases will be seen by many as limiting their own lives in terms of, for example, energy demand, travel and consumption.

Researchers and academics in higher education, who are also often teachers, spend much of their time prioritising research projects, some of which are large scale and bring to bear large resources on various topics related to climate change. However, universities have no equivalent ability to place resources and attention on urgently needed integration into education of climate science and the cross-sectoral social transformations needed to meet the Paris agreement in Sweden and globally.

Universities can play a crucial role in bringing about the unprecedented speed of social and technical change action needed to address climate change. Just as with other public institutions charged with responsibility in society, the short and long term sustainability of social-ecological systems depends on their ability to understand and respond to climate change. Universities are organisations with unique characteristics and roles in society, being charged with knowledge production, education, interfacing with policy as a trusted knowledge broker, and an increasing list of other responsibilities and pressures. While as centres of higher learning, universities hold tremendous capacity for influencing citizens' personal and professional lives. Their central mission has always been education, but at present the institutional response to the reality of climate change has been muted relative to the scale of the challenge.

Ämnesområde:

Övergripande 1

Motion 8:

Berättelsen om det hållbara samhället

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Per-Inge Brodén

E-post: peringe.broden@gmail.com

Sammanfattning:

Föreslagna åtgärder: Riksdagen ger regeringen uppdraget att hitta sätt som inspirerar människor att skriva berättelser som stärker föreställningen om att ett hållbart samhälle är möjligt.

Motiv och bakgrund: Hur ser den levande berättelsen om en hållbar utveckling ut?

Människan, Homo Sapiens (Den vetande människan), har gjort jorden antropocen. Antropocen betyder att människans inverkan på planeten är geologisk och så djupgående att effekterna sträcker sig hundratusentals år in i framtiden. Det antropocena är summan av alla människors beslut i en accelererande process. En acceleration som är en del av den mörka sidan av sapiens historia.

Den moderna människan, sapiens, skapades via en mutation som gjorde att sapiens kunde föreställa sig saker som inte existerar i sinnevärlden. Där börjar vår historia. Innan dess var människan (homo) en biologisk varelse med flera varianter. Det här skedde för 70000 år sedan enligt historiken Yuval Noah Harari

Denna mutation tillsammans med vår språkförmåga gjorde sapiens överlägsen andra människor och förde oss till toppen av näringskedjan. Det föreställande språket har gjort det möjligt för oss inte bara att föreställa oss saker, utan också att göra det kollektivt. Sådana myter ger sapiens deras enastående förmåga att samarbeta flexibelt i stora grupper. skriver Harari. Sapiens blev samtidigt den enda formen av homo, de andra varianterna av homo försvann när sapiens spred sig runt jorden.

Allt detta skedde evolutionärt sett på en extremt kort tid med en början för 70 000 år sedan. Med jordbruket för 12 000 år sedan och industrialismen för 500 år sedan, accelererar vi nu i allt snabbare takt och exploaterar allt hårdare vår planet. Det har lett till att planeten är antropocen.

Vi är givetvis ett förenklat och orättvist sätt att beskriva det hela. Det är de rika sapiens som exploaterar jorden. Sverige behöver fyra planeter med dagens konsumtion för att leva hållbart. En av sapiens moderna myter, är föreställningen att vår ekonomi kan bygga på en ständig tillväxt. Ständig tillväxt är ologisk. Den leder till allt för stor belastning av en ändlig planet, För oss som vill hållbar utveckling är föreställningen ständig tillväxt ett problem. Det behövs en ny föreställning för sapiens att samarbeta kring. Vi som kämpar för en hållbar utveckling behöver berättelser som kan leda till föreställningar om en hållbar utveckling.

Vetenskapsmännen står på taket till sina Universitet och ropar ut att vi behöver börja göra något åt klimatkrisen. Vi arrangerar en klimatriksdag för att vi inte anser världen hanterar klimatet tillräckligt fort. Det finns också en motreaktion. Kan det vara bristen på alternativa föreställningar? I USA väljer Populister och republikaner en president som förnekar klimatkrisen

Det världen behöver är levande berättelser om hållbar utveckling där de rätta orden används. Ordet antropocen är ett sådant ord. Antropocen gör det tydligt vart vi är på väg. För sapiens har ett val. Vill vi att världen ska vara en soptipp eller en trädgård? Väljer vi det senare kan vi enligt Sverker Sörlin tänka att:

Målet skulle då kunna vara att på värdigt, rättvist och ordnat sätt bryta Den stora Accelerationens destruktiva logik.

Vi behöver därför berättelser utifrån en antropocen bild av vår värld. Berättelserna ska stärka föreställningen att trädgård är ett möjligt val för sapiens. För vi behöver också positiva bilder, som exempelvis den stora solcellsanläggningen i Marocko som ska ge el till en miljon människor. Bilder utifrån en bister verklighet men också exempel på vad människan kan göra.

Motion 9:

Miljöhänsyn genomsyra myndigheters och statliga organisationers arbete

Version: 2

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Magnus Wallin

E-post: magnuswmail-one@yahoo.com

Sammanfattning: Syftet med förslaget är att normalisera strukturerat miljöarbete och inkorporera det i dagligt politiskt arbete som en lika viktig del som ekonomi.

Föreslagna åtgärder: Klimatbudget i paritet med ekonomisk budget.

I linje med ovan, fullständig redovisning av myndigheters och organisationers klimatpåverkan.

Krav på nyttjande av klimatmässigt bra alternativ vid statligt tjänsteutövande.

Miljöredovisning i upphandlingar - miljömässig påverkan i tjänst lika viktigt som lågt pris i upphandling.

Motiv och bakgrund: Ännu genomsyrar inte miljöhänsyn allt arbete som bedrivs inom staten.

Förslaget syftar till att minska glappet i tanke och handling och successivt göra miljöarbete till en del av den dagliga verksamheten på övergripande regerings- och riksdagsnivå likväl som ute på myndigheter och statliga verk. Om myndigheter och verk får krav på sig att driva miljöeffektiviserande arbete kommer det att ge effekt då leverantörer och konsultbolag tvingas att följa efter. Ett effektivt och synligt miljöarbete blir till konkurrensmässig fördel och en förutsättning för att vinna upphandlingar.

Motion 19:

Statligt stödsystem för kooperativ

Version: 6

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Bo Herlin

E-post: bvherlin@gmail.com

Sammanfattning: Vår ekonomi domineras av sinsemellan konkurrerande vinst- och tillväxtkrävande företag som gör det så gott som omöjligt att minska vår varuproduktion och konsumtion till en hållbar nivå. En omställning till en ekonomi med andra, icke tillväxtkrävande företag (t.ex. kooperativ) är brådskande. Men sådana företag är inte intressanta för finansärer med ett intresse som är begränsat till ekonomisk utdelning. En annan grundläggande finansiering än den nu dominerande 'privata' finansieringen är nödvändig. Därför föreslås ett statligt stödsystem - och även statlig utgivning av (elektroniska) pengar.

Föreslagna åtgärder: 1. Inrättande av ett statligt finansieringssystem för kooperativ, där större ekonomiska överskott i de anslutna kooperativen återgår till staten.

2. För att fungera väl bör detta kombineras med statlig utgivning av elektroniska pengar.
3. Vissa lagändringar samt utbildning kan behövas för nödvändiga ombildningar av aktiebolag till demokratiska, icke vinstutdelande, samhällsnyttiga kooperativ.

Motiv och bakgrund: Klimatkrisen och andra miljöproblem förvärras nu så snabbt och hotar att bli så omfattande att nästan alla enskilda, mindre reformer kan framstå som i stort sett meningslösa. Och kanske kan de vara det, eftersom begränsade åtgärder ofta motverkas genom någon form av kompensation eller rekyleffekt. Det skulle krävas hela system av åtgärder för att få någon större verkan, vilket i sin tur skulle få stora ekonomiska makthavare att motsätta sig dem, och därmed göra dem politiskt omöjliga eller otillräckliga.

Det är svårt att hitta något som med större rätt kan sägas vara grundorsaken till vår nuvarande miljökris än de stora krav på vinstmaximering och konkurrensförmåga som ställs på/av de privatfinansierade företag som vår marknadsekonomi domineras av (och som därför kan definieras som kapitalistisk). På högre samhällsnivåer ger detta upphov till ett allmänt krav på ständig ekonomisk tillväxt med ökande varuflöden som ett ständigt hot mot våra ekosystems resiliens (uthållighet/motståndskraft). Dessutom bidrar vinstskapandet i sig till ökande ekonomisk ojämlikhet med åtföljande sociala missförhållanden i strid mot principen om alla människors lika värde och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Dessa förhållanden måste minska avsevärt om vi någonsin ska bli av med de allra värsta hoten mot våra samhällen och vår miljö.

Det som framför allt hindrar de kapitalistiska företagen (främst aktiebolag) att ta större samhällsansvar är, paradoxalt nog, de fria existensvillkoren för systemets enskilda företag - som egentligen inte är så fria eftersom de ekonomiska resurser som krävs för ett företags verksamhet ofta bara kan fås genom att de ursprungliga innehavarna av resurserna erbjuder vinst och medinflytande (på bekostnad av anställdas inflytande). Detta kräver i sin tur att verksamheten är så lönsam att företaget klarar sig väl i konkurrensen med andra företag. Vinstutdelning och ekonomisk tillväxt blir därför alltför lätt företagets dominerande mål, och deras konkreta verksamheter bara ett medel utan hänsyn till externa förhållanden som klimat och miljö.

Vad som behövs är i stället företag som, utan stora krav på ekonomisk avkastning, kan styras enligt demokratiska principer mot mål som är socialt och ekologiskt hållbara. Den bästa företagsform som redan nu är möjlig är antagligen demokratiska, icke vinstutdelande kooperativ enligt nuvarande Lag om ekonomiska föreningar. Dessa kan ganska väl verka i samma marknadsekonomi som aktiebolagen, så en övergång till en ekonomi med övervägande kooperativ skulle mycket väl kunna ske utan att det kapitalistiska systemet överges helt och hållet.

Men på grund av avsaknaden av vinstintresse kan det vara svårt för kooperativ att få privata garantier för sin verksamhet, även om samhällsintresset kan vara stort. Ett statligt stödsystem skulle kunna lösa problemet, särskilt med Riksbanken som utgivare av elektroniska pengar.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 26: Ödesfrågan och svaret

Version: 6

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Kalle Petré, Elisabeth Rosenborg, Björn Idar

E-post: Kalle.Petre@gmail.com

Sammanfattning: Miljöpåverkan från livsstil och produktion hotar mänsklighetens framtid. Tillräckligt radikala program behöver utarbetas för omställning av Livsstil, Produktion, Ekonomi och Politik.

Föreslagna åtgärder: Regering, partier och organisationer i Sverige och globalt måste utarbeta tillräckliga program för 'Klimat och 1 klot' [1]

- för omställning av livsstilen, produktionen och ekonomin.
- för att samla den politiska styrka som behövs för omställning.

Innehållet bör vara i linje med nedanstående. Ta fasta på de motioner som skrivits av Klimatriksdagen 2018 och även 2014. Och Medborgarutredningen.

Motiv och bakgrund: Temperaturen i atmosfären och haven stiger kraftigt och andra miljöfaror växer. Fn's klimatpanel beskriver den stigande temperaturen. [1] Världsnaturfonden beskriver ett för högt uttag av jordklotets resurser. [2] Stockholm Resilience Centre beskriver överskridna planetära gränser. [3] Mänsklighetens framtid i anständiga former hotas. Många kallar detta vår ÖDESFRÅGA. Den kräver svar. Här följer ett utkast till detta svar.

För att klara detta behövs en övergripande klimat- och resursplan, som saknas idag, och som innehåller åtgärder för att nå klimat- och hållbarhetsmålen. [4] Sverige måste klimat- och resursbanta från 11 ton CO2 per person och år mot 1 ton, från 4,2 planeter av resurser till under 1 planet. Det krävs kraftfulla och snabba åtgärder genom minskad konsumtion (= minskat resursuttag). Inom områden som transporter (prio nöjes- och onödigt flyg), livsmedel (prio matsvinn och endast naturbetat rött kött) och byggnation (prio från cement-järn till trä).

Mänsklighetens LIVSSTIL är dess existens. Men livsstilens ökande materiella innehåll hotar mänsklighetens egen existens genom klimat- och annan miljöförstörelse.

- Mål: En livsstil som långsiktigt sänker temperaturen på klotet och håller klotet inom de planetära gränsvärdena.

Möjliga SVAR:

- Minska materiell konsumtion radikalt bland rika klasser och länder.
- Minska världens befolkning.
- Försvara välfärden trots nerväxt och fossil-divestering. Bra välfärd till alla globalt.
- Stöd omställning i fattiga länder. Fattigdomen avskaffas.
- Utveckla kultur, forskning, folkbildning.

PRODUKTIONEN skapar den materiella grunden för Livsstilen. I produktionen sker den andra delen av miljöförstörelsen.

- Mål: En produktion som inte förbrukar resurser för mer än 1 klot.

Möjliga SVAR:

- Minska resursuttaget radikalt. Använd förnybara resurser.
- Förnybar energi, men mycket mindre.
- Effektiv effektiv koldioxidfångst. (Men finns en fungerande metod?)
- Fossilfritt jordbruk.

- Byggnation i trä i stället för cement-järn.
- Kollektivtrafik med tåg och bussar. Minimera flyg och personbilar.
- Forskning, utbildning, upplysning om omställning.

EKONOMIN är styrsystemet för Produktionen och delar av Livsstilen. Men styrsystemet lyckas inte förhindra utvecklingen av klimat- och miljöförstörelse.

- Mål: Ett ekonomiskt system som balanserar sociala och ekonomiska krafter så att de planetära gränserna inte överskrids.

Möjliga SVAR:

- Vidta ekonomiska åtgärder för snar nerväxt.
- Vidta nödvändiga åtgärder för att kontrollera ekonomins omställning.
- Stigande fossil-skatt.
- Fossilkapital: Mindre aktörer bör snabbt divestera. Staten bör förstatliga och snabbt stänga verksamheter.

Ytterst är det genom styrkan i POLITIKEN, som allt kan förändras. Men politiken i Sverige och resten av världen har hittills inte förmått mobilisera tillräckligt av styrka för att styra ekonomi, produktion och livsstil till en hållbar utveckling. Okunniga och feiga politiker med en oupplyst befolkning kan inte ställa om.

- Mål: Ett politiskt system med tillräckligt folkligt, globalt deltagande i demokratin som gör livsstil och produktion ekologiskt hållbara.

Möjliga SVAR:

- Erkänn problemen! Utveckla en vision för ett globalt, hållbart samhälle.
- Vidta nödvändiga åtgärder för klimat och 1 klot.
- Samling för omställning. Bygg en klimatrörelse stark nog att få medborgare, politiker och företag till besinning!

NOTER

1. Fn:s klimatpanel: "Paris pledges only a third of what is needed to avoid worst impacts of climate change".
<http://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/emissions-gap-report-2017-governments-non-state-actors-must-do-more>

2. Världsnaturfonden, Wwf. "Om alla levde som vi i Sverige skulle det behövas 4,2 planeter."
<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/1127697-ekologiska-fotavtryck>

3. Enligt Stockholm Resilience Center 16 januari 2015 hade fyra av nio planetära gränser blivit överskridna som resultat av mänsklig verksamhet.. <http://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries/planetary-boundaries-data.html>

4. Se Kalle Petrés påbörjade arbete med klimatprogram: <http://Klimatprogram.se>.

Se ställningstagande till övriga motioner. <http://Klimatprogram.se/MotionerKr18.php>

Se Archie Duncansons "Hushålla med jordens resurser": <http://www.alternativ.nu/hushalla/>

Se Drawdown.org.

Se Klimatriksdag2014.se.

Se Medborgarutredningen.se.

Motion 60:

Möjlighet nå utsläppsnivån växthusgaser 2 ton per person 2045

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): BirGitta Tornérhielm

Organisation: Framtiden i våra händer

E-post: gitta.tor@gmail.com

Sammanfattning: Senast år 2045 ska utsläppen vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990. (Klimatlag (2017:720))

Minskning av personligt CO₂-utsläpp kan ske genom växtbaserad kost, minskat flygande, bilfrihet, färre eller senare födda barn.

Offentlig sektor liksom näringslivet - måste sänka sina utsläpp Långsiktiga investeringar skall göras göras så att klimatmålen nås. Exempel: klimatsmarta upphandlingar, internetbaserade möten, att medarbetare endast i undantagsfall använder flyg, att fordon är fossilbränslefria, att el- och energiförsörjningen i offentliga byggnader blir fossilfria..

Föreslagna åtgärder:

Åtgärder

Vi föreslår att

- staten genom styrmedel som lagar och avgifter möjliggör för den enskilde att minska sina utsläpp till en nivå under 2 ton per person och år 2045.

. Statlig styrning sker genom avgifter, lagstiftning, budget, momsregler etc. på alla samhällssektorer för att nå Klimatmålet

Motiv och bakgrund: Idag kan människor inte nå den låga utsläppsnivå som krävs på individnivå trots maximal ansträngning. Den offentliga sektorn liksom en rad aktörer har för höga utsläpp. Det krävs statliga insatser för att detta ska kunna förverkligas.

De fyra mest effektiva livsstilsvalen

En individs årliga utsläpp av koldioxidekvivalenter måste ligga på 2,1 ton år 2050 om målet att begränsa den globala medeltemperaturökningen till lägre än 2 grader ska uppnås.

En flygresa tur och retur till Thailand ger närmare 2,5 ton koldioxidekvivalenter per person. Det är ungefär lika mycket som 1 500 mils körning med en normalstor bensinbil. (Koldioxidekvivalenten, ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till global uppvärmning).

Forskning vid Lunds universitet - se angiven länk nedan - anger att man genom att välja en växtbaserad kost kan spara 0,8 ton av koldioxidekvivalenter per år, Genom att undvika en transatlantisk flygresa kan man spara 1,6 ton koldioxidekvivalenter per tur och returresa. Den som lever bilfritt kan spara 2,4 ton koldioxidekvivalenter per år. Genom färre barn eller senareläggning av anskaffande av barn kan färre generationer leva samtidigt som påverkar utsläppen. (Olle Torpmans Miljöetik s. 300ff).

<https://www.lu.se/article/de-fyra-livsstilsvalen-som-ar-mest-effektiva-for-att-minska-din-klimatpaverkan>

Motion 66:

Lokal ekonomi för ökad hållbarhet och resiliens

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Alf Hornborg

E-post: alf.hornborg@hek.lu.se

Sammanfattning: Basinkomst i KV utbetalas månadsvis elektroniskt för att uppmuntra lokalt utbyte av varor och tjänster. Företag och enskilda erbjuds att växla en andel av sina inkomster i KV till reguljära pengar. Växlingskursen bör kontinuerligt kalibreras med rådande inväxlingsvolymerna så att Riksbanken har ett instrument för att i inflationsdämpande syfte kunna reglera mängden KV som cirkulerar i samhället respektive återförs till staten. Långväga importvaror (t.ex. kaffe, mediciner, datorer) inköps med reguljär valuta som erhållits genom lönearbete, växling eller som andel av socialförsäkring.

Föreslagna åtgärder: Staten bör ge alla invånare en basinkomst i form av en komplementär valuta (KV) som bara kan användas för lokala inköp. Dessa varor och tjänster har producerats inom t.ex. 5 mil från köpstället och transportcertifierats med hjälp av GPS. Basinkomsten skall räcka för människors grundläggande försörjning: mat, hyra, enklare vård, lokalproducerad energi, m.m.

Motiv och bakgrund: Genom att erbjuda samtliga invånare en basinkomst i form av en särskild valuta som endast kan användas för lokala inköp kan staten, utan att öka sina utgifter, öka vår hållbarhet och minska vår sårbarhet inför utebliven tillväxt och andra kriser.

Förslaget sammanför två idéer som länge har engagerat breda rörelser för ekonomiska reformer: s.k. basinkomst (tidigare kallad medborgarlön) och komplementär (eller lokal) valuta. Genom att kombinera dessa idéer syftar förslaget inte bara till att försäkra oss inför framtida miljö- eller finanskriser, utan också till att råda bot på många av de sociala, ekologiska och ekonomiska problem som moderna samhällen brottas med.

Basinkomsten skall inte utbetalas i form av reguljära pengar, utan i form av en särskild valuta för lokala inköp, vilket gör det möjligt för myndigheterna att uppmuntra mera hållbara konsumtionsmönster. Den komplementära valutan är inte "lokal" i betydelsen att den är specifik för ett särskilt geografiskt område, inom vilket den kan användas, utan i betydelsen att den endast kan användas för inköp av varor och tjänster som har producerats inom en viss geografisk radie från inköpsstället. Praktiskt genomförs detta lämpligen genom transportmärkning och bruk av GPS-teknik.

Förslaget innebär alltså inte att inrätta ett antal lokala valutor, utan att införa endast en komplementär valuta för lokalt bruk. Syftet med den komplementära valutan är att erbjuda människor alternativ till den reguljära marknaden, utan att i övrigt förändra villkoren för företagande eller konsumtion. Reformen innebär inga förändringar i nu rådande ekonomiska förutsättningar utöver de konsekvenser som den bör få i form av ändrade konsumtionsmönster.

De betydande hållbarhets- och sårbarhetsproblem som präglar den moderna samhällsutvecklingen kan i stor utsträckning härledas ur den globala räckvidden i den systemlogik som genereras av konventionella pengar. Som de omfattande internationella förhandlingarna om de pågående klimatförändringarna belyser, genererar nuvarande ekonomiska utveckling i världen mycket allvarliga hållbarhetsproblem. Varken ekonomisk vetenskap, teknikutveckling eller politik har emellertid kunnat erbjuda någon trovärdig lösning på de problem som de naturvetenskapliga rapporterna varnar för.

En konsekvens av globaliseringen är att de produkter som utvidgar sina marknadsandelar tenderar att ha producerats till lägst kostnad. Detta innebär att produktion förläggs till länder med förhållandevis låga lönenivåer och bristfällig miljölagstiftning. Ökande globala klyftor och miljöförslitning kan således ofta härledas ur det faktum att pengarnas och marknadens logik har fått global räckvidd. Det gäller även den ökande sårbarhet som drabbar de allt mer specialiserade länder som får sin ekonomiska mångfald utarmad. Samtidigt medför den tilltagande globaliseringen och specialiseringen att de internationella varutransporterna ökar i omfattning, vilket innebär ökande utsläpp av växthusgaser. De allt mer ojämna flödena av nedlagd arbetstid och förbrukade biofysiska resurser (energi-, material- och markåtgång), som osynliggörs av marknadspriserna, blir ojämna ju längre avståndet är mellan producent och konsument.

Bland de fördelaktiga samhälleliga konsekvenserna av den här skisserade reformen kan räknas att den skulle stimulera lokal företagsamhet och ekonomisk mångfald, minska sårbarheten, stärka samarbete och gemenskap, erbjuda meningsfull sysselsättning för de som saknar formell anställning, och minska de offentliga kostnaderna för socialförsäkringar, sjukvård, transportinfrastruktur, miljöskydd, klimatanpassningsåtgärder, m.m.

Bland förslaget ekologiska konsekvenser räknas att det skulle radikalt minska efterfrågan på långväga transporter av flertalet varor, och därmed minska utsläpp av växthusgaser, energi- och materialförbrukning samt livsmedelsförluster genom överproduktion, lagring och transport; öka återvinning av näringsämnen och emballagematerial, vilket skulle innebära mindre växtnäringssläckage, eutrofiering och avfall; samt öka ekologisk mångfald och komplexitet i markanvändningen och minska ekologisk sårbarhet. En lokalisering av samhällsmetabolismen i enlighet med detta förslag skulle påtagligt lindra flera av vår tids största hållbarhetsproblem, inte minst utsläpp av växthusgaser.

Reformen finansieras huvudsakligen genom att väsentliga andelar av statens utbetalningar av socialförsäkringar (pensioner, sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd, föräldrapenning, barnbidrag) sker i form av den komplementära valutan. De procentsatser som skall gälla för olika socialförsäkringar fastställs med hänsyn till hur stor andel av mottagarens totala inkomster som utgörs av utbetalningarna. Staten skulle alltså använda välfärdspolitiken som ett instrument för att uppmuntra lokal och hållbar konsumtion. Dessutom skulle myndigheternas utgifter för tillväxtens negativa konsekvenser - sjukvård, transportinfrastruktur, miljöskydd, m.m. - sjunka betydligt.

Motion 69:

Skala upp 'One Tonne Life'!

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Vi bör fortsätta att iscensätta och studera faktiska försök att komma under en hållbar utsläppsgräns. Baserat på tidigare projekt bör nästa steg vara att studera en större grupp än bara ett hushåll, och inkludera även hur samhället kan spara utsläpp.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att

- projektet 'On Tonne Life' repeteras i större skala, inklusive samhällets möjligheter att spara utsläpp.

Motiv och bakgrund:

Projektet One Tonne Life (<http://onetonnelif.se/>) syftade till att se hur det går att sänka utsläppen för en typisk svensk familj till ett ton CO₂e (alla siffror här avser per person och år). Projektet var begränsat till ett hushåll och sex månader. Det ger därför bara en indikation på vad som krävs, men verkar ändå visa att det krävs mer än bara kraftiga begränsningar av konsumtion och livsstil för att nå en stabil utsläppsnivå på ett ton.

- Elektrisk energi räknas inte in i utsläppen, med hänvisning till att endast förnybar el ingick.
- Familjen lyckades under en vecka ('Robinsonveckan') komma under 1,5 ton. Genomsnittligt släpper de ut ca tre ton.
- Samhällstjänster räknades inte in i utsläppen (ca 2,5 ton).

Slutsats blir att även aktivt utsläppssänkande hushåll knappast kommer under 5 ton totalt. För att komma under ett ton per person blir även stat och kommuner tvungna till mycket drastiska åtgärder. Ett möjligt mål kunde vara att samhället och individen delar lika på CO₂e-budgeten och siktar på 0,5 ton vardera. (Som jämförelse kan anges att en människa andas ut ca 0,4 ton CO₂ per år. Detta är dock inte fossilt.)

Det skulle alltså vara bra att fortsätta projektet med nya förutsättningar vad gäller t.ex. bostadsyta, diet, transportkostnader, arbetsplats, och fritidsaktiviteter. Flera hushåll på nära avstånd, gärna inklusive någon form av kollektivboende, bör inkluderas för att se var synergier vid t.ex. arbetsresor, matlagning, inköp kan finnas.

Resor till och från arbete och skola ska beaktas. Om möjligt ska climateffekter av distansarbete och -utbildning studeras.

Parallellt bör samhällets möjligheter att spara studeras, möjligen på samma ort. Utbildning, kollektivtrafik, hälso- och äldreomsorg, gatu- och parkskötsel; alla möjligheter till sänkta utsläpp bör studeras.

Motion 81:

Svenska satsningar på koldioxid-infångning och -lagring (CCS)

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Ola Gabrielson, Dan Baeckström

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Ett långsiktigt stabilt klimat kräver inte bara snabb utfasning av CO₂-utsläpp utan även att aktivt minska CO₂-halten i luften, med t.ex. återbeskogning och tekniska åtgärder som CCS. CCS är en kritisk komponent i flertalet IPCC-scenarier, trots att CCS fortfarande är på ett tidigt utvecklingsstadium.

Sverige bör delta i forskning på effektiva, ekonomiska metoder för CCS, speciellt tillämpningar som är intressanta i Sverige eller kan ge ny export.

Patentfrågor kan försena CCS och bör behandlas nu.

Samtidigt måste det göras mycket tydligt att CCS inte är en anledning att inte minska utsläppen.

Föreslagna åtgärder: Sverige bör

- delta i internationell CCS-forskning,
- bilda ett vetenskapligt råd för att följa forskning på området och styra satsningar till projekt tillämpliga för Sverige,
- proaktivt lösa frågan om internationella patenträttigheter för CCS,
- skapa incitament och infrastruktur för CCS nu,
- kraftfullt bekämpa idén att koldioxidinfångning och -lagring (CCS) kan ersätta utsläppsminskningar.

Motiv och bakgrund: Miljörörelsen anklagar ofta politiker och industrialister för "kognitiv dissonans" när dessa fortsätter tillåta ohållbara klimatutsläpp trots vetskap om hotet från kommande klimatförändringar, och den kritiken är befogad. Men vi i miljörörelsen har tyvärr en egen kognitiv dissonans när vi betar oss som att klimatet kan räddas bara vi minskar utsläppen och håller oss inom IPCC:s uppställda 2-graders- (eller 1.5-graders-) budget. Den obehagliga sanningen är att CO₂-nivån för ett långsiktigt hållbart klimat passerades redan på 1980-talet, och om vi inte vill lämna en värld predestinerad för total glaciärlöshet (med havsnivåhöjningar på flera tiotals meter som följd) efter oss till kommande generationer så måste inte bara CO₂-utsläppen, utan även CO₂-halten i luften, ner - och det snabbt.

Den tid vi lever i nu, med CO₂-halter på över 400 ppm, långt över de 350 ppm som forskningen sedan länge pekat ut som den övre gränsen för ett stabilt klimat, är lånad tid. Ingen vet idag hur länge vi kan övertrassera vårt klimatkonto innan oåterkalleliga effekter kickar in. Vad det råder hyfsad klarhet om är att vi inte har råd att sitta och vänta i tusentals år på att CO₂-halten ska gå ner av sig själv. För 35 miljoner år sedan, när jorden senast var helt isfri, var CO₂-halten 450 ppm, en nivå vi nu är på väg mot med expressfart.

Olika metoder för infångning och långtidslagring (på tidsskalor mycket längre än kol lagrat i biologiska kretslopp) har utvecklats och testas idag i liten skala. Forskare har uttalat skepsis över hur mycket kol som realistiskt skulle kunna fångas in med sådana metoder. Men en sak är säker: För vår gemensamma framtids skull har vi inte råd att inte försöka. Och teknologins historia har visat gång efter annan att om de rätta incitamenten finns så kan det som nyligen sågs som en utopi vara i produktionsfas i en snar framtid.

Kritiker pekar på att CCS kan användas som ett 'alibi' för att slippa göra andra förändringar, medan förespråkarna anser att om CCS fungerar kan vi inte undvara det. Självfallet är det viktigt att satsning på sådan här teknologi inte görs till en förevändning för att inte minska utsläppen. Radikala utsläppsminskningar och CO₂-infångning är båda nödvändiga.

En viktig fråga är patent: Om verkligt effektiva metoder för CCS utvecklas vore det olyckligt om dessa blev alltför dyra för bred utbyggnad. Sverige bör arbeta för ett internationellt samarbete för att i förväg lösa hur patenträttigheter på området ska hanteras.

MÖJLIGA LÖSNINGAR

Olika tekniker har föreslagits och forskas på.

Det självklara första alternativet är att extrahera CO₂ där det finns mycket av det, dvs vid cementtillverkning eller i avgaser från förbränningen av kolbaserade bränslen. Det finns ett stort kommersiellt intresse för att utveckla denna teknik, inte minst från fossilindustrin, och man kan gissa att i den mån teorin överhuvudtaget är genomförbar kommer den att finnas tillgänglig. Driftskostnaden beräknas bli i storleksordningen 100 SEK per ton CO₂, exklusive frakt och lagring. Försök att extrahera CO₂ direkt ur atmosfären pågår, men eftersom CO₂-halten är så mycket lägre blir det cirka 100 gånger dyrare.

Mycket pengar läggs redan internationellt på CCS-forskning. Sverige bör delta där så är lämpligt. Vi ska självklart hålla oss underrättade om forskningsläget för att regering och riksdag ska fatta beslut baserat på bästa möjliga grund. Ett vetenskapligt råd bör inrättas i detta syfte.

Speciella tillämpningar av CCS skulle kunna vara lämpliga att studera vidare ur svensk synpunkt. Väl definierade krav på säkerhet och slutförvarets stabilitet är nyckelfrågor. Anpassade tillämpningar av CCS kan hjälpa oss att sänka vårt netto CO2-utsläpp. Vissa kan möjligen dessutom utvecklas till exportprodukter och därmed skapa jobb i Sverige.

(En liknande motion har skickats till Naturskyddsföreningens riksstämman.)

Motion 93:

Undvik att ansluta Sverige till odemokratiska globala handelsavtal

Version: 2

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Björn Idar och Elisabeth Rosenborg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Stora globala handelsavtal hotar vår demokrati och försvårar omställning till en rimligt hållbar framtid. Deltagande i sådana begränsar våra möjligheter att självständigt styra våra val. Dessutom skapar de en ökning av långa transporter vilket går stick i stäv mot våra ambitioner att minska dessa.

Föreslagna åtgärder: Vägra att skriva på nya globala handelsavtal även om EU signerat dem. Förnya inte gamla utgående sådana.

Motiv och bakgrund: Per definition styrs stora företag av begreppet vinstmaximering. En demokrati borde ha som prioriterad uppgift att anpassa eller begränsa industrins alltför djärva förslag i ett hållbart samhälle. Människan är liksom övriga arter egoistisk, enligt Charles Darwins livslånga forskning kring arternas uppkomst och utveckling. Flera stora civilisationer har fallit på grund av överutnyttjande av resurser eller pga klimatförändringar, ibland utlösta av en hänsynslös skövling av naturen. En omdebatterad orsak till Romarrikets fall är att man hade vattenledningar av bly.

Två orsaker till att vi måste begränsa antalet globala frihandelsavtal, exempelvis CETA och TTIP är:

1. För att uppnå våra klimatmål måste vi i första hand sätta gränser för transporter i stället för att öka dem, oberoende av val av bränsle.
2. Inblandade stater riskerar att förlora sina möjligheter till att kontrollera och besluta över import av oönskade varor, exempelvis genmanipulerade växt- och djurarter eller bevisat skadliga ämnen såsom neonicotinider eller glyfosatliknande sådana (t.ex. Roundup). Skulle detta betraktas som ett handelshinder av något inblandat stort företag skulle stater kunna dras inför domstol i det exporterande landet.

Demokratiska stater bör ha som uppgift att begränsa stora industrikonglomerats handlingsutrymme för att skydda landet. Möjligheterna till korruption ökar ju mer komplicerat ett avtal är. Kan vi inte minska de globala transporterna är det meningslöst att ensidigt ersätta de fossila bränslena med hållbara sådana.

Motion 97: Reflekterande tak, vägar, och åkrar

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Ola Gabrielson

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Den globala uppvärmningen beror på att den instrålade solenergin till stor del absorberas och värmer upp jordens yta, och att värmeutstrålningen sedan alltmer blockeras av en ökande halt av koldioxid (och andra växthusgaser) i atmosfären. Vi måste därför framför allt reducera utsläppen av koldioxid, men i tillägg kan vi minska uppvärmningen genom att öka reflektionen från jordytan, den så kallade albedon ('vitheten'), genom att öka reflektion från tak, vägar, åkrar, och andra horisontella ytor.

Detta har också andra klimatfördelar såsom minskad energiåtgång och minskad värmestress i städerna.

Föreslagna åtgärder: Jag föreslår att

- Regeringen ökar Sveriges albedo något genom att uppmuntra användning av reflekterande material och metoder på horisontella ytor,
- Regeringen följer upp detta med att undersöka effekten av insatsen.

Motiv och bakgrund: TAK

I länder med varmare klimat är det väl känt att ljusa eller vita tak och tak av galvplåt ger en lägre inomhustemperatur (än mörkare tak) då det är soligt. Detta genom att en större andel av det instrålade solljuset reflekteras istället för att värma upp byggnaden. Det minskar värmestressen för dem som är i byggnaden och kan minska användningen av luftkonditionering. Taktäckningsproducenter erbjuder paneler och takpannor i vitt och pastellfärger, och färgfabrikanter säljer takfärg med ännu högre reflektion. (Se t.ex. energy.gov/energysaver/energy-efficient-home-design/cool-roofs .)

På motsvarande sätt kan ett ljust tak bidra till lägre värmeutstrålning under kallare nätter, dock till priset av lägre uppvärmning då vintersolen lyser på ett snöfritt tak.

Rätt använda kan ljusa tak spara energi, både för nedkyllning på sommaren och för uppvärmning på vintern, och samtidigt göra inomhusklimatet bättre.

Ökning av takets albedo skulle kunna göras i samband med installation av solpaneler, på den del av taket som inte täcks av solpanelerna.

VÄG

Det pågår på olika håll i världen experiment med ljusare vägbeläggingsmaterial i samma syfte: för att öka albedon (phys.org/news/2017-08-los-angeles-cooling-pavement.html). Speciellt i större städer verkar det kunna bidra till att sänka temperaturen i luften, och därmed göra stadsklimatet jämnare. Även i Sverige skulle detta kunna vara en fördel, givetvis beroende på kostnaden. Grå betong är ljusare än asfalt, och om ballasten i topplagret är vit eller ljus så höjer även det reflektionen.

JORDBRUK

En plöjd åker är mörkare än en åker där vegetationen står kvar. Varma sommardagar skulle det därför möjligen vara en fördel att vänta med plöjning. Vi kan även forska i om olika arter av vall och grödor och olika odlingsmetoder ger olika albedo.

KLIMATET

I takt med att världen blir varmare kommer även Sverige att utsättas för fler värmerekord, och en ökad albedo kan då spara liv. Redan idag har dock en ökad albedo en gynnsam effekt på den globala uppvärmningen. Om det kan göras utan att öka kostnaderna signifikant är det alltså en värdefull insats.

Motion 110:

Konkret mätmetod för uppföljning av klimatåtgärder

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Ola Gabrielson, Janine O'Keeffe

E-post: olagabrielson@yahoo.se

Sammanfattning: Fler och fler kommuner och andra organisationer vill bidra till klimatomställning, men undrar vad som är bäst att göra. För att följa upp sitt eget arbete och att jämföra med andras resultat behövs ett mätinstrument. Här föreslås ett sådant, baserat på FNs Hållbara Utvecklingsmål SDG 2015.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att

- Regeringen utarbetar en standard för uppföljning av kommunernas klimatarbete, exempelvis baserat på FNs Technical Report UNSC 6754.

Motiv och bakgrund: I grunden vet forskningen vad som behöver göras för att undvika en klimatkatastrof: Snarast sänka utsläppen av växthusgaser, helst till noll eller negativt om det är möjligt, anpassa infrastruktur för de väntade klimatförändringarna, ställa om matproduktion till inhemsk produktion av tåligare grödor och nya proteinkällor, flytta samhällen bort från låglänta kuster, mm.

Detta arbete måste kunna följas upp för att rätt prioritera vidare åtgärder. För att jämföra resultat är det en fördel om det finns en standardiserad, konkret, och enkel metod att utvärdera resultatet, som en checklista. Detta underlättar också internationellt samarbete. En sådan internationell standard kan baseras på FNs 17 Hållbarhetsmål och den konkretisering av dessa som anges i Technical Report UNSC 6754. Arbetet med att ta fram denna pågår, och varje implementering är därför preliminär.

Många självklara indikatorer ligger utanför den enstaka organisationens kontroll men kan biläggas som klimatsignaler. Andra åtgärder är svåra att mäta annat än indirekt via den mängd pengar som spenderas.

FÖRSLAG

Ett enkelt exempel på checklista för en kommuns klimatarbete skulle kunna se ut som följer:

Allmänna Klimatsignaler:

Vattennivå lokal kust

Nederbördsmängd lokalt senaste 12 månader

Jordens medeltemperatur avvikelse

UNSC 6754 Kommunens klimatindex (KPI)

Target 07.2 Procentandel förnybar el producerad inom kommunen.

Target 07.3 Energiförbrukning per invånare resp per anställd.

Target 08 Andel invånare med jobb/skola inom 5 km.

Target 8.9,12.b Investering i hållbar turism och fritid, antal anställda.

Target 09.1.,4 Investering i hållbar produktion och transport.
Target 11.2 Kapacitetsutnyttjande % av kollektivtrafik i högtrafik.
Target 11.5 Kostnad för naturhändelser (döda/skadade, skadade allmänna resurser, skadade privata resurser).
Target 12.3 Procentandel kastad mat i hushåll/restaurang.
Target 12.5 Omsättning reparationer, återvinning, och begagnathandel.
Target 12.7 Andel av offentlig upphandling som uppfyller Klimatramverket.
Target 12.c Subventioner till fossilanvändning.
Target 14.3 Vattendrag och sjöar pH-värde. Algväxt
Target 15.2.,b Andel skogsmark, antal träd i stadsmiljön. Investering i återskogning.
Target 15.5 Antal rödlistade arter, antal utrotade denna period.

Motion 147:

Ett försök att göra klimatfrågan överordnad övriga valfrågor.

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Jan-Olof Strindlund

E-post: strindlundjanolof@gmail.com

Sammanfattning: Ett försök att få samtliga partier att erkänna de akuta riskerna med fortsatt klimatförändring.

Föreslagna åtgärder: 1. Klimatriksdagen skapar ett dokument med senaste vetenskapliga fakta om klimatförändringar och dess följder.
2. Samtliga partier ombeds acceptera eller kommentera dokumentets innehåll.
3. Partiernas svar offentliggörs.

Motiv och bakgrund: En stor majoritet av svenskar, från alla partier, har uttalat att klimatfrågan är viktig och att de är oroad för ett förändrat klimat. Många anser det vara vår tids ödesfråga.

Etablerade politiker har oftast nått sin position genom krav på olika standardhöjningar och löften om "förbättringar". Jag är rädd för att årets valdebatt riskerar att följa det etablerade mönstret. Att ingen toppolitiker vill riskera sin ställning genom att prata om nödvändiga åtgärder för att stoppa jordens uppvärmning.

Klimatfrågan bör frikopplas från det vanliga tävlandet om väljarnas gunst.

Det skulle kunna ske genom att Klimatriksdagen skapar ett dokument som uttrycker kännedom, (erkännande?) av följderna med fortsatt CO2 utsläpp, och en vilja att aktivt verka för att leda Sverige till en hållbar framtid, även om det innebär att restriktioner som begränsar medborgarnas nuvarande livsstil och förmåner måste införas. Ett väl formulerat dokument skulle vara en bra bakgrund till övrig valdebatt.

Jag föreslår:

- att Klimatriksdagen formulerar ett dokument som utvecklar ovanstående tankar;
 - att Klimatriksdagen erbjuder samtliga partier att acceptera dokumentets budskap och att skriva under på att partiet i regeringsställning kommer att genomföra, och i opposition stötta, de klimatskyddande åtgärder som fordras för att hindra klimatförändring;
 - att Klimatriksdagen offentliggör partiernas ställningstagande till dokumentet;
 - att Klimatriksdagen följer upp dokumentets efterlevnad och bidrar till opposition om avsteg görs.
-

Motion 154:

Nationellt mål för konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Lotta Comé, Ludwig Bengtsson

Organisation: Afrikagrupperna, Diakonia, Oxfam Sverige, Naturskyddsföreningen, Svenska Kyrkan, Världsnaturfonden

E-post: lotta.come@afrikagrupperna.se

Sammanfattning: Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp är nära dubbelt så höga som de officiellt redovisade utsläppen av växthusgaser. Det beror på att utsläpp från produktion av varor och tjänster samt internationella flygresor som sker utanför Sveriges gränser inte räknas in i de officiella utsläppen, som baseras på ett territoriellt beräkningssätt. Medan Sveriges regering arbetar aktivt med att få ner de territoriella utsläppen fortsätter de konsumtionsrelaterade utsläppen att öka. För att ta ansvar för hela sin klimatpåverkan behöver Sverige införa ett kompletterande mål för konsumtionsbaserade utsläpp.

Föreslagna åtgärder: att Regeringen inför ett nytt etappmål för att minska konsumtionsbaserade utsläpp, som komplement till målet om netto noll territoriella utsläpp till 2045
att Regeringen inför styrmedel och vidtar andra åtgärder för att minska konsumtionsbaserade utsläpp
att Regeringen avsätter tillräckliga resurser årligen för att de konsumtionsbaserade utsläppen ska kunna mätas och följas upp

Motiv och bakgrund: Det klimatpolitiska ramverket som trädde i kraft i januari 2018 har som mål att Sverige ska uppnå netto noll-utsläpp år 2045. Men Sverige måste ta ansvar för hela sin klimatpåverkan, vilket inte är fallet med det nuvarande ramverket. Målet utgår från territoriella utsläpp och omfattar därmed inte utsläpp som uppstår utanför landets gränser på grund av vår konsumtion av varor och tjänster från andra länder, eller utrikes flyg och sjöfart.

Den internationellt överenskomna metoden för att mäta utsläpp av växthusgaser utgår från aktivitet inom ett lands gränser, så kallade territoriella utsläpp. Sveriges officiella utsläpp var 54 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2015, en minskning med 25 procent jämfört med år 1990. Utifrån ett konsumtionsbaserat beräkningssätt är Sveriges utsläpp dock nära på dubbelt så höga, 105 miljoner ton 2015, som i den officiella redovisningen. Utav de konsumtionsbaserade utsläppen genererades 65 procent utanför Sveriges gränser 2015 (en ökning från 46 procent jämfört med 1990). Eftersom det territoriella beräkningssättet är det som används under Parisavtalet, så innebär det att andra länder får ta ansvar för att minska utsläpp som hänger ihop med konsumtion som sker i Sverige. Utsläpp från internationellt flyg räknas inte in i något lands utsläppsstatistik.

Miljömålsberedningens delbetänkande En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige 2016 konstaterade att Sverige i enlighet med generationsmålet kommer behöva överväga att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser kopplat till konsumtion. I december 2017 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att utveckla mätmetoder och ta fram indikatorer för de konsumtionsbaserade klimatutsläppen. Syftet med uppdraget är att förbereda för införandet av åtgärder och bidra till en förbättrad uppföljning av åtgärder på området. Detta arbete behöver följas upp och förstärkas.

En mängd styrmedel och åtgärder på nationell nivå samt internationella styrmedel och samarbeten kan minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Det är viktigt att en svensk regering agerar nationellt, i EU och på internationell nivå på detta område.

Enligt Parisavtalet ska de globala utsläppen vara netto noll vid slutet av det här seklet vilket försvåras väsentligt om inte varje land tar ansvar för utsläpp från sin konsumtion, oavsett var i världen de sker.

Regeringens proposition 2016/17:146. Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige
<http://www.naturvardsverket.se/klimatutslapp>

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-Sverige-och-andra-lander/>

<http://www.regeringen.se/contentassets/01cd0e73c9b446a5937a43a347a911b1/en-klimat--och-luftvardsstrategi-for-sverige-sou-201647>

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser .

Motion 156:

Allt hänger ihop

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Sven Larsson

Organisation: Tankesmedjan Omvända vär(l)den, Örebro

E-post: larsson.socmedkonsult@telia.com

Sammanfattning: Jorden och mänskligheten står inför skrämmande hot att det ekologiska systemet och våra sociala system ska bryta samman. Detta är effekter av mänskliga aktiviteter och inte av naturlagar. Det innebär att människan också kan vända på utvecklingen med kloka beslut.

Det krävs en annan ekonomisk och finansiell ordning där välstånd och utveckling mäts i t ex HDI, human development index, och förändrade värderingar från egoism och konsumtion till solidaritet och långsiktighet. Därigenom kan en nödvändig omvänd värld också bli möjlig.

Föreslagna åtgärder: Regering och riksdag bör anta ett synsätt att resursförbrukning, miljöbelastning och samhällsutveckling hänger ihop.

Det ekologiska fotavtryck ska användas som mått på vår påverkan på planeten.

Sverige ska lämna BNP som ett mått på utveckling och välfärd.

Regeringen ska införa ett mått på utveckling och välfärd som även speglar demokrati, rättvisa, jämställdhet, hälsa, utbildning, t ex HDI.

Motiv och bakgrund: En genomgång av vad forskare och samhällsanalytiker säger om tillståndet för jorden och mänskligheten ger skrämmande och alarmerande slutsatser. De två centrala systemen för vår civilisations överlevnad - ekosystemet och det sociala systemet - hotas av sammanbrott. Vi tar ut resurser i en takt som jorden inte förmår återskapa och vi belastar miljön med mer avfallsprodukter än den kan ta hand om, inte bara växthusgaser utan plaster i världshaven, kemikalier i vår miljö mm. Redan i början av augusti har vi förbrukat det utrymme på jorden som skulle räcka för hela året, Overshoot Day. Resten av året får vi tära på kapitalet, de resurser och det utrymme som borde reserveras för våra barn och barnbarn. Majoriteten av forskarsamhället är eniga att det är mänskligt agerande och mänskliga beslut som ligger bakom kriserna. Man talar om den nya geologiska tidsåldern antropocen.

Men eftersom det rör sig om mänsklig påverkan är också kriserna möjliga att påverka med kloka individuella och politiska beslut. Vi måste helt enkelt ha en ny ekonomisk ordning, där ökad konsumtion och konsumtion inte får bli mått på utveckling och välstånd utan där viktiga sociala mått måste vägas in som demokrati, rättvisa, jämställdhet, hälsa, utbildning mm och påverkan på miljön. Det kräver i sin tur förändringar av de värderingar vi lever efter. Istället för att leva för att nå ekonomisk framgång, makt, berömmelse och konkurrensfördelar och ladda materiella ting med sociala och psykologiska värden måste vi omfattas av värden som solidaritet, rättvisa, medkännande, långsiktighet och hushållning med vår enda planets resurser. En omvänd värld är både nödvändig och möjlig.

Motion 168: **Klimatmobilisering**

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Daniel Ringström, Mats Sjöblom

E-post: d.ringstrom@hotmail.com

Sammanfattning: Regeringen har möjlighet att deklarerat att vi befinner oss i en akut nödlägesituation. Syftet är att initiera internationellt samarbete och mobilisera alla samhällssektorer för att vidta åtgärder i tillräcklig skala och hastighet för att skydda alla människor, samhällen, arter och ekosystem samt att återställa ett säkert klimat.

Föreslagna åtgärder: Sveriges regering ska:

- deklarerat att vi befinner oss i ett akut nödläge i avseende på klimatförändringarna.
- åta sig att i högsta möjliga utsträckning skydda alla människor, samhällen, arter och ekosystem samt att återställa ett säkert klimat.
- mobilisera de resurser som krävs för effektiva åtgärder som är tillräckliga i skala och hastighet.
- verka för att alla regeringar vidtar dessa åtgärder.

Motiv och bakgrund: Mänskligheten står inför sin största kris i mänsklighetens historia, vad vi gör nu kommer att avgöra människans framtida öde. Om vi fortsätter som nu (business as usual) kommer vi att utlösa en skenande temperaturhöjning där en stor del av de nuvarande arterna kommer att utrotas. Vi har ett val att medvetet fortsätta förstöra våra livsbetingelser eller att omedelbart börja avveckla det som förstör. Det är mänsklighetens agerande nu som bestämmer hur jordens biosfär kommer vara miljontals år framåt.

Regeringen har möjlighet att deklarerat att vi befinner oss i en akut nödlägesituation. Syftet är att initiera internationellt samarbete och mobilisera alla samhällssektorer för att vidta åtgärder i tillräcklig skala och hastighet för att skydda alla människor, samhällen, arter och ekosystem samt att återställa ett säkert klimat.

De nämnda åtgärderna grundas i att:

- klimatförändringarna orsakar redan idag förlust av liv och förstör ekosystem.
- de globala genomsnittstemperaturerna, halterna av växthusgaser i atmosfären och försurning av haven är redan idag på farliga nivåer.
- mobilisering av samhällen under krigstider har visat hur snabbt nationer kan omstrukturera sina ekonomier när de ställs inför extrema hot.

Denna motionen är utformad utifrån förlaga från det Australienska uppropet Climate Emergency Declaration petition (<https://www.cedamia.org/sign/>) som är en del av The Climate Emergency Declaration and Mobilisation Campaign (<http://climateemergencydeclaration.org/>).

Motion 175:

Lagstadga om naturens rättigheter

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Anna Nylander, Mariam Carlsson Kanyama, Susanna Fjällström, Henrik Hallgren, Pella Thiel, Peder Karlsson, Arci Pasanen, Jenni Laiti, Åsa Simma, Mona Persson

Organisation: Latinamerikagrupperna, Swedish Earth Rights Lawyers (SERL), Lodyn, Naturens Rättigheter i Sverige, End Ecocide Sverige, Nätverket för naturens rättigheter i Göteborg, Suohpanterror

E-post: anna.nylander@latinamerikagrupperna.se

Sammanfattning: Nuvarande miljölagstiftning räcker inte till för att skydda klimatet och naturen. Istället för att förhindra miljöförstörelse möjliggör och legitimerar lagstiftningen miljöskada. Klimatförändringarna är ett exempel på detta. Det är dags att vända på logiken där naturen ses som en resurs för människan att bruka nästan oinskränkt. Det är dags att erkänna naturens rättigheter. Det är ingen omöjlig utopi. Runt om i världen har det redan hänt; i Ecuador, Bolivia, USA, Indien och Nya Zeeland har naturen, på olika sätt, redan tillerkänts juridiska rättigheter. Nu är det Sveriges tur. Världen väntar.

Föreslagna åtgärder: - Lagstadga om naturens rättigheter i Sverige

Som första steg: tillsätt en statlig utredning med syfte att ta fram ett förslag på hur naturens rättigheter kan erkännas och integreras i svensk lagstiftning.

- Verka internationellt för naturens rättigheter

Att Sverige inom FN och genom andra relevanta internationella forum ska arbeta för en universell deklARATION för Naturens rättigheter.

Motiv och bakgrund: Människans förhållande till planeten är ohållbar. Runt om i världen får långsiktig hållbara livsmiljöer stå tillbaka för kortsiktiga vinstintressen och exploaterer som orsakar irreversibla miljöskador.

Växthusgasutsläppen som orsakat klimatförändringarna är ett exempel på detta. Under de senaste tvåhundra åren har människan, trots existerande miljölagstiftningar, hejdlöst exploaterat naturens resurser med en klimatkris som följd. Nuvarande miljölagstiftning skyddar inte naturen utan bromsar bara takten i hur den förstörs. Klimatförändringarna och exploatering av naturrikedomar hotar marker, vatten, kulturer och vår och kommande generationers livsmiljöer. Klimatförändringarna ställer också frågan om solidaritet på sin spets. De som drabbas värst av klimatförändringarna är inte de som orsakat den. Särskilt fattiga kvinnor i syd och urfolk över hela världen är extra sårbara för klimatförändringarna. I Sverige drabbas bland annat den samiska renskötseln extra hårt.

Ett erkännande av naturens rättigheter är en viktig klimatåtgärd eftersom det adresserar problemens kärna. Det skulle bl.a stoppa många av växthusgasutsläppen direkt vid utläppskällan. Bland annat olja, gas, oljesand och mineraler skulle inte kunna utvinnas om det riskerade att rubba ekosystem, eftersom de har rättighet att existera. Atmosfären är dessutom del av jorden och bör alltså även den innefattas i rättssubjektet naturen. Det ger oss svenskar ett starkt verktyg att utkräva ansvar från dem som ställer kortsiktiga vinstintressen före klimatet. Avgörande för att komma till rätta med den eskalerande klimatkrisen är även att förändra vår relation till naturen. Vi behöver skapa en harmonisk relation. Att erkänna naturens rättigheter är ett sätt att förverkliga en sådan relation. Vår motion handlar därför om att Sveriges regering och riksdag bör erkänna att naturen har rättigheter och lagstifta om att naturen är ett rättssubjekt.

Att erkänna naturens rättigheter innebär ett juridiskt paradigmskifte som tar oss ur ett antropocentriskt system som endast sätter människan i fokus. I praktiken betyder det att tillskriva naturen rättigheter enligt lag. Det handlar om att erkänna att våra ekosystem med dess växter, djur, vattendrag och landskapsformationer har rättigheter i kraft av att de existerar, inte bara som ägodelar eller tjänster för människan.

Ett erkännande av naturens rättigheter i lag innebär ett skifte i relationen till naturen, som speglar människan som fundamentalt sammankopplad och beroende av naturen. Idén om att naturen har rättigheter är sprungen ur urfolksrörelser över hela världen där kopplingen mellan natur och människa är grundläggande eftersom man i alla tider varit beroende av ekosystemen och sett det som en självklarhet att vårda dem. Vi måste lära av detta. Exempel från hela världen visar att det inte är någon utopi att tillskriva naturen rättigheter utan ett fullt möjligt alternativ. I såväl Ecuador som Bolivia har naturen tillerkänts rättigheter i lag. Specifika floder och berg har tillerkänts status som juridiska personer i Nya Zeeland och Indien. I USA har ett trettiotal kommuner antagit lokala förordningar som ger naturen en starkare rättslig ställning. Att erkänna sådana rättigheter hindrar inte all mänsklig användning av naturen, utan innebär att mänsklig verksamhet behöver respektera ekosystemens och arternas förmåga att utvecklas och bevara sina livsuppehållande funktioner.

Vi föreslår att Sverige lagstadgar om naturens rättigheter. Ett första steg kan vara att regeringen tillsätter en statlig utredning för att undersöka hur naturens rättigheter kan integreras i nationell lagstiftning. I en sådan process ser vi det också som självklart att man involverar samiska representanter, vilka har en natursyn vi alla kan lära av och som bär på traditionell kunskap om hur man skapar en bärkraftig livsmiljö i Sverige. Om riksdagen lagstodgade om naturens rättigheter skulle vi bli det första landet i Europa som tog ett sådant steg. Det är viktigt, både för Sveriges natur och oss medborgare, men även för klimat- och miljöarbetet globalt. Med ett sådant ställningstagande på hemmaplan skulle Sverige kunna bli en viktig aktör för frågan inom FN och i andra internationella sammanhang. Eftersom klimatfrågan är global behövs ett globalt erkännande av naturens rättigheter. En process för detta pågår redan inom FN (se bilaga 1). Svenska politiker från alla block säger att Sverige ska ha en ledande roll i klimatarbetet. Här finns en chans att axla den rollen.

En starkt rättslig ställning för naturen är en viktig lösning på den klimat- och miljöutmaning vi står inför. Sverige har redan förpliktigt sig att arbeta för en långsiktigt ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling i en rad internationella åtaganden. Att erkänna naturens rättigheter är att uppfylla våra åtaganden och ett effektivt verktyg för att nå landets klimatmål på ett ansvarsfullt sätt.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 182:

Cirkulär samverkan en nödvändighet för att nå klimatmålen

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Elin Bergman, Pär Larshans, Ingela Wickman Bois

Organisation: Cradlenet

E-post: info@cradlenet.se

Sammanfattning: Cradlenet anser att delegationen för cirkulär ekonomi skall få rollen att initiera dialog med berörda myndigheter och departement i form av så kallade Green Deals på liknande sätt som i Nederländerna. I Green Deals faciliteras nationell förvaltning i förverkligandet av hållbara lösningar genom att samla aktörer och genom avtal ta bort regelmässiga eller andra hinder för hållbara lösningar. Detta samordnas under finansdepartementet med en samordnade roll där både näringsdepartementet och miljödepartementets deltagande möjliggör mandat att genomföra cirkulära lösningar med klimatfokus.

Föreslagna åtgärder: I syfte att skapa ekonomiska fördelar, minska miljöbelastning, utsläpp av klimatgaser och gifter och öka långsiktig samhällsresiliens bör cirkulär ekonomi lyftas till en strategisk nivå. Regeringens Delegation för cirkulär ekonomi föreslås därmed ges mer resurser och mandat till samverkan samt i övrigt följa "EU Commission Circular Economy Action Plan" i dialog med olika intressenter.

Motiv och bakgrund: Sveriges miljöpåverkan och utsläpp globalt

I dag krävs det 60 ton råvaror (vatten oräknat) per person för att producera det vi konsumerar i Sverige, 115 ton om vi dessutom inkluderar det vi exporterar. Bara en bråkdel utgörs av återvunnet material, resten skaffas genom brytning av jungfruliga råvaror där importen av klimatskulder ökar hela tiden. Fortsätter vi på detta sätt är det omöjligt att klara Parisavtalets mål för temperaturökningar.

I takt med att de mest högvärdiga naturliga fyndigheterna tar slut tar människan allt mer avlägsna, utspädda och förorenade fyndigheter i anspråk. Den kopparmalm som bryts i världen i dag innehåller exempelvis mindre än en hundradel av den koppar som fanns i malmen i mitten av 1800 talet. Därför kräver brytningen oerhört mycket mer energi, blir allt mer klimatbelastande och leder till ständigt ökande mängder gruvavfall.

Sedan industrialiseringens början har vi använt linjära system, där det har varit billigt att bryta jungfrulig råvara och avfallet bara har betraktats som något vi ska göra oss av med. I en linjär tankefigur är därför avfallsminimering en naturlig utgångspunkt. Men i en cirkulär ekonomi är begreppen avfall och resurs tätt sammankopplade, och avfallsminimering är därför inte relevant som överordnad princip.

Sverige behöver sträva efter att de resurser vi redan har utvunnit ur jordskorpan förvaltas på ett ansvarsfullt sätt. Detta är avgörande för att möta klimatutmaningen och för att klara de uppsatta klimatmålen måste vi inom kort börja ta steg mot en cirkulär ekonomi som är en viktig del av lösningen.

Eftersom huvuddelen av det svenska ekologiska fotavtrycket skapas utanför Sveriges gränser och Sveriges klimatutsläpp ökar internationellt men minskar nationellt måste framtida arbete alltid utgå från hur Sverige ska bli mer cirkulärt och även innefattar hur Sveriges miljöpåverkan och utsläpp globalt kan minska så att Sverige blir cirkulär globalt och inte bara inom landets gränser. Det är centralt att snabbt kunna ta fram konkreta exempel enligt det goda föredömet princip. Detta är också anledningen att den cirkulära delegationen ges möjlighet att ge undantag från nuvarande begränsande styrmedel.

Om vi inte vill att kommande generationer ska klara sin materialförsörjning på ett sätt som skadar klimatet

ytterligare behöver vi ställa om vår materialförsörjning i grunden och vi måste börja i dag. Lösningen är att via lagstiftning och ekonomiska styrmedel skapa ett större användande av återvunna resurser genom att den cirkulära delegationen prioriterar nationell samverkan för utveckling och implementering av cirkulär ekonomi.

Vägledande information för cirkulär design, uppgradering och återanvändning
En nationell strategi inkluderat prioriterade områden för utvecklingen av en cirkulär ekonomi i Sverige, ska ha sin utgångspunkt i EU Commissions CE Package/ CE Action Plan 2018, och bygga på de cirkulära koncept, principer och byggstenar för en cirkulär ekonomi framtagna av Ellen MacArthur Foundation.

Prioriteringar av cirkulära interventioner som har störst effekt ur ett material och resursperspektiv är i följande områden/branscher;

- bygg/konstruktion
- livsmedelsproduktion
- transporter

Sätt resurserna i fokus

Vi vill därför att Sverige går före och inför en övergripande princip som sätter resurser i fokus, istället för att som nu arbeta för att minska avfallsmängderna. Målet är att skapa cirkulära flöden i alla led.

Cirkulära flöden vilar på nedanstående principer:

1. Att jungfrulig brytning ersätts av återvunnen råvara där det är möjligt
2. Att produkter produceras med cirkulär design
3. Att det finns infrastruktur som underlättar återtag, reparation och uppgradering av produkter
4. Att det finns smarta system som effektivt kan återvinna samtligt material i utjänta produkter
5. Att fler går över till att erbjuda tjänster istället för produkter, som exempelvis leasing och delningstjänster

Samverkan är en nödvändighet för framgång

Det är viktigt att använda befintliga strukturer och inkludera ideella organisationer i delegationen för cirkulär ekonomi. Cradlenet önskar delta aktivt i (uppstarten av) nationell samverkan. Cradlenet är redan idag den nationella aktören i Sverige med tydligast syfte att samla olika aktörer som vill bidra till en mer cirkulär ekonomi i Sverige (privata och offentliga organisationer samt privatpersoner). Inom föreningen och bland dess medlemmar finns en ständig växande kunskap och erfarenhet av hur cirkulär ekonomi kan tillämpas i praktiken.

De cirkulära principer som vi vill att den cirkulära delegationen prioriterar är därför dessa:

- Prioritera regenerativa resurser
- Använd avfall som resurs
- Design för framtiden
- Bevara och uppgradera det som redan producerats
- Inkorporera digital teknik
- Priser eller andra feedbackmekanismer bör återspegla reella kostnader
- Samverkan för att skapa gemensamma resursflöden och delat värde

Motion 190:

CO2 Emissions: No more loose talk!

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: This is the CEMUS standard for the planning:.

<http://www.web.cemus.se/wp-content/uploads/2017/08/Koldioxidbudget-och-va%CC%88gar-till-en-fossilfri-framtid-fo%CC%88r-Ja%CC%88rfa%CC%88lla-kommun-20171017.pdf>

Föreslagna åtgärder: -every part of government shall create plans to reduce CO2 by 1%/month for the entire 4 year elected term.

-shall have universities estimate and measure CO2 levels per action, eg. Drawdown.

-shall check and report on every media channel and be examined publicly in weekly town hall meetings.

-shall negotiate a temporary halt to agreements which inhibit these plans until CO2 < 350ppm.

Motiv och bakgrund: Ödesfrågan

Sverige måste klimat- och resursbanta från 11 ton utsläpp mot 1 ton, från 4,2 planeter mot 1 planet (källa: WWF). Det krävs kraftfulla åtgärder mot klimathotet genom minskad konsumtion (= minskat resursuttag). Inom områden som transporter (prio nöjes- och onödigt flyg), livsmedel (prio matsvinn och endast naturbetat rött kött) och byggnation (prio från cement-järn till trä).

För att klara detta behövs en övergripande klimat- och resursplan, som saknas idag, och som innehåller åtgärder för att nå klimat- och hållbarhetsmålen.

At the meeting between Staffan L and Kevin A. 6 feb, it was clear that if we want to meet our Paris promise, we need to be on track for a reduction of CO2 somewhere around 12%/year continuously for the next 10 to 12 years, starting 1 Jan 2018.

Our top scientists are requiring a plan from each of our political parties, to reduce CO2 pollution of 1%/month for 48 months. No party is offering anything near this. Our planning, prediction and measurement processes are currently up to the task. Most people in Sweden have no idea of even the order of magnitude required. This status can no longer be accepted. Money from riks bank shall be provided to ensure that we have this work achieved quickly and reasonably with reasonable estimates and then depth.

Motion 219:

Personliga utsläppskonton för särskilt klimatskadliga varor och tjänster

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Sigbritt Nordlund

E-post: sinorna@hotmail.com

Sammanfattning: De redan pågående klimatförändringarna kräver åtgärder utöver det vanliga. Det är inte realistiskt att lägga ansvaret på individen och vänta på livsstilsförändring hos majoritetssamhället. Att vi i Sverige lever som om vi hade tillgång till 4,2 jordklot har basunerats ut i årtal utan effekt på livsföringen. Den klimatskadliga konsumtions- och utsläppskurvan behöver brytas för att nya sätt att leva ska växa fram. Ransoneringsförslaget med utsläppskonton ska därför inte ses som ett slag mot flygresenärerna, utan som ett styrmedel, en katalysator för omställning av både livsstil och näringsliv.

Föreslagna åtgärder: Att varje mantalsskriven person förses med ett utsläppskonto, vars tak är lika för alla

Att taket sätts avsevärt under nuvarande utsläppnivå från klimatskadliga varor och tjänster

Att utsläppskontot belastas vid varje köp av de varor och tjänster som riksdagen bestämt, såsom fossila bränslen, flygresor till och från slutdestination, nötkött m m

Att kontots pott ska gälla 3 år i taget

Motiv och bakgrund: För flertalet av jordens innevånare liksom för våra barn och barnbarn är vi i full färd med att förstöra möjligheterna till ett gott liv. Alla vet det. Och i den politiska maktlöshetens tecken fortgår det. Politikens redskap har hittills inte lyckats styra ekonomin från att köra sitt eget race och allas vårt öde mot en annalkande avgrund. Att som i detta förslag direkt begränsa de farligaste konsumtionsutsläppen kan få inverkan på ekonomi och industri. Kollektivtrafiken skulle sannolikt växa, liksom en grönare varukonsumtion. Ett litet land som Sverige skulle härigenom kunna påverka t ex flygindustrin, vars internationella avtal inte ger något incitament för utveckling mot hållbarhet. En ökad efterfrågan på elbilar här hemma skulle uppfattas av biltillverkare långt borta. Det skulle passa den svenska ambitionen att vara ett föregångsland i klimatarbetet.

När politiska företrädare klarar att ta den ledarroll som läget kräver vaknar hopp och goda krafter. I stället för förnekande och likgiltighet skapas utrymme för mogna och ansvarstagande individer, företag och organisationer. Att införa ett ransoneringssystem lika för alla är inget ingrepp i våra mänskliga fri- och rättigheter. Individerna kan fortfarande inom ramen göra det hen värderar högst. Ett sådant beslut är en akt av ledarskap till skydd för oss alla och skulle därför verka sammanhållande för samhället som helhet.

Motion 224:

Basera Sveriges klimatlag på en koldioxidbudget för 2-gradersåtagandet

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Kevin Anderson, Jonas Bane, Inger Björk, Tomas Lohammar, Isak Stoddard

E-post: isak.stoddard@cemus.uu.se

Sammanfattning: Sverige måste basera sin klimatpolitik på vetenskapliga beräkningar av det återstående globala utsläppsutrymmet (s.k. koldioxidbudgetar) för att klara 2 gradersåtagandet i Parisavtalet. Sverige måste också ta ansvar för en globalt rättvis fördelning av nödvändiga utsläppsminskningar utifrån historiska utsläpp och nuvarande höga utsläppsnivåer. Sverige behöver omedelbart minska sina utsläpp med 10-15 % per år och inte förlita sig på negativa utsläppsteknologier eller klimatkompensering. Internationell sjöfart och flyg måste ingå i dessa åtgärder och utsläpp från konsumtionsvaror redovisas.

Föreslagna åtgärder: Basera Sveriges klimatlag på en vetenskapligt beräknad koldioxidbudget för att klara 2 gradersåtagandet i Parisavtalet.

Sverige minskar sina koldioxidutsläpp med 10-15 % per år & är fossilfritt 2035 för ett globalt rättvist ansvarstagande.

Sveriges klimatpolitik baseras ej på negativa utsläppsteknologier & klimatkompensering, tar ansvar för all flyg och sjöfart, samt redovisar konsumtionsutsläpp.

Motiv och bakgrund: Motionen bygger i huvudsak på forskning som Centrum för miljö- och utvecklingsstudier (CEMUS) vid Uppsala universitet och SLU har utfört under 2017.

För att ha en rimlig chans att i enlighet med Parisavtalet hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader måste koldioxidutsläppen, från alla mänskliga energikrävande aktiviteter, begränsas till totalt 500-650 miljarder ton koldioxid. Detta bygger på beräkningar av den internationella klimatpanelens (IPPC) beräkningar för en trolig chans att uppnå 2-gradersåtagandet samt antaganden att den globala cement- och stålindustrin gör omfattande ansträngningar för att minska sina process-relaterade utsläpp samt att utsläpp från avskogning kompenseras av förändrad markanvändning och skogsbruk. Med nuvarande utsläppsnivåer kommer den globala koldioxidbudgeten för 2 grader att ha överskridits på 14-18 år. Den globala koldioxidbudgeten för 1,5 grader kommer att ha använts på mycket kortare tid.

De rika och industrialiserade länderna har större ansvar att minska sina utsläpp snabbare och bidra med teknologiskt och finansiellt stöd för omställning och klimatanpassning i mindre industrialiserade och fattigare länder. Rikare länder har ett historiskt ansvar genom att de har bidragit till klimatförändringarna under lång tid. Mindre industrialiserade och fattigare länder (utanför OECD) behöver längre tid att fasa ut fossila bränslen och ställa om till ett förnybart energisystem. Ländernas totala utsläpp beror på när deras gemensamma utsläppstopp infaller. För att beräkna Sveriges koldioxidbudget har vi antagit att fattigare icke-OECD länder har sin gemensamma utsläppstopp mellan 2022-23 och att de sedan gradvis ökar takten på sina utsläppsminskningar (upp till 10 % per år vid 2045) och har genomfört en 95 % minskning under tidigt 2060-tal. Detta är ett mycket mer ambitiöst mål för dessa länder än något som diskuterades i Paris. Om icke-OECD länders gemensamma utsläppstopp infaller senare krävs att Sverige och andra rika länder minskar sina utsläpp i ännu snabbare takt.

Sveriges koldioxidbudget för en trolig chans att 2-gradersåtagandet uppfylls omfattar totalt 300-600 miljarder ton koldioxid. Med nuvarande svenska utsläppsnivå kommer koldioxidbudgeten vara spenderad på endast 6 till 12 år. Sverige måste omedelbart besluta om och genomföra en årlig utsläppsminskning på 10 % per år och snabbt öka utsläppsminskningen till minst 15 % per år. En fördröjning eller mindre utsläppsminskning än 10 % per år innebär att målet om 2 grader inte längre kan uppnås eller att ännu tuffare åtgärder måste vidtas senare. Utsläpp av andra växthusgaser (från t.ex. jordbruk) samt utsläpp från konsumtionsvaror producerade utomlands behöver också minska drastiskt.

Ett klimatpolitiskt ramverk med klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd trädde i kraft 1 januari 2018. Det viktigaste klimatmålet slår fast att Sverige skall uppnå netto-noll utsläpp 2045 (med endast 85% reella minskningar och upp till 15% s.k. kompletterande åtgärder). Även om en bindande nationell klimatlag är välkommen och ett steg i rätt riktning saknar den f.n. vetenskaplig grund genom att den inte utgår från en koldioxidbudget och inte omfattar exempelvis internationell luft- och sjöfart. Den innebär även att ett rikt land med stora historiska utsläpp så som Sverige inte tar det ansvar det har förbundit sig till genom Parisavtalet.

Om Sverige inte ska svika Parisavtalet bör klimatlagen snarast definiera målsättningar för årliga utsläppsminskningar baserade på en tydlig och rättfärdig total koldioxidutsläppsbudget för Sverige för 2018 och framåt. Även tillhörande utsläppscenarier och koldioxidbudgetsperioder (på t.ex. 5 år) måste definieras. Klimatlagen måste också bli heltäckande och inkludera all flyg och sjöfart och redovisa utsläpp i andra länder från importerade konsumtionsvaror. Med utsläpp från importerade konsumtionsvaror ökar utsläppen per genomsnittlig svensk kraftigt.

De nuvarande långsiktiga politiska målen i klimatlagen är inte i linje med det globala 2-gradersåtagandet. En preliminär bedömning av de resulterande koldioxidutsläppen fram till 2045 pekar mot totala utsläpp som är mer än dubbelt så höga än vad som krävs.

Det finns idag en knappast mer än en teoretisk möjlighet att ökningen av den globala medeltemperaturen kan hållas under 1,5 grader. Detta skulle kräva både mycket drastiska utsläppsminskningar vägleda av koldioxidbudgetar och att mycket spekulativa negativa utsläppsteknologier skulle visa sig framgångsrika inom en snar framtid i en mycket omfattande och planetär skala.

Sverige står inför ett avgörande val. Antingen sviker Sverige Parisavtalet och 2-gradersåtagandet genom att prioritera kortsiktiga ekonomiska vinster och därmed överlämna mycket farliga klimatförändringar till

kommande generationer. Eller så påbörjar Sverige omedelbart en ambitiös klimatpolitik genom en förnyad bedömning av sina utsläppsåtaganden och förändrar sin politik för att nå 2-gradersåtagandet.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 226:

Hållbar samhällsutveckling helhetssyn och nya arbetsformer

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Björn Lindbergson

E-post: bjorn@lindbergson.se

Sammanfattning:

Motionen från fyra riksdagspartier för 13 år sedan redovisar krav på insatser för hållbar utveckling - behov av helhetssyn och nya arbetsformer. Aktuell då och fortfarande idag!

Arbetsformer med åtgärder mot klimathotet klimatet och minskad konsumtion/resursnedbrytning vara baserade på fakta, konkreta och möjliga att genomföra. Måste belysas och bidra till att hantera våra målkonflikterna! Faktablad med koncentrerad, handlingsinriktad kunskap med helhetsgrepp bidrar till att stimulera, utbilda, underlätta/vägleda och framtvinga resultat- och samarbetsinriktade omställningsprocesser.

s

Föreslagna åtgärder:

Riksdagen uppmanas att ta ny ställning till motionen 'Hållbar samhällsutveckling, behov av helhetssyn och nya arbetsformer' Motion 2004/05 MJ510. I viss mån behöver den aktualiseras. I anslutning till motionen bjuds representanter för civilsamhället för samtal.

Motiv och bakgrund:

Vi lever i en värld där det ömsesidiga beroendet hela tiden ökar. Det gäller såväl för planetens livsuppehållande system som vi alla är beroende av, vår gemensamma mänskliga tillvaro och hjälpmedlet ekonomin (= hushållning av våra begränsade resurser).

Alltför ofta saknas den etiska insikten att konsekvenserna av våra handlingar innebär långsiktiga verkningar. Vårt samhälle gynnar snabbhet och smarthet snarare än långsiktigt tänkande och reflektion.

Komplexiteten har ökat dramatiskt under de senaste decennierna. Den fortsatt snabba folkökningen, globaliseringen och teknikutvecklingen har spetsat till en problematik, som vi levt med sedan lång tid.

Det blir det alltmera uppenbart, att det krävs kunskap från ett antal olika discipliner för att ha en chans att förstå och hantera den ökande komplexiteten. Behovet av helhetssyn och horisontellt tänkande - att förstå sambanden mellan olika sektorer - har blivit extra tydligt i och med globaliseringen.

I takt med folkökningen och den hela tiden växande världsekonomin utsätts naturen och ekosystemen för ett ständigt ökande tryck. De tydligaste exemplen är klimatförändringen, skogsskövlingen, jorderosionen, utfiskningen samt den allt allvarigare bristen på färskvatten i ett ökande antal regioner.

Den naturliga produktionen av resurser är sedan länge större än förbrukningen och nedbrytningen av

dem. Om det livsuppehållande systemet skall vara uthålligt, måste ekonomin belöna beteenden som medför att ekosystemet förbrukar mindre exergi, alternativt fixerar mera exergi från solljuset. Införandet av sådana regler skulle revolutionera ekonomin och få genomgripande konsekvenser för vårt sätt att bete oss .

Allt som idag är ohållbart - verksamheter med stora fotavtryck måste försvåras. Marknadens dynamik skulle få alla aktörer att bidra till "fotavtryckseffektivisering".

Råvaruutvinning, produktion och produktdesign bör inspireras av och i så stor utsträckning som möjligt ligga i linje med naturens egna processer. Cykliska flöden av material och resurser måste uppmuntras och industrin måste bort från de linjära flöden som idag till stor del karakteriserar produktionsprocesserna.

Mediavärlden har ett stort ansvar för hållbarhetsfrågorna. Genom reportage, utbildning och debatt kan media spela en viktig roll i hållbarhetsarbetet.

Hållbarhetsfrågorna - individuella, lokala, nationella och globala ska ingå som en obligatorisk del i all utbildning - från förskola till den högre utbildningen. Det övergripande målet bör vara att studenten efter genomgången utbildning skall vara en ansvarstagande, kritiskt reflekterande, problemlösande och engagerad samhällsmedborgare som kan verka för hållbar utveckling. Utbildningen skall förmedla ett helhetsperspektiv och vara tvärvetenskaplig.

Kommentar: Idag tycks vårt samhälle vara för komplext för att kunna ställa om under ordnade former. Minska från en resursförbrukning motsvarande 4,2 planer ned mot 1 (WWF) och från utsläpp av växthusgaser från 11 ton per capita ned mot 2 (Parisavtalet) med vägledning av FNs 17 mål för hållbar utveckling! Behovet av helhetssyn och nya arbetsformer, gemensamma, blocköverskridande är akut!!

Önskvärt vore (för att kunna nå beslutade klimat- och hållbarhetsmål) mobilisering av medborgarna med inriktningen/uppropet: Säkerställa i görligaste mån baskonsumtionen, materiell och social, från närområdet! Minska i görligaste mån transporter av varor och människor! .

Bilagor

Motionen Hållbar samhällsutveckling, behov av helhetssyn och nya arbetsformer Motion 2004/05 MJ510, inlämnad av Anita Bodén fp, Sven Gunnar Persson kd, Roger Tiefensee c och Åsa Domeij mp 2004-10-05 http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/hallbar-samhallsutveckling-behovet-av-helhetssyn_GS02MJ510.

Rapporten Det klimatpolitiska ramverket 2018 , Klimatpolitiska Rådet 2018-02-26 <http://www.formas.se/PageFiles/22123/Klimatramverket%20rapport%2018%20v2.pdf> , Där står sidan 7: Den svåraste utmaningen idag är inte att mäta temperaturen, beräkna klimatscenarier eller bedöma hur snabbt utsläppen behöver minska för ett givet klimatmål. Huvudproblemet är inte heller att nödvändig teknik saknas helt eller att omställningen skulle vara oöverstigligt dyr. Det verkligt angelägna problemet är hur gemensam handling kan mobiliseras och genomföras för att minimera växthusgasutsläppen och anpassa samhällena till ett förändrat klimat .

Debattartikeln Det räcker inte att flyga mindre , Stefan Edman 2018-02 <https://www.dn.se/kultur-noje/stefan-edman-det-racker-inte-med-att-sluta-flyga/>

Motion 235:

Power and Transparency need to be proportional #ExxonKnew

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: What is the reason we can not do a Climate Ellemtel?

https://sv.wikipedia.org/wiki/Ellemtel_Utvecklings_AB

We are doing a cooperation with the H2 and the steel industry. Why can't we do this with wind and build enough to minimize Poland's coal extraction? Is it that we don't have a large industry in wind to be able to 'slip' the money to. Large countries break these rules, the WTO seems to take only small countries to task. Give us transparency and let the people require a reconning.

Examine D Graeber Debt: The First 5,000 Years.

Föreslagna åtgärder: -laws which reduce our ability to react to Climate Destruction need to be temporarily revoked.

-power inequality within our society needs to be researched and discussed because #ExxonKnew

-if #ExxonKnew then our justice system is failing us

-time for the politicians to use transparency to help the people lead our democracy.

Motiv och bakgrund: Climate Destruction is now offering severe consequences to us today. Firstly, in poorer countries, with new hurricane and fire scales. Ontop of the empty dams and ground water which are more scorched with each lengthening season. The science has spoken for 25 years and we have done 'not much' or amazingly little relative to enough.

Together as a society we need to look in the mirror and examine why we have failed for a quarter decade. Honestly, should be a useful guide to how we shall not fail in this 4 year election mandate.

I believe it is about unequal power both at the individual level and at the state level. At the individual level economic inequality, inherited inequality and media inequality, etc. , as Piketty puts it, makes marriage more important than a career. No longer is it what you know, but who you know, which decides your future. All methods to disable power inequality, eg. progressive taxes and transparency, need to be researched, tested and used.

At the state level, Democracy has not been up to the task because many law options are or are seen to be outside of our politicians scope. We vote and believe and are told that we have given our politicians a mandate. Whereas, the powers of sovereign money are not seen to be within the politicians domain. On top of these, other powers are already handshaken with the EU, the FN or trade agreements and WTO courts guard this power or even sold to the highest bidder.

When our children can't drink or eat money, these agreements will finally be irrelevant. We need to require the politicians untangle these greedy net of power claws and find new allies. Or create the transparency so it is easy for the people to demand this change. We need to question if an ally is a Climate Destruction denier or if they happen to hold the biggest guns they may not be real allies.

Motion 239: **CO2 emissions reduction without borders.**

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: <http://www.drawdown.org/solutions/electricity-generation/wind-turbines-offshore>

Föreslagna åtgärder: -build economic paths for Swedish companies to impact other countries CO2 emissions and Carbon storage.

-host the first EU people Climate parliament in Poland IPCC meeting, creating pathways for Swedish companies to win CO2 reduction contracts

-establish CO2 transparency measurement to assess CO2 reduction in the EU.

-establish international water based wind farms to 'keep it in the ground!'.

Motiv och bakgrund: In the end, the CO2 produced in any country is felt by all. Therefore the more we support other countries through this transition the better.

Therefore we may as well create paths for Swedish companies to export skills and products and thrive.

As the Climate Destruction increases the more real ties,, not financial, but skill and product dependent ties we have the more likely that we can use diplomatic means to share limited resources in a reasonable way.

If Sweden is an enabler of democracy with the EU, this will also lay good ground work for democratic solutions. If we can also enable more transparency and realistic measurement for predictive and checking purposes, this cooperation will help us all.

As wind it one of the cheapest methods to reduce CO2 emissions, wind farms in international waters, with reasonably priced electricity it a very positive step.

Motion 242: **Konsumtionsmål för varje politisk mandatperiod**

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Jonas Hansson

E-post: jonas.hansson.123@gmail.com

Sammanfattning: Nya klimatlagen följer bara upp utsläpp innanför Sveriges gränser (territoriella utsläpp). Om vi flyttar svensk industri och svenska jobb utomlands och importerar tillbaka varor, eller flyger jorden runt istället för att semestra i vårt eget land, blir det lättare att nå vårt officiella klimatmål. Trots att vårt bidrag till globala klimatförändringar då tvärtom kan öka. För att undvika att vår klimatpolitik bara flyttar utsläpp mellan länder, behövs ett konsumtionsmål i klimatlagen. Med etappmål för varje politisk mandatperiod kan intresset för klimatpolitik öka.

Föreslagna åtgärder: - att mål för växthusgasutsläpp i livscykelperspektiv från svensk konsumtion införs i klimatlagen som komplement till dagens territoriella mål

- att växthusgasutsläpp från svensk konsumtion i genomsnitt ska minska med minst 25% per invånare till år 2022 jämfört med 2015

- att växthusgasutsläpp från svensk konsumtion i genomsnitt ska minska med minst 50% per invånare till år 2026 jämfört med 2015

Motiv och bakgrund: Olika sätt att räkna

Utsläppen av växthusgaser inom Sveriges gränser har minskat med 26% från 1990 till 2016. Utsläppen från svensk konsumtion har under motsvarande period (1993 till 2015) ökat med 5%. Sorterar vi bort befolkningsökning har utsläppen inom landets gränser minskat med 36% per invånare och konsumtionsutsläppen har minskat med 7% per invånare.

Geografiska klimatmål riskerar att flytta utsläpp istället för att minska dem. Jämförelsen visar att svensk klimatpolitik sedan Sverige undertecknade FN:s klimatkonvention 1992 faktiskt har misslyckats med att minska vårt bidrag till globala klimatförändringar mer än marginellt. Flytt av tillverkning till låglöneländer har minskat utsläpp här, men inte vårt bidrag till de globala utsläppen. Utsläppsminskningar inom vissa sektorer har ätit upp av utsläppsökningar inom nya branscher, och ökningarna har framför allt skett utanför vårt land och därför inte syns i officiell statistik.

Inget konsumtionsmål i klimatpolitiska ramverket

Den nya klimatlagen kommer enbart att ta hänsyn till utsläpp inom Sveriges geografiska gränser. För att Sverige ska kunna bidra till globalt minskad klimatpåverkan behöver både utsläppen inom landets gränser och utsläppen från svensk konsumtion i ett livscykelperspektiv minska.

Hur snabbt behöver utsläppen minska?

Enligt FN:s klimatpanel IPCC kunde vi från år 2011 max släppa ut 400 Gt CO₂ för att med 66% sannolikhet klara Paris-avtalets 1,5-gradersmål. De globala utsläppen från fossila bränslen och avskogning ligger idag på mellan 35-40 Gt CO₂/år. Med dagens utsläpp kan budgeten därför ta slut redan år 2021-2022, under kommande mandatperiod. Om alla världens länder i år börjar minska sina utsläpp i dramatisk takt får vi längre tid på oss, med linjär minskning behöver utsläppen då nollas globalt inom två mandatperioder, till ca 2026. Enligt en rapport av Miljöförvaltningen i Göteborg behöver konsumtionsutsläppen minska med 30% per år och nå nära noll år 2030 för att klara 1,5-gradersmålet i Paris-avtalet.

Idag fångar hav och skog ungefär hälften av koldioxidutsläppen. Ifall de fortsätter att göra det och utsläppen ligger kvar på ungefär dagens nivå måste vi inom 5-6 år fånga in minst vartannat utsläppt ton jorden runt för att hålla kvar uppvärmningen vid 1,5°. Det är med största sannolikhet helt omöjligt. Det går idag i liten skala att fånga koldioxid ur skorstenar och binda den (CCS). Men att bygga upp en ny industri i sådan enorm skala som behövs för att samla in all koldioxid som behövs jorden runt är inte möjlig att göra på bara 5-10 år. Mer än 90% av de scenarier IPCC presenterade i sin senaste rapport för att med hyfsad sannolikhet klara max 2° uppvärmning förlitar sig på användning av så kallade negativa utsläpp i slutet av seklet, i många fall i mycket stor omfattning, för att kompensera i efterhand för allt för stora utsläpp och för långsamma utsläppsminskningar idag.

Ju snabbare vi minskar våra egna utsläpp, både inom Sveriges geografiska gränser och från vår konsumtion, och ju snabbare vi får med oss andra länder på att minska sina utsläpp, desto mindre blir behovet av så kallade negativa utsläpp för att i efterhand försöka kompensera för allt för stora redan gjorda utsläpp.

Halverade utsläpp genomförbart idag

Utsläppen från svensk konsumtion var i genomsnitt 10,7 ton växthusgaser per invånare år 2015 enligt beräkning av SCB och Naturvårdsverket. Världsnaturfonden WWF föreslog inom Miljömålsberedningen konsumtionsmål för svensk konsumtion på 7 ton växthusgaser per invånare år 2020 och 4 ton år 2030. Beräkningar i Klimatkontot visar att det är fullt möjligt redan idag för de flesta hushåll att leva bekvämt utan att behöva använda mer än 5 ton växthusgaser per person och år genom sin konsumtion. Det går att ta bilen till jobbet, äta kött eller flyga en kort flygresa om året på ca 5 ton per år, ifall man håller

klimatpåverkan från övrig konsumtion på en låg nivå. Räkna själv ut vilken konsumtion som får rum inom 5 ton på www.klimatkontot.se

Etappmål för varje politisk mandatperiod

Företag följer upp sin verksamhet med kvartalsrapporter. Arbetslöshetssiffror rapporteras varje månad. Miljömål är tvärtom vanliga att sätta var tionde år: år 2020, år 2030, år 2045... Varför? Med etappmål för varje mandatperiod, dvs 2018-2022, 2022-2026, 2026-2030, kan det bli mer fokus på klimatpolitik i valrörelsen.

FI och MP har föreslagit att konsumtionsutsläpp följs upp med etappmål varje mandatperiod. FI har även föreslagit 25% minskning per invånare till 2022 jämfört med 2014, halvering till år 2026 och konsumtionsutsläpp nära noll år 2040. Minskning med en fjärdedel kommande mandatperiod och halvering inom två mandatperioder bör alla riksdagspartier kunna ställa sig bakom. Utsläpp från svensk konsumtion var i genomsnitt 10,7 ton växthusgaser per invånare år 2015. Minskning med 25% inom en mandatperiod innebär utsläpp på 8 ton per invånare år 2022. Halvering inom två mandatperioder innebär i snitt 5,3 ton per invånare år 2026.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 245:

Ett hushållningstillägg med full återbäring kan lösa miljöproblemen.

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Anders Höglund

Organisation: Stiftelsen Hållbart Samhälle - The Swedish Sustainable Economy Foundation

E-post: anders.hoglund@tssef.se

Sammanfattning: Hushållningstillägget kan beskrivas som en tillämpning av innovationen Flexible Fees som gör det lönsamt att minska skadliga utsläpp. Intäkterna från hushållningstillägget återförs och betalas regelbundet ut, i lika stora andelar, till hushållen. Detta blir en garant för den ekonomiska balanseringsprincipen som gör att lösningen blir både budgetneutral och rättvis samtidigt som handlingsfriheten återfinns. Ny information blir tillgänglig i de ekonomiska gränssnitten som uppstår, detta ökar säkerheten och förenklar politikernas beslut samtidigt som demokratin fördjupas och tryggas.

Föreslagna åtgärder: Inför ett hushållningstillägg som avgift på införsel, produktion eller försäljning av klimat- och miljöskadliga ämnen. Justera (höj) tillägget tills de skadliga utsläppen elimineras eller når hållbara nivåer.

Återför intäkterna från hushållningstillägget genom månadsvisa återbetalningar (i lika andelar) till medborgarna för att skapa efterfrågan som tryggar sysselsättningen och löser problemen.

Motiv och bakgrund: Faktum är att utsläppen som ett resultat av svensk konsumtion ökar.

Det som gjorts i fler decennier för att få ekonomins klimatpåverkan att minska till rimliga nivåer är bland annat miljömärkning och utsläppsrätter men dessa åtgärder har varit otillräckliga.

Vi måste agera skyndsamt. Att inte införa tillräckligt kraftfulla åtgärder skadar både samhället och människor.

Tiden håller på att rinna ut. Nu behövs åtgärder som långsiktigt tryggar samhällsekonomin samtidigt som klimat- och miljöpåverkan snabbt minskas.

Dagens utbud av produkter och tjänster, och de affärsbeslut som tas, bygger på defekta och missvisande prissignaler. Om det inte lönade sig (kortsiktigt ekonomiskt) att skada klimat och miljö skulle problemen

inte finnas.

Förslaget är ett hushållningstillägg som avgift på införsel och produktion eller försäljning av klimat- och miljöpåverkande ämnen. Avgiften höjs regelbundet tills marknadens utsläpp genom användning av dessa ämnen når hållbara nivåer. Intäkterna från tillägget återbetalas till medborgarna för att säkerställa att konsumenterna har köpkraft som räcker till klimat- och miljövänliga produkter och tjänster.

Bättre miljöalternativ blir då mer attraktiva och billigare än de miljö- och hushållningsmässigt sämre alternativen tack vare hushållningstilläggets påverkan på kostnader och marknadspriser.

Återbäring gör att marknaden stimuleras att ställa om. Konsumenterna kommer ha råd med klimatrikta val. Att lägga tilläggen på redan etablerade avgifter minskar administrationskostnaderna.

Att avisera intentioner och höja regelbundet ger marknaden tid och möjlighet att anpassa sig och då finns tid för anpassning till de svåraste utmaningarna.

Intäkterna från styravgiften/styravgifterna återbetalas regelbundet till medborgarna som ger en majoritet av befolkningen ökad köpkraft och lockar fram investeringar som skapar fler och bättre jobb.

Återbäringen gör att det blir synligt för konsumenterna vad miljön egentligen kostar och de rabatter som företagen fått genom att inte betala den verkliga samhällskostnaden för sin affärsverksamhet.

Den positiva köpkraftsomfördelningen och efterfrågan gör det praktiskt möjligt att upprätthålla full sysselsättning och undvika skadlig arbetslöshet under omställningstiden. Detta är synnerligen viktigt och i princip nödvändigt för en fungerande, effektiv, lösning på problemen.

Med en robust efterfrågan, nya marknader och fler arbetstillfällen ökar framtidstron och viljan att investera och satsa på miljöanpassade framtidslösningar.

Förändringar i materialpriser kommer att vara tillräckligt höga för att få olika marknadsaktörer att agera, bl a, genom att skapa nya (termins)marknader och att positionera sig. Positioneringen innebär att företagen gör en seriös bedömning av de ekonomiska förutsättningarna att investera i ny miljövänlig teknik (Cleantech) samt försäkras sig mot osäkerheten i de framtida kostnader på varor och tjänster som ökas genom styravgiften.

Motion 246:

Lyckad omställning bort från olja kräver fokus, nytänk och god ekonomi.

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Nemo Ivarson

E-post: nemo@ivarson.info

Sammanfattning: tunga transporter utan olja krävs för att hålla hela samhället i hela Sverige igång. Utan det så stannar inte bara Sverige. Med ekonomisk katastrof som följd.

Föreslagna åtgärder: #1 vi måste förstå vad som vi själva kan påverka som ger tillräckligt stor effekt
#2 Ha en god omställningsekonomi genom att vi aktivt utnyttjar och stöttar våra egna affärsmöjligheter som omställningen ger.

#3 undanröjer omställningshinder såväl fysiska, ekonomiska, juridiska som politiska.

#4 lösa problemet med tunga transporter för att hålla samhället igång är en stor nyckelfråga

Motiv och bakgrund: Hela frågan med tunga transporter måste ses över. Alla slags försörjning är beroende av det. År 2030 är halva oljereserven borta och ett skyhögt bensinpris som följd. Så oljan måste ersättas tidigare. Det är endast EL lösningar som har kapacitet nog att lösa det. Övriga tex biobränsle räcker inte ens all världens skog för. Inte heller att förvandla all jordens jordbruksmark till Biobränsle räcker.

Motion 248:**Basera sopavgiften på mängden sopor, förbud s.k. fasta avgifter**

Ämnesområde: Övergripande 1

Motionär(er): Anders Berndes

E-post: andersberndes@gmail.com

Sammanfattning: I många kommuner subventionerar i realiteten den som sopsorterar och slänger lite i soptunnan den som istället slänger allt i soptunnan, då de betalar samma avgift.

Vissa kommuner baserar dock sina sopavgifter helt på mängden sopor som slängs i respektive soptunna. Det ger incitament för att sopsortera, återvinna, laga och återbruka. Ett sådant hållbart prissatt sophanteringssystem premierar dessutom sparandet framför slösandet och en ohållbar konsumtion.

Föreslagna åtgärder: Reglera kommunernas prissättning av sopavgifter så att man enbart betalar för mängden sopor som man slänger. System med fasta avgifter medför i realiteten att storkonsumenter som slänger mycket subventioneras av hållbara klimathjältar. Det ger inte incitament för ett ansvarsfullt agerande.

Motiv och bakgrund: Se sammanfattning.

Ämnesområde:

Övergripande 2

Motion 34:

Stoppa befolkningsexplosionen!

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Bo Cederlöf

E-post: bossecederlof@live.se

Sammanfattning: Varje nyfödd svensk beräknas släppa ut ca 1000 ton koldioxid under sin livstid. Även här behöver vi bli färre. Om alla oönskade, oplanerade och ovälkomna barn slapp födas skulle mycket vara vunnet. Uppmuntra kvinnor att föda max två barn. Inför progressiv barnavgift och ta bort barnbidrag.

Föreslagna åtgärder: Total miljöpåverkan beror på: Materiell välfärd x teknik x antal människor. I debatten talas mycket om de två första delarna i denna ekvation. Tyvärr glöms ofta den tredje delen av ekvationen av konservativa och tabubelagda skäl. Om vi skall få ordning på planeten måste vi bli färre människor! Jag är övertygad att detta kan uppnås med upplysning och starka ekonomiska incitament!

Motiv och bakgrund: Se ovan.

Motion 44:

Ordet hållbarhet i politiska beslut

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Mats Helander

Organisation: Klimatfolket i Östergötland

E-post: mats.helander@ecosoci.se

Sammanfattning: Ordet hållbar används så flitigt och oprecist att det håller på att förlora betydelse. Att prata om hållbarhet ger positiva signaler och används ofta utan att det har någon egentlig betydelse. Det är svårt att argumentera för verklig hållbarhet när verksamheter och beslut benämns hållbara utan att de är det. En ofta använd formulering i beslut från regering och riksdag är "hållbar tillväxt och utveckling". För att veta om något är hållbart så måste det definieras och mätas. Om det inte finns något annat mått på hållbarhet avseende miljön så kan måttet ekologiska fotavtryck användas.

Föreslagna åtgärder: Att i alla beslut där ordet hållbar används i betydelsen hållbar miljö, definiera vad ordet hållbar betyder baserat på vetenskapligt vedertagna beskrivning, samt ange hur hållbarheten kommer att följas upp.

Att årligen redovisa uppföljningen av hållbarhet i fattade beslut, samt att vidta åtgärder för att uppnå hållbarhet i de fall genomförande av beslut inte är hållbart.

Motiv och bakgrund: De flesta människor i Sverige vet att det är viktigt med hållbarhet och hållbar miljö. Att beskriva något som hållbart ger en positiv laddning och inramning av det som avses, exempelvis ett livsmedel, en bil, ett kraftverk, ett evenemang, en resa och även politiska beslut samt inriktningar i policydokument och program. För den som vill kommunicera ut ett budskap är det därför smart att

använda ordet hållbar. Det ökar chanserna att budskapet blir positivt mottaget.

Som mottagare av ett budskap är det omöjligt att i varje enskilt fall värdera hur korrekt budskapet är. Som mottagare kan det krävas en betydande undersökning för att försäkra sig om att något som anges vara hållbart verkligen är det. Den som sänder ut ett budskap vet att väldigt få personer kommer att granska huruvida något är hållbart eller inte. Dessutom är det väldigt svårt att ange hur hållbart något är utifrån miljösynpunkt. Det finns en användning av ordet hållbar som i många fall gränsar till ohederlighet.

I vårt demokratiska samhälle bör vi kräva att våra valda politiker är hederliga. Det betyder att det de säger har en faktisk innebörd och att framför allt att fattade beslut inte kryddas med fraser för att ge dem en positiv ton som det egentligen inte finns grund för.

I förordningen SFS 2007:713 om regional tillväxtarbete 2§ står det: Med regionalt tillväxtarbete avses i denna förordning insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling. Det finns all anledning att fråga sig vad regeringen avser med hållbar regional tillväxt och utveckling, men det finns inget förtydligande eller krav på uppföljning av just hållbarheten. Från 2017-08-01 ersätts SFS 2007:713 med SFS 2017:583 där exakt samma fras återkommer under §2. Dessutom står det i 4§ Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i analyser, strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet. Vad betyder det och hur kan det följas upp? Liknande användning av ordet hållbar finns i många dokument från regering och riksdag, till exempel SOU 2015:59 En ny regional planering ökad samordning och bättre bostadsförsörjning. I Budgetpropositionen 2018 används ordet hållbar säkert flera hundra gånger. I de flesta fall kan ordet strykas eller bytas mot något annat positivt laddat ord, till exempel bra utan att betydelsen förändras.

För att Sveriges regering och riksdag ska driva en politik för en i sanning hållbar utveckling, så måste de beskriva sin politik och sina beslut på ett sätt som gör det möjligt att värdera hållbarheten. Därför kräver vi att regering och riksdag definierar ordet hållbar utifrån jordklotets gränser, att ordet hållbar inte får användas om det i sanning inte avser hållbarhet och att hållbarheten följs upp samt att brister åtgärdas.

Motion 45: Inför utsläppsransoner

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Henrik Petrén

E-post: j.henrik.petersson@gmail.com

Sammanfattning: Individuell utsläppsransoner ingörs. Ransonen skall minska med tiden, och det ska vara möjligt att handla med ransoner.

Föreslagna åtgärder: Inför individuella utsläppsransoner.

Inrätta ett system för att hålla ordning på transaktioner för de varor och tjänster som ingår i ransoneringsystemet och möjliggöra handel med ransoner. Systemet måste också kunna presentera hur stora utsläpp en viss transaktion innebär så att individen kan hålla sin utsläppsbudget.

Motiv och bakgrund: Utsläppen av växthusgaser måste minska drastiskt. Vad gäller koldioxid är det rimligt att hävda att mänskligheten redan använt upp sin kolbudget. Tidigare försök med utsläppsrättigheter har inte lett till en tillräcklig minskning av utsläppen.

Förslaget innebär att alla individer tilldelas en utsläppsranson. När man konsumerar någonting som ger upphov till utsläpp används en del av ransonen. För en energikrävande livsstil kommer den tilldelade ransonen inte vara tillräcklig, och man får då antingen avstå från konsumtion eller köpa en del av någon annans ranson.

Ransonen finns på ett särskilt kolkonto, som lätt kan belastas vid varje inköp. Ett särskilt betalkort kan användas, eller så kan kontot för bekvämlighets skull kopplas till något annat betalmedel. För drivmedel är det lätt att räkna ut hur mycket utsläpp varje liter ger upphov till, men för andra varor är det mindre transparent. Av denna anledning kan man tänka sig att bara inkludera persontransport och energianvändning i hemmet i ransoneringsystemet. Om individen har flera möjligheter att minska sin användning av fossil energi ökar friheten inom systemet.

Den som investerar i energieffektivisering eller förnybar energiförsörjning, minskar sitt resande och sin energianvändning i allmänhet, kommer inte att behöva använda hela sin ranson och kan sälja överskottet om den så önskar.

Den totala mängden ransoner ska minska för varje år. Detta är en nödvändighet för att klara utsläppsmålen och för att nå en nivå som är rättvis på en global skala. Idealt ska världen enas om vilken nivå som ska gälla per capita och de ransoner som gäller i olika länder till slut konvergera dit. Det finns dock ingen anledning att vänta med att införa ransoner till en sådan överenskommelse nåtts. Dels är det alltför bråttom att vända utsläppskurvan, dels ligger en stor del av Sveriges möjligheter att göra skillnad globalt i att vara ett gott exempel.

Även företag kan tilldelas ransoner men hur storleken på dessa ska bestämmas är en öppen fråga. Det är den del av de samlade svenska utsläppen (oavsett var de sker) som orsakas av privatpersoner som ska fördelas på individerna.

I de refererade artiklarna av Tina Fawcett finns resonemanget utvecklat.

Se http://www.academia.edu/1267334/Carbon_rationing_equity_and_energy_efficiency och bilagan "Carbon rationing and personal energy use".

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 53:

Ta fram nytt ramverk - resurshushållningsplan

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Lena Wallin

E-post: lenamwallin@gmail.com

Sammanfattning: Idag kretsar arbetet med att förebygga avfall runt privatpersoner och deras konsumtion samtidigt som avfallsbranschen står som mottagare för de flesta åtgärder som beslutas. Avfallsbranschen förmodas även kunna minska avfallet och påverka människor till ändrat konsumtionsbeteende.

Detta trots att möjligheten till att återvinna och bygga en cirkulär ekonomi återfinns i designstadiet av produkterna. Genom en resurshushållningsplan kan mål sättas för resursuttag och därmed får producenterna ett större incitament att skapa produktdesign som håller materialets värde högt och går att cirkulera.

Föreslagna åtgärder: Att regeringen ger uppdraget till Naturvårdsverket att skapa förutsättningar för en nationell resurshushållningsplan

Att denna tar upp livscykelanalyser på material, degraderingsprinciper samt sätter mål för resursuttag.

Att planen omfattar både nationella resursuttag som import av material och produkter.

Motiv och bakgrund: Genomförande av cirkulär ekonomi måste få kraftigare fart då konsumtionen nu gör att resursuttaget är uppe i fyra planeter. Fokuset på hushållen slår dock helt fel då cirkulära produkter dröjer på marknaden. Avfallsbranschen kan inte heller lösa problemet, då det handlar om produktdesign, produktens farlighet utifrån kemiska ämnen samt degraderingsprinciper av material. Detta avgörs på ett tidigt stadium av producenter. Fokus borde därför vridas till de designprocesser som producenterna har samt den forskning de genomför gällande produkt- och materialutveckling.

Genom att förlägga arbetet i början av produktprocessen blir det möjligt att via mål på sänkt resursuttag stimulera till forskning och design som har cirkulär ekonomi som utgångspunkt. Här kommer då även degraderingsprinciper samt farlighet (giftighet) in naturligt, då producenterna i högre grad kommer behöva skapa marknader sinsemellan för sekundära material samt spillmaterial.

En plan för resurshushållning kan på detta sättet stötta flera miljömål. Minska resursuttag, minska produkters farlighet (kemiska substanser), minska energiförbrukningen (redan bearbetar material samt minskad energiförbrukning för uttag av jungfrulig råvara), renare luft samt styra bort från engångsartiklar.

Se Nationella avfallsplanen.

Motion 54: Riksomfattande folkbildningskampanj

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Gunilla Winberg

Organisation: Framtiden i våra händer

E-post: rigun@comhem.se

Sammanfattning:

Riksdag och regering måste leda utvecklingen när det gäller hela samhällets nödvändiga omställning för att kunna lösa klimatutmaningen. Vi föreslår därför att en skattefinansierad riksomfattande folkbildningskampanj genomförs med syfte att få alla landets innevånare att bli förberedda på att en starkare politisk styrning behövs på alla nivåer i samhället för att klimatmålen ska kunna uppfyllas

Föreslagna åtgärder: En skattefinansierad riksomfattande folkbildningskampanj genomförs

Motiv och bakgrund:

Vi kan läsa följande på Regeringens hemsida: Det klimatpolitiska ramverket är den viktigaste klimatreformen i svensk historia. Det ger långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att kunna lösa klimatutmaningen.

Motion 72:

Hämta inspiration från Kuba

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Jan Strömdahl

E-post: jfstromdahl@gmail.com

Sammanfattning: Kuba är det enda socialt mycket högutvecklade land i världen som har ett ekologiskt fotavtryck i närheten av vad ett jordklot kan klara av. Sverige är också socialt mycket högutvecklat men svenskarna har i genomsnitt en konsumtionsnivå som motsvarar 4,2 jordklot enligt de senaste mätningarna. Bara koldioxidutsläppen motsvarar över 2 jordklot. Jag föreslår att den svenska Riksdagen och svenska myndigheter fördjupar sina kontakter med Kuba för att se vad man kan lära när det gäller jordbruk och mat, energi, transporter, bostadsförsörjning, decentralisering, demokrati och folkbildning.

Föreslagna åtgärder: Sverige måste minska sitt ekologiska fotavtryck från 4,2 till 1,0 jordklot och sina koldioxidutsläpp till högst 1 ton per person.

För att klara av detta i praktiken föreslår jag att Riksdagen och svenska myndigheter studerar Kuba som det enda utvecklade land som är i närheten av hållbarhet. Om Kuba ställer om från olja till sol kan konsumtionen på andra områden öka med 0,4 jordklot.

Motiv och bakgrund: Svenskarnas överkonsumtion bara ökar och ökar. Ledande politiker och myndigheter försöker lugna oss med att de inhemska utsläppen minskar. Det är sant men utsläppen från import och utrikes resor ökar än mer. Och den konsumtionen ingår i de ekologiska fotavtrycken, som alltså omfattar konsumtionsperspektivet. Till det måste läggas att det är de välbärgade gubbarna som står för den största delen av överkonsumtionen och utsläppen.

Det man kan studera på Kuba är en jordbrukspolitik som prioriterar diversifierat organiskt småbruk och stadsodling. En energipolitik som prioriterar en småskalig produktion av solenergi och bioenergi men ett gemensamt statligt elnät. En transportpolitik som prioriterar järnvägen även i glesbygd samt fyller de fåtaliga bilarna och utvecklar en icke-motoriserad lokaltrafik, främst med cykel.

Kuba utvecklar hela landet, inte minst vad gäller utbildning och hälsovård. Man har infört allmän samhällstjänst och satsar stort på folkbildning och demokratiutveckling.

Jag bifogar en tabell över några länders ekologiska fotavtryck och vad som krävs för att nå hållbarhet.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 96:

Skapa ett fredsdepartement

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Inger Holmlund

Organisation: Kvinnor för fred

E-post: inger.holmlund@hotmail.com

Sammanfattning: Fredsinriktning ska arbetas fram genom
1/ Utbildning om konfliktlösning i skolan, från lågstadium till universitet

- 2/ Utbildning på arbetsplatser, föreningsliv och näringsliv
- 3/ Överföring av resurser från militär och vapenindustri till civilförsvaret
- 4/ Internationellt arbete för en fredskultur enligt FN:s stadgar

Föreslagna åtgärder: Departementet ska granska alla politiska beslut i samklang med miljö och klimat

Motiv och bakgrund: Fredsfrågan är en grundbult. Det är bara fred i teori och praktik som kan hindra fortsatt miljöförstöring, klimatkatastrofer, mänskligt elände och orättvisor och som kan återupprätta förtroendet mellan människor.

Skapandet av fredsdepartementet riktar sig till alla partier och regeringen. Påverkan kan ske genom Fredskulturnätverk/FKN (facebook).

Australien och England är förebilder.

Motion 98:

Omfördelning av försvarsutgifterna till internationellt miljösamarbete

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Bo Herlin

E-post: bvherlin@gmail.com

Sammanfattning: De internationella spänningarna minskar inte, utan blir snarare större genom ökade militära satsningar. Dessutom skadas miljön av allt flera militärövningar. För att minska spänningarna bör man snarare satsa mycket på diplomati, freds- och konfliktforskning samt internationella samarbeten av olika slag, inte minst för att rädda den miljö som vi alla är beroende av.

Föreslagna åtgärder: Omfördela försvarsutgifterna så att betydligt mer går till fredsforskning och andra fredsfrämjande verksamheter, särskilt internationellt samarbete som minskar hoten mot vår gemensamma miljö.

Motiv och bakgrund: Konkurrensen om jordens begränsade resurser blir allt hårdare tack vare det ständiga kravet på ekonomisk tillväxt, vilket leder till både nationella och internationella konflikter. Många regeringar har därför ett 'naturligt' intresse av att öka den nationella sammanhållningen mot eventuella yttre fiender med hjälp av militära satsningar och inköp av vapen - vilket dessutom tillgodoser den övriga industrins krav på ekonomisk tillväxt. Men de internationella spänningarna minskar inte, utan ökar snarare ännu mer på grund av detta. Dessutom skadas miljön av de militärövningar, som är en del av satsningen, vilket ytterligare ökar det hot (dvs. de begränsade resurserna) mot den ekonomiska tillväxten som var det ursprungliga problemet.

Motion 104: **Grönt index**

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Gunnar Petersson

Organisation: Green Challenge Sweden AB

E-post: gunnar.petersson@flyinge.nu

Sammanfattning: Grönt Index beskrivs av kunniga experter för varje värde. Exempelvis Indexnivå 17 fysiska personer. Gör inget särskilt för att minska mina klimatpåverkande utsläpp. Indexnivå 5 - fysiska personer Inga flygresor. Kör biogasbil, Köper grönsaker via närbeläget odling eller odlar själv. Köper kläder via second hand.

Detta skulle sporra även de anställda att förbättra sina värden.

För organisationer exempelvis Indexnivå 16 juridiska personer Våra byggnader värms upp med biobränsle.

Föreslagna åtgärder: Inför ett Grönt index 1-17, som beskriver hur klimatsmart en organisation är (där 1 är bäst). Varje organisation skall redovisa sitt Grönt indexvärde i årsredovisning eller på annat sätt. Man kan även låta sina anställda redovisa sitt personliga index och ange sina anställdas medelindexvärde.

Motiv och bakgrund: Det gröna indexet visar på vad varje organisation eller person behöver göra för att förbättra sitt indexvärde. Personer och organisationer som går före och skaffar sig ett lägre värde kan sedan belönas på olika sätt via de system som riksdagen förfogar över.

Kommuner som skaffar sig ett lågt grönt indexvärde kan påräkna ökad inflyttning.

Företag som utmärker sig genom exempelvis återbruk eller klimatkompensation kan påräkna ett ökat förtroende hos sina kunder. Försäljningen ökar och företaget satsar på att skaffa sig ett ännu lägre grönt indexvärde.

Motion 111: **Green Nudging**

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Gunnar Petersson

Organisation: Green Challenge Sweden AB

E-post: gunnar.petersson@flyinge.nu

Sammanfattning: De 17 globala målen (Agenda 2030), som världen har enats om är en stor framgång. Genom att införa ett system, för att värdera ett företag/organisations läge med avseende på de 17 målen, så knuffas hela samhället i rätt riktning. För var och ett av de 17 målen finns delmål definierade. Ett system för värdering av privata företag och offentliga organ införs. Detta öppnar då också upp för nya tankar. Ett sådant exempel är återbruk och cirkulär ekonomi, som öppnar företags intresse för samverkan med social ekonomi. Gränserna mellan privat, offentlig och civilsamhället öppnas upp.

Föreslagna åtgärder: Inför ett system för nudging baserat på de 17 globala målen. (Agenda 2030). Genom att knuffa på företag och organisationer i rätt riktning och belöna de som närmar sig målen, så kommer hela kommuner och regioner att kunna mätas och belönas. Alla som önskar skall kunna ta del av hur väl organisationer uppfyller målen.

Motiv och bakgrund: Green Nudging är en metod, där samverkan mellan parterna, som beskrivs i Mål 17 förväntas underlättas och stimuleras. En metod som skapar innovation underifrån. Agenda 2030 har utvecklat bedömningskriterier som kan användas. Bedömningen för varje organisation och företag görs enkelt åtkomlig och riksdagen inför belöningar kopplat till hur väl målen uppfylls.

Motion 115: Klimatet och Public service

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Ingalill Ek

E-post: ingalill.s.ek@gmail.com

Sammanfattning: Public service har unika möjligheter att öka medborgarnas kunskap om
1/ sambandet mellan livsstil och klimatförändringar
2/ behovet av att ersätta kortsiktiga val med långsiktiga överväganden
3/ klimatrelaterad forskning på ett allvarligt och sakligt sätt

Föreslagna åtgärder: Public service bör öka sin folkbildande verksamhet vad gäller livsstil och hållbarhetsfrågor att gå i linje med beslutade politiska mål om utsläppsminskningar

Motiv och bakgrund: Klimatfrågan är en ödesfråga för vår planet. Effekten av ökade utsläpp kommer att påverka kommande generationer mer än oss idag. Public service har unika möjligheter att sakligt informera medborgarna om behovet av att skyndsamt ändra resvanor och konsumtionsmönster för att bromsa en annars skenande utveckling.

Motion 117: Utveckling av styrmedel för begränsning av utsläpp av klimatgaser

Version: 2

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Mats Dunkars, Ulla Brunö, Desirée Johansson, David Magnusson, Solveig Dahl

Organisation: Naturskyddsföreningen i Stockholms län

E-post: mats.dunkars@telia.com

Sammanfattning: De flesta av dagens klimatåtgärder fokuserar på att utveckla alternativa teknologier för de verksamheter som orsakar klimatutsläpp. Detta kommer inte att leda till någon minskning av de totala klimatutsläppen eftersom människans konsumtion hela tiden ökar. För att åstadkomma en minskning av de totala utsläppen av klimatgaser är det nödvändigt att regeringen fokuserar på hur det är möjligt att begränsa och på sikt eventuellt även förbjuda själva utsläppen. Därför föreslår vi att regeringen ges i uppdrag att ta fram och utvärdera olika förslag på styrmedel för att begränsa utsläpp.

Föreslagna åtgärder: Ge i uppdrag till regeringen att utveckla och förfina olika styrmedel för att fasa ut och på sikt eventuellt även förbjuda utsläpp av klimatgaser. I uppdraget ingår att ta fram flera scenarier där olika styrmedel kombineras för att se hur utsläpp av klimatgaser kan minskas. Varje scenario utvärderas och sätts i relation till de åtaganden Sverige har gjort i Paris-avtalet.

Motiv och bakgrund: Utsläpp av klimatgaser är en miljöfarlig verksamhet (<http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/0100/91-620-0127-2/>). Liksom för andra miljöfarliga verksamheter bör regering och riksdag i första hand fokusera sina insatser i klimatfrågan på att utveckla olika styrmedel för att begränsa utsläpp av klimatgaser. Av någon anledning har politikerna valt att försöka minska utsläppen av klimatgaser genom att ge bidrag till tekniska innovationer som inte orsakar utsläpp med en förhoppning om att de nya lösningarna ska kunna konkurrera ut motsvarande klimatgasgenererande teknologi. Sedan början på 1990-talet har regeringen försökt främja rätt teknologier genom att dela ut bidrag för att t.ex. installera värmepumpar, premiera miljöbilar och nu senast för att främja elcyklar. Tyvärr har ingen av de här satsningarna haft någon effekt på Sveriges utsläpp av klimatgaser. Ur ett konsumtionsperspektiv har svenskarnas utsläpp legat på ungefär samma nivå sedan början av 1990-talet (se Naturvårdsverket). Varför fungerar det inte?

Anledningen förfaller vara att all utveckling av ny teknologi också leder till att vi blir rikare. Vi får mer pengar att spendera och den avgörande frågan är hur vi väljer att spendera pengarna. Om jag ersätter min gamla oljepanna med en värmepump minskar utsläppen av klimatgaser för att värma upp mitt hus och jag får lägre kostnader för uppvärmning. Om jag då använder de pengar jag sparat för att semestra i Thailand leder detta totalt sett till att mina utsläpp ökar. Hade jag däremot valt att köpa närproducerad mat för pengarna hade utsläppen minskat ytterligare. Svenskarna i stort har tyvärr valt att använda sin höjda levnadsstandard till att öka sitt flygande, öka sin köttkonsumtion och köpa mer kläder. Allt detta har en negativ påverkan på klimatet.

För att vara säker på att uppnå begränsningar bör riksdag och regering direkt fokusera på att utveckla styrmedel för att kraftigt minska utsläpp och sedan låta marknaden utveckla och införa de tjänster och produkter som efterfrågas. För att marknaden ska fungera väl är det viktigt att såväl privatpersoner som företag vet vilka styrmedel som kommer att tillämpas och hur dessa kommer att utvecklas över tid. Om jag som privatperson ska köpa en ny bil idag behöver jag veta hur den kommer att beskattas under hela bilens livslängd. På samma sätt behöver ett åkeri veta vilka regler som kommer att gälla när de ska förnya sin lastbilsflotta. Utbyggnad av infrastruktur är mycket långsiktig och det bör finnas tydliga avsiktsförklaringar från riksdag och regering kring vilka styrmedel som kommer att införas vid vilka tidpunkter för att det ska vara möjligt att bedöma vilka transportlösningar som kommer att dominera framöver.

Att försöka främja ny teknologi har alltför osäkra effekter. Vi anser dock att regeringen bör främja forskning som syftar till att utveckla ny kunskap och nya teknologier. Riksdag och regering ska däremot inte ge bidrag till själva införandet.

Motion 129:

Faktablad - koncentrerad kunskap för insikt och vägledning att handla nu!

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Björn Lindbergson

E-post: bjorn@lindbergson.se

Sammanfattning: Kommunikationen om klimatet måste vara faktabaserad, rak och ärlig. Tydliga faktablad kan bidra till detta. Koncentrerad, handlingsinriktad kunskap med helhetsgrepp kan bidra till att stimulera till, utbilda, underlätta/vägleda och framtvinga resultat- och samarbetsinriktade omställningsprocesser.

Föreslagna åtgärder: Naturvårdverket får i uppdrag av regering/riksdag att sammanställa faktablad som ett prioriterat verktyg för omställning av samhället - nationellt, lokalt/kommunalt och individuellt.

Motiv och bakgrund: Insikten om att klimathotet är en ödesfråga är allmän. Vidare att Sverige har goda förutsättningar att kunna bli en förebild hur att ställa om en nation syftande till hållbarhet. Kunskap finns men förmågan, kravet på och modet att handla strukturerat, resultat- och samarbetsinriktat saknas på alla nivåer i samhället. Med få undantag.

Målkonflikter måste tydliggöras och handling underlättas och om så krävs framtingas genom faktabaserad, rak och ärlig kommunikation. Om inte det är möjligt måste politikerna de folkvalda ledarna informera om att beslutade klimat- och hållbarhetsmål ej kan nås. Och redovisa skälen varför. Annars eroderas kittet i samhällsbygget tilliten vilket vore förödande.

Idag tycks vårt samhälle vara för komplext för oss för att kunna ställa om under ordnade former. Minska från en resursförbrukning motsvarande 4,2 planer ned mot 1 (WWF) och från utsläpp av växthusgaser från 11 ton per capita ned mot 2 (Parisavtalet). Hjälpmedel för detta behövs. Faktablad korta och kärnfulla är ett exempel.

Syftet med faktablad (A4 med max fram- och baksida), koncentrerad, handlingsinriktad kunskap är att med helhetssyn och helhetsgrepp bidra till att stimulera till, utbilda, underlätta/vägleda och framtinga resultat- och samarbetsinriktade omställningsprocesser för att nå beslutade klimat- och hållbarhetsmål - på lokal/kommunal, regional, nationell, EU- och globalnivå.

Se exempel i bilaga:

Hur motionen kan användas.

Befintliga faktablad.

Önskade faktablad..

Naturvårdsverkets kompetens för faktablad.

Mejl till partiernas klimatpolitiska talespersoner.

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 144:

Mer fred för skattepengarna!

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Anders Axner, Inger Holmlund

E-post: anders.axner@gmail.com

Sammanfattning: Genom att satsa på direkt fredsskapande åtgärder minskar vi risken för krig och konflikter och skapar fred till en bråkdel av utgifterna för militär och krigsmateriel.

Föreslagna åtgärder: Vi vill att resursanvändningen i försvarsbudgeten radikalt omfördelas så att 20 % av kommande försvarsbudget används till direkt fredsskapande åtgärder. Avsikten är att år från år minska försvarsbudgetens utgifter för militär och krigsmateriel så att försvarsbudgeten övergår till att vara en fredsbudget.

Motiv och bakgrund: I dag tror många människor att ju bättre rustade vi är militärt desto mindre risk är det att det blir krig. Är det verkligen möjligt att skapa fred genom att rusta för fred? Tänk om det finns

andra och effektivare sätt att åstadkomma fred än genom att försöka skapa rädsla hos den förmodade fienden.

Investeringen i militär och krigsmateriel är drygt 40 miljarder kronor per år. Vi frågar oss hur mycket fred vi får för våra skattepengar? Tänk om dessa pengar istället skulle satsas på direkt fredsskapande åtgärder? Vi är övertygade om att det finns effektiva fredsskapande åtgärder som ökar vår insikt, förståelse och empati och minskar rädslan som många känner inför den förmodade "fienden".

Vi föreslår följande konkreta åtgärder som förändrar individens sätt att se sig själv i förhållande till omvärlden:

Fredligt utbyte med andra länder. Ett effektivt sätt att öka förståelsen människor emellan, och följaktligen länder emellan, är att besöka andra länder, lära känna människor, och förstå mer av deras kultur och livsförhållanden. Det är särskilt fredsskapande att göra detta i unga år. Om man satsar några procent av försvarsbudgeten kan alla ungdomar i Sverige erbjudas möjlighet att besöka ett land.

Utbildning. Att införa utbildning i konflikthantering i grundskolan och gymnasiet skulle minska benägenheten för konflikter drastiskt. I dag vet vi till exempel att det vi upplever som hot från någon annan människa ofta har sin grund i att vi har liknande egenskaper och beteenden hos oss själva, som vi inte vill se eller är medvetna om. (Kallas med en psykologisk term för "projektioner"). Sådant kan bli medvetet genom övningar och skulle minska riksken för konflikter. Ämnet skulle också innebära upprepade övningar i att uttrycka vad man själv önskar och behöver, samt lyssna till vad andra önskar och behöver, utan att kritisera sig själv eller andra.

Skapa yttre fred genom inre frid. Vi förespråkar även fredsskapande åtgärder på mer subtila plan, där syftet är att skapa harmoni i kropp och själ, såsom yoga, mindfulness och meditation. Denna typ av aktiviteter skapar inre frid vilket leder till yttre fred. Sambandet har visats genom många studier.

Du tycker kanske att det vi skriver låter bra, men undrar om samhället har råd? Vår motfråga blir: Hur mycket fred får du för pengarna just nu? Sveriges regering har beställt två ubåtar till en kostnad av drygt 8 miljarder kronor. Hur mycket fred får du för dessa miljarder?

Hur mycket fred skulle du få om Sverige satsar en bråkdel av dessa pengar på direkt fredsskapande aktiviteter? Oerhört mycket mer tror vi.

Motion 159:

Naturarrende, återföring av ekonomiska medel till resursregioner

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Marcel Berkelder, Exergi Byrån, Heidi Andersson Armbryterskan från ensamheten

E-post: marcel@exergi.net

Sammanfattning: Sverige har en stor tillgång av naturresurser i form av vattenkraft, vindkraft, malm och skog. Dessa naturresurser nyttjas till mångmiljardbelopp årligen. En obetydlig ekonomisk del av dessa naturvärden stannar i de områden där resurserna nyttjas. Tvärtom leder naturnyttjandet till skador som minskar dessa områdens attraktionskraft, såväl för de boende som för potentiella turistnäringar.

Med en naturarrendeavgift som motsvarar 2 - 5 % av resursens värde kan flera negativa konsekvenser av resursnyttjandet motverkas.

Föreslagna åtgärder: Motionen yrkar på ett införande av naturarrende avgift som har till syfte att återföra ekonomiska medel till glesbygd som kompensation för ingrepp i naturen och för att stötta utvecklingen i glesbebyggda områden.

Motiv och bakgrund: Ett flertal forskare (David Pimentel et al, Natural Resources and an Optimum Human Population,

H. Benking et al, Robust Paths to Global Stability.) har kommit fram till att åstadkomma en rättvisare social och ekonomisk fördelning i världen är att införa en internationell naturresursbeskattning. U-länder som töms på naturresurser av i-länder skulle därmed kunna få ta del av kakan på ett bättre sätt om det infördes en naturresursavgift som betalas direkt på plats där naturresursen nyttjas och som går tillbaka till lokalbefolkning i form av utvecklingspengar till infrastruktur m m.

I frågan om naturresursnyttjande är stora delar av Sverige jämförbara med u-länder. Naturresurser nyttjas utan att regionen eller lokalbefolkningen får större gagn eller kompensation för uppoffringar i form av landskapsförändringar, giftiga utsläpp från gruvor, stora återställningskostnader efter gruvbolag som har gått i konkurs m m.

Systemet med kompensation för naturresursnyttjande finns i Sverige gällande vindkraft. En markägare får i runda tal 150 000 kr per år (Källa: LRF) för upplåtande av mark för ett större vindkraftverk=naturarrende. Samma princip kan tillämpas på vattenkraft.

Ett 2-2,5 MW vindkraftverk producerar normalt 6-7 GWh. Ersättningen innebär ca 2 öre/kWh. Ett vindkraftverk påverkar färre naturvärden än utbyggnad/etablerad vattenkraft. Därför bör vattenkraftens naturarrende vara större per kWh.

En rimlig kompensation för Vattenkraften vore ett naturarrende om minst 2-5 öre/kWh som går direkt tillbaka till regionen där vattenkraft utvinns och där den minskad turistiska/naturvärden värden och biodiversiteten. I pengar ca 2,5 miljarder kronor.

I Sverige bryts (2010) ca 30 miljoner ton järnmalm och ca 30 miljoner ton icke järnmalm. Här bör naturarrende ligga på 2-3 öre/kg malm (20-50 kr/ton). Järnmalmspriserna ligger på över 75 dollar per ton, dvs 600 kr/ton. Arrende innebär således 2-5%. I pengar ca 1,5 miljarder kronor.

Biobränsle omsätter närmare 130 TWh (2010) och är större än olja. Biobränsle är ett förnybart alternativ som har stora utvecklingspotentialer att ersätta fossila bränslen. Därför bör beskattningen på den vara ytterst försiktig. Biobränsle är ett billigt bränsle och därför bedöms det att det finns utrymme för naturarrende.

Andra skogsprodukter har ett mycket högre förädlingsvärde. Det produceras ca 17 miljoner m³ sågade trävaror per år (2010) i Sverige, förädlingsvärdet ligger på ca 1000 kr/m³.

Massaproduktionen ger ett förädlingsvärde om ca 2000 kr/ton.

I Sveriges skogar avverkas ca 90 miljoner m³ per år. Råvaruvärdet är 200-300 kr/m³. Ett naturarrende som går direkt tillbaka till regionen/kommunen där avverkning sker, om 10 kr/m³ skulle ge 900 miljoner kronor. Ovan skissade naturarrenden skulle kunna ge i storleksordning 5 miljarder kronor.

Minst 20 % bör avsättas/fonderas årligen för beredskap för att motverka naturförändringar som uppstår på grund av naturresursnyttjande. Lämpligen förvaltas dessa medel av resp länsstyrelse. Härvid ska även beaktas att det finns ett negativt samspel mellan människans direkta naturpåverkan genom avverkningar, gruvdrift, vattenkraftverk m m och genom global antropogen klimatpåverkan.

Återstående 80%, ca 4 miljarder kronor ska användas för att förbättra livsvillkoren för kommuner med naturresurser, men med dålig ekonomi. Medlen ska användas till förbättrad infrastruktur framförallt för att befrämja kollektiv trafik, energieffektiviseringar, förbättrad service, vård, badhus, skolor, bibliotek m m som gör det attraktivt för människor att flytta till dessa kommuner och att motverka befolkningsminskningen.

Det skulle innebära en annan (svensk) syn på landsbygdsutveckling, en syn som redan finns i Norge och i

väsentliga delar också i vårt andra grannland Finland

Vattenkraften beskattas idag med fastighetsskatt, samma princip kan gälla för naturarrende, med den skillnaden att fastighetsskatten betalas till staten och att naturarrende betalas i den kommun kraftverket finns.

Samma princip ska gälla för skog och malm.

Som räkneexempel kan visas att 5 miljarder skulle innebära att ca 3,5 miljarder går till 30 kommuner i Västerbotten och Norrbotten. Det skulle betyda 7000 kr per invånare. För en kommun som Boden ca 200 miljoner kronor. En kommun som Storuman ca 41 miljoner. Lycksele 86 miljoner. Vilhelmina 66 miljoner kr. Pengar som skulle kunna ge dessa kommuner ett lyft och som kan vända trenden från nedåtgående befolkningsantal till ökande och därmed en levande landsbygd.

En rättvisare fördelning av resurserna kan accepteras av alla om den presenteras på rätt sätt.

Regionalpolitik och skatteutjämningsystem är svårare att förklara än rättvisan i att där skadan sker ska invånarna ha kompensation som balanserar upp den negativa inverkan på kultur, natur, turism m m, resursnyttjandet har, genom att kunna erbjuda andra mervärden som finansierats av vinsterna från naturresurserna.

<http://www.exergi.se/Naturarrende%20VK.pdf>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 180: Solidariskt och långsiktigt samhällsbyggande.

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Birger Eneroth

Organisation: Privat

E-post: birgereneroth@yahoo.com

Sammanfattning: Vi kan bygga ett långsiktigt hållbart samhälle ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Det är mycket lättare och mer ekonomiskt lönsamt än många tror.

Föreslagna åtgärder: Bygg ut vind- och solenergi mycket snabbare.

Stoppa kärnkraften mycket snabbare.

Via FN bör vi verka för att förbjuda kärnvapen.

Motiv och bakgrund: Bygg ut vind- och solkraft snabbare. Landsbygdsutveckling med fler bra jobb. Lokala vägar byggs som också underlättar ett hållbart skogsbruk och vindkraftutbyggnad. Elnätsutbyggnad ger minskad sårbarhet i hela samhället. Mer av regional självförsörjning ger ökad trygghet.

Mer elkablar till Tyskland och Nordpool för export. En snabbare avveckling av fossilkraft och kärnkraft bör underlättas både där och här. Nu. Det blir lättare att övertyga Finland om att de inte ska bygga nya kärnkraftverk. Vi bör garantera Finland att de får köpa el av oss till lågt pris. De behöver inte kärnkraft. Jag vill att vi satsar på en snabbare utbyggnad av vind- och solkraft.

Satsa på utbyggnad av fjärrvärmesystem. Förbränningen sker vid kallare än ca 1100 grader för att det inte ska bildas kväveoxider och vid temperatur över ca 800 grader så det inte ska bildas PAH som också är giftigt. Spillvärme från industrier kan tas tillvara. Från värmepumpar kan man få både fjärrvärme och fjärrkyla.

Solenergi ger värme. Man kondenserar rökgasernas stora innehåll av energirik vattenånga. Man renar rökgaser och aska från tungmetaller och annat. Fosfor kan då användas som gödsel där det behövs. Man kan elda skogsavfall, det brännbara hushållsavfallet, träavfall och plastavfall som inte används till annat. Samtidigt produceras el. Allt det här får man inte med mindre pannor. Jag vill att vi bygger mer fjärrvärme. Och nya hus nära fjärrvärmenät.

Bra klimatåtgärder förebygger många framtida konflikter.

Mellan länder och också inom länder är konflikterna ofta onödigt stora. Krigsmakt och vapenexport kan minskas. Fred på hela jorden är ett måste. Kärnvapen bör förbjudas så som 122 länder i FN har skrivit i en konvention som även Sverige bör ratificera nu. Katastrofer skall förebyggas icke förorsakas. Vi bör eftersträva bra klimat och en fredligare värld.

Det går inte att bygga kärnvapen av vindkraftverk. Men det går att bygga kärnvapen av kärnkraftverkens bränsle. Fem kilo av en lämplig plutoniumisotop räcker till en bomb. Vi måste göra vad vi kan för att undvika spridning av kärnvapen till fler länder och organisationer. Vi bör göra det svårare och svårare att producera sådana vapen.

Det finns nu, tror jag, ca 400 kärnkraftverk i drift, i världen, lika många ungefär som på 1980-talet. Totalhaverier har skett i Tjernobyli och Japan. I Sverige har vi tio reaktorer. Sannolikheten för en stor olycka är alltför stor. En olycka i Forsmark och nordlig vind skulle göra att de som kan flyttar från hela Stockholm med ofattbara kostnader för många individer och för samhället. Vi bör avveckla kärnkraften mycket fortare än vad som nu planeras. Det lönar sig.

Bygg visioner för framtiden. Låt oss bygga ett resurshushållande kretsloppssamhälle nu. Väntar vi så är det bara förlorad tid medan problemen växer. Katastrofer skall förebyggas icke förorsakas.

Hållbar utveckling, meningsfulla arbeten och mer välfärd åt alla är en samhällsbyggnadsfråga inte bara en teknikfråga.

Minska behovet av långa resor. Prioritera plats för gång- och cykel. Prioritera därefter kollektivtrafik och därefter för biltrafik som kräver mycket mark. Det räcker inte med kommunal planering. Det behövs mer av regional planering. Och internationell. Skarpare EU-direktiv för miljön.

Vi väljer ofta energismart teknik om vi tjänar pengar på det. Den fasta delen av bilkostnaden, bl a bilskatten bör helst vara noll och den rörliga delen desto högre. Bilpooler, hyrbilar, trängselskatter i storstäder, kraftigt höjda bensinskatter, lägre taxor i kollektivtrafiken är exempel. Vi kan då åka bil när det behövs men väljer oftast att åka kollektivt.

Godstrafik kan ofta samordnas. Kollektivtrafik för gods. Miljön blir bättre med färre lastbilar. Bilköerna minskar bra också för dem som ändå måste åka bil. På landsbygden kan samma fordon ta med både människor och typ europapallar med gods, så att det går fort att lasta av t ex vid en liten livsmedelsaffär och med sådan samordning så blir det rimligen större turtäthet för de resande. Med rimlig ekonomi. Kanske förarlösa små elektriska bussar.

Att bygga för hållbarhet är mycket lättare än många tror. Och mer ekonomiskt, mer meningsfulla jobb, bättre välfärd och miljö.

Polluter pays principle, den som förorenar bör betala, är en internationellt godtagen etik och moral. Vi bör försöka leva efter den. Den generation som har nytta av en verksamhet bör ta hela kostnaden för den även för miljö och olyckor. Idag betalar vi inte för kärnkraftavfallens kostnader för slutförvaring. Hänsynslöshet och springnotor till framtiden och till andra länder är inte OK. Vi kan hellre utveckla och exportera bra teknik. Det är bra även ekonomiskt. Och inte bara för oss som lever nu. Vi bör ju tänka på hela planeten. Rädda freden och klimatet bör vara viktiga mål.

Det är bättre för freden på planeten om vår industri utvecklade och exporterade vindkraftverk i stället för stridsflygplan. Danmark gör det.

Birger Eneroth, Lidingö

Motion 188:

Examine the 'Action' Sector relation to Climate Destruction

Version: 2

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: 'Deltidsarbete är också ett stort problem i akademien i Europa, vilket hänger ihop med osäkra anställningar. Enligt den här rapporten är andelen deltidsanställningar inom akademien i Sverige hela 28 procent.'

<https://universitetslararen.se/2017/10/27/allt-samre-arbetsvillkor-inom-akademien-i-europa/>

Anglo-saxons usually do not trust their governments, whereas Swedes do. The first and second Swedish voters, are unlikely to be aware of this cultural conflict. This cultural conflict will naturally put Swedes at a higher risk of Climate anxiety. A good way to reduce Climate anxiety is via Action!

Föreslagna åtgärder: for parliament

-to examine, support and actively expand Climate 'Action'!

-to enable a living wage and reasonable working conditions for people working with the 'action' sector.

-to actively encourage Climate Action to reduce Climate Anxiety!

Motiv och bakgrund: Hannah Arendt's division of human activity into categories of 'labour', 'work' and 'action' in her 1958 book The Human Condition.

Divide employment into these three sectors, labour (often also called care), work and action.

Labour is mainly about taking care of needs, eating, sleeping, care of young old and healthy. Sweden is good at converting labour into a formalised economy and creating professions.

Work is about building infrastructure and in many cases the infrastructure to enable the labour of care, eg. schools and hospitals.

Action is about learning, journalism, föreningar, union organisationer and creating a reasonable system to find solutions together, e.g. democracy.

It is necessary to examine changes to 'action' as a sector, over the last 30 years. Examine both the wages and the working conditions. The wages seem to have stagnated and in many cases the working conditions are far more unstable. Contract and part time based work for academics, researchers and journalists is a typical example. The way unions are being limited, economically through tax changes, and the freedom of association in many ways around the world is another, the right to strike and protest is also being weakening.

This process to reduce security and conditions for people working in the 'action' sector is undermining political 'action'. These individuals have less time and energy for political action in Sweden. This effects our ability to react against Climate Destruction.

As an Australian who has been fascinated by Anglo-Saxon denial methods since I first voted, I think the climate denial is particularly interesting. Anglo-saxons usually do not trust their governments, whereas Swedes do. The first and second Swedish voters, who learned to rely on governments in school, are probably not aware of this cultural conflict. This cultural conflict will naturally put Swedes at a higher risk of Climate anxiety. This is particularly alarming for young people, who often look up to the English speaking foreigners, wealth and social media competence. Anxiety is coupled to self harm. A good way to reduce Climate anxiety is via Action! Therefore we need to educate our health organisations quickly. One valid health organisation preparation and tool is to teach individuals about how to undertake actions with real Climate benefit. Climate actions included humour, standing up and civil disobedience should be explored and probably encouraged. These young people know we are desperate and they will see half hearted efforts as 'fake'.

Motion 193:

Satsa lika mycket på fredsåtgärder som på försvar

Version: 2

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Björn Idar, Elisabeth Rosenberg

E-post: bjorn.idar40@gmail.com

Sammanfattning: Försvarsövningar och krig utgör ett par av vår tids största miljöbovar och vi bör därför satsa kraftfullt på förebyggande åtgärder.

Föreslagna åtgärder: Avsätt hälften av vår försvarsbudget till fredsforskning och ökade diplomatiska åtgärder.

Motiv och bakgrund: Föreställningen att krig kan vinnas i dagens högteknologiska värld är befängd. Det inser förmodligen även de flesta makthavare. De enda möjliga kortsiktiga vinnarna, försvarsindustrins delägare, skulle till sist också stå som förlorare i strömmen av flyktingar, terror och miljöförstöring.

Sverige har länge förskonats från krig men inte från ?fredliga? militärövningar. Den omfattande övningen tillsammans med NATO, Aurora 17 (uppskattad kostnad 580 miljoner), blev inte bara ekonomiskt kostsam. De okontrollerade utsläppen i miljön av dieselavgaser från alla fordon såsom stridsvagnar, bilar, fartyg, ubåtar, helikoptrar och flygplan lär inte finnas med i några miljöbelastningsanalyser. Skarp ammunition

innehåller ofta bly och i pansarbrytande sådan utarmat uran. Vad de explosiva satserna sprider är okänt. Tillsammans med spill av bränsle, glykol och läckande oljor hamnar en del av det till slut i grundvatten, vattendrag och sjöar och slutligen i våra kroppar. Alla sönderkörda marker kommer länge att påverka såväl djurliv och växtlighet som människor. Antalet skrämde, dödade eller skadade djur lär förbli okänt. Dessutom används Europas viktigaste reservvattentäkt, Vättern, som övningsområde för bombflyg.

Kraft och massiva resurser bör satsas på mänsklighetens enda verkliga fiende, vi själva, med vår arroganta attityd till den jord som föder oss. Vi måste satsa mer på orsakerna till krig. Brist på mat och vatten, på grund av vår hänsynslösa skövling av jordens gåvor, är bidragande orsaker. Stora företags och länders köp av mark-, vatten-, och fiskerättigheter, som ger allt mindre utrymme till ett värdigt liv för alltför många, är en annan. Global handel drar människor från deras jordar till städerna, ditlurade av fagra löften. Monopol på och försäljning av genmanipulerade grödor, starkt beroende av gifter, slår samtidigt ut miljontals bönder.

Vad som driver diktatorer och hänsynslösa industri- och politiska ledare till dessa övergrepp bör på allvar analyseras. Historien har bevisat att män vill ha makt. Sårad stolthet leder dessutom ofta till övergrepp och våld. Är mer stöd till jordens kvinnor en framkomlig väg?

En sak är säker: Att eliminera orsakerna till krig är både bättre och billigare än att utkämpa dem.

Motion 202:

Reasonable Equality more important than population in IPAT!

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: IPAT is an equation that expresses the idea that environmental impact (I) is the product of three factors: population (P), affluence (A) and technology (T). P = population and refers to the total number of people. While Population is not unimportant, consumption for the richest 10% is having a far greater impact.

https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/mb-extreme-carbon-inequality-021215-en.pdf

<http://www.drawdown.org/solutions/women-and-girls/educating-girls>

<http://www.drawdown.org/solutions/women-and-girls/family-planning>

Föreslagna åtgärder: -research and educate about Swedish consumption and CO2 emissions.

-bring into the general knowledge that the poor would be far better off without the wealthy, when it comes to CO2.

- $I = P \times A \times T$,

Impact on the environment is due to the product of 3 factors: Population, Affluence, and Technology.

Motiv och bakgrund: Many discussions with people who are interested in Climate Destruction often land up in debates about population and inferences that population in Africa and help with vaccines are

creating too many people. With the Oxfam picture about consumption it is fairly clear that population in the wealthy countries is definitely the problem. If we got rid of the 30% wealthiest the Carbon emissions would be 21% and would be manageable.

The Climate destruction is more about reasonable equality of resources and not population. Longer term the educating girls and family planning options from Drawdown are also necessary, but not for the immediate CO2 emissions today.

Motion 210:

Bygg klimatrörelsen: Weekly local Klimatriksdag meetings until 350ppm

Version: 4

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Janine OKeefe, Helen Rosell, Mike Brunt, Göran Nordström, Elisabete Andrade

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: Elinor Ostrom work in community and creating thorough democracy is a great source for insight and examples.

<https://www.youtube.com/watch?v=UD-eTsOVfsw>

Richard Haller's work about 'Psychological person'. His discussion about social preferences, limited rationality and lack of self control are all useful.

https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/2017/press.html

Föreslagna åtgärder: - Upplys: Vetenskapen är klar. Politiken förhindrar omställningen.

- Undersök, diskutera vad inom politiken som förhindrar.

- Möjliggör gräsrotspolitik.

- Skapa demokratiska klimat-fora nära och veckovis.

Motiv och bakgrund: Ett Miljönytt är vår jämlika rättighet

Vad händer egentligen med miljön??

Vi har bidöd, koralldöd, havsdöd, fågeldöd, bakteriehot, förgiftningar, ökande koldioxidutsläpp, ökning av missbildningar. Vi har en stark ökning av infertilitet, cancer, astma och allergier - som beror på miljöförstörelsen.

Det är dags att lyfta fram de här frågorna för diskussion. Men det är svåra ämnen att skapa diskussion kring. Det går liksom inte att lösryckt kasta ur sig: ?Vad tycker du om miljöförstörelsen??. eller ?visst är det hemskt med havsdöden!?.

Diskussionen kanske inte passar in i sammanhanget och det kan vara svårt att leda diskussionen vidare. Men eftersom miljön är så oerhört viktig att få upp på agendan, så borde media ta ansvar för den biten. Vi behöver starthjälp för att få fart på diskussionerna och engagemanget.

Marknadskrafterna har desto bättre uppbackning. De backas upp av reklam, marknadsföring, dagliga nyheter och med ett gigantiskt globalt samarbete som ger stora belöningar. Men vem backar upp miljön

med ett gigantiskt globalt samarbete med stora belöningar? Vem gör reklam för miljön på bästa sändningstid mitt i TV-programmen? Det är ett ytterst otacksamt arbete att arbeta för miljön. Ett arbete som sker i ständig motvind och mestadels obetalt och frivilligt, vilket visar sig i det svaga intresset.

Just nu biter ingenting mot marknadskrafterna. Inga miljöavtal har stått emot hittills. Vi får se hur det går med Parisavtalet. Att försöka gå emot marknadskrafterna är som att hålla vatten på en gås - det är bara att skaka på sig lite och sen köra vidare som vanligt.

Skillnaden mellan miljön och det ekonomiska systemet är att naturens eget system är inget mänskligt påhitt. Naturen är en sann realitet som även ligger i marknadskrafternas intresse att behålla så intakt som möjligt för sin ekonomiska budget. Slår man ner på naturen så blir man knockad tillbaka. Snart är det ?time out? för klimatet, och då följer ekonomin med i fallet. Då hjälper inga förbättrade handelsavtal.

Ett Miljönytt i de dagliga nyheterna hade fått rätsida på vad som är det verkliga systemet och vad som är det illusoriska systemet. Naturen hade blivit dagligen påmind och uppmärksammas för vad den är - vårt enda sanna system.

Frågan: ?Vad tycker du om miljöförstörelsen?? hade inte längre känts malplacerad om den blev placerad i ett konkret sammanhang, i de dagliga nyhetssändningarna. Frågan hade istället känts väldigt relevant att diskutera.

Inför valet så tycker vi att en av partiets största valfrågor ska bli ett löfte att genomdriva ett Miljönytt i de dagliga nyhetssändningarna. Miljön behöver en röst i etern. Det är vår jäkla rättighet.

English Actions:

- make it common knowledge that the science is settled, it is the politics which is preventing change.
- examine and discuss what is preventing change within politics?
- enable politics for the grassroots.
- create a weekly, within walking distance, and time off for 99% of the community, to use democratic community to solve Climate Destruction.

We have now spent 30 years trying to use 'individual ration consumer man' as a mechanism to run society. This fails on many levels, the information available to each individual is different and if you have a lot of power e.g. economic wealth you can ride out the bumps in the economic system, as well as use your wealth to 'encourage' laws which aid your own buisness.

We need to examine and create systems to match alternative models, pershaps 'community citizen voter'. This system would require a regular discussion forum so that people learn and share options within their local and greater communities. In particular solutions for reduced CO2 emissions, e.g. new ways to enable a sharing economy, and capture Carbon, eg. in the local soil.

Also, examination of options to reduce consumption of products, food and devices from countries far away, and there are many more, just read the KR14 book.

We need to discuss and understand if economic equality and power equality helps and why. These communities will enable us to know this, and Elinors work is very helpful.

We need to feel pride in discussing and solving politics, a natural responsibility for all healthy citizens, an issue which is well taken up in this excellent video.

<http://klimatriksdagen.se/nygjord-promotionsvideo-for-klimatriksdagen/>

In September, 2017, I asked the local boat club to reduce the annual green waste burning. Within 6 weeks a 4 sqm compost was built and all large green waste was transported to the Biokolanläggning. This cost more, but the community wanted to prioritise the climate! The community took on the extra work and costs with pride, #FortheClimate . Such a beautiful group of people!
Just look at the mainly unpaid hours so many are dedicating to KR18 if you need another example.

Motion 211: Create a Climate Corps

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Janine OKeefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Fredsk%C3%A5ren>

Föreslagna åtgärder: -enable Climate Corps across the world, based on the JFK Peacecorps.

Motiv och bakgrund: On March 1, 1961 - 57 years ago today - the Peace Corps was established when President John F. Kennedy signed Executive Order 10924 (photo).

Its mission: To promote "world peace and friendship" by fulfilling three goals: To help the people of interested countries in meeting their need for trained men and women;

to help promote a better understanding of Americans on the part of the peoples served; and, to help promote a better understanding of other peoples on the part of Americans.

Since 1961, more than 180,000 Americans have joined the Peace Corps, serving in 134 nations.

It is now 57 years later and we need to look at how Sweden can help impact the rest of the world on Climate Destruction. We need to make the Climate safer for all and we among the leaders in how to reduce CO2 and bury Carbon. Add to this techniques about our basic school, with Jämställdhet, Jämlikhet and Democracy and we have a person capable of make in huge impact.

Motion 212: Jämställdhet en nyckel till effektiva klimatåtgärder

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Anna Axelsson

Organisation: Diakonia

E-post: anna.axelsson@diakonia.se

Sammanfattning: För att hitta de verkligt transformativa lösningarna på klimatutmaningarna krävs att allas perspektiv och erfarenheter får lika stort inflytande över beslutsfattande och planering. Därför behövs ett starkare jämställdhetsperspektiv i utformande och genomförande av klimatåtgärder. Genom den Gender Action Plan som antogs vid COP23 2017 bör alla länder kartlägga hur väl detta görs idag och identifiera hur arbetet kan stärkas. Sverige bör gå före och visa vägen i detta arbete.

Föreslagna åtgärder: Att regeringen genomför aktiviteterna i Gender Action Plan (under Klimatkonventionen) och följer upp resultaten genom att ge berörda aktörer mandat och resurser för att

förstärka jämställdhetsperspektivet i planering och genomförande av klimatåtgärder på nationell, regional och lokal nivå i Sverige

Motiv och bakgrund: Enligt Parisavtalets förord ska alla klimatåtgärder genomföras på ett sätt så att de respekterar och främjar mänskliga rättigheter, rätten till hälsa, jämställdhet och stärkande av kvinnors roll, lokalsamhällen och rätten till utveckling, med mera. Klimatarbetet under Parisavtalet ska också bidra till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Detta gäller för alla länder som är parter till avtalet. Normer och värderingar ligger till grund för hur vi organiserar våra samhällen utifrån dem byggs institutioner, lagar och politiska system. Sådana samhällsfaktorer styr i sin tur ekonomin, som har en stor inverkan på klimatet som det ser ut idag. Världen idag präglas av ett värdesystem som utgår ifrån det typiskt manliga som norm och som i större eller mindre utsträckning i olika kontexter ger män mer makt och inflytande än kvinnor. För att hitta de verkligt transformativa lösningarna på klimatutmaningarna krävs att allas perspektiv och erfarenheter får lika stort inflytande över beslutsfattande och planering. Vid COP23 år 2017 kom världens länder överens om en Gender Action Plan (GAP) som ska stärka arbetet med jämställdhetsfrågor under klimatkonventionen och Parisavtalet. Det innebär bland annat att öka kvinnors deltagande, stärka kapacitet och samstämmighet samt att integrera jämställdhetsaspekter i finansiering, teknologiöverföring, rapportering och uppföljning. Alla länder som är parter till Klimatkonventionen och Parisavtalet är inbjudna att genomföra aktiviteterna i planen. För Sveriges del innebär det att man behöver göra en sammanställning av hur jämställdhetsperspektivet hittills har integrerats i klimatpolitik, planer och åtgärder och vilken kapacitet som finns för detta, samt hur klimatförändringarna påverkar män respektive kvinnor. Då Sverige i många avseenden är en föregångare när det gäller jämställdhet, är det viktigt att ta initiativ och visa vägen i denna process inom det globala klimatsamarbetet, genom att göra läxan på hemmaplan. Utifrån dessa aktiviteter kommer regeringen att kunna identifiera vilket behov av åtgärder och kompetens som behövs för att förstärka jämställdhetsperspektivet i klimatarbetet. Den här motionen rekommenderar att lokala, regionala och nationella aktörer får ett tydligt uppdrag att genomföra detta, inklusive medel och förutsättningar att tillsätta den nödvändiga kompetensen för att uppnå detta.

Motion 255: **Climate Denial, Climate Anxiety and Voter Political Action**

Version: 3

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning:

Anglo-Saxon denial methods merit study, with reduced trust in their governments compared to Swedes. The first and second Swedish voters, whose school taught reliance on governments, are probably unaware of this cultural difference. This difference easily increases climate anxiety. As anxiety is coupled to self harm, we need to act quickly.

Health organisations education about climate anxiety being reduced with climate action, e.g. humour, standing up and civil disobedience. The anxiety is an internal alarm bell and half hearted effort will be seen as 'fake'.

Föreslagna åtgärder: Health organisations education about climate anxiety being reduced with climate action, e.g. humour, standing up and civil disobedience.

Motiv och bakgrund: Unga Väljare: Klimat o Miljö: 'Novus som P3 Nyheter har beställt. Av 1 003 tillfrågade personer har 14 procent svarat att klimat och miljö är allra viktigast för dem.'

Enlight Kevin A: vi ska minska 10-15%/år och har bara 2 mandat period att kommer ned till noll utsläpp om vi vill håll oss till våran del av Paris avtalet, 2C med rymligt CO2 ton till fattiga länder. Vi har redan missat 1.5C.

Därför allt måste göras för att minska utsläppet och det är lika bra att vi låt folk driva politisk aktion! Om vi har arbetslös och psykisk ohälsa, det är bäst att de ta upp politisk aktion och flytta samhället.

Om vi titta på Ungdomarna, de har världens möjlighet att bidra:

Engelska: duktig på och språket har hög status.

Social Media: duktig på och kul att söker långt bort

Åldern: stora politikiska frågor viktig

Själv isolation: Viljan att kunna själv och 'make it big'

Sammanfattning:

Att inte låt folk bidra bra skapa bara onödigt slöseri av energi:

Inte dumb: barn kan räknar: Vi gör inte tillräkligt och anglo länder gör mindre för Klimat!

Maktlöshet: lättare att vända oro inåt

När barnen har framtids oro: ska vi ljuga?

Åtgärd:

att skapa ett reall kunskap bland befolkning och ung om förnekande processen, särskilt anglo lobby system,

regering ska ta ansvar och hitta ett sätt att använder den här oro och ångest. t.e skapa ett rymligt och enkelt system för folk att ta ledigt och jobba aktiv inom samhället emot förnekande eller minimering av Klimat förstöring, tills vi nå 10% minskning av CO2 varje år eller är under 400 ppm.

<https://www.nyteknik.se/samhalle/ungas-viktigaste-valfragor-miljo-och-klimat-6888694>

Motion 256:

A People's Climate Parliament in Australia

Ämnesområde: Övergripande 2

Motionär(er): Anthony Gleeson, Mik Aidt, Janine O'Keefe, Ola Gabrielson

Organisation: Centre for Climate Safety, Victoria

E-post: tee.gee2@yahoo.com.au

Sammanfattning: While agreements such as the Paris Climate Accord are global, the implementation and mitigation is local. Another way of saying this is, that while talks are global, actions must be local.

We cannot expect any reasonable local actions to emerge without some sort of a local group decision making process about it. A democratic parliamentary process lends itself to this requirement.

The group-mobilizing and networking factor of the Climate Parliament method is extremely relevant in the fragmented Australian society.

Föreslagna åtgärder: We want Klimatriksdagen to assist with setting up and liaising with a People's Climate Parliament in Australia, including recommendations about how to run this event, using the Swedish Climate Parliament as a model.

We also want an ideas discussion and online forum with Klimatriksdagen 2018 workers about other forms of external support including online learning and economic support.

Motiv och bakgrund: There are several reasons for exporting the Swedish People's Climate Parliament model to Australia.

The first is: While agreements such as the Paris Climate Accord are global, the implementation and mitigation is local. Another way of saying this is, that while talks are global, actions must be local.

We cannot expect any reasonable local actions to emerge without some sort of a local group decision making process about it. A democratic parliamentary process lends itself to this requirement.

Misinformation, manipulation, lack of knowledge, and money rather than reason being a decisive power, is the order of the day in Australian politics.

The problem is that this economic system does not place a value on natural, biological and ecological feedback systems and cycles and neither does it place a penalty for disrupting or destroying them. As an example, when there is a drought, water becomes scarce and this means there is less evaporation, which then reduces the rainfall further and makes the drought even worse. What initially appears as insignificant damage gradually loops into a vicious cycle until it becomes unmanageable, and eventually becomes a great cost to society with no one in the economic system to send the bill to.

A second reason is about deep democracy: The Climate Parliament is not about blame, but rather about moving forward with many people together. This reduces the problem of any large group copying the behaviour of others. Only when taken through this process does any large group realise the solutions that are available.

A third reason is that at an individual level, a person could be saying, "Why should I reduce my carbon emissions when I can not impact others, and when my change, which is tiny in the bigger picture, leads to a significant economic loss for me?" But this excuse for inaction, based on that "someone else will have to make the first move," is similar to the rabbit that freezes in the sharp night headlights of the approaching car, as it hopes not to be noticed. According to evolution, freezing may have been a smart strategy. But in front of a car, it is a response with a potentially deadly outcome.

The unprecedented threat of a climate emergency is such a wicked challenge because it also calls for an unprecedented response. Our evolutionary behaviour, our survival instinct as individuals, and our trust in that continuation of "business as usual" is probably our best option, is no different from the rabbit that freezes in the headlights: Our genes are not programmed to respond to a global climate threat. So... not surprisingly, most people don't. Instead we ignore the threat and go on with our lives the best we can. As we are already seeing the first signs - extreme weatherevents and catastrophes around the globe - this is actually a really stupid response with a potentially deadly outcome.

A fourth reason is the experience people have when they write something and then get to adapt and sharpen their proposal in a process with others. It is a powerful way to educate oneself on the topic, while getting closer connected with members of one's community and aspiring to reach consensus in a group.

Using the process of voting, as done in the Climate Parliament, is also empowering. A proposal which first has had maybe 10-15 people agreeing about it, and then hundreds of people who voted it up, becomes so much more important to everyone involved, and it speaks with a far more powerful voice than a single person's voice at the doors of power.

This fourth reason is also fantastic group-mobilizing and networking factor of the Climate Parliament method. This is extremely relevant in the fragmented Australian society. The unique feeling of contributing towards a group and finding new ways of thinking together, and establishing new networks to rely upon is truly liberating.

For the implementation of this project, Centre for Climate Safety would be working together with groups such as the Australian Climate Action Network, the Victorian Climate Action Network, Breakthrough, the Sustainable Living Festival, Climate Emergency Declaration, Cedamia, and many other active climate action networks in Australia.